VESTNIK

Murska Sobota, 22. junija 1989 ● Leto XLI ● Št. 24. ● Cena 3000 din

Beži Ante — »več mašina fučka!« str. 2

str. 4 »Pa brez panike, samoupravljalci!«

VREME

Po poslabšanju v prvi polovici tedna se bo začelo vreme izboljševati. Ob koncu tedna bo suho in jasno, tudo topleje bo.

Složno in dostojanstveno

Kmete v zadnjem času vznemirjajo številne nepravilnosti, razmere pa so se zaostrile tako, da začnejo izgubljati potrpežljivost.

Njihove zahteve in dogovori z odgovornimi za razvoj kmetijstva se le počasi ali sploh ne uresničujejo, zato razmere postajajo nevzdržne.

Kmetje pravijo, da niso več pripravljeni nositi bremen neurejene kmetijske politike, zato v svojih zahtevah postajajo čedalje ostrejši. Ker običajno ostaja le pri obljubah, so se vedno manj pripravljeni pogovarjati in dogovarjati. Če dobra beseda dobrega mesta ne najde, je treba izbirati druge poti in drugačne načine reševanja nevzdržnih razmer.

Napovedani bojkot oddaje mleka, ki ga bo Slovenska kmečka zveza nepreklicno organizirala v četrtek, 29. junija, je že ena od teh oblik reševanja nakopičenih težav.

Čeprav bodo z bojkotom najbolj prizadeti kmetje sami, saj bodo ta dan ostali brez dohodka od mleka, pa želijo z njim javno opozoriti na svoje težave. Marsičemu smo se morali že odpovedati, pri mleku smo že tako ali tako oškodovani, saj odkupne cene ne pokrivajo pridelovalnih stroškov, zato bomo vzdržali tudi ta dan, pravijo rejci.

Bojkot oddaje mleka bo tudi svojevrsten preiskus kmečke solidarnosti, zato pričakujejo, da se mu bodo pridružili vsi slovenski kmetje. Bojkot naj poteka dostojanstveno, brez prisile, vsak posameznik naj se prostovoljno odloči, ali bo ta dan oddal mleko ali ne. Zbiralce bodo v sredo zvečer in v četrtek zjutraj odprte, vendar bodo verjetno prazne. Ne želijo pa rejci z bojkotom prizadeti porabnikov, zato bodo v četrtek zjutraj mleko delili zastonj. Na občinski podružnici Slovenske kmečke zveze v Murski Soboti so se dogovorili, da ga bodo porabnikom delili pred šopingom, mleko pa bodo zagotovili tudi bolnišnici in vrtcem, če ga bodo potrebovali. Hkrati s tem pa so rejce pozvali tudi k bojkotu oddaje živine. Le-te naj ne bi oddajali vse dotlej, dokler jim klavnice ne zagotovijo odkupnih cen, ki bodo pokrivale stroške prireje, izračun stroškov pa pripravi Kmetijski inštitut Slovenije.

Pred nami pa je žetev, zato kmete v tem trenutku vznemirjajo tudi odkupne cene pšenice. Zaščitna, ki jo je določil zvezni izvršni svet, zanje ni sprejemljiva, saj izračuni kažejo drugače. Pod 4.400 dinarjev za kilogram pšenice ne bi smeli dobiti, pa tudi na plačilo ne mislijo predolgo čakati. Namesto mlinskih organizacij bi zato morale biti nosilec posojila, ki ga zagotavlja Ljubljanska banka, kmetijske zadruge.

Nevzdržne razmere so torej kmete prisilile, da so se začeli organizirati. Zdaj »rešujejo« mleko, meso, pšenico ... Jutri bodo spet sladkorno peso, krompir, grozdje ... Vse to pa so le delne rešitve, če želimo rešiti naše kmetijstvo, pa se moramo tega lotiti celostno. Pa ne le kmetje sami, pač pa složno in vsi, ki so za to poklicani in odgovorni. Da ne bomo že jutri ostali lačni!

Ludvik Kovač

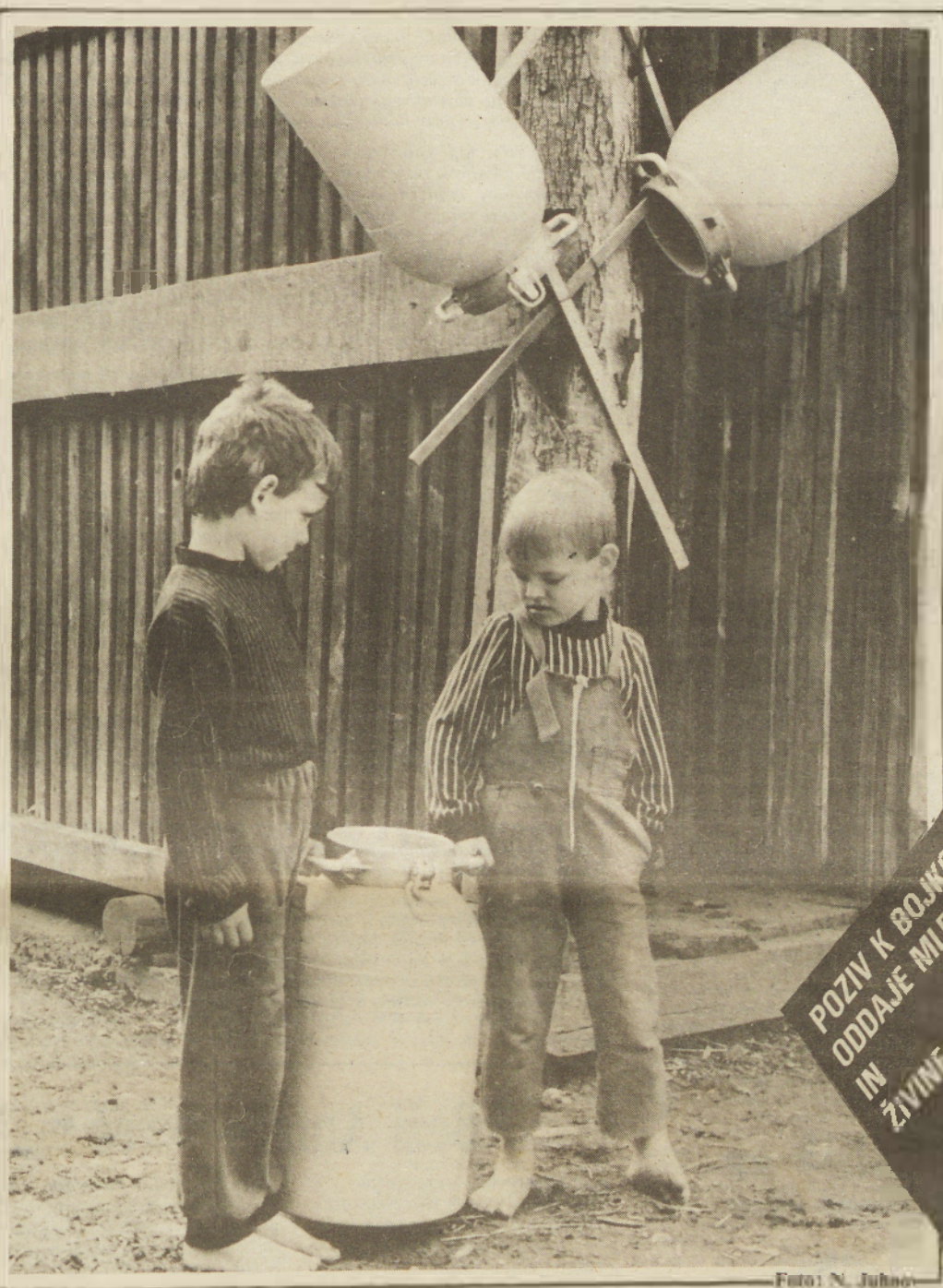

Foto: N. Juhnov

POZIV K BOJKOTU ODDAJE MLEKA IN ŽIVINE

Občinske podružnice Slovenske kmečke zveze v Pomurju se pridružujejo napovedanemu bojkotu oddaje mleka, ki ga organizira republiška kmečka zveza. V svojem pozivu pomurskim kmetom so med drugim zapisale: Vabimo vse pomurske rejce, da se pridružite enodnevnemu bojkotu oddaje mleka, ki bo v četrtek, 29. junija. Kmetje, ki pridobivamo mleko, ne moremo v nedogled potrpežljivo opazovati, kako nas družba oziroma mlekarne in trgovine goljufajo, ne moremo nositi bremena zgrešene kmetijske politike, ne moremo še naprej pristajati, da bi bilo kmetijstvo ustanova za reševanje socialnih razmer. Ne moremo in ne smemo dovoliti, da porabnik — delavec drago plačuje naše prepoceni plačane pridelke, v tem primeru mleko, in da si monopolisti ustvarjajo neupravičeno bogastvo. Istočasno pozivamo vse porabnike, da nas podprejo in dojamejo, da bojkot ni usmerjen zoper nje, temveč zoper monopoliste, trgovino ter nepravilno gospodarsko in kmetijsko politiko vlade. Nevzdržno je, da je v drobnoprodajni ceni mleka kmet udeležen le s 30 odstotki, drugo pa si delita mlekarna in trgovina.

Prav tako pozivamo vse živinorejce, da se pridružijo bojkotu oddaje živine vse dotlej, dokler se ne zagotovi minimalna odkupna cena mladega pitanega goveda po kalkulacijah Kmetijskega inštituta Slovenije, ki mora pokrivati stroške pitanja.

Zato, dragi kmetje, pridružite se bojkotu, prisluhnite in zaupajte v svojo Slovensko kmečko zvezo!

OB 20. JUNIJU — DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

CIVILNA ZAŠČITA SE PRILAGAJA POTREBAM

Civilna zaščita ima pomembne naloge pri zaščiti in reševanju delovnih ljudi in občanov ter materialnih dobrin. Tako kot se spreminjajo razmere, v katerih živimo, se tudi vloga civilne zaščite mora spreminjati in posodabljati. Danes čedalje bolj poudarjamo, da ima vse pomembnejšo vlogo pri reševanju in zaščiti ljudi in premoženja pred naravnimi in drugimi nesrečami v mirnem času, ko so ljudje vedno bolj izpostavljeni raznim nesrečam zaradi radioaktivnih sevanj, uporabe raznih kemikalij in nevarnih snovi ter drugega. Zato se vloga civilne zaščite nenehno širi, s tem pa je potrebnih tudi več prizadevanj pri usposabljanju in osveščanju prebivalstva, ne samo specializiranih enot, ki delujejo v okviru civilne zaščite. Gre za to, da bi povsem zaščitili ljudi in premoženje pred takimi radiološko-biološkimi in kemičnimi sredstvi, ki so v vsakdanjem življenju vedno bolj navzoča. V tej smeri tudi v Pomurju čedalje bolje organiziramo delovanje civilne zaščite, saj imamo tudi na našem območju nekaj kemične industrije, kot je to na primer Ina Nafta v Lendavi, kjer je skoncentriranih precej naftnih derivatov, ki predstavljajo nevarnost za nesreče. Zato je potrebno ljudi posebej pripravljati in osveščati. Poleg tega delujejo v okviru civilne zaščite specializirane enote, kot so gasilskotehnične enote, enote prve medicinske pomoči, radiobiološke, veterinarske enote in druge. Civilna zaščita je torej organizirana tako, da bi lahko uspešno strokovno posredovala ob naravnih in drugih nesrečah. V takih primerih pa lahko civilna zaščita tudi aktivira posamezne strokovne delovne organizacije, kot se, denimo, za ugotavljanje določenih strupov aktivirajo zavod za higieno in medicino, inšpekcijske službe, komunala in drugi. Danes je tudi civilna zaščita bolj mobilna kot pred leti, ko so enote sestavljali starejši ljudje in tisti, ki niso bili razporejeni v druge enote, povprečna starost pa je bila nad 50 let. Ta sestava pripadnikov civilne zaščite se je do danes zelo spremenila, saj so v specializiranih enotah mladi ljudje, tako da je povprečna starost od 35 do 38 let. To je velik napredek, to spoznanje pa bi moralo biti pri kadrovanju v enote civilne zaščite tudi v prihodnje. V civilni zaščiti so tudi prišli do spoznanja, da je za učinkovito delovanje poleg splošnega usposabljanja pripadnikov potrebno predvsem usposabljati vodstveni kader v enotah. Zato je v zadnjem času tudi težišče usposabljanja na vodstvenem kadru civilne zaščite in specializiranih enot. Te enote tudi usposabljajo po posebnem programu. Tako lahko sklenemo, da so bili v zadnjem obdobju pri organiziranju in usposabljanju enot civilne zaščite pomembni pozitivni premiki, kar so pokazale tudi nekatere konkretne akcije.

Feri Maučec

Še o dvojezičnem šolstvu

Z razpravo na skupni seji predsedstev medobčinskega sveta SZDL in ZKS za Pomurje se je pravzaprav končalo proslavljanje 30-letnice dvojezičnega šolstva v Pomurju.

Dvojezično šolstvo je bilo vrsto let paradni konj pomurske politike. Kljub mnogim težavam, saj gre pravzaprav za edinstven model v svetu, je bila dosežena raven, na katero smo lahko ponosni. Da pa ne bi prišlo do stagniranja, bo potrebno več podpore Pomurja (seveda tudi vse Slovenije), predvsem pa zagotoviti gospodarski razvoj narodnostno mešanih območij. Brez tega razvoja namreč ni pričakovati tudi uspešnega razvoja narodnostnega šolstva.

V uvodnem delu je Ivanka Koren, predstojnica soboške enote Zavoda za šolstvo, naštela največje probleme, ki se pojavljajo v zadnjem obdobju. Skrbi predvsem to, da pionirji dvojezičnega šolstva odhajajo ali so že šli v pokoj. Dosežena je bila visoka stopnja strokovnosti, toda učitelji več ne bodo zmogli vsega sami. Potrebno bo več strokovne pomoči, tudi republiških inštitucij.

Tudi nekateri drugi so menili, da je pedagoška znanost še marsikaj dolžna dvojezičnemu šolstvu. Le Zavod za šolstvo in nekaj ambicioznih posameznikov so se ukvarjali s temi vprašanji. Potrebno bo doreči še nekatere stvari, predvsem, kako doseči kakovost poučevanja maternega in nematernega jezika.

Določene rezultate na tem področju že daje eksperiment, ki tačas poteka na lendavski dvojezični osemletki. Na jesen naj bi prišlo tudi do njegove posplošitve, in sicer v prvih razredih dvojezičnih osnovnih šol. Pri vsem tem gre pravzaprav za drugačen način učenja maternega in nematernega jezika. Učenci so razdeljeni v dve skupini, in sicer glede na predznanje. Pri tem pa so v obeh skupinah tako slovenski kot madžarski otroci, zato to ni noben ločevalni model, kot so ga poimenovali nekateri.

Sicer pa smo slišali še marsikaj: o problemih izseljevanja, asimilaciji, izgubljanju identitete ... K izboljšanju položaja pa bo prav gotovo najbolj prispeval hitrejši gospodarski razvoj narodnostno mešanih območij. In to je tisto področje, za katerega se bo potrebno zdaj najbolj zavzemati.

S. Eöry

Vstop v računalniško bazo podatkov

»Naložba bo upravičena, če bomo za naše obrtnike našli vsaj pet ali šest poslov letno, ki se jih bo dalo tudi konkretno izpeljati,« je menil ob pomembnem dogodku sredi prejšnjega tedna Ernest Huber, sekretar Obrtnega združenja Murska Sobota.

Otvoritev in predstavitev Poslovnoinformacijskega centra za drobno gospodarstvo Pomurja sta pripravila Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje in že navedeno obrtno združenje. Slišali smo, da je zajetih tačas v računalniško bazo kakih 50 tisoč podatkov iz vse Slovenije, samo iz Pomurja pa okrog 250 obrtnikov in manjših podjetij. Zal so bili vneseni že pred poldrugim letom in je zdaj naloga Pica, da podatke dopolni, da bodo koristni in uporabni pri odločitvah. Povezava s tujino še ni mogoča, kvečjemu s Kovinotehno Celje, ki širi svoj sistem v različne smeri. Najprej na sosednjo Hrvaško, kjer se že konkretno dogovarjajo, prizadevajo pa si tudi, da bi prišli v mednarodni (evropski oz. medcelinski) sistem. Zgled takega sistema je Primexov company line, ki omogoča pridobivanje (izmenjavo) podatkov v okviru medcelinskega sistema.

Otvoritev in predstavitev Pica — v bistvu je to tretji od 13 priključenih terminalov, kolikor jih bo sestavljal poslovnoinformacijski sistem na Slovenskem — je bila hkrati priložnost, da se zbornični predstavniki iz vseh slovenskih pokrajin temeljito pomenijo, kako pospeševati razvoj drobnega gospodarstva. Pri tem se bodo povezovali z uveljavljenimi strokovnimi ustanovami, kot so Ekonomski center Maribor, Razvojni Center Celje, ITEO, Novum in drugi. Da bi bili uspešnejši in učinkovitejši, so na posvetovanju imenovali posebno delovno skupino, ki se bo načrtno in sistematično ukvarjala s tem področjem.

B. Žunec

Slavje ob 70. obletnici priključitve

»NAZNANJE PREKMURSKIM SLOVENCOM: REŠENJE JE DOVRŠENO!«

Pravijo, kdor preveč dokazuje, ničesar ne dokaže in v primeru prevratnih (revolucionarnih) dogodkov v Prekmurju oziroma nekdanji Slovenski krajini (ali tudi Slovenski okroglini) od začetka novembra 1918, ko je razpadla avstro-ogrska monarhija, do 12. avgusta 1919, ko je bilo Prekmurje priključeno k Jugoslaviji, v bistvu res ni več kaj dokazovati.

Točno tako se nam je zapisalo pred dvema letoma, ko smo v našem časniku preprosto zrežirali slavje ob 12. avgustu — dnevu priključitve. Iz razglasa civilnega komisarja Prekmurja dr. Srečka Lajnšica ob priključitvi pa smo ponovili: »Vi ste ne več Vogri, nego Jugoslovani, sinovje domovine Jugoslavije, po rodu Slovenci. Naša vlada ma moč, da to dobljeno zemljo, da nas rešene brate na svojem krilli obdrži, naše junaško vojaštvo bo znalo ohraniti tisto, kaj je našega. Tistim, ki gučijo, da je to še ne stalna nego samo začasna rešitev, se nasmejte i je opomnite, naj ne širijo laži in nezavüpanja. Rešenje je dovršeno.«

Tokrat bo šlo zares, dogajalo pa se bo v soboto, 24. junija, po 11. uri v športni dvorani osnovne šole Edvard Kardelj v Murski Soboti.

Organizator je soboška občinska zveza društev upokojencev oz. tukajšnje društvo upokojencev, pokrovitelj pa medobčinski svet SZDL za Pomurje. Na vabilu so opredelili, da gre za revijo pevskih zborov društev upokojencev severovzhodne Slovenije ob 70. obletnici priključitve Prekmurja k Jugoslaviji, v programu pa označili, da bo slavnostni govornik Rudi Čačinovič, častni občan mesta Murska Sobota. Pričakujemo, da bo v slehernem od udeležencev še tlelo nekaj žara z veličastne proslave priključitve, združene z izročitvijo Prekmurja civilni oblasti 17. avgusta 1919 na taboru v Beltincih. To bo najboljši dokaz prej omenjene dovršenosti.

B. Ž.

SO MADŽARI 16. JUNIJA RES POKOPALI LE IMREJA NAGYA?

Zgodovinska sporočila s Trga herojev

Na simboličnem pogrebu ostankov voditeljev ljudske vstaje v letu 1956 ni bilo delegacij vzhodnega bloka — Govorniki so rehabilitirali Imreja Nagya in obtožili Sovjete in madžarsko partijo za stanje v državi — Jugoslovansko ambasado ljudje zasuli s cvetjem — Kako bo svet reagiral na zahteve madžarske pomladi?

Taksist, ki me je dan pred pogrebom na Trgu herojev v Budimpešti peljal na tiskovno konferenco odbora za zgodovinsko resnico, ki je organiziral vse slovesnosti 16. junija, je na moje vprašanje, kaj meni o jutrišnjem pogrebu, zamahnil z roko: »Pihanje v veter je vse skupaj! Kaj zdaj pomeni Nagyu in drugim žrtvam ta rehabilitacija? Z vsemi potezami totalitarnih režimov je tako: najprej izvedejo čistke, v imenu demokracije ubijajo in zapirajo ljudi, potem pa minejo desetletja, da se izve resnica. Tako je bilo s Stalinom, Rakosyjem, Kadarjem, Madžari pa živimo vedno slabše. Poglej mene,« se je razgovoril brkati taksist. »Zaslužim med pet in šest tisoč forinti, imam tri otroke, eni čevlji zanje pa stanejo 1000 forintov. Jebeš takšno življenje!« (V znani ulici Váci ponujajo preprodajalci za sto nemških mark 4200 forintov, kar pomeni, da moj taksist zasluži 150 nemških mark).

Tudi sicer so bila mnenja madžarskih ljudi o tem, kaj pomeni tretji pogreb Imreja Nagya in sotrpinov, močno deljena. Leta 1956 so sovjetske čete ob pristanku Janosa Kadarja, novopečenega voditelja Madžarske socialistične delavske partije, krvavo zadušile ljudsko vstajo, vse do lani imenovano kontrarevolucijo. Predsednik vlade v tistem času, Imre Nagy, se je z najožjimi sodelavci, ko je spoznal, da je on, z njim pa madžarsko ljudstvo, izdan, umaknil v prostore jugoslovanske ambasade. Zapustil jo je po osebnem zagotovilu Janosa Kadarja, da se ne njemu ne drugim njegovim somišljenikom ne bo nič zgodilo. Takoj zatem so jih aretirali in jih obsodili na smrt. Imreja Nagya so 16. junija 1958 obesili in po nekaterih pričevanjih najprej pokopali kar na zaporniškem dvorišču. Čez nekaj časa so jih vse skupaj prekopali in jih množično, z obrazi navzdol, pokopali na pokopališču v Rakoskereszturu, na parceli 301. Očitno je, da so poklicani vseh 30 let natančno vedeli, kje so pokopana trupla režiranih procesov, še več, zelo natančno so vedeli celo, na katerem mestu ležijo posmrtni ostanki Imreja Nagya.

Odbor za zgodovinsko resnico, ki ga vodi Miklos Vasarhely, eden od dveh preživelih sodelavcev Imreja Nagya iz procesov v vstaji naroda, je torej dosegel popravek zgodovinske resnice, dosegel pa tudi, da je bilo v petek, 16. junija letos, na Trgu herojev v Budimpešti lahko veliko ljudsko zborovanje, ali tretji pogreb žrtev krvavih dogodkov v letu 1956.

Že navsezgodaj so se v petek na trgu, ki je v neposredni bližini zadnjega Nagyevega bivališča, jugoslovanske ambasade, začeli zbirati ljudje. Molče, dostojanstveno, vendar z neko jezo, gnevom v očeh so prihajali. Vsakdo je na svoj način pokazal, da je na pogrebu. Eni so bili oblečeni v črno. Drugi so imeli žalne trakove na oblačilih. Tretji so nosili Nagyev portret. Dve uri in pol je nato trajala kolona Madžarov, ki so k šestim krstam polagali cvetje in vence. V petih krstah so bili ostanki Nagya in njegovih najožjih sodelavcev, v šesti, prazni, so bili simbolično vsi drugi obsojenci iz takratnih procesov. Viktor Orban, predstavnik mladinske organizacije, je pozneje med govori rekel, da leži v šesti krsti preteklost vse povojne generacije mladih Madžarov, njihove iluzije, upanja in resnica.

Za ljudstvom so vence polagale delegacije: oblasti, najvidnejši med njenimi predstavniki so bili državni sekretar Imre Pozsgay, predsednik vlade Miklos Németh, potem predstavniki alternativnih organizacij, bodočih

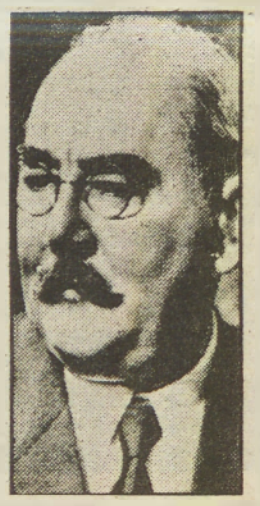

strank, pa tujih alternativnih organizacij, delegacija diplomatskega zbora v Budimpešti, v kateri pa so manjkali ambasadorji vseh držav vzhodnega bloka, opažena sta bila Bettino Craxi in Atile Occeta, medtem ko sedanji generalni sekretar Madžarske socialistične delavske partije Mihalya Grosza na slovesnosti ni bilo.

»Poglej, Imre, kako žalujemo za tabo!« je zaklical v mikrofon in v neposredni televizijski prenos Milos Vasarhely. Za njim je bil že veliko radikalnejši Imre Mecs, vodja stranke demokratične opozicije, ki je oznanil, da se 16. junija 1989 pokopava stari sistem. Sandor Racz je bil leta 1956 predsednik velikobudimpeštanskega delavskega sveta: »Katere so ovire, da bi lahko Madžari računali na svobodo?« se je glasno vprašal. »Prva so sovjetski vojaki na Madžarskem. Druga članstvo Madžarske v Varšavskem paktu. Tretja komunistična partija. Česar ni naredila v 40 letih, ne more narediti niti v prihodnje. In zato moramo biti Madžari v boju za svobodo enotni in homogeni,« je še dodal. Nato pa pozval 100 tisoč zborovalcev, naj vsak seže v roke tistemu, ki stoji ob njem in ponavlja za govornikom. Ta slika je bila ena najbolj pretresljivih na Trgu herojev. Ljudje so glasno vzklikali imena žrtev 1956. in jim obljubljali, da se bodo bojevali za ideale, za katere so oni dali svoja življenja.

Kljub nekaterim drugačnim pričakovanjem je potekalo vse na Trgu herojev, potem pa tudi popoldne na pokopališču v Rakoskereszturu brez najmanjšega incidenta.

Brez dvoma pa kljub vencem in cvetju, kljub prižganim svečam, kljub opisovanju likov pokojnikov ni šlo zanje, ni šlo za njihov pogreb. Alternativa na Madžarskem je jasno pokazala, zakaj je bil potreben ta pogreb. Zato, da pokažejo, da jim je dosedanjega sistema vladavine v Madžarski dovolj. Da je bila leta 1956 zamujena priložnost za demokratičen in samostojen razvoj. Da so bili z obsojenci tistega obdobja ubiti madžarski ideali, da bi se ta država razvijala kot moderna, svobodna evropska in demokratična država. Rezultati realnega socializma in članstva v Varšavskem paktu so mizerni. Madžari so prepričani, da so sposobni živeti veliko bolje. Vendar pod pogojem, da jim nihče ne bo določal, kako naj živijo in delajo. Da nihče ne bo zaviral ustvarjalnih pobud madžarskih razumnikov. Da bodo v moderni državi vsi, ki drugače mislijo, to lahko izrazili brez bojazni, da bi se pojavil kdo, ki bi jih zaradi tega preganjal.

Zelo podobni so si dogodki v vseh socialističnih državah na svetu. Ljudstva se prebujajo. Ljudstva zahtevajo drugačno vladavino, več demokracije, možnost vplivati na svojo usodo. Nikjer pa jim še ni uspelo vsega tega doseči na miren način. Madžari bi se sami v svoji državici morda še lahko zmenili. To kaže sedaj pripravljani zakon o strankah. To kaže tudi odnos partije do novih gibanj, časnikov, idej. Toda, bodo veliki zavezniki v vzhodnem bloku mirno gledali na vso to heretiko? Že naslednji dan po velikem petku so uradno reagirali Čehi. Opozarjajo, da se na Madžarskem skuša pokopati socializem. Pozivajo zdrave sile na Madžarskem, naj tega ne dovolijo. Kako bo scenarij tekel naprej? Gotovo v stanje pred lanskim majem, ko je prišlo na Madžarskem po zamenjavi Kadarja do razcveta demokracije pod patronatom Imreja Pozsgaja, Madžari ne morejo več. Kako daleč naprej pa so sposobni priti?

LR Madžarska je danes gotovo ena najbolj aktualnih držav na svetu. Za njeno usodo se zanimata tako vzhod kot zahod. Slednji z velikimi simpatijami in pripravljenostjo pomagati.

Preveč je vprašajev, ki se pojavljajo v zvezi z našo vzhodno sosedo. Nadaljnji razplet dogodkov bo gotovo poučen tudi za nas. Nobenega dvoma pa ni, da si vsaj, kar se Madžarske in svetovnega socializma tiče, velja zapomniti dve stvari: 16. junij 1989 in Trg herojev v Budimpešti.

Marjan Dora

Preporod

Pred kratkim je Slobodan Milošević odločno napovedal novo homogenizacijo in mobilizacijo srbskega naroda. Poudaril je, da mu beseda »homonizacija« ni izletela, temveč pomeni resno opredelitev. Kmalu potem je bilo napovedano rzapisovanje ljudskega posojila in Politika je z velikim naslovom napovedala: Posojilo bo dejavnik preporoda Srbije in s tem tudi Jugoslavije. Zakon o kriterijih za odobravanje programov razvoja, ki jih bodo financirali iz sklada posojila, naj bi skupščina Srbije sprejela 20. t. m. Organizator in administrator vsega posla bo Združena Beograjska banka. Sredstva posojila pa bo odobraval kreditni odbor konzorcija.

Vse to spremlja izdatna časopisna, radijska in televizijska kampanja, kar je neki visoki funkcionar kritiziral kot obliko v preteklosti znanih političnih pritiskov, češ da je posojilo prostovoljno, komercialno in torej drugačno od nekdanjih načinov zbiranja denarja. Kljub temu so v Srbiji sprejeli posojilo kot državljansko (patriotsko) dolžnost in tako se neredko dogaja doma in med zdomci, da napovedujejo vpisovanje bolj ali manj izdatnega nepovratnega posojila, v delovnih organizacijah pa delavski sveti sklepajo o tem, da vsak član kolektiva vpiše pol ali celo plačo za posojilo ob znesku, ki ga daje delovna organizacija. Zaradi galopirajoče inflacije govorijo najraje v dolarskih zneskih, čeprav bodo vplačevali v dinarski vrednosti.

Tako je tudi Glas cerkve, časopis duhovništva Šabsko-valjevske eparhije v Valjevu napovedal vpis 100.000 dolarjev: »Pomagati hočemo ustvarjati moderno evropsko državo, ker Srbija pravzaprav takšne tendence ima, saj ni daleč čas, ko se je Evropa zgledovala po Srbiji in od nje učila državnosti in demokracije,« kot pravi protodiakon Ljubomir Ranković, urednik Glasa cerkve, »srbska država je bila med najmodernejšimi v Evropi in svetu. Pomagamo ustvarjati državo, v kateri bo imela cerkev, kot v vseh modernih državah, svoje mesto. Tudi v našem časopisu bomo vodili ackijo vpisa posojila, kakor je to že priporočil sveti arhierejski sinod srbske pravoslavne cerkve.«

Tudi Elektroistok je napovedal 100.000 dolarjev za nepovratno posojilo za gospodarski razvoj Srbije v vrednosti dinarjev v času vplačila: »Znesek, ki bo vplačan, je pravzaprav del vsote od milijon dolarjev, ki ga vplačujejo članice elektrogospodarske skupnosti Srbije.«

Tudi delavci Župe, kemične industrije v Kruševcu, ki spada med največje izvoznike kemičnih izdelkov, so soglasno sprejeli kolektivni vpis posojila v višini dveh milijonov mark, hkrati pa imajo že pripravljene tri nove programe najsodobnejše tehnologije proizvodnje, s katerimi bodo konkurirali pri iskanju sredstev za razvoj iz tega posojila. Tako pa je tudi v mnogih drugih delovnih organizacijah.

Zanimiva je tudi opredelitev dr. Petra Višnjića, izumitelja znanega zdravila proti luskavici (viprosal) iz Makarske, za vpis posojila v znesku treh milijard dinarjev. Poudarja, da je po opredelitvi Jugoslovan in da prav zato brez pomislekov podpira tako politiko srbskega vodstva s Slobodanom Miloševićem na čelu kot tudi politiko dr. Anteja Markovića in novega Zisa.

Zanimive so tudi besede Momčila Cemovića, nekdanjega jugoslovanskega sekretarja za finance, danes direktorja dveh pomembnih zveznih fondov za nerazvite in za reintegracijo, udeleženca uglednega srečanja finančnih ekspertov vsega sveta v Dubrovniku, kateremu je še vedno zelo enostavno: »potrebno je le pregledati uvozne liste, pa bomo videli, kaj bi bilo pametno izdelovati pri nas, da bi bilo jamstvo uspešnosti takoj potrjeno.«

Podzavestno verovanje »lako ćemo« je torej podtekst dogajanja okrog ljudskega posojila iz vere v vodstvo, kakor beremo v pismu profesorja Milojka Babića, nadduhovnika iz Lašnike: »Vsa leta sem si s prihranki čez leto zagotavljal letovanje na Hvaru. Letos ne bom letoval, temveč vpisal 1,000.000 dinarjev posojila, ker imam vse zaupanje v sedanjo srbsko vodstvo z Miloševićem na čelu.«

Viktor Širec

Piano iz Beograda

globus

NIKOZIJA — Vodja ciprskih Turkov R. Denktas je predlagal Turkom, ki so jih izgnali iz Bolgarije, naj se naselijo v zapuščenem mestu ciprskih Grkov. V opuščenem mestu Varoši bi lahko dobilo zatočišče po besedah Denktasa okoli 30 tisoč bolgarskih Turkov.

DUNAJ — Avstrijski kancler F. Vranitzky je pred svojim enodnevnim obiskom v Sloveniji prejšnji teden za Tanjug izjavil, da Avstrija visoko ceni odnose z Jugoslavijo. Izrazil je tudi pripravljenost Avstrije, da pomaga Jugoslaviji pri reševanju gospodarskih problemov. Kancler Vranitzky in predsednik Zisa A. Marković sta se udeležila krajše slovesnosti ob prebitju karavanškega predora, nato pa sta se s svojimi sodelavci pogovarjala na Brdu pri Kranju.

RIM — Poleg Japoncev, Britancev, zahodnih Nemcev, Francozov, Nizozemcev, Švedov in Švicarjev bodo s prvim julijem lahko potovali v ZDA brez vizumov tudi Italijani. Sporazum o tem so podpisali ob nedavnem obisku ameriškega predsednika G. Busha v Rimu.

PARIZ — Francija bo v kratkem Saudski Arabiji, Kuvajtu in Iraku prodala različno moderno orožje v vrednosti deset milijard dolarjev.

LA PAZ — Po podatkih bolivijskega nacionalnega inštituta je bila inflacija v Boliviji maja 0,62-odstotna, v prvih petih mesecih pa je znašala 2,46 odstotka. Lani je bila inflacija 21,5-odstotna, letos računajo na 10 odstotkov. Nič posebnega, če ne bi bila leta 1985 inflacija v tej južnoameriški državi 24000-odstotna.

BUDIMPEŠTA — Prejšnji petek so v Budimpešti ob ponovnem pogrebu in ob navzočnosti stotisočev državljanov, politično rehabilitirali nekdanjega ministrskega predsednika Imreja Nagyja, kakor tudi številne žrtve dogodkov leta 1956. Dan prej so bile pred sovjetskim veleposlaništvom v Budimpešti tihe demonstracije z zahtevo po popolnem umiku sovjetske vojske iz Madžarske.

BUDIMPEŠTA — Tukaj so ponovno osnovali Madžarsko ljudsko stranko, ki je prenehala delovati leta 1948. Po dvodnevnem posvetovanju so izvolili 19-člansko predsedstvo, ki ima mandat do kongresa stranke. Nova stranka se bo ukvarjala s problematiko kmečkega prebivalstva.

NEW DELHI — Indijska vlada je odpustila 3500 zdravnikov, ker se niso odzvali zahtevi, da prekinejo s stavko.

Beži Ante — »več mašina fučka!«

»Vlada bo odgovarjala le skupščini in prek nje vsem državljanom,« je pred zvezno skupščino izjavil predsednik zvezne vlade Ante Marković, ko je prejšnji teden pred delegati govoril o ekonomskem programu zveznega izvršnega sveta. To je pomembna strateška izjava, kajti vemo, kako se je prejšnji predsednik Zisa Branko Mikulić v najbolj dramatičnih in brezizhodnih okoliščinah obračal na zvezno partijsko vodstvo — pa tudi Predsedstvo SFRJ —, ki ga je okrcalo »v imenu ljudstva« in nič mu ni pomagalo trditi, da delajo člani cekaja v bazi drugače, kot govorijo na najvišjem partijskem forumu. In res je bilo tako. Novi predsednik Zisa Ante Marković si je tako »zavaroval hrbet«.

V več kot enournem govoru je Ante Marković delegatom obeh zborov zvezne skupščine razlagal, kakšni so ukrepi ekonomske politike do konca letošnjega leta. S številkami je dokazoval, da je bila dosedanja usmeritev za sprostitev uvoza in neomejeno razpolaganje občanov z devizami pravilna, saj kaže na večji obseg deviznega varčevanja in deviznih rezerv države, kar pomeni, da zdaj nevarnosti za zunanjo likvidnost Jugoslavije praktično ni.

Svoj govor je Marković opravil na pamet, česar zvezna skupščina ne pomni in iz česar bi se dalo sklepati, da vendarle ve, kaj hoče.

Delegati so Markoviću ugovarjali s trditvijo, da prvi razveseljujoči rezultati še niso dovolj za optimizem. S trditvami nekaterih razpravljavcev, da je treba najprej ustaviti inflacijo, pa je nastal vtis, da delegati zvezne skupščine ne razumejo dosedanjih potez zvezne vlade ali pa jih nočejo, kajti kaj bi bilo potem še bistveno problematičnega, če bi zbili inflacijo na razumno stopnjo. Takšni ugovori so naredili vtis, kot da je treba vola ubiti z odločilnim udarcem nekje pri repu.

Kot Hrvat je Marković to lahko sprejel s pomislijo na tisto znano staro kajkavsko popevko: »Beži Jankec, več mašina fučka«, ampak je ostal vendarle na trdnih tleh svojih dokazov. Morda bo tudi to pripomoglo, da zvezna skupščina nekoč v prihodnje ne bo toliko forum nekakšnih izzivalcev, ki so jih federalne enote s tem namenom tudi zdelegirale v najvišje samoupravno telo države.

V našem listu se nikoli nismo odzivali na skoraj nerazumljive in pretirane slavospeve novi vladi in njenemu predsedniku v časopisju, tv in radiu, ko so bili izvoljeni. Bili smo prej zmerno kritični in takšni naj bi ostali.

SPET TA ŠOK TERAPIJA

Pred leti nenadoma nismo več vedeli, koliko smo dolžni tujim posojilodajalcem, zato samo poklicali na pomoč (tuje kajpak) strokovnjake, da so nam povedali, kje smo. Madžari so se menda tudi odločili, da jim bo svetovalec sam nekdanji japonski zunanji minister, sicer ekonomist, Sabura Okita. Očitno tudi naši sosedi ne vedo, kje so.

Mi, Jugoslovani, pa smo prejšnji teden povabili v goste prof. Mihaela Bruna, idejnega očeta programa, po katerem je Izrael v slabih dveh letih zmanjšal inflacijo s 500 na 15 odstotkov! Seveda bi od njega radi izvedeli recept, kako dotolči tega zmaja, ki se mu pravi inflacija. V pogovoru z guvernerjem Narodne banke Jugoslavije je Bruno povedal, da se bo država, ki ima 300 ali celo več kot 500-odstotno inflacijo (in to smo mi) le stežka odločila za postopno zmanjševanje. Dan kasneje je v srečanju z novinarji v Beogradu povedal že nekaj več. Ponovil je, da postopno zmanjševanje inflacije ne pride v poštev, pač pa je potrebna »terapija šoka«: zamrzovanje deviznega tečaja, plač in cen.

Le čemu vabimo v goste človeka, ki nas straši, doma pa krmimo — kot kaže brez pravega haska — na tisoče magistrov in doktorjev ekonomskih ved, ki zavzemajo tudi pomembne položaje, od sebe pa ne dajo niti poštenega prdca, kaj šele, da bi se skupaj z zvezno vlado dogovorili, kako odsekati glavo temu vedno bolj grozljivemu pozoju — inflaciji.

Kaj pa, če ima Izraelec vendarle prav!

Ponovno izumljanje kolesa

Zakaj naj bi si Jugoslavija na novo izmišljala kolo, zakaj ne bi naposled dojela, da v štirih desetletjih ni dokazala, da zna delati z denarjem, posojili, denarno politiko itd., in se odločila za vsaj začasen uvoz tujih svetovalcev, se v sobotni prilogi Dela sprašuje Dragiša Bošković. Kaj, denimo, danes počne večletni predsednik neuspešne in pred kratkim propadle mednarodne korporacije za naložbe v Jugoslaviji Anthony Solomon, kasnejši direktor newyorške banke, najpomembnejše v sistemu ameriških državnih rezerv, in visoki funkcionar ministrstva za finance? Nemara bi bil zaradi domotožja pripravljen preživeti nekaj časa pri nas in svetovati naši centralni banki, kako naj ukrepa. Morda bi druge svetovalce kazalo poiskati med tistimi svetovnimi ekonomisti, ki so (kot vemo danes) v sedemdesetih in osemdesetih letih izpričali največjo preroško sposobnost.

Zakaj na primer Robert Mudell z newyorške univerze Columbia ne bi sprejel povabila, naj pride v Jugoslavijo in ji svetuje, če je to uspešno počel v takšnih državah, kakršna je Urugvaj? Morda bi lahko povabili tudi nekatere od tistih, ki ne sodijo v krog »akademskih« ekonomistov, temveč je njihovo delo svetovati igralcem na borzi, kaj storiti z denarjem, in si morajo že zato na moč prizadevati, da bi izrekli več dobrih kot slabih nasvetov.

Naj nihče ne reče, da bi to spodkopalo naš ugled. Prvi korak smo že storili, ko smo pred nekaj leti najeli in dobro plačali tujo svetovalno družbo, da bi nam izračunala, koliko smo komu dolžni. Nekdo, ki celo tega ni znal napraviti sam, si pač ne more domišljati, da bi bil sam kos še veliko zahtevnejši nalogi.

od tedna do tedna

LJUTOMER Predsedstvo OK ZKS Ljutomer je obravnavalo poročilo o poteku javne razprave o prenovi ZK, ki bo vodilna nit programsko-volilnih sej OO in OK ZK Ljutomer. Javna razprava še ni sklenjena, končna sporočila pa bodo strnili na seji občinskega komiteja. Spregovorili so tudi o problematiki dvojezičnega šolstva v Pomurju in podprli dosedanje usmeritve. Ugotovili so, da smo pri dvojezičnosti in izenačevanju pravic narodnostne manjšine v Pomurju naredili precej več kot na drugih narodnostno mešanih območjih.

LENDAVA — Na 2. seji občinskega odbora sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije so se seznanili s programom dela istoimenskega republiškega odbora. Gre za prizadevanja sindikatov za razbremenitev gospodarstva, delitev po delu, za ustrezno ravnanje z ekonomskim in tehnološkim presežkom delavcev, dograjevanje stavkovnih pravil, prenovo sindikata in s tem nove metode dela itd. Na seji občinskega odbora so ta področja delovanja sprejeli tudi kot svoj program. Govorili so še o poslovanju organizacij združenega dela kovinskopredelovalne industrije in menili, da bi morale bolj sodelovati, posebej še, ko nanese tako, da v kateri od njih ni dovolj dela, v drugi pa imajo preveč.

LENDAVA — Na območju lendavske občine je okrog 300 delavcev, ki so zaposleni pri obrtnikih. Vsi doslej niso bili vključeni v sindikat. V občinskem sindikalnem svetu so se zdaj posebej zavzeli, da bi jih kar največ, po možnosti vse, vključili v sindikat delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Vsem so poslali pristopne izjave, ki naj bi jih čimprej podpisali in vrnili na občinski sindikalni svet. Ni treba posebej poudarjati pomena sindikalnega organiziranja delavcev pri zasebnikih, saj je mnogo področij, kjer je sindikat potreben tudi takim delavcem, na primer pri preverjanju uresničevanja kolektivne pogodbe, izobraževanju, dodeljevanju posojil za stanovanjsko gradnjo, organiziranju cenejšega dopusta in tako naprej.

MURSKA SOBOTA — Družbene denarne pomoči bodo s 1. julijem višje za sedemdeset odstotkov, prav toliko več pa bodo morali plačevati starši za svoje otroke v vrtcih, smo zvedeli na skupnosti otroškega varstva, kjer so poleg uskladitve ekonomskih cen razpravljali tudi o dopolnitvah sporazuma o porodniškem dopustu. Člani razširjene seje odbora za svobodno menjavo dela so se opredelili za tisto različico, po kateri najvišji znesek nadomestila osebnega dohodka porodnice na mesec na more presegati petkratne vrednosti povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Sloveniji.

DOLINA — V počastitev 33. občinskega praznika lendavske občine je kulturno društvo v Dolini pripravilo kulturnozabavni večer. V goste so sprejeli tudi člana budimpeštanskega gledališča K. Laszla Nagya in Tiborja Kovacza. Tovrstne prireditve so v tej vasi vedno dobro obiskane in nanje prihajajo gledalci iz sosednjih vasi, pa tudi iz Lendave. S prireditvijo so v Dolini tudi končali z ureditvijo vaškega doma, v katerem imajo sedaj boljše možnosti za delo tudi amaterski kulturni delavci.

LENDAVA — Športne igre delavcev sestavljene organizacije združenega dela Petrol so bile letos v Lendavi. Organizator je bilo športno društvo Ina-Nafta Lendava. Delavskih športnih iger se je udeležilo kakih 800 zaposlenih v tej sestavljeni organizaciji, pomerili so se v desetih športnih panogah. Največ tekmovanj je bilo na športnih objektih osnovne šole Drago Lugarič. Po končanem športnem tekmovanju so pripravili še družabno srečanje. Kljub deževnemu vremenu je tekmovanje uspelo. Najboljšim ekipam so podelili priznanja, organizatorju pa pohvalo.

Delegati ponovno o ustavnih dopolnilih — skrb zbujajoči podatki o gospodarjenju gornjeradgonske občine

TRG: KRVNIK ALI DOBROTNIK

Na zadnjem skupščinskem zasedanju pred dopustniškim časom v občini Gornja Radgona, ki je bilo v četrtek, 15. junija, je bilo vsaj troje omembe vrednih stvari: najdaljša razprava o predlaganih dopolnilih k slovenski ustavi (o tem so zbori gornjeradgonske občine razpravljali že drugič), skrb zbujajoči podatki o gospodarjenju v občini v prvih petih mesecih leta 1989 in najbolj razveseljujoča novica — dvodnevni izlet gornjeradgonskih delegatov po Primorskem.

Rezultate javne razprave o ustavnih dopolnilih, ki je bila organizirana v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, obiskana pa izredno slabo, je predstavil predsednik OK SZDL, Feliks Petek. Marjan Neuvirt, predsednik občinske sindikalne organizacije, je bo tem dejal, da ga slaba udeležba delavcev ne čudi, marsikaj so že spreminjali, pa jih ni nihče vprašal za mnenje, je dejal, z novim zakonom o podjetjih so jim odvzeli samoupravljanje, pa jih ni nihče vprašal, če se strinjajo. Čudi pa ga, da je bil tako slab odziv pri gozdarskih in drugih kmetijskih organizacijah, še posebej pri zadrugah, saj bodo predlagane spremembe (če bodo sprejete) bistvenega pomena za njihovo nadaljnje delovanje. Glede lastnine se je strinjal z Dragom Horvatom iz Avtoradgone (ki je razpravljal pred njim). Obstaja lahko le državna ali zasebna lastnina, tretjo, ki je vsakogaršnja in nikogaršnja, so si izmislili. Delegat iz Spodnje ščavnice je vodilne v Socialistični zvezi opozoril na slabo delovanje in obveščanje krajevne konference, vesel pa je, da si bodo lahko kmetje v prihodnje ustanavljali takšne zadruge, kakršne bodo njim ugajale.

Razpravljala sta tudi Tone Brus in Rihard Ovček, republiški delegat, in opozoril, da nima nihče pravice spreminjati pripomb z javne razprave.

Čeprav bodo organizacije združenega dela prvi obračun opravile šele ob polletju, so na Komiteju za družbeno planiranje in družbenogospodarski razvoj že sedaj zbrali nekaj podatkov, ki pa niso najbolj spodbudni. Skrbi namreč padec proizvodnje v delovnih organizacijah, ki so bile dolga leta gonilna sila radgonskega gospodarstva. V celotni občini se je industrijska proizvodnja povečala za 1,3 odstotka, vendar bi morali, če ne bi bilo Avtoradgone (kjer je bilo povečanje za 40 odstotkov), zapisati 6-odstotni padec. Za nekaj odstotkov je večja v Elradu, Muri in Mešalnici Crnci, medtem ko je po prvih podatkih padec industrijske proizvodnje v Mesoizdelkih (za 11,3 odstotka), Intesovi Pekarni (za 6,1 odstotka), Mineralni vodi (padec za 15 odstotkov) in Tovarni polnilne opreme (padec za 18,5 odstotka).

Delegati so tudi prejeli pisne odgovore na delegatska vprašanja o cesti Žihlava—Gomila (da dela še niso končana, je kriv izvajalec), izkoriščanju praznih osnovnošolskih prostorov (do sedaj tega problema še niso rešili) ter preveliki prometni gneči na mednarodnem mejnem prehodu v Gornji Radgoni (promet bo postal bolj tekoč, ko bodo končali obnovo mejnega prehoda Šentilj).

Zadnja leta se je gornjeradgonska občina lahko pohvalila s stalnim povečevanjem izvoza. Tokrat ni tako. Izvoz je bil v prvih štirih mesecih v primerjavi z lanskim letom manjši za 49 odstotkov. Na takšne rezultate je v največji meri vplival slab izvoz v Tovarni polnilne opreme. Kako bo naprej, je zaenkrat skrivnost, kajti kar 70 odstotkov njihovega izvoza je odvisno od kitajskega tržišča. Transport Avtoradgone se ubada z velikim problemom pridobivanja dovolilnic za mednarodni promet (v Beogradu jim nočejo izdati dovolilnic, zato morajo neredko blago pretovarjati). Jože Farič, predsednik komiteja in član začasnega kolektivnega poslovodnega organa v Avtoradgoni, je ob koncu še dejal: »Pripraviti se moramo na ukinitev menic kot plačilnega sredstva, na poslabšanje likvidnosti, na zmanjšanje skupne in splošne porabe ter se prilagoditi meram gospodarske politike.«

Spregovorili so tudi o spremembah dolgoročnega načrta, kjer so delegati predlagali, da bi morali bolj zaščititi kmetijska in izsušena zemljišča (obvezna položitev kablov) ter narediti natančen opis naravne in kulturne dediščine, ne pa da čez toliko in toliko časa sezname samo pripisujejo.

Bernarda B. Peček

ZASEDANJE SKUPŠČINE OBČINE LENDAVA

Predsednikov monolog

Delegati vseh treh zborov skupščine občine Lendava so se prejšnji torek najprej sešli na skupnem zasedanju, kjer so poslušali uvodna poročila, nato pa so se sestali še na ločenih sejah. Na skupnem zasedanju so sprejeli pobudo o izstopu lendavske občine iz skupnosti slovenskih občin, kajti podobno so že prej ravnale tudi nekatere druge občine, po drugi strani pa bo imel občinski proračun nekoliko manj izdatkov. Vsi trije zbori so na skupnem zasedanju še poslušali poročilo o poteku razprave o ustavnih dopolnilih, v katerem je bilo rečeno, da med občani ni bilo kake večje zavzetosti, čeprav so pripravili v družbenopolitičnih organizacijah nekaj tematskih razprav. V materijo pa se je poglobil ustrezni občinski družbeni svet in dal kar nekaj pripomb na ustavne amandmaje. Le-te sta na zasedanju pojasnila Marjan Žerdin (predsednik občinske konference SZDL) in Marija Hajoš (sekretarka občinske skupščine).

Čeprav je bilo na dnevnem redu več točk, pa je bilo nekako v ospredju poročilo o delu občinskega izvršnega sveta za obdobje od 1. maja 1988 do 30. aprila 1989. Njegov predsednik Jože Kuronja se je v enournem govoru dotaknil številnih področij, ki zadevajo razvoj občine Lendava, seveda pa se je najdlje zadržal ob prizadevanjih za pridobitev novih proizvodnih programov, ki naj bi dali delo čim več iskalcem zaposlitve, čeprav v zadnjem času to ne prevladuje, ampak so bolj zanimive naložbe, ki prinašajo čim več dohodka. Pa tudi same seje izvršnega sveta so gospodarsko »obarvane«, saj je bilo na 28 sejah, kolikor jih je bilo v enem letu, 293 točk dnevnega reda, od tega 143 o gospodarstvu. Ker smo o delu izvršnega sveta sproti poročali, v tem zapisu ugotovitev ne bomo ponavljali. Res pa je, da ima izvršni svet vso podporo, saj rezultatov dela nihče ne more prezreti.

Š. Sobočan

PRED SEJO STANOVANJSKE SKUPNOSTI

VABILO!

Na dan samoupravljalcev, 27. junija naj bi bilo toliko samoupravljalske zavesti, da bi opravili drugič sklicano skupščino soboške stanovanjske skupnosti. Delegati, samoupravljalci bi torej naj na svoj dan vendarle opravili pravico in dolžnost. Morda pa bo bolj kot samoupravljalska zavest zalegla prošnja na vabilu, saj v drugo pišejo, da je vendarle treba zagotoviti delo zborov, sprejeti gradivo in »imeti v vidu« vse tiste delegate, ki prihajajo na sejo, vendar velikokrat zaman.

Ne le soboške, tudi skupščine drugih stanovanjskih skupnosti v Pomurju so večkrat nesklepčne ali pa delegate kličejo po telefonu. Prikazovanje delegatov v slabi luči verjetno ni kaj prida, vprašanje je treba postaviti nekoliko drugače, in sicer: kdo vse je poklican v skupščinske sedeže? Izbrani so tudi delegati vaških krajevnih skupnosti, ki jih praviloma kaj malo zanima stanovanjska problematika, saj jih, tako nje kot krajane, tudi življenjsko ne prizadeva. Samo sklicevanje na delegatsko zavest in pravico, saj končno za stanovanjski sklad tako ali drugače prispevamo vsi, ne zaleže več kaj dosti. Zato bi kazalo razmisliti o drugačnem ključu izbiranja delegatov, ki je sicer določen, ni pa — vsaj v malo daljši prihodnosti — nespremenljiv. V skupščini bi morali dobiti več mest tisti, ki jih stanovanjska problematika življenjsko prizadeva.

Dokler pa je tako, kot je, nam ne preostane drugega, da tudi pihamo na delegatsko dušo, da vendar pridejo na sejo, posebej zato, ker je na dnevnem redu razprava o delitvi solidarnostnih stanovanj, na katere mnoge družine prav težko čakajo.

mh

DESET USPEŠNIH LET LIVOVEGA TOZDA ORODJA IN OPREMA ROGAŠOVCI

OD MNOŽIČNOSTI H KAKOVOSTI

Ko so se pred dvanajstimi leti v postojnskem Livu odločili, da na manj razvitem območju soboške občine, v Rogašovcih, postavijo tovarno, verjetno niso niti slutili, da bo ta kolektiv v tako kratkem času dosegel tako velik razvoj. V letu 1979, ko so bili proizvodni prostori zgrajeni, so namreč v obrat v Rogašovcih prenesli del svojega proizvodnega programa, ki je zaposloval predvsem odvečno delovno silo na tem območju, pritegnil pa naj bi tudi vračajoče zdomce. Sestavi zaposlenih, v kateri so prevladovali polkvalificirani in kvalificirani delavci, 38 odstotkov je bilo nekavlificirane delovne sile in le 7 odstotkov delavcev s srednjo in visoko šolo, je bil prilagojen tudi proizvodni program. Hitro so začeli izdelovati mešalnik betona in talno transportno opremo, tako pa tudi sklope visokonapetostnih stikal in pribor za letovanje. Seveda se v Rogašovcih s takšno proizvodnjo niso zadovoljili in so želeli hitrejši razvoj.

Da brez znanja ni razvoja, so se v tem delovnem kolektivu zavedli že takrat, ko so začeli snovati zametke nove tovarne. Že v letu 1977 so začeli s štipendiranjem ustreznih kadrov, seveda ob izdatni pomoči matične delovne organizacije, niso pa zanemarjali tudi izobraževanja ob delu, saj si je veliko delavcev pridobilo ustrezno kvalifikacijo. V rogašovskem Livu se danes lahko pohvalijo z dobro kadrovsko sestavo zaposlenih, celo z boljšo kot jo ima delovna organizacija, v sestavi zaposlenih je le še 17 odstotkov nekavlificiranih delavcev, 60 odstotkov je kvalificiranih, 15 odstotkov delavcev ima srednjo ter 8 odstotkov višjo in visoko izobrazbo.

Od začetnih 56 delavcev se je število zaposlenih povečalo na 128, nadaljnje širitve zaposlovanja pa ne načrtujejo. Zdaj so vse sile usmerili v spreminjanje proizvodnje in zahtevne proizvodne programe. Že v letih 1984—85 so v celoti opustili proizvodnjo visokonapetostnih stikal in opreme za letovanje, tudi izdelavo mešalnikov za beton in talne transportne opreme so zmanjšali na minimum, doslej so opustili že dobršen del prvotne proizvodnje in kar 73 odstotkov proizvodnega programa je danes zahtevna strojegradnja. Z zahtevnimi in kakovostnimi proizvodi je tozd Orodja in oprema Rogašovci osvojil jugoslovansko tržišče, v zadnjem času pa se vse bolj usmerja tudi v izvoz. Firma CORDT iz Zvezne republike Nemčije povečuje naročila v njihovi tovarni, firma SMAG, za katero izdelujejo hidravlične grabilnike, pa jim je ponudila v podpis celo dolgoročno kooperacijsko pogodbo. V Rogašovcih načrtujejo, da bodo ustvarili letos s prodajo na tujih trgih okrog 500 tisoč dolarjev prihodka. Še večja usmeritev v izvoz ostaja ena od prednostnih nalog tudi v prihodnjem obdobju, saj postaja domači trg zanje pretesen in tudi plačilno nesposoben.

Vzporedno s kadrovsko krepitvijo so v Rogašovcih uvajali tudi nove programe. Prelomnico v razvoju tovarne je pomenilo leto 1982, ko so na mednarodnem sejmu orodnih strojev v Zagrebu predstavili prototipe strojev in naprav za strego stiskalnicam, v letu 1984 so zgradili novo proizvodno dvorano, ki je omogočila prostorske možnosti za razvoj treh programskih usmeritev — orodjarne, strojegradnje in opreme. Prav programu strojegradnje namenjajo zdaj največ pozornosti, ob tem pa se zavedajo, da je razvoj možen le s sposobnimi kadri. Ker je na podeželje težko pritegniti strokovnjake, ki bi delali pri razvoju, so že pred leti v Murski Soboti kupili prostor za razvojni oddelek, pred dnevi pa so v mestu predali namenu nove prostore za inženiring in trženje, v katerih dela tačas osem njihovih strokovnjakov. Naložba jih je stala 1,4 milijarde dinarjev, s tem pa so pridobili 134 kvadratnih metrov zelo potrebnih prostorov.

V tovarni je prevladala preusmeritev s kosovnotonažnega na razvojnotehnološko zahtevne programe, svojo uspešnost začnejo meriti s povsem drugimi kazalci, poleg kadrov pa se ustrezno tehnološko opremljajo. Naredili so pomemben korak v zgraditvi informacijskega sistema tovarne, kupili najsodobnejše stroje za struženje ter izdelavo orodij in opreme, posebno pozornost pa namenjajo tudi trženju. Ob računalniško krmiljenih strojih, ki jih v tovarni že uspešno uporabljajo, bodo letos uvedli tudi računalniško projektiranje.

Pred razmeroma mladim kolektivom je torej še obetavna prihodnost, zato si prizadevajo mobilizirati vse obstoječe organizacijske sposobnosti in ustvariti takšno organizacijo, ki se bo po kakovosti in konkurenčnosti lahko uspešno vključevala tudi na tržišča Evrope 1992.

Ludvik Kovač

O šolskem zakonu, družbenem načrtu in višjih stanarinah

Na seji soboškega izvršnega sveta so obravnavali več zanimivih vprašanj. Najprej so se dotaknili predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju, ki ga bodo obravnavale tudi skupine delegatov za zbore republiške skupščine. Načeloma so podprli osnovne usmeritve tega zakona, ki med drugim znova uvaja maturo kot kvalifikacijski izpit za nadaljnji študij, ukinja sistem posebnih izobraževalnih skupnosti itd. Soglašali so tudi z dopolnilom, da je za imenovanje individualnih poslovodnih organov potrebno tudi soglasje izvršnega organa ustanovitelja šole, saj gre za dejavnost posebnega družbenega pomena, kjer mora biti zagotovljen širši družbeni vpliv. Glede dopolnil zakona o svobodni menjavi dela v vzgoji in izobraževanju pa so menili, da je treba vsem osnovnih šolam dati sredstva za zagotovljeni program, pa tudi materialne stroške, amortizacijo in naložbe v šolski prostor. Gre namreč za nacionalni program, zato ta ne bi smel biti odvisen od gospodarske moči posamezne občine.

Precej pozornosti pa so namenili tudi osnutku sprememb in dopolnitev družbenega načrta soboške občine za obdobje 1986—1990. Kot so se dogovorili na seji soboškega izvršnega sveta, bo javna razprava o tem pomembnem dokumentu do 15. avgusta, saj bi prečiščeno besedilo sprejemali na septembrskem skupščinskem zasedanju. V razpravi so opozorili na neustrezen odnos nekaterih nosilcev načrtovanja v soboški občini, ki jih bodo znova opozorili na njihove obveznosti in ob vnovični neodzivnosti ostreje ukrepali. Brez tega si je namreč težko zamišljati izdelavo prostorskega dela dolgoročnega in srednjeročnega načrta občine, zlasti glede možnosti pozidav in drugih posegov v prostor. Zato pričakujejo večje sodelovanje predstavnikov kmetijstva, varstva okolja, energetike in načrtovalcev ekoloških in drugih projektov, da bi zagotovili skladnejši razvoj občine.

Na seji pa so sprejeli tudi predlog stanovanjske skupnosti o podražitvi stanarin v tretjem trimesečju letos. To je že tretja letošnja podražitev, novost pa je, da bi višje cene uveljavljali mesečno. Tako bi bila julija 42-odstotna, avgusta 32 in septembra 23-odstotna podražitev. Na ta način naj bi dohajali galopirajočo inflacijo. Člani soboškega izvršnega sveta so sprejeli tudi predloga odlokov o lokacijskem načrtu za vodovod Moravske Toplice—Bogojina in koaksialnem telefonskem kablu Lendava—Lipovci za območje soboške občine.

Milan Jerše

TEČAJNA LISTA

Tečajna lista z dne 20. junija 1989

Država	Valuta	Tečaj velja za	Nakupni	Srednji	Prodajni
Avstralija	dolar	1	12004,87	12022,90	12040,93
Avstrija	šiling	100	114156,36	114327,85	114499,34
Kanada	dolar	1	13271,22	13291,16	13311,10
Francija	frank	100	236957,21	237313,18	237669,15
ZR Nemčija	marka	100	803044,92	804251,30	805457,68
Italija	lira	100	1111,05	1112,72	1114,39
Švica	frank	100	929606,68	931003,18	932399,68
Vel. Britanija	funt	1	24551,80	24588,68	24625,56
ZDA	dolar	1	15902,62	15926,51	15950,40

PROGRES išče partnerja

Kar nekaj časa je minilo, odkar je bil narejen idejni projekt za obnovo gradu v Gornji Radgoni. Med najresnejšimi interesenti je bila delovna organizacija PROGRES iz Slovenj Gradca, ki se ukvarja z inženiringom in vsemi vrstami visokih gradenj po sistemu na ključ. Izkušenj imajo že kar precej, saj so obnovili grad Rotenturm v Slovenj Gradcu, opravili vse naložbe za Iskro in Elan, zgradili tovarno v Ložu, tačas pa gradijo v Mariboru hotel Holiday Inn, poslovni objekt ter garaže s 1200 parkirnimi prostori. Med največje naložbe spada tudi Jatova zgradba s 35 tisoč kvadratnimi metri. Dela opravijo skupaj s kooperanti, to pa so običajno SCT, Gradis, IMP iz Slovenije ter Ratko Mitrović in Napred iz Beograda.

Predstavniki Progresa so se že večkrat oglasili pri predsedniku izvršnega sveta skupščine občine v Gornji Radgoni Janku Slaviču. Po njihovem mnenju je obnova radgonskega gradu smiselna, saj je blizu meje. Najprimernejši bi bil hotel na višji ravni, mogoče za lovni turizem, s kočijo s konjsko vprego, igralnico in drugim. Obnova bi stala okrog 30 milijonov mark. Progres bi financiral obnovo, vendar mora občina najti nekoga, ki bo potem ta grad prevzel in seveda vrnil vloženi denar. Progres ni gostinska organizacija, zato bo moral za razprodajo zmogljivosti poskrbeti kdo drug.

V ponedeljek, 20. junija, so se predstavniki gornjeradgonske občine in Progresa pogovarjali z vodilnimi Radenske. Ta je partnerstvo zaenkrat odklonila, saj imajo tačas že veliko gradbišč. Mogoče pa jim bo uspelo najti tujega partnerja!

Bernarda B. Peček

OD LENDAVE DO CHICAGA IN TORONTA inovacije

»Duše namreš zbrisati, moraš človeka celoga spaküvati!« (Iz pregovorne zakladnice)

Zadnjič smo že napovedali postopno predstavljanje naših (pomurskih) podjetnikov z vseh koncev sveta, pri čemer se bomo najprej omejili na ZDA in Kanado. V tem pogledu je dovolj zgovorno delo bratov Sraka (Alojz, Janez in dr. Jože) z Melincev Prekmurci in Prekmurje iz leta 1984, ki med drugim ugotavljajo: »Krajinci (torej Prekmurci — op. pis.) so vzporedno s popolno politično, gospodarsko kulturno in do neke mere tudi versko odvisnostjo gojili skrit in vedno bolj izdelan čut za slovanski tip neodvisnosti, ki se je navdihoval v celostnih izkušnjah politične, gospodarske, kulturne in verske svobode pred davnimi stoletji. Najbrž nikoli ne bo mogoče v celoti pojasniti tega pojava. Dejstvo pa je, da je prvotni navdih preživel stoletja nadvlade.«

Kar naprej četverica — po načelu: veliko poklicanih, a malo izvoljenih

Tokrat se bomo najprej na kratko ustavili v Lendavi, kjer so minuli ponedeljek na seji skupščine občinske raziskovalne skupnosti podelili vsakoletne nagrade inovatorjem. Prvo v višini dveh milijonov so si razdelili: skupina inovatorjev iz Gorenja Varstroj in inovator iz Nafte. V prvem primeru gre za Silva Domjana s sodelavci, ki so letos nadaljevali z razvojem tiristorsko reguliranih naprav za impulzno varjenje jakosti 400 in 600 amperov, v drugem za inž. Tiborja Hebarja in inovacijo v proizvodnji flukoferida. Milijonsko nagrado sta prejela Bojan Rožman in Evgen Herženjak za električni sedežni visokodvižni viličar frontalne izvedbe. Petsto tisočakov je dobilo šest inovatorjev iz že standardne četverice lendavskih ozdov: Nafte, Varstroja, Elektrokontakta in Tovarne logistične opreme. Na seji so tudi razčlenili izvajanje programov za sofinanciranje raziskovalnih nalog ozdov po natečaju. O podrobnostih bomo še poročali.

»Obrtnik mora velikokrat pozabiti nase in imeti mora veliko ›guts‹ (odločnosti)!«

Iz Lendave se selimo med prekmurske podjetnike (tudi inovatorji so med njimi!) v Chicago. »Prvi obrtniki so bili že med prvimi priseljenci. Že pred prvo svetovno vojno sta nekaj časa vodila štalo s konji (200 konjev, ki sta jih dajala v najem) gospoda Štefan Jakšič in Ivan Glavač. Gospod Tkalec iz Hotize je takrat imel lastno čistilnico. Proti koncu prve svetovne vojne je G. Jakšič konje prodal in kupil tovornjak in postal avtoprevoznik. Po desetih letih je prodal tovornjake in kupil gostilno in jo dolga leta vodil skupaj z ženo Ano. V stavbi je bila tudi majhna dvorana, kjer so mnogokrat slavili razne obletnice. V dvorani so ustanovili Prekmurski družabni klub in se prva leta srečevali.

John in Gizella Hozian sta 31 let zelo uspešno vodila restavracijo State Knzie Grill na 401 N. State Street. Kot lastnika restavracije sta lahko bila sponzorja 30 Slovencem po drugi svetovni vojni in sta nekaterim dala prvo zaposlitev.

Gospod Štefan Gjura je dolga leta vodil Slovensko mesnico na Cermak road in Wood street. Gospod Matjaš Prša je vzgojil svojo družino ob popravljanju čevljev. Garažo sta vodila gospoda Martin Antolin in Štefan Gjura. Popravljala sta avtomobile in prodajala parkirni prostor. Gospod Andrej Glavač je bil slovenski pogrebnik. Na jugu mesta, na 95. cesti, sta Matjaš in Rozalija Rous vodila veletrgovino s prehrano. Jožef in Ana Špilak sta več let vodila gostilno. Prav tako je vodil gostilno g. Joseph Vučko (rojen v Chicagu), potem pa motel v Floridi. Vsi ti so bili podjetniki pred drugo svetovno vojno. Po drugi vojni sta nadaljevali z obrtjo le Jakšičeva in Hozianova družina. Priseljenci po drugi svetovni vojni so hitro začeli nadaljevati podjetniško izročilo med Prekmurci v Chicagu.« Sledi imenski seznam 13 mladih obrtnikov, pri čemer **»prijetno preseneča sorazmerno veliko število žensk v podjetništvu. Prekmurke iz Chicaga so prav gotovo v tem pogledu prve med ožjimi rojakinjami v Ameriki in Kanadi.«**

Zanimiv je opis dolgoletnih izkušenj v podjetništvu, ki ga je bratom Sraka, avtorjem knjižnega dela Prekmurci in Prekmurje, posredovala Gizella Hizian: »Treba je močne volje, vsestranske ljubezni do dela, močno zaupanje vase. Obrtnik mora velikokrat pozabiti nase in imeti mora veliko ›guts‹ (odločnosti). Če hoče uspeti, mora biti pogosto gluh in slep, in čez vse mora znati, kako zadovoljiti svoje odjemalce. Četudi včasih kdo reče, da je dva in tri štiri, mu mora dati prav. Vsak ›business‹ je vreden trpljenja, žrtve, dela. Na koncu je bogato poplačan, če se pravilno vodi.«

Pomembno je tole: »Vsi obrtniki so začeli takorekoč iz nič, ali pa z zelo skromnimi sredstvi. Vsem so veliko pomagale in še pomagajo njihove žene, oziroma možje, in tudi ostali Prekmurci jih spremljajo z dobrohotnostjo in so pripravljeni pomagati. Strokovno znanje, ki so ga nekateri prinesli iz stare domovine, so v novi še kako dobro uporabili in vnovčili. Vsak pa je razvil svoj stil v podjetništvu, kjer ni razlike, ali vsaj ne velike, med vodenjem podjetja in osebno držo ter temeljno človeško naravnanostjo. Vsi so fejst ljudje tudi zato, ker so businessmeni, in so dobri businessmeni, ker so fejst ljudje. Tudi v Chicagu imajo podjetniki izredno skrbno izdelan čut za razvijanje človeškega potencijala v podjetjih. Nekateri že zdaj pomagajo študentom in jih uvajajo v svoja podjetja, pošiljajo otroke na najboljše univerze, pozorno spremljajo gibanja v ameriški in svetovni ekonomiji, tehnoloških raziskavah, naslutevajo velike premike v svetovnem gospodarstvu in vse to upoštevajo pri načrtovanju lastnih podjetij. Tako je skrb za lastno podjetje zmeraj tudi povezana s celostnim človeškim razvojem, tudi na ravni družine.«

Med Prekmurci v Torontu je okrog 50 podjetnikov, kar je izredno visoka številka.

»V ozadju se prepletajo delavnost, smelost, podjetnost in poseben čut za svobodo, ki je povezan z ekonomsko neodvisnostjo. Ta pojav, edini med vsemi prekmurskimi skupinami, bi bilo treba posebej raziskati. Vsesplošni ekonomski razvoj razloži le manj pomemben vidik tega dejstva. Denar za podjetje je bilo treba najprej zaslužiti. Razen denarja so bile potrebne zdrave ideje, poznavanje ekonomskih gibanj in možnosti ter cela vrsta drugih dejavnikov, ki so pogojili uspeh. Pri podjetnikih pa je opaziti poseben ustvarjalen nemir, ki ima nekatere svojske poteze. Pogovarjajo se o vsem, iščejo ideje tudi tam, kjer ni neposredne povezave z businessom. V pogovorih so zelo strpni do sogovornika, radi poslušajo, redko izrazijo dokončano sodbo o temi, ki je v pretresu. Vsi vzbujajo vtis zelo samostojnih osebnosti. Vodenje podjetja je povezano z življenjsko držo. Stil življenja oblikuje podjetje in je slednje njegov izraz, in ne obratno. Dnevne skrbi, problemi in vse, kar je povezano z vodenjem lastnega podjetja, prebujajo še neodkrite vire ustvarjalnosti. Ne bi mogli reči, da je tekmovanje glavno gibalo ustvarjalnosti, ker bi v tem primeru bila popolnoma odsotna človeška razsežnost pri posameznikih.«

Branko Žunec

OB 22. JUNIJU — DNEVU SAMOUPRAVLJALCEV

»PA BREZ PANIKE, SAMOUPRAVLJALCI!«

Pred očmi mi še vedno migetajo prebrani stavki, v ušesih pa odzvanjajo izrečene besede: »Letos mineva 39 let od tistega zgodovinskega dneva v letu 1950, ko je tovariš Tito pred revolucionarnim geslom Tovarne delavcem—zemljo kmetom utrl pot zmagovitemu uveljavljanju delavskega samoupravljanja v naši socialistični družbi. 27. junij je torej dan, ko se je začela uresničevati ideja samoupravljanja!« In kaj je sploh samoupravljanje? Posežem po knjigi našega vodilnega ideologa in državnika Edvarda Kardelja Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Iz njenega uvodnega dela si sposodim tele misli: »Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj — da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvajalnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.«

Pa se odpravim na sestanek, kjer slišim naslednje: »Samoupravljanje ni potrjevanje in izpolnjevanje čedalje večjega kupa sprejetih predpisov, na katere imajo neposredni delavci premalo vpliva. Že lep čas se zaklinjamo, da naj se osebni dohodki med delavce delijo po delu in njegovih rezultatih. Ob neverjetni množici aktov o skupnih osnovah in merilih, metodologiji za ocenjevanje zahtevnosti del in nalog, delokrogov ter skupnih osnovah in merilih se pri delavcih — čeprav je ustvarjen videz, da smo omenjenemu načelu zadostili v vseh pogledih — navkljub vsemu izraža dvom, ali pa je odgovor delavcev celo odločno nikalen. Posebej zato, ker naj bi na pragu 21. stoletja ustvarili razmere za svobodno uveljavljanje delavskega samoupravljanja.«

Tedajci me iz premišljevanja predrami in mi na široko odpre oči znan glas. »Kaj delaš? Ali lahko sploh kaj delaš? — Ne morem! Povrh vsega mi še sonce sije naravnost na pisalno mizo. Roleto sem potegnil do konca, pa nič ne pomaga. Čas ubijam kot drugi. — Jaz tudi! Vse pisarne so prazne. Če pridem pred osmo, sem še vedno prvi. Potem je malica. Bife je zaprt, zato hodimo ven. Nato pa je, na žalost, treba spet nazaj. Kar naprej človek ne more letati na zrak ali po trgovinah, ne? K sreči je prišel Franc na pametno idejo: njegova tajnica nam opoldne kuha kavo. Vsak da nekaj zraven, pa je. In tako se nekako pretolčemo skozi tistih sedem ur. Bili pa smo le toliko pametni, da smo ukinili popoldansko sredo, saj takrat nismo naredili nič več kot druge dni! — Ti imaš vsaj mir, ko ti šefi ne sede na vratu. Prideš, kadar prideš, greš, kadar greš! Meni pa so dali oddelek in zdaj moram odgovarjati za ljudi. Na vratarje se človek ne more zanesti, zato sem šel že dvakrat sam dol, da bi videl, kakšna je disciplina. To ti je pri nas cirkus! Ljudje hodijo po hiši, pa noter in ven, kot da bi bili v kolodvorski čakalnici. Barica pravi, na primer, da bo skočila samo za hip ven, po limone za šefa, a nazaj pride z novo frizuro. Naša Juliška, tista od Jožeka, vratarju še »mu« ne reče; šele drugi dan kje na hodniku ujameš, da je bila razprodaja. Vendar bi tudi vse to mirno prenesel, če bi me ne trle še druge skrbi.«

Začudim in se vprašam skoraj nedolžno: »Kakšne skrbi? Družinske? — Materialne! Pa menda so ti ja dali kakšen dinar gor!? Kje pa! Tu gre človek zelo počasi naprej! Pravo morje komolcev in stricev je potrebnih. Človek bolj pri tleh je ničla, dragi moj. Tu vendar človek ničesar ne pomeni. Še posebno, če mu dajo položaj. Kako neki lahko v takih razmerah sploh samoupravljaš? Jaz tega ne zmorem!«

Skoraj mi je vzelo sapo, ko sem poslušal te traparije in se spomnil na začetku izrečenih besed. Sogovornik je, rdeč kot kuhan rak, ostal brez pametnega odgovora, ko sem mu odvrnil takole: »Mislim, da je že skrajni čas, da prenehamo s takšno prakso. Če se v našem političnem sistemu še vedno ukvarjamo z mlini na veter in se donkihotovsko igramo s predpostavkami ter se neodgovorno obnašamo celo do samoupravljanja, je treba sprejeti zelo obvezujoče sklepe. In kdo naj jih naredi? Nikakor ne prepotentni birokrati, ki ponujajo alternativo namesto samoupravljanja, ki delavcu ne omogoča uveljavljanja njegove celovite družbene vloge!«

Milan Jerše

Tudi v Gornji Radgoni o dvojezičnosti

Gost Predsedstva OK SZDL Gornja Radgona (12. junija) je bil ravnatelj lendavske osnovne šole Štefan Berke. Verjetno se le redko zgodi, da bi kdo iz Lendave govoril članom predsedstva ljudske fronte v tej obmejni občini, še manj, da bi govoril o dvojezičnem pouku.

Stefan Berke je predstavil težavno pot razvoja dvojezičnega šolstva, ki je nekakšen paradni konj tovrstnega poučevanja in praznuje letos trideset- (po njegovem mnenju šele dvajset-) letnico delovanja. Od 1981. leta imajo v Lendavi tudi dvojezično srednjo šolo, še pred vstopom v osnovno šolo pa obiskujejo otroci dvojezični vrtec, kjer dobijo osnove za učenje slovenskega in madžarskega jezika. Pogrešajo strokovno pomoč republiških inštitucij, ki so odgovorne za šolstvo, saj so le-te do sedaj raziskovale le tisto, kar so dobile plačano v dolarjih, pa še to samo take stvari, ki so se jim zdele primerne.

Razvoj obmejnih območij je možen le z večjim maloobmejnim sodelovanjem. Tega se zavedamo (ali pa še premalo) vsi, ki živimo ob meji, pa naj bo to ob avstrijski ali madžarski. Dokler nečesa ne potrebuješ, imaš do tega odpor, ker se ti zdi, da si prisiljen v nekaj proti volji, je dejal Štefan Berke glede nezanimanja za madžarski jezik. Z vse večjim odpiranjem meje z Madžarsko in gospodarskim sodelovanjem, pa če pri tem mislimo samo na trgovino, se bodo stvari temeljito spremenile.

Prav škoda je, da ne znamo dovolj izkoristiti naše obmejnosti tudi v šolstvu. Prav nič ne bi bilo narobe, če bi Pomurci obvladali tako nemški kot madžarski jezik, v šolah pa bi se kot tuji jezik učili angleščino ali kaj drugega.

Seveda pa je to le priložnostno razmišljanje, ki nikomur nič ne naredi. Če pa mislimo na našo prihodnost v trikotniku ob Muri, ki naj ne bo podobna preteklosti, moramo misliti tudi na večjezičnost, ki ni tako daleč.

bbp

LENDAVA

VEČ ZA SISE

Ali se v družbenih dejavnostih vedejo potratniško ali pa so na meji takšnih in drugačnih minimumov (najnižja stopnja), naj bi pokazala analiza, ki jo bodo pripravili za julijsko zasedanje skupščine občine Lendava. Izvršni svet skupščine je prejšnji teden, kljub določenim pomislekom nekaterih članov (zlasti kritična sta bila Vendel Ostrič in Štefan Vida), vendarle sprejel sklep o povečanju prispevnih stopenj iz bruto osebnih dohodkov. Tako bodo od 1. julija delavci lendavske občine plačevali za izobraževalno skupnost 0,89 odstotka več, za kulturno skupnost so odstotek povečali za 0,04, za skupnost socialnega skrbstva za 0,15 in za zdravstveno skupnost za 0,50 odstotka. Skupne (povečane) obremenitve so tako višje za 1,58 odstotka. Skupne obremenitve osebnih dohodkov za te skupnosti so bile doslej 19,13 odstotka (republiško povprečje 21,85 odstotka), zdaj pa bodo skupaj znašale 20,71 odstotka, kar je še vedno manj od republiškega povprečja, ki pa se bo v drugi polovici leta zagotovo povečalo, saj so odpravljene zakonske omejitve, sisi pa so tudi v marsikateri drugi slovenski občini nenasitni. Na seji izvršnega sveta smo v razpravi slišali, da imajo prosvetarji višje osebne dohodke, kot jih imajo delavci z enako stopnjo izobrazbe v proizvodnih organizacijah združenega dela (izjema naj bi bila le Nafta) in da jim nihče ne krati pravice do osebnih dohodkov, kot jih imajo njihovi stanovski tovariši v notranjosti (bolj razvite) Slovenije, da pa je treba za to temu primerno ustvarjalno oziroma polno zaposlenost. Tam, kjer je v razredu manj učencev, kot je normativ, je gotovo manj dela. Sicer pa, kaj bi se prerekali, počakajmo, kaj bo zapisano v (upajmo nepristranski) analizi.

Š. Sobočan

LJUTOMER

Samo še letos strokovne službe sisov družbenih dejavnosti

Ljutomerski izvršni svet pripravlja vse potrebno za spojitev, reorganizacijo in racionalizacijo skupnih strokovnih služb družbenih dejavnosti in občinske uprave, kar naj bi se zgodilo konec letošnjega leta. Sestavili so strokovno skupino, ki je pripravila predlog, katerega je izvršni svet že sprejel, potrditi pa ga morajo še delegati skupščin samoupravnih interesnih skupnosti in delegati občinske skupščine v juliju. Po besedah predsednika izvršnega sveta, Franca Štrakla, jih zavezujejo sklep skupščine, program in usmeritve republiškega izvršnega sveta, to, da je občina prejemnik precejšnjih sredstev iz republiškega proračuna, ter seveda potreba po racionalnejšem delu, čeprav tudi za sedanjo ne morejo reči, da je bila povsem neracionalna.

O pripombi, da nekateri strokovni delavci sisov družbenih dejavnosti pravijo, da izvršni svet zanje nima dovolj razumevanja, je predsednik dejal: »Ne bi rekel, da ni imel razumevanja, saj je njegova naloga le usklajevanje skupne porabe v občini na podlagi širših družbenih kriterijev in gospodarskih možnosti. »Strokovno delo je bilo namreč dobro opravljeno, zato spremembe niso posledica slabega dela v strokovnih službah. Je pa med delavci določena negotovost, saj bo tako nastal nekolikšen presežek delovne sile, vendar so izvršniki sklenili, da se to reši delno z upokojevanjem in drugimi načini v naslednjih treh letih. Kakšna naj bi torej bila nova oblika?

Občinski upravni organi (skupaj s strokovnimi službami) bi imeli štiri oziroma pet oddelkov: za družbenoekonomski razvoj, občinsko upravo in proračun, ljudsko obrambo in notranje zadeve, upravo za družbene prihodke ter geodetsko upravo. Del izvajalskih nalog, ki so jih doslej opravljali v strokovnih službah sisov, pa bi prenesli na Center za socialno delo, ki bi tako postal samostojna izvajalska organizacija za celotno socialno varstvo. Na Centru bi tako po novem urejali porodniške dopuste in pakete za otroke, refundacije in izplačila nadomestil za bolniške dopuste, nego in spremstvo, potne stroške, urejali mednarodno zavarovanje, prijave in odjave, pogrebnine in posmrtnine ter subvencije stanarin.

Nova oblika naj bi dala tudi novo vsebino. Poleg finančnega prihranka se strokovno delo ne bo podvajalo kot do sedaj, lažje bodo izvajali družbeno nadzorstvo, delo pa bo strokovnejše.

Majda Horvat

Ob slabi udeležbi bogate ustavne razprave

Na skupni seji OK SZDL in OS ZSS v Murski Soboti, ki se je je udeležil tudi član IO RK SZDL Vinko Rihard, so sklenili javno razpravo o osnutku dopolnil k ustavi SR Slovenije. Sekretar OK SZDL Jože Stvarnik je uvodoma ugotovil, da z udeležbo v 42 krajevnih skupnostih soboške občine ne morejo biti zadovoljni. V razpravah je namreč sodelovalo od 5 do največ 40 občanov, zato le-te niso bile dovolj dobre v krajevnih skupnostih Brezovci, Rakičan, Černelavci, Rogašovci in Pertoča, medtem ko v krajevnih skupnostih Čepinci, Fokovci, Bratonci in Lipovci sploh ni bilo predvidenih razprav, kar meče slabo luč na predstavnike tamkajšnje Socialistične zveze. Po drugi strani pa so bile javne razprave, v katerih so sodelovali tudi člani širšega političnega aktiva, vsebinsko bogate in kritične, predvsem do neučinkovitosti družbenopolitičnega in gospodarskega sistema.

Poglavitne pripombe občanov so bile, da morajo predlagana ustavna dopolnila prispevati k nadaljnji demokratizaciji odnosov in uvajanju tržno usmerjenega gospodarstva. Marsikje so opozorili na preveč podrobna ustavna določila, v katerih bi lahko izpustili nekatera temeljna načela, ki so že v zveznih dopolnilih. Menili so še, da zaradi preobsežnosti ustavnih sprememb ne bi sprejemali z referendumom, podprli pa so vsa tista dopolnila, ki bodo zagotovljala več demokracije, človekovih pravic in svoboščin, boljše delo, racionalnejše organiziranje delegatskega sistema ter načrtnejše varovanje naravne in kulturne dediščine. Veliko je bilo govora tudi o pristojnosti občine kot družbenopolitične skupnosti. Njeno pristojnost naj bi še bolj povečali predvsem pri urejanju prostora, varovanju okolja, stanovanjski politiki in drugje.

V javne razprave o ustavnih dopolnilih so se vključili tudi v sindikalni organizaciji, ki je pripravila več tematskih razprav. Kot je dejal sekretar OS ZSS Tonček Gider, so v združenem delu soboške občine podprli načrtovane spremembe, rekli pa so, da se premalo dotikajo praktičnega življenja zaposlenih. Skoraj povsod so se zavzeli za hitrejši gospodarski in družbeni napredek, s čimer je povezana tudi prenova sindikata. V razpravi je Miran Žilavec menil, da je treba ob ukinjanju sisov izhajati iz nacionalnega programa, ki bo zagotavljal ustrezen položaj delavcev v družbenih dejavnostih. Pridružila se mu je Etelka Korpič-Horvat, ki je poudarila, da bi morali več denarja nameniti za izvedbo programov, ne pa za funkcioniranje sisov. Ko je govorila o delegatskem sistemu, pa je bila le za delovanje enega skupščinskega zbora, ker se v njem pojavljajo delegati z enakim interesom in se tudi na ta način lahko uveljavi pluralizem. Karel Sukič pa je pripomnil, da se mora uveljaviti lokalna samouprava, zato je tisti del dopolnil, ki govori, da se občani združujejo tudi v politične organizacije, odveč.

Dejan Kolarič pa je za sistem voljenih delegatov, ker bi takrat vedeli, kdo je odgovoren za povezavo med krajevno skupnostjo in delegacijo. Podobno kot drugi razpravljalci, se je tudi Bojan Žunič zavzel za razumljivo napisano ustavo, v kateri ne bi več tako podrobno opredeljevali delovanja gospodarskih zakonitosti.

Milan Jerše

Trgovanje čez mejo

AKTUALNA TEMA

Naša pokrajina meji na dve državi, zato bi po zgodovinski analogiji morala cveteti, kajti stičišča prometnih poti, gospodarstev, različnih državnih sistemov bi morala biti dovolj močna osnova za napredek. Zakaj ni možna zgodovinska analogija? Zakaj je Pomurje v odnosu do Slovenije enako zaostalo kot jugozahodna Madžarska do osrednjih županij ali radgonsko-štajerski kot z južno Gradiščansko do ostalih avstrijskih zveznih dežel? Dejstvo je, da so vse tri stikajoče se dežele prav na stičišču najrevnejše, najmanj razvite in med sabo slabo povezane. Toda s tem dejstvom se niso zadovoljili ljudje, ki živijo na tem panonskem obrobju in vztrajno silijo naprej in nemalokrat se pri tem podpirajo.

V današnji temi smo se namenoma izognili pisanju o kulturno-prosvetnih in športnih stikih, obdelali bomo le gospodarsko povezovanje, kajti gospodarstvo je osnova, pomembna tudi za dobro sosedstvo.

Gospodarsko sodelovanje Jugoslavije in Madžarske se med drugim uresničuje tudi v maloobmejni blagovni menjavi, proizvodnem sodelovanju, storitvah ... Posebnost je maloobmejni promet, ki naj bi pripomogel k boljši preskrbi prebivalstva. A kot imamo veliko lepih stvari samo lepo zapisanih, v resnici pa so svoje nasprotje, tako je tudi z maloobmejnim prometom med Madžarsko in Jugoslavijo. Že desetletja ugotavljamo, da je preveč birokratskih prstov na obmejni blagovni menjavi na obeh straneh meje, a odločilni niso kaj prida storili za striženje nohtov na birokratskih prstih.

Darko Pejnović iz ABC Pomurka pravi, da so bila obdobja, ko so bile administrativne ovire še večje, tolikšne, da so celo ogrozile dobro utečene posle. Denimo na Madžarskem je bil sistem izvozno-uvoznih dovoljenj, posledica tega pa je bila siromašna ponudba. Na naši strani pa so bile enake omejitve kot pri rednem uvozu, zato so se proizvodne in trgovske delovne organizacije odločale za nakupe drugje, kjer je bila boljša ponudba. V zadnjih dveh letih se je veliko spremenilo — Darko Pejnović pravi, da na bolje. Jugoslavija je naredila bistven korak naprej s tem, da je izvzela maloobmejni blagovni promet iz administrativnih omejitev in resnično svobodno lahko izvažajo ali uvažajo blago, za katerega imajo gospodarski interes. Na Madžarskem pa so — vsaj za zdaj — omejitve še ostale take, kot so bile: maloobmejni promet z Jugoslavijo nima enakega statusa kot promet z državami zahodnega trga. Posledica tega je, da ob že itak ne preveč bogati paleti izdelkov ostaja za naše kupce le drugorazredno blago, ki pa seveda pri nas ne gre v promet. Pomemben razlog za upadanje zanimanja pri naših organizacijah za maloobmejni promet je tudi v presenetljivem dejstvu, da v Jugoslaviji deluje devizno tržišče in organizacija, ki ima dinarje, lahko kupi devize, zanje pa blago tam, kjer je najcenejše in najkakovostnejše.

Zlato dobo je maloobmejni promet doživel in preživel v letih 82/83. Takrat je menjava na obeh smereh presegla 100 milijonov dolarjev. Jugoslavija je imela takrat velike devizne težave in je veljal prednostni, vrstni red plačil, ki je uničil marsikatero uspešno poslovno sodelovanje. V maloobmejnem prometu je menjava blaga v razmerju 1:1 in deviznih plačil ni bilo, torej tudi problemov ne.

Slovenske delovne organizacije letos ponovno dosegajo izboljšanje v maloobmejnem blagovnem prometu z Madžarsko, sicer pa je obrat nastal že lani, ko je po besedah Janosa Cibulja, načelnika oddelka za odnose s srednjeevropskimi državami pri madžarskem trgovinskem ministrstvu, promet porasel za 50 odstotkov v primerjavi z letom 1987.

Po evidenci ABC Pomurke njihovo trgovanje z Madžari ni bistveno upadlo, uspeli so ga celo zadržati na ravni leta 1983 in postopno večati tako, da so lani imeli 9 milijonov dolarjev menjave in so v Jugoslaviji med organizacijami, ki se ukvarjajo z maloobmejnim blagovnim prometom z Madžarsko na tretjem mestu in prvi v Sloveniji.

Janos Cibulj z madžarskega trgovinskega ministrstva postavlja naslednja vprašanja: zakaj ne prihaja do navezave trajnejših stikov med gospodarskimi subjekti, zakaj je v blagovni menjavi tako nizka udeležba strojne industrije (Iskra in madžarska podjetja!), navzočnost slovenskih gradbenih podjetij bi bila lahko večja, če bi bili pripravljeni kot protivrednost za opravljena gradbena dela na Madžarskem kupiti razno madžarsko blago.

Tudi na naši strani postavljajo vprašanja, ali natančneje, zahteve: doseženo raven obmejnega gospodarskega sodelovanja bo mogoče zadržati in celo povečati, če se bo na Madžarskem spremenil status te dejavnosti. Madžarska podjetja svoje izdelke najprej ponudijo na zahodno tržišče, kar ostane (je tudi slabše kakovosti), pa Jugoslaviji. Seveda naše tržišče takih izdelkov ne pogreša, zato nastaja v recipročnem sistemu menjave presežek našega izvoženega blaga. Na zadnjem pogovoru članov komisije za obmejno gospodarsko sodelovanje pri Slovenski gospodarski zbornici so sklenili problem zaostriti, še zlasti, ker nastaja na preveč zbirokratiziranih odnosih, spremembe, ki se napovedujejo v obeh državah, pa bodo verjetno omogočile svobodnejše trgovanje.

V Naravnem zdravilišču Radenci kar pridno izkoriščajo bližino meje, saj vključujejo nakupovalni turizem v ponudbo izletov ali pa organizirjo izlete za goste, ki prenočujejo v njihovih hotelih. Letno organizirajo obisk sosednje Radgone za 30 skupin, v katerih je povprečno 50 gostov, torej skupno okrog 1500. Menijo tudi, da se odpravi v Avstrijo letno okrog 3500 gostov, ki letujejo v Radencih. Skupno torej nakupuje v avstrijski Radgoni 5000 gostov iz Naravnega zdravilišča Radenci.

Avstrijski trg — izziv za radgonske obrtnike

»Za nas sta meja in trg čez mejo poseben izziv, še posebej, ker se zavedamo, da bo ob sedanji liberalizaciji zunanje trgovine oziroma uvoza in izvoza to možnost obstoja in razvoja drobnega gospodarstva in obrti. Zato bomo posvetili v obrtni zadrugi v okviru nastajajočega marketinga trgu onstran meje posebno pozornost. Ponudili bomo kakovostne izdelke lesarske in kovinske stroke, prav tako pa kakovostne storitve,« je dejal predsednik Skupščine občine Gornja Radgona (funkcijo opravlja nepoklicno) in direktor Obrtne zadruge 14. oktober Peter Fridau. Na vprašanje, kako dolgo bodo avstrijski kupci kupovali njihove izdelke in ali ni to povezano s sedanjo ugodno ceno, je odgovoril: »Mislim, da bosta navsezadnje tečaj in vrednost denarja na neki način dajala ton poslovnim odnosom. Tudi zato, ker se zavedamo, da če hočeš prodreti, moraš biti konkurenčen ves čas, ne le na začetku. Najpomembnejši morajo biti kakovost, kratki dobavni roki, zadovoljitev kupca oziroma naročnika, šele potem zaslužek. Prevzgojiti ljudi v tej smeri, je kar težko, vendar mislim, da imamo dovolj možnosti. Še posebej bo to pomembno, če bo domači trg nasičen in več ne bo mogoče doseči lahkega zaslužka.«

Po prvih raziskavah so možnosti kar resnične, saj v obmejnem območju Avstrije tovrstnih obrtnih storitev primanjkuje. Že do sedaj so gornjeradgonski obrtniki (in tudi drugi) večino reprodukcijskega materiala kupili v avstrijskih trgovinah ali pa so jim tamkajšnji trgovci pomagali, da so dobili željeni material.

Glede tesnejšega gospodarskega sodelovanja obeh mest na bregovih Mure predsednik gornjeradgonske občine meni, da bosta mogoče prav podjetniško organiziranje in razmah tržnega obnašanja prisilila naše organizacije, da bodo poskušali najti partnerje onstran meje. Ali so bili do sedaj ovira samo predpisi? »Mislim, da so predpisi eden od najpomembnejših vzrokov. Je še pa nekaj drugega: najti ustreznega partnerja, ki ga boš lahko navezal na svojo dejavnost. Vemo, da je prav ta del v okolici Radgone izrazito kmetijsko območje in zadnje čase turistično usmerjeno. Težko je najti gospodarske subjekte, s katerimi bi se lahko povezovali, če seveda odštejemo Radensko in Žetinski obrat.«

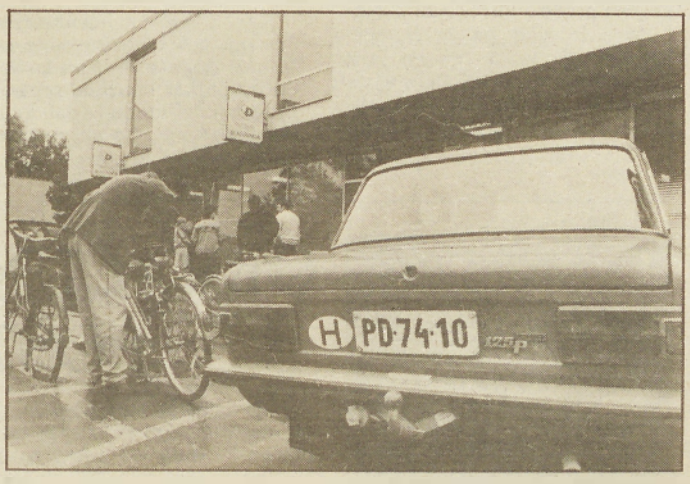

Kako izkoristiti obmejnost mest?

Peter Fridau: »Radgončani bi s svojo obmejnostjo lahko iztržili več. Ob koncu tedna gledamo, kako prihajajo množice ljudi z vseh koncev Jugoslavije, da bi se v nakupovalnem centru ali mestu dobrega nakupa (kakor se Radgona sama imenuje) oskrbeli s tistimi stvarmi, ki jih pri nas ni ali pa so tam čez cenejše. Bolj bi morali izkoristiti tudi možnosti v turizmu in izmenjavo nekaterih zmogljivosti. Poskušali smo izpeljati nekatere akcije in povezati Radensko z ustreznimi gospodarskimi in turističnimi strokovnjaki v okraju Radgona, da bi končno prišlo do večjega pretoka gostov med zdravilišči. Prav tako ugotavljamo, da so avstrijski trgovci zainteresirani, da bi vlagali pri nas. Zavedamo se, da je naša trgovska ponudba v obmejni Gornji Radgoni zelo slaba, da pa je zaradi ugodnih cen veliko avstrijskih kupcev.«

dr. Konrad Kranich: »Obmejna pokrajina ni le okraj Radgona in Štajerska, so še številne druge. Toda primerjajte življenjski standard ljudi na zahodni meji in tukaj! Meja z Jugoslavijo in Madžarsko je bila dolga leta zaprta. Upamo, da bo v prihodnosti naš okraj obiskalo čim več turistov, kajti to pomeni tudi več denarja v regiji. Dobro sosedstvo je zaželjeno. Velikokrat pridejo turisti v Radgono tudi zaradi tega, da si lahko kupijo poceni cigarete v brezcarinskih trgovinah in se poceni najejo. Razumeli pa boste, da jih ne bomo sem vabili samo zaradi tega, da bodo nosili denar drugam. Sami veste, da številni obiskovalci sejma v Gornji Radgoni izrabijo ta obisk tudi za nakup pri nas. To je življenjska obojestranska izmenjava, vendar je vsakemu ljubše, če ostane denar v deželi.«

Farma v Podgradu — ovira tesnejšega sodelovanja?

dr. Konrad Kranich: »Ekološke probleme moramo skupno rešiti. Največji ekološki problem v mestu Radgona je farma v Podgradu. Glede tega se dogovarjajo že od 1969. leta. Ko pridem v Slovenijo in Mursko Soboto, me vedno sprašujejo o odlagališču odpadkov v Halbenreinu. Za nas to ni noben problem. Odlagališče je najbolje urejeno, vzdržuje ga zasebno podjetje. Osnovni problem je, da prihajajo sem odpadki iz cele Avstrije in da druga odlagališča, ki so določena, niso odprta. To ni ekološki, temveč gospodarski problem.«

Peter Fridau: »Problem smradu s farme v Podgradu ni problem, na katerega opozarjajo le Avstrijci, ampak to moti tudi naše stanovalce. Tega ni mogoče čez noč odpraviti in likvidirati farme, ker gre za pomembno gospodarsko dejavnost, ki je povezana z obstojem naše predelovalne industrije in poljedelstva. Pripravljenost na naši strani je, vendar je rešitev tega problema povezana z ogromnimi materialnimi stroški, ki pa ga radgonsko gospodarstvo samo ne bo zmoglo. To ni le problem gornjeradgonske občine, ampak vse republike.«

MEŠANO PODJETJE NA MADŽARSKEM

Ostalo le pri zamislih

Tudi v Splošnem gradbenem podjetju Pomurje, ki zaposluje okrog 1.100 delavcev, so se pripravljali na ustanovitev mešanega podjetja z gradbeniki iz Zalaegerszega na Madžarskem. Bile so zamisli, da bi bil sedež mešanega podjetja v Budimpešti in da bi v njem delalo okrog 150 ljudi. O osnovnih zadevah so se kaj hitro sporazumeli, ni pa bilo jasno, kako bi si lahko delili dohodek — ustvarjali bi ga namreč v forintih, ker bi pač gradili predvsem na Madžarskem. Potem je bil dan predlog, da bi delali tudi kaj v Jugoslaviji in bi zaslužek ostal pri nas. Nazadnje pa bi bilo treba ‚premagati' še dokaj zapletene predpise in neznanke okrog delovanja mešanih podjetij. Morda bi pri vsem celo vztrajali in uspeli, če se ne bi istočasno za ustanovitev takšnega podjetja potegovala še ena gradbena organizacija v Sloveniji, in to prav tako z Zalaegerszegom. In čeprav je imela konkurenca več podpore širše skupnosti v Sloveniji, tudi ni uresničila zamisli. Zdaj vse to miruje. Naši in madžarski predpisi pa so se medtem precej sprostili, tako da bi bila pot za ustanovitev mešanega podjetja precej lažja in bolj znana.

Pomurje pa v zadnjem času nekoliko tesneje sodeluje z gradbenim podjetjem iz Szombatehlya. Pripravljajo mesebojna športna srečanja, izmenjujejo si počitniške zmogljivosti in tudi delovne izkušnje. Obstajajo možnosti, da bo sodelovanje preraslo tudi v poslovne stike.

Delavci Pomurja pa sicer že uspešno gradijo na Madžarskem. Zdaj jih je tam okrog 140 na gradbiščih novega hotela v Budimpešti ter predstavništva firme BASF. Ugotavljajo pa, da je zdaj na Madžarskem že skoraj prevelika konkurenca (med našimi, pa tudi avstrijskimi podjetji.

Jože Graj

Sladkorna pesa za Ormož

Sestava prometa se spreminja; le kakšno leto nazaj je Jugoslavija uvažala iz Madžarske le surovine, tako imenovane reprodukcijske materiale. Madžari so na to stalno opozarjali (čeprav so ponujali le blago, ki ga na zahod niso mogli prodati) in sčasoma dosegli izboljšanje sestave. Posebnost je posel s sladkorno peso za tovarno v Ormožu. Po pogodbi madžarski partner vsako leto zaseje sladkorno peso na 2500 hektarih, pridelek pa nato v Ormožu predelajo v sladkor, ki ga v glavnem vrnejo na Madžarsko, tovarna pa si za plačilo usluge zadrži okrog 30 odstotkov sladkorja. To je preračunano okrog 700 tisoč dolarjev.

Gotovo je sladkorna pesa dober zgled, kako se da preiti na višjo in trajnejšo obliko gospodarskega sodelovanja, kajti že nekaj časa potekajo pogovori o širitvi na druge kulture in področja. Verjetno bodo posli stekli hitreje, ko bodo pri sosedih uveljavljene ekonomske spremembe.

Okraj Radgona — usoda obmejne pokrajine

»Ubadamo se z enakimi problemi, ki so pogosti na obmejnih območjih. Prepričan sem, da je naša pokrajina industrijsko močnejša; seveda se ne morete primerjati z Ljubljano ali Mariborom, tako je tudi pri nas Gradec precej močnejši. Za mejo ne skrbijo preveč, to je enako pri obeh,« je med drugim dejal okrajni glavar okraja Radgona Konrad Kranich, ki je še prej poudaril, da sam nima moči odločati, ampak lahko daje le pobude.

Okraj, ki meji na murskosobško in gornjeradgonsko občino, ima 19 skupnosti in vsaka zase navezuje stike čez mejo. Najbolj pogosti so osebni stiki med vodilnimi iz občin Murska Sobota, Gornja Radgona in Lenart ter okrajem Radgona, prav tako pa so **vse pogostejša srečanja na kulturnem in športnem področju. Za slednje je prepričan, da se bodo še krepili, manj pa verjame v uspešno gospodarsko sodelovanje.** V prvi vrsti je ovira negotov gospodarski položaj v Jugoslaviji, prav tako pa je okraj onstran meje gospodarsko šibak in bi težko našli ustreznega partnerja. Med obema območjema ob meji je še vedno najpogostejša osnovna izmenjava z maloobmejnim prometom — nakupovanje. Meni pa, da bi se morali jugoslovanski predpisi glede prehoda čez mejo čim prej spremeniti: **»Vrednost blaga, ki ga lahko Avstrijci nesejo čez mejo, je precej višja kot v Jugoslaviji. In če že gremo s šilingom čez mejo, ne najdemo enakovredne ponudbe.** Sosedje, ki pridejo k nam kupovat, najdejo ustrezno ponudbo, ne smejo pa nesti čez mejo toliko denarja. To je neenakopravnost, proti kateri se bojujemo. Hvaležni smo, če kupci iz Slovenije in Jugoslavije pridejo k nam kupovat, saj s tem krepijo naše gospodarstvo. Vemo tudi, da naši nakupujejo tam čez osnovne življenjske potrebščine in zelo poceni jedo v dobrih restavracijah. Glede trgovskega sodelovanja v prihodnje smo **zainteresirani za brezcarinsko cono**, kjer bi bili obmejni ljudje enakovredno udeleženi.«

Radgonski okraj je v prvi vrsti kmetijsko območje, prav tako pa turistično. In prav tu vidi Kranich največ možnosti za sodelovanje. Začetek je skupni projekt za izdajo **turističnega prospekta**, v katerega bi bila vključena obmejna območja Avstrije, Madžarske in Pomurja. Dvomi, da ga bo letos mogoče uresničiti, kajti Gradiščansko je izstopilo in je delež financiranja, ki naj bi ga prispevali, previsok. Upa, da bodo uspeli prihodnje leto.

Poleg tega meni, bi morali razmišljati o **skupni potovalni agenciji**, ki bi organizirala izlete po vseh treh deželah. Tudi avstrijski kmetijci bi si radi ogledali razvoj kmetijstva v Pomurju, ne le družbenega, ampak tudi zasebnega.

Največja ovira boljšega gospodarskega sodelovanja so po njegovem mnenju predpisi na naši strani. In če bi se ponudila možnost, da bi lahko investirali v objekte (tudi trgovino) na naši strani meje? Kranich je na to odgovoril nikalno: »Ne verjamem, kajti v našem okraju ni takšnih potencialnih investitorjev. Pri nas se vsako podjetje bori za sebe. V notranjosti bi se mogoče kdo našel, vendar je to zame skrivnost. Sami iščemo investitorje, kajti nujno potrebujemo še en hotel. Ne gre za to, da ne bi želeli, toda če ni denarja, ne morejo investirati.«

Vodovod iz Prekmurja v Avstrijo?

Tudi v sredstvih javnega obveščanja v Avstriji so se pojavili zapisi o možnosti vodovodne povezave med Feldbachom in občino Murska Sobota, imenovani Vodovod jug — vzhod. V omenjenem okraju bi namreč morali za protiuslugo, da bi dobili vodo iz sosednjega okraja, odpreti odlagališče odpadkov. Takšna zamenjava — smeti za vodo — pa je slaba. Zato so pokukali na drugo stran meje.

Pomurski sejem — najdaljša tradicija sodelovanja

Tudi sejemske kompezacijske posle bi lahko uvrstili med višje oblike gospodarskega sodelovanja. V obmejni Gornji Radgoni je organizacija kmetijsko-živilskega sejma, sejma embalaže in gradbenega sejma velikega pomena za gospodarsko sodelovanje, še prej pa za navezovanje poslovnih stikov.

Ne bi mogli reči, da so organizacije združenega dela v Pomurju to možnost tudi v celoti izkoristile. Žal moramo ugotoviti, da je zadnja leta čedalje manj sodelujočih iz tujih držav. Nekako je seveda to povezano s splošnimi gospodarskimi problemi Jugoslavije, saj naš trg za tuje poslovneže ni preveč zanimiv.

Vsa leta (vse do lani) so ostali zvesti Pomurskemu sejmu avstrijski razstavljalci, ki so se ga udeleževali vse od začetka (letos torej sedemindvajsetič). Lani pa se je njihovo število močno zmanjšalo. **Janez Erjavec**, tehnični vodja Pomurskega sejma, je o njihovem bojkotu dejal:

»Kot vzrok bojkota udeležbe na našem sejmu lani so navedli farmo v Podgradu, vendar to ni bistveni razlog, samo povod. Imamo dobre stike s trgovsko zbornico in posameznimi trgovci, vendar se za kolektivne razstave ne moremo več dogovoriti. Vzroka sta dva: velika konkurenca med trgovci v Avstriji in organizacijske težave. Za letos sta se že prijavila Fidler in Gomilschak, ki sta združena. Težje pa je v tem obmejnem prostoru privabiti k sodelovanju avstrijsko kmetijsko zbornico. Ker smo od lani vključeni v skupnost Alpe-Jadran, bo letos dan velik poudarek sodelovanju vključenih dežel. Zato je verjetno tako dober odziv avstrijskih izdelovalcev mesnih izdelkov. Sodelovalo bo šest izdelovalcev, njihovi izdelki pa bodo tudi prvič ocenjeni. Poleg tega je tudi eden od članov ocenjevalne komisije iz Avstrije.«

Najdaljšo tradicijo sodelovanja na gornjeradgonskem sejmu ima tudi LASKA z Dunaja, ki dobavlja opremo mnogim jugoslovanskim pridelovalnim industrijam. Prav tako lahko omenimo HOMERX in PIONIR Avstrija. Organizirane so bile razstave plemenskih telic iz Avstrije, ki so jih nato prek ŽVZ-ja kupili pomurski kmetje. Številni strokovnjaki iz Avstrije sodelujejo tudi na strokovnih predavanjih in okroglih mizah, največ pa se jih zbere seveda zadnjo sejemsko soboto, ko je avstrijski dan.

Pomurski sejem sodeluje s kmetijsko in trgovsko zbornico okraja Radgona.

Mednarodna špedicija in transport

V Gornji Radgoni na Kerenčičevi ulici (v bližini mednarodnega mejnega prehoda) ima svoje prostore poslovna enota Interevropa Koper, Mednarodna špedicija in transport, filiala Maribor.

Maloobmejnega prometa, kakršen je na jugoslovansko-italijanski meji, tukaj ni. To je tudi razumljivo, je dejal vodja enote MITJA POTOČNIK, saj ni niti tako razvitega obmejnega sodelovanja. Če bi se tudi tukaj meja bolj odprla, bi bilo več posla tudi za prevoznike, potrebovali bi jih zasebniki; mogoče pa bi dobili naročila tudi z druge strani meje. Največ prevozov opravijo za Radensko, Emono, Elrad, Avtoradgono, Konus Slovenske Konjice, ABC Pomurko, Tehnostroj in Imgrad Ljutomer — med drugim tudi v Avstrijo.

Naročila za prevoz blaga iz Avstrije dobijo le iz polnilnice mineralne vode in brezalkoholnih pijač v Žetincih, ki spada pod Radensko.

Temo sta obdelala **Bernarda Peček-Balažic** in **Jože Šabjan**
Foto: **Nataša Juhnov**

EURECO POMURSKEGA TISKA

Z mešanim podjetjem je napredek hitrejši

Ko so skoraj pred štirimi leti in pol v sklopu Založniškega, grafičnega in embalažnega podjetja Pomurski tisk v Murski Soboti ustanovili novo temeljno organizacijo Eureco, prvo tovrstno mešano podjetje v Pomurju, niso niti slutili, kakšne možnosti se jim odpirajo na širšem evropskem tržišču. Danes se je to mešano podjetje ob sovlaganju nemškega partnerja, firme Ritter iz Darmstadta republiki Nemčiji, uveljavilo z izdelavo samolepilnih reklamnih blokov, ki jih izdelujejo le tri podjetja na svetu. Ob 64-odstotnem vlaganju tujega kapitala se je moralo 56 zaposlenih, kolikor sedaj šteje tozd Eureco, prilagoditi precejšnjim spremembam v tehnologiji proizvodnje, povezanih z vstopom v Evropo 1992.

Dobre izkušnje z nemškim partnerjem

»Zametki izdelave reklamnih blokov segajo v leto 1980, ko smo v okviru tiskarne ustanovili manjši obrat. Že v začetku je pri njegovem nastajanju sodelovala nemška firma Ritter, ki je že takrat imela podobno proizvodnjo; seveda v veliko večjem obsegu. Naš cilj je bil neposredna vključitev v zahodni trg z našimi izdelki. Prvih pet let je bil odnos povsem kupoprodajni, proizvodnja pa je kljub temu iz leta v leto naraščala. Izboljševala se je tudi tehnološka opremljenost. Ob krepitvi stikov z nemško firmo Ritter smo že leta 1983 razmišljali o vlaganju njihovega kapitala v našo proizvodnjo. V zvezi s tem smo seveda razmišljali tudi o reorganizaciji in samoupravni organiziranosti novega tozda. Tako smo v začetku leta 1985 ustanovili mešano podjetje Eureco, kar zveni precej evropsko, a to ni pretirano, saj že ves čas našega delovanja 90 odstotkov proizvodnje izvažamo,« pojasnjuje direktor tozda Eureco Pomurskega tiska Bojan Žunič. »Takratna zakonodaja je bila zelo toga za ustanovitev take firme, saj je bilo potrebno potrkati na vrsto vrat — od občine do zveze —, da smo dosegli svoj cilj. Pogodba s tujim partnerjem je bila podpisana za 25 let in z vloženim kapitalom milijon mark, tuji partner pa je vložil 64 odstotkov tega zneska, skoraj izključno v opremo.«

BOJAN ŽUNIČ — Direktor Eureco Pomurskega tiska, prvega mešanega podjetja v Pomurju, ima veliko načrtov za še večji prodor na evropsko tržišče.

V minulih letih se je proizvodnja soboškega Eureca povečevala približno 20 odstotkov letno, v takšnem obsegu pa tudi konvertibilni izvoz. Zato pričakujejo letos 2 milijona dolarjev izvoznih poslov. Hkrati so tudi precej posodobili tehnologijo ter iz popularne papirnate kocke razvili izdelavo samolepilnih blokov, po katerih je zadnje čase veliko povpraševanje. V Eureco pa so že vložili precej denarja za nakup nove tehnologije. Dogovorili so se za odplačevanje zneska na tri leta, naložba pa znaša 600 tisoč mark. Doslej so že odplačali polovico vrednosti naložbe.

Pripravljeni na Evropo 1992, a problem prostorov

Sodelovanje z nemškim partnerjem se je pokazalo za zelo uspešno, saj že snujejo nove programe. Tako bodo leto 1992 pričakali pripravljeni za vključitev v Evropo. Poleg razvoja proizvodnje načrtujejo tudi prehod na višjo obliko sodelovanja s tujim partnerjem. »Seveda, ko bo sprejeta nova zakonodaja in bo končni cilj ustanovitev firme GMBH, kar pomeni firme z omejeno odgovornostjo. V naših snovanjih za nadaljnji razvoj pa je na žalost postal bistveni problem proizvodni prostor, za katerega je premalo razumevanja znotraj Pomurskega tiska. Sam tozd Eureco ni sposoben investirati v nove proizvodne prostore, pa tudi tuji partner nima interesa vlagati v nepremičnine. Zadeve so se zaostrile tako, da tuji partner razmišlja o razširitvi proizvodnje z drugim partnerjem v Sloveniji. Za ponazoritev naj povem, da bi nova naložba z vlaganjem okrog milijona mark najmanj podvojila sedanji izvoz Eureca. S temi bi omogočili dodatno zaposlitev delavcev; od sedanjih 58 na 85. To pa gotovo ni zanemarljiv podatek,« meni Bojan Žunič.

Zato ne bi smeli dovoliti, da bi novi program začeli uvajati kje drugje in ne v Murski Soboti. Gre namreč za zelo zanimiv izvozno naravnan program, ki bi za soboški Eureco precej pomenil. Posebno še zato, ker v teh težavnih gospodarskih razmerah ni vse rožnato v tozdu Eureco, ki se ubada s podobnimi težavami kot drugi kolektivi. Navzlic 20 odstotkov višjemu izvozu v prvih petih mesecih letos finančni rezultati nekoliko zaostajajo za pričakovanji. Inflacija in visoki stroški so naredili svoje, poleg tega pa je neugoden tečaj dinarja. To pa za izvoznike ni ugodno, saj imajo premalo spodbud. Zato v soboškem Eurecu veliko pričakujejo od novih ukrepov zveznega izvršnega sveta.

Milan Jerše

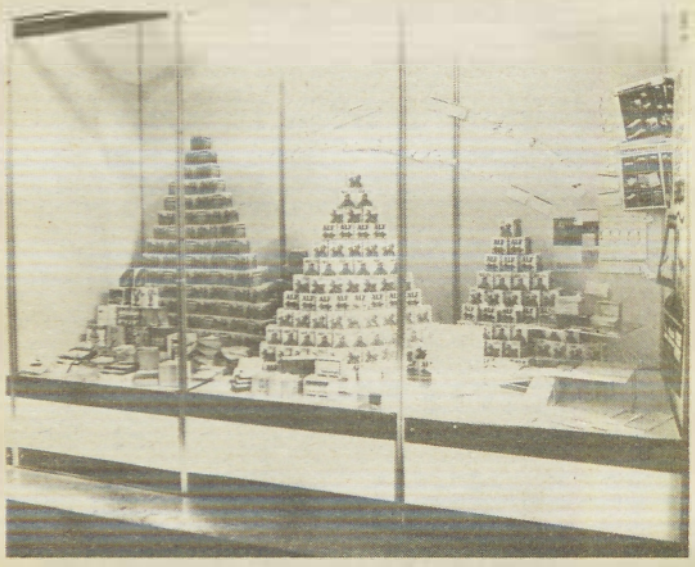

NAJVIŠJE PRIZNANJE ZA SAMOLEPILNE BLOKE — Na letošnjem sejmu Intergrafika v Zagrebu je tozd Eureco prejel zlatega zmaja, kar je najvišje jugoslovansko priznanje za grafični izdelek.

ABCPOMURKA

GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO MURSKA SOBOTA, n.sol.o. in o.sol.o.

MURSKA SOBOTA, Arh. Novaka 17

RAZPISUJE

JAVNO DRAŽBO

ZA PRODAJO NASLEDNJIH OSNOVNIH SREDSTEV:

Zap. št.	NAZIV	Izklicna cena
1.	Osebni avto Z 750, letnik 1980, nevozen	1.000.000.—
2.	Osebni avto Z 750, letnik 1980, nevozen	1.200.000.—
3.	Motorne žage H 266 SG, 3 kose, cene za eno	2.000.000.—
4.	Motorne žage H 266 SG, 2 kosa, cena za eno	1.500.000.—
5.	Šasija za vozilo 850 AK, letnik 1982	1.200.000.—
6	Motor za vozilo 850 AK, letnik 1982	300.000.—
7	Osebni avto Z 750 L, letnik, vozen	2.000.000.—
8	Traktorska kabina IMT 542 — nova	6.000.000.—
9.	Električni pisalni stroj IBM	300.000.—
10.	Računski stroj astra	50.000.—
11.	Elektronski kalkulator TRS	100.000.—
12.	Knjižni stroj ASCOTA — manjši	50.000.—
13.	Razmnoževalni stroj cyklos	150.000.—
14.	Računski stroj OLIVETTI	50.000.—
15.	Gozdna parc. št. 2331, k. o. Beltinci, povr. 1.09 ha	135.000.000-—
16.	Gozdna parc. št. 95, k. o. Černelavci, povr. 0.35 ha	18.000.000.—

Dražba za predmete od zap. št. 1 do vklj. 6 bo 27. 06. 1989 ob 9.00 v skladišču žage v Lendavi, Kolodvorska ul. 10, za predmete zap. št. 7 do vklj. 16 pa 28. 06. 1989 ob 9.00 na dvorišču uprave GLG v Murski Soboti, arh. Novaka 17. Ogled je možen na kraju samem 2 uri pred začetkom dražbe, varščina znaša 10 % od izklicne cene. Prodaja bo potekala po sistemu videno-kupljeno in se kasnejše reklamacije ne bodo upoštevale. Prometni davek plača kupec, ki mora kupljene predmete plačati in odpeljati najpozneje v sedmih dneh od dneva prodaje.

KAKŠNI BODO MURINI ROKAVI?

Ne mislimo na rečne rokave in tudi ne na tiste, ki jih sešijejo v tovarni oblačil in perila Mura, ampak kako se bo ta 6.100-članski kolektiv usmeril glede na nov zakon o podjetjih. Sedaj imajo 6 tozdov. Štirje imajo sedež na skupnem dvorišču v Murski Soboti, kjer je tudi sedež delovne organizacije, po eden pa je v Gornji Radgoni in Ljutomeru. Za slednja bi lahko rekli, da nista povsem samostojna, saj imata skupno komercialno in tehnično službo s tozdom Ženski plašči oziroma Oblačila v Murski Soboti. Odločata pa se seveda samostojno. ›Značilen‹ je tudi tozd Ženska oblačila, ki ima obrat ali delovno enoto v Gornjih Petrovcih. Širile so se tudi govorice, da se je povezal z Muro del lendavske Tovarne dežnikov in pletenin (Indip), vendar gre zaenkrat samo za tesno kooperacijsko sodelovanje. Ni pa izključena možnost, da bo kdaj prišlo tudi do kakšne oblike statusne povezanosti. Tako bi bila Mura navzoča v vseh občinskih središčih.

Ali bodo zaradi zakona o podjetjih bistveno spremenili svojo organiziranost? Na to vprašanje nam je odgovoril vodja splošnega sektorja **Jožef Matjašec**: »O tem smo imeli že več sestankov in pogovorov. Na zadnji seji centralnega delavskega sveta smo imenovali posebno komisijo, ki bo pripravila predlog nove organiziranosti. Že zdaj pa prevladujejo razmišljanja, da ne bo prišlo do bistvenih sprememb. Postali naj bi torej **družbeno podjetje** z notranjimi enotami, ki bi obdržale precejšen del pooblastil pri nastopanju v pravnem prometu. Vsega ne kaže prenašati na raven skupnega podjetja, kajti potem bi se naloge preveč kopičile na enem mestu. Nakup surovin in reprodukcijskega materiala pa prodaja izdelkov — to je doslej dobro delovalo v okviru tozdov in zakaj bi to spreminjali?«

Kako po novem imenovati te notranje dele oziroma enote, se še niso dogovorili. Morda bodo ostale kar temeljne organizacije ali pa jim bodo dali kakšno drugo ime. To niti ni tako pomembno. Bistvena sprememba pa bo le en periodični in zaključni račun. Če bi torej katera enota zaradi težav slučajno zašla v težave, ji ne bo treba pripraviti sanacijskega načrta. To pa ne pomeni, da bo možno prelivanje sredstev od dobrih k slabim gospodarjem. Vse bo namreč treba poračunati, zato bodo vodili poslovanje po obračunskih enotah (interni obračun).

Na vprašanje, ali so bili tozdi zgrešena stvar, tako kot ugotavljajo ponekod, pa v Muri ne mislijo tako. Kolektiv je bil že prej organiziran po obratih (zaokroženih proizvodnih enotah), ki so po sprejemu zakona o združenem delu postali tozdi. V njih je bilo namreč možno spremljati in ugotavljati dohodek. Neposredno so sami nastopali na trgu s prodajo svojih izdelkov in tudi po novem tega ne bodo bistveno spreminjali. Nobenih pobud pa ni bilo, da bi se kateri tozd izločil iz sestave Mure. Le zakaj, ko pa je to dokaj stabilna delovna organizacija?

Jože Graj

ŠE ENKRAT:

Kaj bo z Dekorjem?

Res je članek dvignil veliko prahu. Sedaj napisati tisto znano, kdor dela — greši, bi izzvenelo kot obrabljena fraza in po bitki je lahko biti general. Življenje se spreminja tako hitro, da mu včasih enostavno ne zmoremo slediti. Reorganizacija podjetja Sobota, v katerega sestavi so bili tozdi Obrtništvo, Tapetništvo, Komunala in Vrtnarstvo, je dala štiri nove enovite delovne organizacije: Dekor, Soboto, Komunalo in Vrtnarstvo. In Izvršni svet SO Murska Sobota je na seji, ki jo opisujemo v članku, razpravljal o slabem položaju delovne organizacije Sobota (torej nekdanjega tapetništva) in ne Dekor (prejšnji tozd Obrtništvo). Vsi podatki, napisani v poročilu, se torej nanašajo na DO Sobota. Naslov članka bi se temu primerno tudi moral spremeniti v: KAJ BI S SOBOTO? DEKORJU PA ŽELIMO ŠE OBILO DELOVNIH USPEHOV!

D. L.

OBRAČUN IN NAČRT POŠTARJEV

Obračun ptt storitev pomurskih poštarjev v lanskem letu je pokazal, da so dosegli še kar ugodne stopnje rasti. Najbolj so se povečale telefonske storitve (za 23,2 %), saj so priključili 1.259 novih naročnikov, poleg tega pa je bila Jugoslavija vključena v avtomatski medcelinski telefonski promet. Največ telefonov so dobili na območju central v Črenšovcih (680), Gornji Radgoni (400), Vidmu ob Ščavnici (160), Kuzmi (100) itd. Stevilo poštnih enot pa je ostalo enako, torej 33, kar je blizu 4.000 prebivalcev na enoto.

Poročilo o realizaciji plana območnega Sisa za ptt promet Murska Sobota so delegati na skupščini prejšnjo sredo sprejeli brez bistvenih pripomb. Precej bolj ›vroče‹ pa je bilo glede načrta za letos. Največ pripomb je imela delegacija iz Gornje Radgone, ki jo je zanimalo, ali nekatere nepredvidene naložbe ne bodo ogrozile uresničitve dogovorjenega srednjeročnega načrta, kam gre denar, ki ga pošta pobira vnaprej za telefonski priključek, in zakaj so tako različne cene. Tudi delegat iz Lendave se je hudoval zaradi tega. Pa so si kar dolgo pojasnjevali. Nepristranski opazovalec je lahko med drugim dobil občutek, da so bile kritike umestne, a tudi neobjektivne. Reči, na primer, zakaj so tam in tam dobili telefon za 2 milijona dinarjev, zdaj pa je treba prispevati več kot 10 milijonov, ni tako enostavno, kot se zdi. Ni namreč vseeno, kdaj je kdo poravnal račun. Na žalost je primerjava možna le v devizah. Še nedavno od tega si jih za 2 milijona dobil približno toliko kot sedaj za 10. Potemtakem največkrat ni bistvenih razlik. Do njih pa prihaja, če nekomu priključijo telefon po dveh letih organizirane gradnje v posamezni krajevni skupnosti. Tisti, ki so se v takšno akcijo vključili, so morali plačati vse stroške in marsikje še delati, ›zamudniki‹ pa so večinoma precej na boljšem, ker jih krajevna skupnost ne more več izterjati za svoj del stroškov. Vendar vse kaže, da bo ta rok podaljšan na pet let, tako da se nikomur ne bo splačalo več tako dolgo taktizirati.

Letos je predvidenih skoraj enkrat več novih priključkov kot lani. Razširili bodo namreč vozelno avtomatsko centralo v Lendavi za 1000, v Ljutomeru pa za 600 priključkov, poleg tega pa nameravajo razširiti še krajevne centrale v Moravskih Toplicah, Dobrovniku, Puconcih, Razkrižju, na Tišini, v Spodnjih Ivanjcih, Bučkovcih in na Stari Cesti. Začeli bodo tudi s I. etapo medkrajevne kabelske povezave Lendava—Murska Sobota.

Jože Graj

KEMIČNA ČISTILNICA **MARTA ZEMLJIČ**

Murska Sobota, Štefana Kuzmiča 11, sporoča cenjenim strankam, da bo čistilnica od 26. junija do 24. julija zaprta, zaradi letnih dopustov.
Prosimo vas, pravočasno dvignite oblačila.

Tudi v prihodnje se priporočamo s kakovostnim kemičnim čiščenjem vseh vrst oblačil in oblog.

AVTORADGONA

Dodatek za pridnost in iznajdljivost

V Avtoradgoni, kjer je od novembra lani ukrep družbenega varstva, so takoj prvi teden začeli izvajati disciplinske ukrepe. Zapisovali so vse zamudnike in tiste, ki so neupravičeno odhajali z dela. Seznam vseh takih je bil tudi objavljen v internih informacijah. Letos ko imajo dela dovolj, pa se je zopet pojavil problem zaradi bolniških dopustov (s problemom »delovnih bolniških« se ukvarjajo tudi v drugih organizacijah združenega dela). Vsak dan ostane doma 180 delavcev. Zato se je začasni kolektivni organ odločil, da bo dodatno nagradil vsakega delavca, ki bo vse delovne dni v mesecu na delovnem mestu (izjeme so službena potovanja in opravljanje delegatskih in drugih funkcij). Mesečna nagrada za to bo 150 tisoč dinarjev.

Vsak delavec bo seveda pri sebi preračunal, kaj je boljše: dobiti petnajst starih milijonov ali pa imeti opravljeno delo na polju.

Prav tako želijo v Avtoradgoni spodbuditi inovativno dejavnost, ki je že popolnoma zamrla. Poslovodni odbor je že sprejel sklep, da bodo vsak koristen predlog nagradili s 50 tisoč dinarji, strokovne službe pa morajo vse prijave sproti obravnavati.

Tudi Avtoradgona se je odločila za spremembo celostne podobe. Njihov program je že dolgo obsežnejši, kot pa je zapisano v nazivu (servisiranje vozil, transport, izdelava nadgradenj in vozil), zato bo njihov nov zaščitni znak AR.

bip

OBRTNO ZDRUŽENJE MURSKA SOBOTA

Do dela prek računalnika

Pomurska obrtna združenja, obrtne zadruge in občinski proračuni so združili denar za nakup računalniške opreme za obrtno združenje v Murski Soboti (Titova 5). Omogoča dostop do podatkov v poslovnoinformacijskem centru (PIC) pri Kovinotehni Celje. Konkretno: na računalniški ekran na obrtnem združenju dobe zainteresirani v nekaj sekundah, potem ko je s pomočjo telefonskega priključka vzpostavljena zveza, podatke o obrtnikih in podjetjih, ki izdelujejo ali prodajajo določene izdelke oziroma surovine, o ponudbi vrste izdelkov za industrijsko kooperacijo in tako naprej, saj bi bilo naštevanje predolgo. V bazi podatkov so tudi informacije o 120 pomurskih obrtnikih in tako bodo zainteresirani lahko tudi na ta način prišli do njihove ponudbe. Podatke, ki jih »pričara« na ekran računalnik, pa je možno izpisati na list papirja, saj imajo na obrtnem združenju tudi tiskalnik.

Regijski poslovnoinformativni center drobnega gospodarstva je nedvomno velika pridobitev. Seveda pa bo treba podatke o obrtnikih, njihovi ponudbi itd. stalno dopolnjevati. Pomurski obrtniki lahko določene podatke iz ponudbe dobe tudi po telefonu številka 22 998. Najpametneje pa je seveda, da se vsaj na začetku »v živo« seznanijo z možnostjo, ki jo ponuja novost.

Š. S.

Preventiva v govedoreji

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Zaradi tega je za uspešno realizacijo tega programa potrebno vključiti v selekcijo čim večje število krav v populaciji. In da bi bil program v čim večji meri, če ne v celoti, dosežen, je pomembnih nekaj nenadomestljivih dejavnikov, kot so:

— umetno osemenjevanje kot osnovni pogoj za plansko parjenje,

— sodobne metode populacijske genetike za ocenjevanje bikovskih mater za vzrejo bodočih generacij bikov,

— progeni test za preverjanje in izbor bikov.

Vendar pa je proces sodobne vzgoje in selekcije krav in bikov precej drag, to pa kaže na potrebo ustvarjanja enotnih programov za celotno državo.

Eden od najvažnejših pogojev za dobro selekcijsko službo pa je vsekakor dobra organizacija dela pri govedorejcih, potem pa tudi neodvisna in nepristranska kontrola z zanesljivimi objektivnimi podatki. Iz tega pa sledi, da takšno selekcijsko delo mora temeljiti na živalih, ki so pod stalno in kompletno zdravstveno kontrolo, ker lahko le na ta način jamčimo, da so podatki o njihovih značilnostih točni.

Na račun teh prizadevanj je na primer v Sloveniji v zadnjih nekoliko letih razširjen program vključevanja molzišč v kontrolo molže mleka, ki danes gotovo zajema 100 tisoč krav, od tega je okrog 20 tisoč krav v kontroli A, ostale pa so v drugi.

Razumljivo pa je tudi, da so v vseh registriranih gospodarstvih vsa goveda obvezno označena. To ima tudi veliko prednost pri delu veterinarja, recimo pri osemenjevanju, evidentiranju reprodukcije, posebej pa še pri preprečevanju najpogostejših kužnih bolezni.

Razvoj specializirane govedoreje v družbenem in zasebnem sektorju na temelju kooperacije zahteva tudi uvajanje batančne evidence goveda in stalno kontrolo neokuženosti. Zato je potrebno uzakoniti enoten postopek in kriterije, na osnovi katerih bo možno potrditi, da so odrejena ali določena gospodarstva, občine ali območja prosta govejih kužnih bolezni. To pride zlasti v poštev pri goveji tuberkulozi, čeprav pogosto govorimo, da je pri nas več nimamo, potem pri brucelozi in še nekaterih.

Danes so epizootiološke razmere glede bruceloze pri govedu v Jugoslaviji dobre, vseeno pa menimo, da je zaradi značaja te nevarne kužne bolezni v zvezi s programom razvoja govedoreje potrebno nameniti preventivi te bolezni še večjo pozornost.

Upravni organi veterinarske službe vsako leto odrejajo obvezne preventivne akcije glede na epizootiološke razmere v republikah, pokrajinah in sosednjih državah. Prav tako je pomembna zdravstvena zaščita bikov v centrih za umetno osemenjevanje in na postajah za progeni test bikov. Vse te mere, kot tudi mere pri uvozu globoko zamrznjenega semena morajo biti z zakonom predpisane in morajo zagotoviti kakovostno seme in absolutno preventivo pred kužnimi boleznimi, posebej še pred TBC, brucelozo, trihomonijozo, IBR/IPV, vibriozo in leptospirozo. Pripustne bike pa bi bilo potrebno vzgajati samo na testnih postajah, kjer so dobre razmere glede prehrane in nege bikov ter skrbi zanje.

V tako pospešeni govedoreji pa mora biti pomembna tudi vloga veterinarjev, ki umetno osemenjujejo na terenu in imajo na ta način neposreden stik z rejci. Predvideva se tudi, da bi moralo biti ob takih pogojih, kot so danes, pri nas osemenjenih na leto 2 milijona krav, kar bi bil zlasti velik napredek tam, kjer gojijo manj produktivne pasme goveda. Tu prihaja velikokrat na dan vprašanje, ki zahteva, da naj se poveča reja našega goveda z nakupom in povečanjem števila pasemskega goveda, zgraditvijo bolj ali manj dobrih objektov, z vpeljevanjem nove sodobne mehanizacije, z novim načinom premiiranja za mleko, ki ima določen spodbudni učinek na kmetovalce, ki redijo krave molznice. Nasprotno temu pa se nihče ne vprašal oz. ne vidi rešitve v tistem, kar pač že imamo, in sicer je to delo pri izpopolnjevanju tehnologije, proizvodnje, spravitve in konzerviranja živalske krme, zlasti je tu mišljena silaža, tako koruzna kot travna, ker vemo, da mnogokrat, zlati na velikih družbenih posestvih, pokladajo živalim plesnivo in gnilo silažo, vzrok pa je nestrokovno siliranje. Ker pa drugega nimajo, so prisiljeni krmiti tako krmo in zlasti v pomladnih mesecih prihaja na račun krme oz. silaže do velikega števila prebavnih motenj pa tudi intoksikacij. Na drugem mestu je higienska kakovost koncentratov, ki je včasih veliko pod predpisanimi normami, potem je vmes še tehnologija prehrane, osnovna skrb in nega živali; ponekod je vzrok premajhna skrb za reprodukcijo, zdravstveno preventivo in podobno, kar pa vse skupaj onemogoča optimalno izkoriščanje genetskih potencialov živali. Naše mnenje se tako enači s trditvami nekaterih tujih strokovnjakov, ki poudarjajo, da so dobre molznice zelo občutljive na različne večje ali manjše napake, posebno še pri prehrani, skrbi in negi. Prav zaradi tega tudi nismo imeli uspeha pri vseh dragih kravah, ki smo jih uvažali.

Pri nas je navadno zelo intenzivna selekcija zaradi slabe proizvodnje in velikokrat prihaja do kompletne zamenjave črede v roku od 3 do 5 let. V takih primerih pa se trošijo zelo velika sredstva za nakup raznih zdravil, reja postaja draga in nerentabilna, na take stvari pri nas kaj radi pozabljamo, ko iščemo nove rezerve, kako bi pocenili molžo mleka in prirejo mesa, čeprav o pocenitvah že dolgo nihče več ne razmišlja.

(nadaljevanje prihodnjič)

Mag. Ivan Zver
dipl. veterinar

Zaščitna cena pšenice 3000 dinarjev

Do žetve ni več daleč, saj bodo pomurski pridelovalci že ta teden začeli žeti ječmen, čez dobra dva tedna pa naj bi začeli pospravljati tudi pšenico. V zadnjem času je bilo zato največ ugibanj o ceni pšenice. Zvezni izvršni svet pa je prejšnji teden določil zaščitno ceno letošnjega pridelka. Ta znaša 3000 dinarjev za kilogram pšenice prvega kakovostnega razreda, kar pomeni, da manj pridelovalci zanjo ne smejo dobiti. Kakšne bodo tržne cene, pa bodo pokazale razmere na tržišču.

L. K.

Slovenski rejci bodo z bojkotom opozorili na svoje težave

KRAJŠI KONEC ZA PRIDELOVALCA IN POTROŠNIKA

Kaže, da se bo napovedani bojkot oddaje mleka uresničil, saj ga je Slovenska kmečka zveza nepreklicno napovedala za 29. junij in pozvala vse slovenske rejce, da ta dan mleka ne prinesejo v zbiralnice. Na ta način želijo javno opozoriti na problematiko odkupnih cen mleka, na katero že dalj časa opozarjajo, vendar se doslej ni razrešila v zadovoljstvo rejcev. Bojkot oddaje mleka so slovenski rejci napovedali že pred časom, vendar so ga odložili, saj so se zadeve le začele premikati, kaže pa, da premalo učinkovito, kar jih zdaj še toliko bolj vznemirja.

Posledice neurejene kmetijske politike in s tem tudi neustreznega odnosa do živinoreje slovenski rejci več niso pripravljeni nositi izključno na svojih ramenih. Odkupne cene mleka že dalj časa ne pokrivajo pridelovalnih stroškov, posledice pa je že čutiti v manjši oddaji mleka. Zmanjšanje števila kmetij, ki oddajo mleko, so v preteklosti reševali z večjo koncentracijo in tako se je v zadnjih letih odkup mleka v Sloveniji povečeval, v prvih letošnjih petih mesecih pa že beležijo za dva odstotka manjši odkup kot v enakem lanskem obdobju.

Trditve rejcev, da problematiki odkupa mleka v preteklosti v Sloveniji nismo namenjali pozornosti, v celoti ne držijo, saj smo prav v naši republiki namenjali za to precejšnja družbena sredstva, zato oskrba tudi ni tako kritična kot na drugih območjih v državi. Slovenski rejci so za mleko dobili vedno več kot na drugih območjih, posledica tega pa je tudi slabša konkurenčnost mlečnih izdelkov slovenskih mlekarn v ostalih republikah. V Sloveniji smo z različnimi spodbudami želeli ohraniti prirejo mleka, saj je po podatkih republiškega komiteja za tržišče bilo v lanskem letu z rednimi ukrepi za to namenjenih več kot 16,6 milijarde dinarjev, z dodatnimi ukrepi pa še dodatnih 18 milijard dinarjev. Takšna politika se je nadaljevala tudi letos, saj je bilo do 1. aprila z rednimi ukrepi namenjeno za ohranitev prireje 12,5 milijarde dinarjev, z dodatnimi ukrepi pa še 20 milijard dinarjev, vsi ti ukrepi pa so odločujoče vplivali na ohranitev prireje vse do konca marca, ko je bil odkup le malenkostno manjši.

Razmere pa so se začele zaostrovati po 1. aprilu, ko so se dokončno sprostile tudi cene konzumnega mleka, ki naj bi se poslej oblikovale na osnovi tržnih zakonitosti. Kot kaže, je bilo to usodno, saj nikjer v razvitem svetu za osnovne prehrambene proizvode ne veljajo tržne zakonitosti. V tem primeru je država tista, ki mora ravnati tako, da ne prizadene niti pridelovalcev, niti potrošnikov. Nikjer v svetu, tudi v tistih državah, kjer zasluži delavec nekajkrat več kot pri nas, potrošnik ne kupuje mleka po ceni, kolikor dejansko stane, vendar pridelovalec dobi svoje stroške plačane. Pri nas pa je ravno nasprotno. Potrošniki kupujejo drago mleko, pridelovalec pa z odkupno ceno ne more pokriti pridelovalnih stroškov.

Aktivnosti za razrešitev mlečne problematike so v Sloveniji stekle že v aprilu, žal pa so že takrat ugotovili, da se tega čez noč ne da urediti, zato so se dogovorili, da v obdobju treh mesecev dosežejo in pokrijejo rejcem proizvodno ceno. Če je še za april to pokritje znašalo le 70 odstotkov, naj bi za mleko, odkupljeno v juniju, dosegli že 100-odstotno pokritje. Rejci pa ob tem opozarjajo na drug problem, ki je posledica visoke mesečne inflacije. Kalkulacije, denimo za junij, ki jih izdeluje Kmetijski inštitut Slovenije, so bile izdelane konec maja, izplačilo pa bodo dobili rejci šele okrog 15. julija, kar predstavlja enomesečni zamik in s tem tudi manjšo vrednost oddanega mleka. Iz teh razlogov zato ni za ovreči predloga, da bi dobili rejci mleko plačano dvakrat mesečno — kot akontacijo in nato še končni obračun.

In kako daleč smo zdaj v Sloveniji z razreševanjem mlečne problematike? Po kalkulaciji kmetijskega inštituta, ki je bila izdelana konec aprila, so znašali stroški prireje litra mleka 2624,24 dinarja. Po dogovoru bi morali rejci dobiti za mleko, ki so ga oddali v maju, 90 odstotkov, kar znaša 2361,80 dinarja za liter povprečne kakovosti, dodatno pa še 105 dinarjev povprečne premije, vendar trdijo, da se dogovor ne uresničuje in dobivajo manj. Kalkulacija ob koncu maja izkazuje stroške v višini 3461,47 dinarja, po dogovoru bi morali rejci za mleko, oddano v juniju, dobiti stoodstotno pokritje, ki bo sestavljeno iz 2960 dinarjev povračila mlekarn, 200 dinarjev povprečne premije in 301,47 dinarja prispevka SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe.

Drugi problem, ki je prav tako v ospredju polemik o ceni mleka, je kritika, ki prihaja s strani rejcev, saj trdijo, da je njihov delež v drobnoprodajni ceni mleka daleč prenizek, medtem ko mlekarne in trgovine poberejo svoj delež. Na račun neurejenih cen so se slovenski rejci v treh mesecih zavestno odrekli 100 milijardam dinarjev dohodka, zato teh bremen zdaj več ne nameravajo nositi. Žal pa tudi sam bojkot oddaje mleka, ki so ga napovedali za 29. junij, problemov gotovo ne bo razrešil, bo pa vsaj prispeval k njihovemu hitrejšemu reševanju. Ob zaključku prehodnega obdobja ostajata tako odprti dve vprašanji, ki jih postavljajo rejci. Po njihovem mnenju je treba spremeniti metodologijo obračunavanja odkupne cene mleka brez enomesečnega zamika kalkulacije kmetijskega inštituta, podrobnejše pa je treba analizirati tudi deleže posameznih udeležencev v reprodukcijski verigi in način oblikovanja odkupne, proizvodne (v mlekarnah) in drobnoprodajne cene mleka. Razrešitev teh vprašanj je sestavni del izhodišč za oblikovanje cen po preteku prehodnega obdobja, seveda pa bo pri tem potrebno najti več skupnega jezika, predvsem pa strpnosti, tako rejcev kot predelovalne industrije in nenazadnje tudi trgovine.

Ludvik Kovač

ZA DOBRO SPANJE IN MIRNE SANJE

Kmetijstvo je tista gospodarska panoga, ki je poleg ekonomskih precej odvisna tudi od naravnih razmer. Žal pa tako prvi kot drugi v zadnjem času kmetijstvu niso ravno naklonjeni. Če se z državo še da pogovarjati, pa čeprav so včasih potrebni tudi prepiri, so kmetijci pred naravo še vedno nemočni. V zadnjih letih so jih doletele številne naravne nesreče, ki so že tako neugoden položaj kmetijstva še poslabšale. Spomnimo se samo močne zimske pozebe pred leti pa katastrofalne toče pred dvema letoma ali suše v lanskem letu, ki je bila prav tako razglašena za naravno nesrečo. Ne mine torej leto, da kmetijcev ne bi prizadele večje ali manjše katastrofe.

Pred njimi se ni mogoče obvarovati, saj se izgubljenega pridelka ne da nadomestiti, zagotoviti pa si je možno vsaj delno socialno varnost. Eden od načinov za to je ustrezna zavarovalna zaščita posevkov in plodov, za kar pa ugotavljajo, da se v zadnjih letih v Pomurju poslabšuje. Po toči zvoniti je prepozno, vendar podatki kažejo, da se zanimanje za zavarovanje poveča običajno v letu po katastrofi. To potrjujejo tudi podatki pomurske območne zavarovalne skupnosti, saj je bilo lani zavarovanih več kot 17.500 hektarjev posevkov, letos pa je zanimanje za zavarovanje ponovno upadlo. Samo v Kmetijski zadrugi Panonka so se zavarovane površine zmanjšale za 2.100 hektarjev, v Pomurju pa bo ta izpad čez 5 tisoč hektarjev. Eden od razlogov za to je gotovo tudi neugoden gospodarski položaj kmetijstva, ki mu ostaja čedalje manj dohodka. Kmetje pač morajo varčno obrniti vsak dinar, in čeprav jim je zavarovalnica ponudila ugodne plačilne pogoje, se za zavarovanje niso odločili. Vendar pa je to varčevanje na nepravem mestu, saj je narava lahko kruta, kmetje, ki posevkov nimajo zavarovanih, pa ne ostanejo le brez pridelkov, pač pa tudi brez socialne varnosti.

L. Kovač

ZA BOLJŠO KAKOVOST SENA

V današnjem prispevku bi želeli spregovoriti o kakovosti pomurskega sena, kajti podatki, ki smo jih zbirali v zadnjih devetih letih na Živinorejsko veterinarskem zavodu, nedvoumno kažejo, da je kakovost sena pri nas slaba. Vzrokov za to je seveda več: slabo gnojenje in priprava travne ruše ter zato slaba botanična sestava trav, dalje bi poudaril zlasti prepozno košnjo, potem je tu še marsikdaj slabo vreme ravno v času, ko bi bil sicer pravi čas za košnjo in še kaj. Nenazadnje pa se mnogim kakovost sena ne zdi dovolj pomembna.

Tudi seno je vredno toliko, kolikor hranilnih snovi vsebuje: beljakovin, vlaknin, kalcija, fosforja, energije in drugo. Glede na vsebnost hranilnih snovi delimo seno v šest kakovostnih razredov. V prvem razredu je najboljše — odlično seno, v zadnjem pa najslabše — pravzaprav neuporabno in primerno le še za nastilj.

In kakšna je slika v Pomurju? Naši podatki kažejo, da so od stotih kmetij le štiri take, kjer pridelajo odlično seno 1. kakovostnega razreda, da je le 15 kmetij takih, kjer imajo seno 2., še vedno zelo dobrega razreda. Večina — kar 33 kmetij od stotih — pridela seno srednje dobre kakovosti, v zadnje **tri** razrede, kamor uvrščamo seno **zadovoljive, slabe** in že prej omenjene **neprimerne** kakovosti, pa se skupno uvrsti kar 48 kmetij. Priznati morate, da s tem stanjem sploh ne moremo biti zadovoljni.

Zdi se mi pa, da imajo mnogi naši pridelovalci sena o kakovosti preskromno predstavo, zato dovolite, da še na drugačen način predstavim, kaj pomeni seno v tem ali onem razredu. Osredotočimo se le na beljakovine — običajno najdražji del obroka in vzemimo čisto **teoretično**, da krava konsumira — torej požre — 10 kg sena (»teoretično«, poudarjam zato, ker je običajno delež sena v obroku manjši). Pri senu iz 1. kakovostnega razreda bi z omenjenimi desetimi kilogrami krili potrebe po vzdrževanju živali in še bi ostalo beljakovin za 12 litrov mleka. Pri senu 2. razreda je dovolj beljakovin še za 9 litrov mleka in tako naprej; v senu 5. kakovostnega razreda je beljakovin le še za **dober liter mleka**, medtem ko jih v zadnjem razredu ni dovolj niti za vzdrževalne potrebe.

In zdaj malo provokativno vprašanje: ali vam je res vseeno, če iz doma pridelanega sena dobite 12 litrov ali le en liter mleka in morate beljakovine za ostalo množino mleka črpati iz mnogo dražjih in običajno kupljenih komponent obroka kot so koncentrat, tropine in podobno?

Seveda pa sami kakovosti sena ne moremo oceniti — vsaj dovolj točno ne. Za to potrebujemo ustrezno usposobljeno in opremljeno skupino ljudi v kemijskem laboratoriju, ki — na včasih kar zamotane načine — ugotavlja vsebnost posameznih hranilnih snovi. Tak — in celo sodobno opremljen — kemijski laboratorij deluje na živinorejsko veterinarskem zavodu v Murski Soboti, kjer smo v zadnjem letu dni vpeljali prav sodobno metodologijo ugotavljanje kakovosti različne krme in krmil — tudi sena. Prej smo se na klasičen način tudi mi več dni mučili, da smo se dokopali do rezultatov. S to novo omenjeno tehniko pa pridemo do rezultata resnično hitro. Ko je vzorec pripravljen — torej osušen in zmlet — potrebujemo le še kako minuto do končnega rezultata za vse pomembne hranilne snovi.

Osemčlanska ekipa, ki dela v kemijskem laboratoriju, je tudi vam na voljo. Najdete nas torej na Živinorejsko-veterinarskem zavodu v Murski Soboti, Štefana Kovača 40. Analiza sena na vsebnost osnovnih hranilnih snovi in energije stane nekaj čez 100.000 din, **s pametno uporabo rezultatov pa se ta denar hitro povrne.** Vzorca sena potrebujemo pravzaprav le malo, vendar je dobro, da ga vzamete na različnih mestih po kak kilogram, vse združite, dobro premešate, razdelite in dostavite v laboratorij vzorec z maso okrog 1 kilogram.

In v čem vam bodo koristili rezultati kemijske analize sena? Pokazali vam bodo, v kateri kakovostni razred sodi vaše seno, da boste že pri naslednjih košnjah ali vsaj v naslednjih letih dosegli boljšo kakovost, s tem pa boljšo in cenejšo prirejo mleka. Od strokovnjakov na našem zavodu oziroma pospeševalne službe boste lahko dobili vse smernice za izboljšanje kakovosti. Najbolje je, da se tudi v željah po analizi lastnega sena obračate na pospeševalno službo, ki vam bo na osnovi rezultatov tudi svetovala pravilno sestavo obrokov. Pravilna prehrana živali je tako pomembna in merodajna za smoterno proizvodnjo, da pač moramo združiti svoje znanje in izkušnje tako rejci, strokovnjaki za prehrano, kemijski analitiki in včasih še kdo.

A. Pen

FRANCEKOVO PREMIŠLAVANJE

PREJELI SMO: ODGOVORNEMU UREDNIKU!

Zaradi vsebine reportaže z naslovom Zapisan smrti, a živi zaradi človeške solidarnosti, objavljene v Vestniku 8. junija 1989, smo kot strokovna služba Občinske zdravstvene skupnosti M. Sobota dolžni pojasniti določene stvari v zvezi z postopkom, po katerem lahko uporabniki zdravstvenega varstva pridobijo tudi pravico do zdravljenja v tujini na stroške skupnosti predvsem z namenom, da bralce vašega časopisa informiramo, kako ravnati v podobnih primerih!

S Samoupravnim sporazumom o postopkih in načinih uresničevanje pravic do zdravstvenega varstva (Uradni list SRS, št. 6/1981) je določen način, kako lahko uporabnik pridobi pravico do zdravljenja v tujini. Postopek je naslednji: občinska zdravstvena skupnost omogoči uporabniku zdravljenje v tuji zdravstveni organizaciji, če konzilij zdravnikov ustrezne klinike, inštituta ali v izjemnih primerih drug ustrezen strokovni organ ugotovi, da so v Jugoslaviji izčrpane vse možnosti za uspešno zdravljenje, zdravljenje v tujini pa utemeljeno obeta izboljšanje bolezenskega stanja, ali pa bo preprečilo bistveno poslabšanje obolenja.

Zdravljenje v tujini lahko predlaga uporabnik, njegov družinski član, zdravnik ali zdravstvena organizacija, ki uporabnika zdravi. Predlog z zdravstveno dokumentacijo je potrebno vložiti pri občinski zdravstveni skupnosti ali pri Zdravstveni skupnosti Slovenije.

Postopek v zvezi z zdravljenem v tujini vodi pristojna služba Zdravstvene skupnosti Slovenije v soglasju s pristojno občinsko zdravstveno skupnostjo, ki je plačnik stroškov zdravljenja v tujini.

Konzilij zdravnikov klinike ali inštituta kot najvišji strokovni organ v postopku izreče svoje mnenje o vrsti obolenja in o bolezenskem stanju, o možnosti za uspešno zdravljenje v Jugoslaviji oziroma določeni tuji zdravstveni organizaciji, o predvidenem času zdravljenja, o načinu potovanja in o potrebnem spremstvu.

Če obstaja v Jugoslaviji možnost za uspešno zdravljenje, da kozilij mnenje o tem, v kateri zdravstveni organizaciji naj bi se zdravil uporabnik.

Če konzilij predlaga zdravljenje v tujini, priloži tudi zdravstveno dokumentacijo in, če je potrebno, tudi prevod dokumentacije v tuji jezik.

V reportaži o zdravljenju oz. operaciji uporabnika Janeza Smodiša iz Mačkovec moramo kot strokovna služba, ki je v skladu s predpisi odgovorna za vodenje postopka, oporekati nekaterim izjavam oz. navedbam v reportaži.

DO Pomurski zdravstveni center M. Sobota je za svojega delavca Janeza Smodiša iz Mačkovec vložila 14. februarja 1989 pri Zdravstveni skupnosti Slovenije (obenem je o tem obvestila občinsko zdravstveno skupnost) prošnjo za odobritev zdravljenja na kliniki v Švici. Postopek je v skladu z uvodoma navedenimi postopki iz samoupravnega sporazuma o postopkih in načinih uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva vodila strokovna služba Zdravstvene skupnosti Slovenije Ljubljana, ki je zaprosila za strokovno mnenje konzilij zdravnikov UKC Ljubljana.

Konzilij zdravnikov klinike je v podanem strokovnem mnenju ugotovil, da tovrstne posege rutinsko opravljajo na njihovi kliniki, zato uporabniku ni mogoče odobriti zdravljenja v tujini. Uporabnik je bil o odločitvi konzilija obveščen z dopisom 2. marca 1989.

Zoper obvestilo o neodobrenem zdravljenju v tujini je Janez Smodiš vložil 10. marca 1989 ugovor na mnenje konzilija zdravnikov.23. marca je konzilij v ponovnem strokovnem mnenju ugotovil, da operacije na kliniki v Ljubljani ne odklanjajo tudi v primerih, če je še večje tveganje. Torej je bila z mnenjem konzilija zahteva za zdravljenje v tujini ponovno zavrniena.

Pristojni odbor pri Občinski zdravstveni skupnosti M. Sobota je 30. marca 1989, upoštevajoč podano strokovno mnenje ikonzilija klinike v Ljubljani, odločil, da ne soglaša s predlaganim zdravljenjem v tujini in s tem tudi ne prevzema stroškov zdravljenja. Obenem se je odbor odločil, da v primeru, če se uporabnik odloči za zdravljenje v tujini mimo veljavnih postopkov, ta lahko uveljavi povračilo stroškov v znesku, kot bi ga občinska zdravstvena skupnost plačala za isto zdravljenje na kliniki v Ljubljani. Na osnovi navedenega sklepa odbora je bila na tekoči račun Janeza Šmodiša 5. maja nakazana iz sredstev Občinske zdravstvene skupnosti M. Sobota akontacija za stroške zdravljenja v tujini v znesku 65.000.000 din, ki je po sklepu istega odbora potrjen kot dokončen obračun stroškov za enako zdravljenje v zdravstveni ustanovi doma. Posplošena obtožba uporabnika na račun trajanja postopkov je povsem neupravičena, saj občinska zdravstvena skupnost o tem, da se je uporabnik za operacijo v tujini odločil sam že decembra 1988, ni bila obveščena ne v pisni in ne ustni obliki.

Strokovna delavka Občinske zdravstvene skupnosti M. Sobota: DARINKA ČERNELA

NIČ NI TAKO VISOKO, DA NE BI POTREBOVALO ZAVAROVANJA

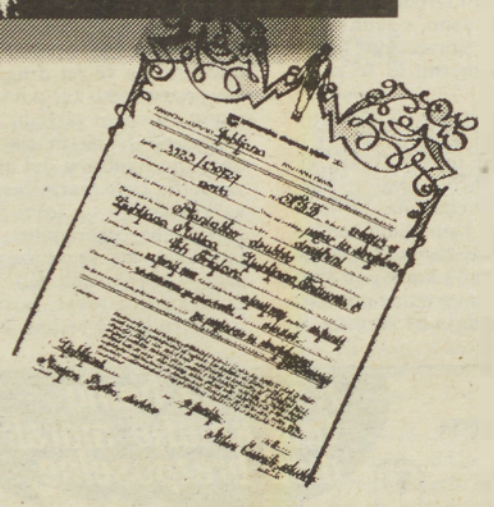

Najvišjo in najbolj izpostavljeno nepremičnino v Sloveniji smo zavarovali pred krajo, požarom, strelo, potresom, eksplozijo, vnarjem in obrabo. Zavarujemo pa tudi vse ostale nepremičnine ali premičnine, ne glede na to, kje stojijo ali se premikajo.

zavarovalna skupnost triglav
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

MAKDESIGN

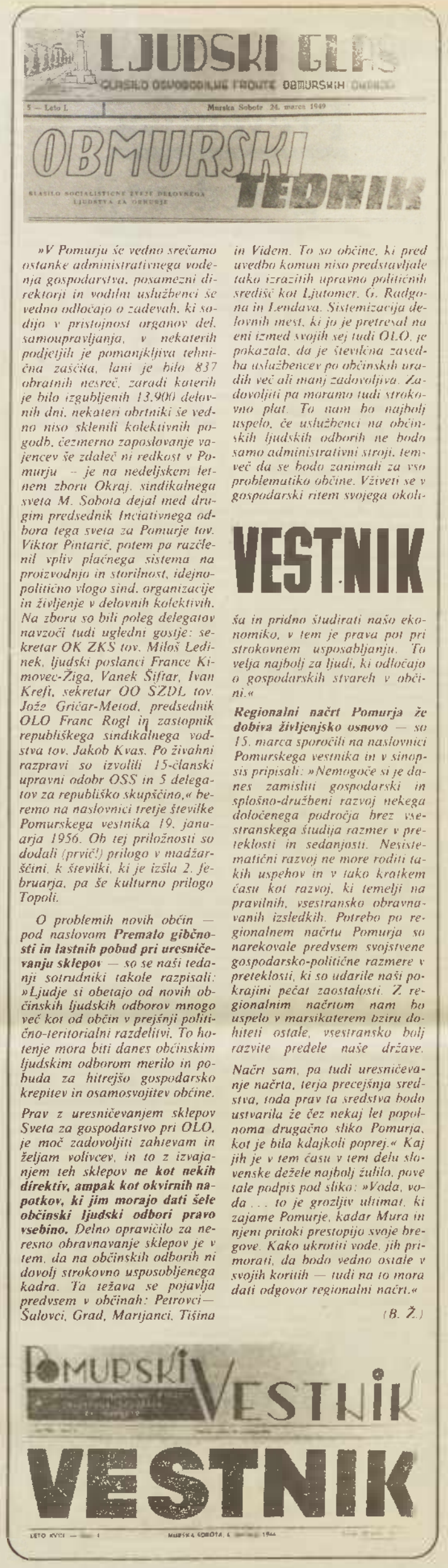

LJUDSKI GLAS
OBMURSKI TEDNIK

»V Pomurju še vedno srečamo ostanke administrativnega vodenja gospodarstva, posamezni direktorji in vodilni uslužbenci še vedno odločajo o zadevah, ki sodijo v pristojnost organov del. samoupravljanja, v nekaterih podjetjih je pomanjkljiva tehnična zaščita, lani je bilo 837 obratnih nesreč, zaradi katerih je bilo izgubljenih 13.900 delovnih dni, nekateri obrtniki še vedno niso sklenili kolektivnih pogodb, čezmerno zaposlovanje vajencev še zdaleč ni redkost v Pomurju – je na nedeljskem letnem zboru Okraj. sindikalnega sveta M. Sobota dejal med drugim predsednik Inciativnega odbora tega sveta za Pomurje tov. Viktor Pintarič, potem pa razčlenil vpliv plačnega sistema na proizvodnjo in storilnost, idejno-politično vlogo sind. organizacije in življenje v delovnih kolektivih. Na zboru so bili poleg delegatov navzoči tudi ugledni gostje: sekretar OK ZKS tov. Miloš Ledinek, ljudski poslanci France Kimovec-Žiga, Vanek Šiftar, Ivan Krefl, sekretar OO SZDL tov. Jože Gričar-Metod, predsednik OLO Franc Rogl in zastopnik republiškega sindikalnega vodstva tov. Jakob Kvas. Po živahni razpravi so izvolili 15-članski upravni odobr OSS in 5 delegatov za republiško skupščino.« beremo na naslovnici tretje številke Pomurskega vestnika 19. januarja 1956. Ob tej priložnosti so dodali (prvič!) prilogo v madžarščini, k številki, ki je izšla 2. februarja, pa še kulturno prilogo Topoli.

*O problemih novih občin — pod naslovom **Premalo gibčnosti in lastnih pobud pri uresničevanju sklepov** — so se naši tedanji sotrudniki takole razpisali: »Ljudje si obetajo od novih občinskih ljudskih odborov mnogo več kot od občin v prejšnji politično-teritorialni razdelitvi. To hotenje mora biti danes občinskim ljudskim odborom merilo in pobuda za hitrejšo gospodarsko krepitev in osamosvojitev občine.*

*Prav z uresničevanjem sklepov Sveta za gospodarstvo pri OLO, je moč zadovoljiti zahtevam in željam volivcev, in to z izvajanjem teh sklepov **ne kot nekih direktiv, ampak kot okvirnih napotkov, ki jim morajo dati šele občinski ljudski odbori pravo vsebino.** Delno opravičilo za neresno obravnavanje sklepov je v tem, da na občinskih odborih ni dovolj strokovno usposobljenega kadra. Ta težava se pojavlja predvsem v občinah: Petrovci—Šalovci, Grad, Martjanci, Tišina in Videm. To so občine, ki pred uvedbo komun niso predstavljale tako izrazitih upravno političnih središč kot Ljutomer, G. Radgona in Lendava. Sistemizacija delovnih mest, ki jo je pretresal na eni izmed svojih sej tudi OLO, je pokazala, da je številčna zasedba uslužbencev po občinskih uradih več ali manj zadovoljiva. Zadovoljiti pa moramo tudi strokovno plat. To nam bo najbolj uspelo, če uslužbenci na občinskih ljudskih odborih ne bodo samo administrativni stroji, temveč da se bodo zanimali za vso problematiko občine. Vživeti se v gospodarski ritem svojega okoliša in pridno študirati našo ekonomiko, v tem je prava pot pri strokovnem usposabljanju. To velja najbolj za ljudi, ki odločajo o gospodarskih stvareh v občini.«*

VESTNIK

***Regionalni načrt Pomurja že dobiva življenjsko osnovo** — so 15. marca sporočili na naslovnici Pomurskega vestnika in v sinopsis pripisali: »Nemogoče si je danes zamisliti gospodarski in splošno-družbeni razvoj nekega določenega področja brez vsestranskega študija razmer v preteklosti in sedanjosti. Nesistematični razvoj ne more roditi takih uspehov in v tako kratkem času kot razvoj, ki temelji na pravilnih, vsestransko obravnavanih izsledkih. Potrebo po regionalnem načrtu Pomurja so narekovale predvsem svojstvene gospodarsko-politične razmere v preteklosti, ki so udarile naši pokrajini pečat zaostalosti. Z regionalnim načrtom nam bo uspelo v marsikaterem bziru dohiteti ostale, vsestransko bolj razvite predele naše države.*

Načrt sam, pa tudi uresničevanje načrta, terja precejšnja sredstva, toda prav ta sredstva bodo ustvarila že čez nekaj let popolnoma drugačno sliko Pomurja, kot je bila kdajkoli poprej.« Kaj jih je v tem času v tem delu slovenske dežele najbolj žulilo, povetale podpis pod sliko: »Voda, voda . . . to je grozljiv ultimat, ki zajame Pomurje, kadar Mura in njeni pritoki prestopijo svoje bregove. Kako ukrotiti vode, jih primorati, da bodo vedno ostale v svojih koritih — tudi na to mora dati odgovor regionalni načrt.«

(B. Ž.)

POMURSKI VESTNIK
VESTNIK

Razpisna komisija pri Občinski skupnosti otroškega varstva Ljutomer

razpisuje
prosta dela in naloge

PEDAGOŠKEGA VODJE

ZA ODDELKE PREDŠOLSKEGA VARSTVA PRI OSNOVNIH ŠOLAH V OBČINI LJUTOMER.

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- da je vzgojitelj,
- da ima 3 leta delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok in strokovni izpit,
- da ima organizacijske in strokovne sposobnosti, s svojim dosedanjim delom pa je moral dokazati, da bo prispeval k uresničevanju smotrov in nalog VVE.

Mandat traja 4 leta.
Začetek dela je 1. 8. 1989
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh na naslov:
Razpisna komisija za imenovanje pedagoškega vodje za oddelke VVE, Vzgojno-varstvena organizacija Ljutomer, Fulneška 5.

Štefan Galič

MOJSTER BARVNEGA LESOREZA

Zadržan je in človek svoje vrste — likovni umetnik iz Lendave, akademski slikar, ki kljub temu, da živi v majhnem mestu, žanje s svojo grafiko velike uspehe. Ne le na Japonskem, v deželi barvnega lesoreza, kjer so mu namenili kar tri nagrade za ustvarjanje v tej tradicionalni likovni tehniki, ampak zdaj vendarle tudi doma, na Slovenskem, kjer je mednarodna žirija znala ceniti tisto, kar so doslej slovenski kritiki spregledali. Morda tudi zato, ker živi odmaknjen od kulturnega središča in dejstva, da je pač treba biti zraven. Kakorkoli, lendavski umetnik, ki ga predstavljamo v naslednjem intervjuju, je prejemnik grand prixa Otočec, kar je nedvomno najvišje priznanje za grafiko pri nas. In zanjo mu gredo iskrene čestitke!

Ko sva se pred skorajda desetimi leti prvić pogovarjala, so bili v ospredju vaših del metulji: na slikah in v zbirki. Jo še imate?

Metulji so že star motiv in ga nimam več, ampak uporabljam

čisto nove. Tako fosile, ki so nova serija, v kateri na moderen način upodabljam obliko praživali. Tudi barve so drugačne od tistih pri metuljih.

Kako pa se počutite po prejemu najvišjega priznanja za grafiko na Slovenskem?

Seveda sem zelo vesel, da sem dobil to veliko nagrado, in tudi zato ker je to prvi slovenski bienale, žirija mednarodna, pa tudi zaradi lesoreza samega.

Je nagrada kaj spremenila vaš vsakdanjik, v katerem je poleg likovnega ustvarjanja prisotno tudi pedagoško delo?

Kakšne velike spremembe ni. Ostalo je isto, mogoče bom začel več delati.

Pa atelje: vam je poleg njega že uspelo urediti galerijo?

Ne še povsem, kajti njen nastanek je povezan s finančnimi sredstvi.

Koliko časa pa tako na dan prebijete v ateljeju, v katerem je, mimogrede, zelo prijetno, če sodim po prvem in drugih srečanjih v vašem delovnem okolju.

Odvisno je od dneva, vendar sem skoraj vsak dan tam dolgo v noč. Pogovarjava se v galeriji. V njej so ravno pred vašim prihodom prodali dve vaši grafiki: to je tisti, nagrajeni v deželi vzhajajočega sonca. Vam je uspelo osebno prejeti nagrade na Japonskem, ali pa gre le za korespondenco?

Na žalost še nisem uspel priti do tja, a še danes dobivam povabila na razstave. Ravno letošnjo jesen bo razstava v Kyotu, na katero sem povabljen. Gre za svetovno razstavo, revijo umetnosti, vendar so dalje prevelike.

Živite v Lendavi, ki sicer ima

likovno tradicijo, in je vsako poletje tudi prizorišče mednarodnih likovnih kolonij, a je vendarle daleč od likovnih središč. To gotovo ni prednost? To prednost gotovo ni, je pa v Lendavi mir in se da v njej ustvarjati.

Ste tudi med udeleženci Pannonie 89, ki po tradiciji združuje umetnike treh dežela: Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Kaj bi rekli o tej likovni manifestaciji?

To je že tradicionalna prireditev, izredno kakovostna likovna manifestacija in priložnost za mlade, da se uveljavijo v tujini. Vi ste že uveljavljeni tako doma kot na tujem, kaj načrtujete v tem dolgem vročem poletju, ki je pred nami. Se boste udeležili kakšne likovne kolonije, ali kar individualno ustvarjali doma? Za likovne kolonije več nimam časa. Imam pa v načrtu nekaj razstav: tako sodelujem na 16.

grafičnem bienalu v Ljubljani, pa tudi drugod bom, doma in na tujem.

Vaša posebnost je barvni lesorez. Bi malo podrobneje pojasnili, kako delate oziroma ustvarjate v tEJje grafični tehniki?

Z lesorezom se ukvarjam že dvajset let. Je ena najstarejših tehnik, danes spet na novo odkrita, ker pridobiva na veljavi v svetu, kot tradicija nasploh.

Mislim, da je v lesorezu največ možnosti, čeprav je to najstarejša tehnika, je še vedno veliko rešitev, upam, da bo odkril še kakšno.

Brigita Bavčar
Foto: Nataša Juhnov

POLETNI KULTURNI TABOR

Zveza kulturnih organizacij Lendava, Pomurski gledališki studio in samoupravna interesna skupnost madžarske narodnosti pripravljajo delovni kulturni tabor ob Bukovniškem jezeru pri Dobrovniku. V delavnicah za gledališče, ples, foto-video in novinarstvo-reporterje bodo sodelovali priznani strokovnjaki iz Slovenije in Madžarske. Poletni kulturnih organizacij za Pomurje in programskega sveta Pomurskega gledališkega studia; predvidoma bodo pregledali letošnjo gledališko produkcijo in še dogovorili o razdelitvi sredstev za naslednjo leto.

bb

O projektu in kulturni ponudbi

Ivana Obala poznamo kot direktorja Pomurkine interne banke, ki je kot diplomirani ekonomist vešč številk in dobrega gospodarjenja. Zato vodi iniciativni odbor za obnovo soboškega gradu, že dlje časa pa je tudi drugače prisoten v kulturi. Svojčas je bil predsednik občinske Kulturne skupnosti, v aprilu pa je prevzel vodstvo Zveze kulturnih organizacij Murska Sobota. Tako smo se z njim pogovarjali o ljubiteljski kulturi in projektu, ki bo z novo obliko omogočil tudi novo vsebino; kot Sobočana pa smo ga najprej pobarali, ali je zadovoljen s sedanjo kulturno ponudbo.

»Moram reči, da sem si takšno vprašanje večkrat tudi sam postavljal. Moji občutki so različni. Enkrat se mi zdi, da je premalo, drugič pa spet preveč vsega. Posebno ko listam poročila o minulem delu, se mi zdi, oziroma vidim, da je ta ponudba zelo pestra. V tej sezoni smo imeli namreč v Murski Soboti različne kulturne prireditve. Tako gostovanja gledaliških skupin kot iz lastne gledališke ustvarjalnosti, veliko glasbenih prireditev, v zadnjem času od renesančne do baročne glasbe, pa še popularne sodobne glasbe. To kaže, da ponudba je, vendar pa obisk na prireditvah, ki jih spremljam, ne potrjuje tega, kar se včasih postavlja. Trditve namreč, da prireditev ni. Točneje je, da na prireditvah ni dovolj ljudi. Tako bo potrebno spremeniti sistem obveščanja in vzgoje, pa tudi način pritegnitve ljudi na prireditve, kar je osnova programa ljubiteljske zveze v naslednjem letu.«

Še v letošnjem pa naj bi razpisali referendum za krajevni samoprispevek, s katerim bi zbrali sredstva za obnovo gradu sredi mestnega parka, ki naj bi postal kulturno središče. Razgrnitev projekta je v soboški galeriji v njeni prvi (mali) dvorani, kjer si bodo obiskovalci imeli možnost ogledati, kakšen naj bi bil grad po obnovi, do konca junija. V tem času bo tudi okrogla miza, na kateri bo govor o tem, kako projekt realizirati. Kaj pa o njem?

»Projekt je v bistvu sestavljen iz dveh delov: širše ureditve grajskega posloplja, ki dolgoročno predvideva, za kakšne namene naj bi uporabljali prostore. Drugo pa je konkretnejša in kratkoročnejša ureditev dvorane z vzporednimi objekti. Predračunska vrednost tega dela je ocenjena s 6,5 milijarde dinarjev, po aprilskih cenah.«

In sredstva? »Sredstva po krajevnem samoprispevku iz programa preteklih petih let se že zbirajo; ker jih takrat nismo uporabljali v veliki meri jih bomo zdaj za obnovo grajske dvorane. Poleg tega pa nas je občinska kulturna skupnost seznanila z dopisom, da je bil izglasovan dodatni namenski prispevek, ki bo namenjen izključno za obnovo dvorane. To je okoli dvesto milijonov dinarjev mesečno, pri investitorju — Kulturnem centru Miško Kranjec — pa so poleg sredstev krajevne skupnosti tudi druga namenska za obnovo grajske dvorane. Z vsemi pa naj bi kmalu začeli z obnovo.«

Republiška kulturna skupnost skuša na pobudo občinske grad vključiti med tiste objekte za katere se zbirajo sredstva za obnovo kulturne dediščine. Tako naj bi se tudi s tega naslova do konca leta zagotovilo nekaj sredstev za obnovo dvorane. Kulturna skupnost Slovenije pa že (tako kot občinska) prispeva denar za obnovo grajskih temeljev, oziroma hidroizolacijo, ki poteka.

Tako kot prenova ljubiteljske zveze, ki združuje zelo raznovrstne dejavnosti. Njen predsednik se zavzema predvsem za strokovno vodstvo posameznih skupin, saj je prepričan, da lahko tako najbolje pomaga zagnancem, ki delajo v kulturnih dejavnostih.

Brigita Bavčar

PRAZNINE IN VSEBINE NEGOVSKEGA GRADU

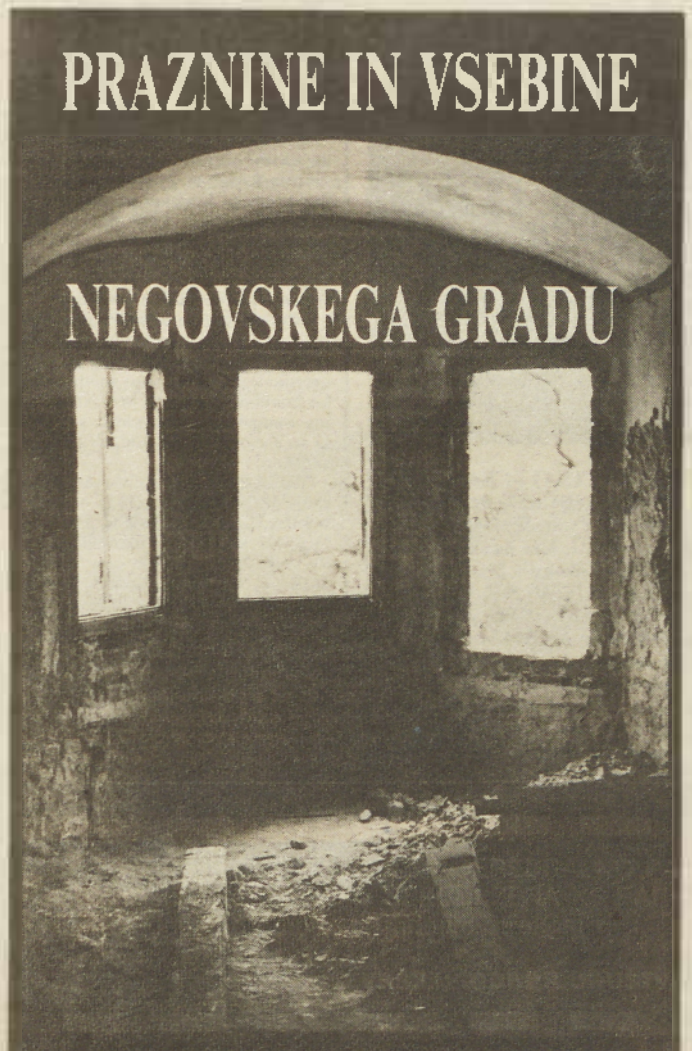

Kaj ostaja od tega mičnega pomola, ki so ga italijanski stavbeniki zasnovali po turškem vpadu leta 1605? Skozi okno pogled v dolino, sicer pa praznina.

Iz začaranega sveta prostorov negovskega gradu bi radi v pravljico. Kot običajno čakamo na čarodeje, ki bodo ob zvenu kraguljčkov trenili s palico in vnesli duha obrtnih delavnic, opojnih vinskih kleti, »fast food« gostilnic, rekreacijskih »natezalnic«, morda tudi kakšen zablodeni motiv iz filmske scenografije. V najboljšem primeru pa bo mašilo zopet nekakšna zbirka — ropotarnica, sestavljena iz eksemplarjev, ki naj dišijo po starem, kar se da avtentičnem!

Nić takega ne izpolnjuje naše predstave in vedenja o negovskem graščinskem kompleksu. Tudi če bomo govorili o »skrpanem« itinerariju, bo zgodovinski okvir in to, kar stoji, prepoznaljiva slika stavbne zgodovine, nosilec podobe o gradu. Z vsem tem so bili zvezani ljudje, prebivalci tega kraja, graditelji, branitelji ter, ne nazadnje, lastniki. In vsakdo pomisli na Negoja, legendarno ime, po katerem je kraj dobil ime in ga je zgodovina prvić zaznala leta 1106. Grad, ki pa je nemara stal že prej, se prvić omenja leta 1425 kot »vest Negaw«. V tem času ga je po vsej verjetnosti posedoval Hans Windenski. V istem stoletju so tu gospodovali Perneški, v prevratnih časih kralja Matjaža tudi Szekelyi, naposled pa je po Perneških prešel v last Trautmannsdorfov (leta 1542). Ti so tu domovali štiristo let, po drugi vojni pa je grad postal nacionalna last SFRJ. Podoba, ki jo propadajoča zgradba kaže, je torej naša dediščina!

Sožitje različnih stavbnozgodovinskih obdobij. Prvine pozne gotike in renesanse najdemo povsod. Moti le to, da nimajo enakopravne vloge v »tihožitju« z nametanimi preklami.

Za negovski grad, vsaj kar zadeva njegovo zunanjo podobo, velja oznaka »renesančni«. Klesani okenski okvirji »na križ«, bifore, kovane mreže, pomol in kontraforij pričajo, da so bili na delu Italijani. Med temi sta v virih omenjana vsaj dva: Alberto Marcon in Pietro Valnergra.

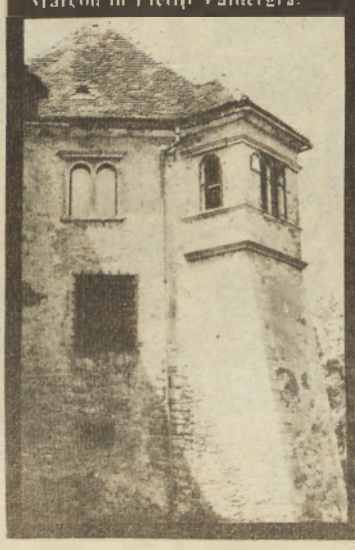

O ja, renesančni vpliv se je gotovo poznal tudi v kakovosti bivanja v kastelu. To, kar je ostajalo nekoč prikrito, z vso nasilnostjo razgalja naš čas.

Janez Balažic

kulturni koledar

ČETRTEK, 22. JUNIJA

TURNIŠČE — V počastitev občinskega praznika lendavske občine bo **ob 16.00 v kulturnem domu medobčinsko srečanje oktetov.**

Nastopili bodo Turniški oktet, ki ga vodi Jože Kocet, Ljutomerski oktet pod vodstvom Mirka Preloga, oktet delavskega kulturnega društva Svoboda iz Gornje Radgone, ki ga vodi Karel Korošec, in Prekmurski oktet pod vodstvom Aleksandra Vlaja.

MURSKA SOBOTA — **Ob 19.00 bo v soboški galeriji klavirski recital Erne Lukač** — študentke glasbene akademije v Ljubljani. To bo njen prvi samostojni koncert v domačem kraju, zaigrala pa bo skladbe Bacha, Beethovna, Skarjabina, Schuberta in Lipovščka.

PETEK, 23. JUNIJA

MURSKA SOBOTA — **Ob 19.00 bo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec koncert ljudske glasbe iz Prekmurja, ki jo bodo izvajali beltinska banda Kociper in Miška Baranja. Izkupiček prireditve je namenjen za obnovo soboškega gradu.**

LJUTOMER — **Ob 20.00 bo v galeriji Ante Trstenjak otvoritev razstave akvarelov, gvašev in temper akademskega slikarja Dušana Lipovca iz Kamnika.** Razstavljal bo do 12. julija.

TOREK, 27. JUNIJA

MURSKA SOBOTA — V prvi (mali) dvorani soboške galerije, kjer je razgrnjen projekt obnove soboškega gradu, bo **ob 19.00 javna tribuna na to temo.**

LENDAVA — **Ob 11.00 bo v lendavski matični knjižnici predstavitev knjige Cesta prijateljstva,** ki sta jo v sodelovanju izdala lendavski in mestni svet Lentija.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled **razstava Umetnost brez meja,** ki jo je pripravil oddelek za kulturo mesta Beljaka, s svojimi likovnimi deli pa se predstavlja dvanajst umetnikov. Razstavljali bodo do 2. julija.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin so še na ogled dela likovnega samouka Dragoslava Husarja. Od naslednjega petka pa bo razstavljal Marjan Jakubin iz Zagreba.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so priročnik BIOVRT (Državna založba Slovenije), Mickey Friedman — BENEŠKA MASKA (Mladinska knjiga) in Svetlana Makarovič — COPRNICA ZOFKA (samozaložba).

Pri Trajni delovni skupnosti samostojnih kulturnih delavcev Guliver je v nakladi 1000 izvodov izšla pesniška zbirka Milana Skledarja: Klasiva, ki jo je finančno podprla občinska kulturna skupnost Murska Sobota. Naslovnica in likovna oprema je delo Endreja Gonterja, lična zbirka pa ima tri cikle: Vrnitev, Svečava besed in Čudenje.

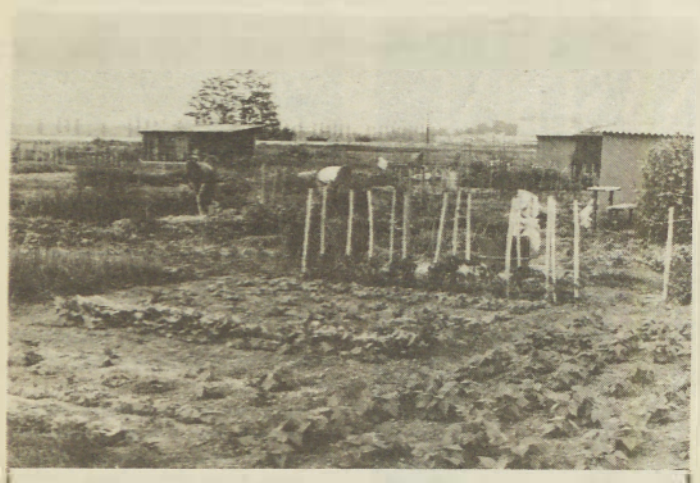

SOBOŠKI VRTIČKARJI OB BAKOVSKI CESTI — Kolikor bolj se razvijata tehnika in civilizacija, toliko postaja naše delo enoličnejše. In človeka, ki je našel svoje zatočišče v naraščajočih mestih, čedalje bolj vleče k studencu življenja, k naravi. Ker današnje hitro življenje večini ljudi ne dovoljuje pogostnega skoka v neoskrunjeno naravo, proč od hrupa in dima, si poskušajo ustvariti delček te narave z obdelovanjem vrta. Tako je tudi z okrog 120 vrtičkarji, včlanjenih v soboško društvo, ki imajo svoje vrtičke ob Bakovski cesti v Murski Soboti, tik za garažami avtobusnega podjetja in v bližini železniške proge. Celotna površina obdelovanega zemljišča je 1.35 hektarja; marsikdo si je uredil tudi lopo, v kateri shranjuje orodje. Ob donosnosti vrta pa večina uživa tudi v barvitosti cvetja in rekreaciji, ki pride prav po napornimi službi, ne gre pa pozabiti tudi na družabnost. Besedilo in posnetek: M. Jerše.

S samoprispevkom do skupnih dobrin

V krajevni skupnosti Apače, ki je po številu prebivalstva četrta v občini Gornja Radgona, bo letos potekel referendum za krajevni samoprispevek za obdobje 1985 – 1989. Referendumski program so izpolnili — o tem smo se pogovarjali s predsednikom krajevne konference SZDL Ratkom Mitrovičem. Med drugim je povedal:

»Že ob načrtovanju razpisa referenduma smo v krajevni skupnosti zasnovali tak program, ki bi ga lahko uresničili. Zavedali smo se, da bi lahko morebitni neuspeh pri izvršitvi nalog omajal zaupanje naših krajanov, ki so s svojim »da« podprli naša prizadevanja.

V programu smo načrtovali asfaltiranje 10 kilometrov vaških cest. Leta 1986 smo asfaltirali cesto Plitvice—Segovci, leta 1987 cesto Žepovci—Travniki, leto kasneje cesti Črnci—Mahovci in Apače—vrtec, letos pa vaške ceste skozi Apače in Lutverce. Skupaj smo z referendumskim dinarjem asfaltirali dva kilometra cest več, kot smo načrtovali. Do tretje faze smo zgradili tudi mrtvašnico, ki naj bi jo dogradili še letos, in sofinancirali tudi postavitev trafopostaj v Žepovcih in Segovcih. Če bo sprejet novi samoprispevek, ki ga načrtujemo za prihodnje obdobje, bomo lahko uredili še marsikaj.« Ludvik Kramberger

Bo Ivanov puch 175 poslej spomin?

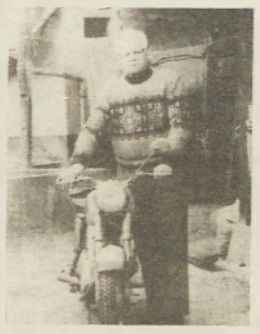

V pokrajini ob Muri smo že dobro zakorakali v spomladansko-poletne mesece. In topli daljši dnevi so kot nalašč in vaba na ceste, sprehode itd. Na cestah (poslej bo obvezna čelada) »mrgolijo« motociklisti, kolesa z motorjem in kolesarji. Ivan Jerebic s Kovaške ceste 3 v Odrancih nam je povedal, da je treba vozilo usposobiti za vožnjo, da je ob pravem vremenu pri roki.

Zakaj smo obiskali Ivana? Predvsem zato, ker ima na svojem domu puch 175. Morda kot spomin na stare dobre čase, ko je bilo takšno prevozno sredstvo že pravo bogastvo, ali kot izziv mladim nadobudnežem, da se popeljejo s takšnim puchom. Je bilo to nekoč bahanje, da si imel motorno kolo? 78-letni korenjak — upokojenec Ivan Jerebic pravi, da ne.

»Motorno kolo sem kupil 15. julija 1960. Puch 175 sem kupil kot zadnji model iz serije sodelovanja med avstrijsko firmo Puch in koprskim Tomosom. Zaradi skrbne nege je bilo motorno kolo vsa leta lepo negovano in do nedavnega sem se še peljal z njim. Takrat, ko sem kupil motorno kolo, se je jekleni konjiček svetil, da ti je kar vid jemalo. Leta 1964 sva se s sinom Francem peljala na motokros v Vanča vas. Na ovinku pri Mačkovcih naju je vrgel s ceste in vožnja bi se skoraj končala tragično. Ob tem bi rad dodal, da mladi vse premalo spoštujejo varnostne ukrepe, zato je preveč prometnih nesreč.«

Ponosen je tudi na krožno vožnjo s puchom 175 — od Odranec, prek Gornje Radgone, Maribora, Celja, Titovega Velenja, do Šoštanja, Črne na Koroškem, Mežice, Dravograda in domov.

Ivan nam je zatrdil, da bo poslej njegov puch več v garaži kot na cesti. Motor je sicer še vedno močan, njegov lastnik pa prihaja v spoštljiva osemdeseta leta. Kljub temu si bo podaljšal vozniško dovoljenje, saj ga potrebuje za traktor.

Besedilo in foto:
Jože Žerdin

Gasilski prapor in nov gasilski kombi

Prostovoljno gasilsko društvo iz Nedelice bo letos proslavilo 10-letnico delovanja. Zakaj prav 10-letnico, ko pa zgodovinski viri govore, da je društvo delovalo že takoj po drugi svetovni vojni. Leta 1979 je društvo praktično zamrlo. Gasilce je pobrala tujina in društvo je razpadlo. »Naše današnje vodstvo je moralo krepko pljuniti v roke, da je društvo v desetih letih naredilo to, kar je danes v vasi. Letos bi morali v Nedelici proslaviti 50-letnico društva,« nam je povedal predsednik Jože Dominko. Ob tej priložnosti bo-

do v poletnih mesecih razvili društveni prapor. V vasi imajo zgrajenih šest protipožarnih vodnjakov, že pred leti pa so adaptirali gasilsko orodišče in ga preuredili v gasilsko garažo. Danes so dokaj tehnično opremljeni. Večina gasilcev ima naziv nižji gasilski častnik. V društvo je vključenih 15 članov, tekmujejo kot člani pionirji in starejši pionirji. Krajani Nedelice so se množično odzvali na vse dosedanje akcije za razvoj gasilstva v vasi. Predvsem njim gre zahvala, da so gasilci dobili gasilski prapor in novo orodno vozilo TAM 80.

Kolikor nam bodo letos sredstva dopuščala, bomo zamenjali streho na orodišču. Čaka nas še izobraževanje članstva. Namestili bomo tudi nekaj novih hidrantov.« Gasilci so se že pred leti zavedali, da le s hitrim in dostojnim prevozom na požarišču ukrotijo rdečega petelina. Tako so te dni ob pomoči občinskega sisa za požarno varnost občine Lendava, ki je za naložbo prispeval dve tretjini sredstev (eno tretjino pa so zbrali s sredstvi iz referendumskega programa in nabiralno akcijo), kupili vozilo, ki je stalo okrog osemdeset milijonov šeststo tisoč dinarjev.

Jože Žerdin

Radenskin avtobus

Odločitev, da bo DO Radenska kupila avtobus, je bila prav gotovo pametna. Resda je v začetku to kar precejšen finančni izdatek, vendar se jim bodo sredstva prav kmalu povrnila. Pa ne le to! Najpomembnejše je, da bo turistična ponudba vseh tozdov gostinstva in turizma Radenske pestrejša. Vsaka organizacija si bo lahko vsaj enkrat tedensko privoščila izlete gostov, popeljala jih bo lahko tudi po vsem Pomurju in organizirala prehrano v drugih obratih Radenske.

Avtobus spada v visok turistični kakovostni razred, izdelali pa so ga v Tamu in Avtomontaži.

bbp

Takole so se predstavili na domačem odru člani kuda Ludvik Rogan s Tišine v igri Toneta Partljiča Tolmun in kamen. Gledalci so bili zadovoljni, igralci pa si želijo še kakšnega nastopa na drugih odrih v Pomurju.

frku

V soboto športno srečanje

Delavci Gorenja Elrad bodo tudi letos praznovali dan Elrada. Tudi tokrat bodo organizirali športna tekmovanja med posameznimi oddelki delovne organizacije. Pomerili se bodo v soboto, 24. junija, na Stadionu bratstva in enotnosti v Gornji Radgoni, in sicer v malem nogometu, odbojki, pikadu in vlečenju vrvi. Prav tako pa se bodo pomerili v streljanju z zračno puško in športnem ribolovu.

bbp

NOVO

PRIPRAVLJAMO VAM NAJNOVEJŠO EVROPSKO USPEŠNICO

Barty Phillips

ABC GOSPODINJSTVA

Med prejšnjimi generacijami je gospodinjsko znanje prehajalo z matere na hčer – kar danes seveda ne zadošča več. Moderna tehnika je gospodinjstvo temeljito spremenila, vpeljala je nov način življenja in odločilno preoblikovala naš vsakdan.

ABC GOSPODINJSTVA je knjiga, ki je zgrajena na sodobnih načelih za današnja domača opravila. Svetuje o vsem, kar je za družino pomembno, pomaga prihraniti čas in denar.

Urejeno domovanje in ustrezna prehrana sta temeljni poglavji, ki jima sledijo najrazličnejši nasveti o otroški negi, prvi pomoči pri nezgodah, o skrbi za bolnika. Pričakujete goste? Nič lažjega, če boste v novem priročniku prebrali vse o potrebnih pripravah, pogrinjkih in tudi o tem, kam boste koga posadili. No, tudi otroški rojstni dnevi niso nekaj takšnega, o čemer se ne bi bilo dobro malce poučiti.

Toda tu so že nova velika poglavja o popravilih, obnavljanju, vzdrževanju in čiščenju. Tudi šivanje, skrb za domače živali, ravnanje s kemikalijami in še marsikaj spada v knjigo, ki jo boste koristno prelistavali vsak dan.

Za očuvanje zdravega okolja skrbijo bio-nasveti, stare rokodelske spretnosti bodo spet oživele, najnovejši gospodinjski stroji pa bodo pomagali prihraniti kar največ dragocene energije.

ABC GOSPODINJSTVA vas ne bo pustilo na cedilu. Odslej boste imeli več časa zase, za družino, za prijatelje. To pa je navsezadnje vrednota, ki itak nima cene!

ABC GOSPODINJSTVA vam prinaša 4000 praktičnih nasvetov z več kot 1000 ilustracijami

ABC GOSPODINJSTVA obsega 396 strani velikosti 17 × 24 cm, vezano je v trde kartonske platnice in stane (do 30. 6. 1989) 321.000 dinarjev, ki jih lahko plačate v treh obrokih.

ODLOČITE SE IN KUPITE KNJIGO CENEJE!

V prednaročniškem roku, ki traja do 30. 6. 1989, si torej lahko še zagotovite izjemno dragoceno, sodobno priročniško knjigo po tej najnižji ceni, kar pomeni lep prihranek v gospodinjstvu. Knjiga ABC GOSPODINJSTVA bo izšla oktobra 1989 in jo boste kot prednaročnik prejeli takoj po izidu.

Knjigo ABC GOSPODINJSTVA lahko naročite v vseh knjigarnah, pri naših poverjenikih, najlaže pa z izpolnjeno naročilnico, ki jo čimprej pošljite na naslov: ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, Titova 3, 61000 LJUBLJANA, Prodaja po pošti. Lahko pa jo naročite tudi po telefonu: (061) 211-880.

NAROČILNICA 5403 2200 00000

00 02 03

DA,

naročam v prednaročilu knjigo
ABC GOSPODINJSTVA – cena:
321.000 din
(velja samo do 30. 6. 1989)

Knjigo bom plačal(a) v 3 (treh) zaporednih mesečnih obrokih.

Priimek in ime: _____

Naslov: _____

Poštna štev.: _____ Pošta: _____

Naslov zaposlitve: _____

Matična štev. iz osebne izk.: _____

Datum: _____ Podpis: _____

Ta naročilnica zavezuje založbo in naročnika. Morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Ljubljani.

Noršinci so središče Pomurja

Za Noršince, ki spadajo v krajevno skupnost Martjanci, je značilno, da so predmestno naselje Murske Sobote in da je tu središče Pomurja. Ta točka je ob cesti Noršinci – Martjanci, pri znanem križu. Za kraj je tudi značilno, da so si predvsem s prostovoljnim delom, menda so opravili okrog šest tisoč delovnih ur, zgradili lep vaško-gasilski dom, na katerega so ponosni. Dom sicer še ni povsem gotov, vendar pa je že uporaben. V njem so dvorana, ki jo uporabljajo za razne prireditve in zabave, sejna soba in sanitarije. Svoj prostor pa so dobili tudi gasilci. Noršinci so tudi znani po strelskem športu. Njihova strelska družina, ki je lani praznovala 30-letnico, je namreč najboljša v Pomurju. Osvojila je republiški naslov, v svojih vrstah pa ima tudi nekaj odličnih strelcev – pionirjev, mladincev in članov. Da so v strelstvu dosegli takšne uspehe, pripisujejo pomemben delež znanemu strelcu in organizatorju Karlu Turnerju iz Murske Sobote, ki je dobil pri krajanih veliko zaupanje in podporo. Za njegova prizadevanja so mu tudi ob praznovanju 30-letnice strelske družine podelili spominsko plaketo. V kraju imajo tudi močno gasilsko društvo, ki ga uspešno vodi »glavar« Noršinec Stefan Jančarič, sicer predsednik krajevne konference SZDL Martjanci, s katerim smo se pogovarjali. Gre za izredno delavnega funkcionarja, ki ima tudi veliko zaslug za razvoj kraja in krajevne skupnosti Martjanci. Posebnost kraja je tudi štorklja. Ta priljubljena ptica se namreč že več desetletij vrača v svoje gnezdo v Noršincih. Prejšnje v središču vasi se je sesulo, vendar je štorklja ostala zvesta kraju in si naredila drugo pri starem vaško-gasilskem domu. Sicer pa so v Noršincih v zadnjih letih veliko postorili za napredek kraja. Končali so s telefonskim omrežjem, 53 krajanov pa je dobilo telefonske priključke, kar je za kraj veliko. Prizadevajo si tudi, da bi bil kraj čim lepši, zato nenehno pozivajo k urejanju fasad in zelenic. Zelo jih moti, da ne morejo urediti nekaterih cest in obcestnih jarkov.

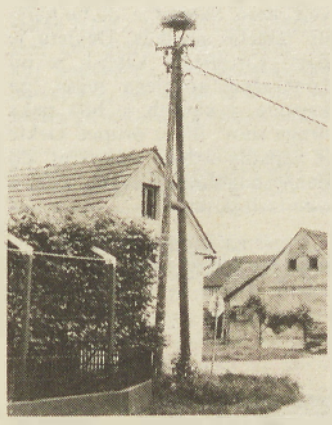

Del noršinskega središča s štorkljinim gnezdom

O teh problemih so pred kratkim tudi organizirali okroglo mizo in z njimi seznanili predstavnike soboške občine. Pravijo, da obcestnih jarkov v Noršincih nihče ni čistil menda že deset let. Noršinčani pa so tudi znani po pridelovanju zdrave hrane (neškropljene). Pridelujejo predvsem žita, solate, rdečo peso in drugo. Vsako leto tudi organizirajo nogometno srečanje med »prišleki in odišleki« za Petrov pokal, ki pritegne večino krajanov.

V referendumskem programu imajo v Noršincih kot prednostno nalogo dograditev vaško-gasilskega doma, radi bi si uredili avtobusna postajališča ter zgradili mrtvaško vežico in avtomatsko strelišče za zračno orožje. Želijo si tudi takšen zazidalni načrt, da bi bila mogoča zidava stanovanjskih hiš. S sedanjim predlogom se namreč ne strinjajo, ker ne prinaša nobenih novosti za razovj kraja.

Tekst in foto:
Feri Maučec

PUCONSKI TELEFON

Puconska krajevna skupnost je dodobra razkopana, saj z velikim zagonom opravljajo zemeljska dela in polagajo telefonske kable. Predvidoma konec leta naj bi 193 krajanov dobilo telefon, že sedaj pa ga ima 50.

Največ ali 60 novih naročnikov je seveda iz Puconec, Vaneča jih ima 53, Šalamenci 32, Gorica 34, Dolina 13 in Bokrači 4. Naročniki telefonskega priključka ali posamezne vasi sproti same plačujejo vse stroške, saj niti od sisa niso dobili ničesar, kot je bilo to običajno. Najdražji telefon bo seveda v Bokračih, medtem ko so naprimer v Vaneči do sedaj naročniki plačali še enajst milijonov dinarjev, v Puconcih pa pet milijonov petsto dinarjev.

In kaj vse so že plačali? Zapišimo številke v vednost vsem krajanom in drugim, ki bi se radi primerjali. Decembra 1987 so dali 125 milijonov za telefonsko centralo, 790 milijonov so plačali za kable in 670 milijonov za zemeljska dela brez izkopa. Prav pri zemeljskih delih so za tretjino te vrednosti prihranili z lastnim delom. Kable polagajo tako za stare kot nove naročnike (seveda tudi za prihodnje in so jih morali kupiti kar za 23 kilometrov, saj so vasi raztresene in na veliki površini. Nova centrala bo v novih prostorih, ki so jih naredili za 50 milijonov in so primerni za vso potrebno tehnično opremo. Drugi del pošte, njene upravne prostore, pa bo sezidala pošta sama. Zemljišče zanjo jim je odstopila kmetijska zadruga Panonka, za gradbeni material pa je 20 milijonov primaknila krajevna skupnost. Telefonski sistem bo lahko delal za 500 naročnikov, telefonska centrala pa je celo za 1200 telefonskih priključkov, kar pomeni možnost širitve. Vendar pa sedaj novih naročnikov ne morejo posamično pripisovati na seznam.

Telefonski kabli v ospredju — ob brezoblični steni nove zgradbe za centralo in telefonsko tehniko pa bo pošta zgradila upravne prostore.

Problemov in težav jim ne manjka, tako kot povsod, kjer se kaj dela, vendar pa je poleg gradbenega odbora še precej tistih, ki veliko naredijo za stvar, tudi delavci Elektrotehne.

Majda Horvat

V MESTU FRANKENSTEINOVIH NASLEDNIKOV

SINDIKAT, NE »SINDIKAT«

Takole razlagajo pomen besede sindikat: to je širša prostovoljna in razredna organizacija delavcev, ki proučuje, varuje, brani in razvija gospodarske, socialne, pravne in druge skupne interese in pravice vseh delavcev ter sodeluje pri uresničevanju političnih ciljev delavskega razreda. In kaj je »sindikat«. Skupina ljudi, ki nima bistvenega vpliva na bistveno dogajanje v delovnem okolju, ki le stežka prehaja v višji kakovostnejši razred dela. Kvečjemu skrbi za prijetno izletniško-ozimniško počutje, v primeru sporov, ki zadnje čase neredko prehajajo v stavke, pa ima kurativno-gasilsko možnost (prekasnega) posredovanja.

Vprašanje za osnovnošolce: kje v svetu zasledimo delovanje sindikata in kje »sindikata«?

Frankensteinovi nasledniki v deželi relativne gospodarske blaginje niso nobena izjema. Ve se, kdo pije in kdo plača, tudi ali predvsem kar zadeva sindikat. Ker je najmočnejša firma v Ingolstadtu Audi je povsem naravno, da je najvplivnejši sindikat kovinarskih delavcev, imenovan IG Metal. Vodja je že vrsto let **Manfred Schmid**: »Delujemo na regionalni ravni in imamo okrog 36 tisoč članov. Na zvezni ravni jih je okrog dva in pol milijona. Financiramo se iz članarine, ki znaša odstotek od bruto osebnega dohodka. Osnovni principi našega dela so zastopanje naših članov, tudi nasproti delodajalcem. Ne gre samo za boljše plače, pač pa tudi za pogoje dela — več dopusta, krajši delovni čas in podobno. Del nalog za leto 1989 smo že opravili, saj smo delovni teden skrajšali s 37,5 na 37 ur.«

Manfred Schmid, vodja IG Metala: »Bojim se, da je pred nami velik boj.«

Pri nas je v primeru stavk malone vse nejasno. Zato nastajajo, potekajo in se končujejo divje, neorganizirano. Pri Nemcih je nasprotno: pravila igre poznajo vsi in jih spoštujejo. Vprašanje, kdaj bodo kovinarji spet stavkali, je zato za kaotične jugo-razmere smešno. Manfred Schmid pa ga sprejema kot povsem normalno in nanj tudi normalno odgovarja: »Ne verjamem, da bomo v letu 1989 štrajkali. Toda, če se poglobimo v to, kar delodajalci pripravljajo za naslednje leto, potem težko verjamem, da bomo nadaljnje korake pri skrajševanju delovnega časa dosegli brez večjih »borbenih postopkov«. Bojim se, da je pred nami velik boj.«

Vir in srce partnerstva, vsaj kar zadeva nemško stran: Audi AG, kjer je večina zdomcev, ki prihajajo iz Prekmurja.

Stavka torej da, a ne za vsako ceno Ingolstadt in Nemčija namreč poznata tudi takoimenovane divje stavke. Le da so izredno redke za razliko od razmer pri nas, kjer so tovrstni delavski protesti pravilo. Če se vendarle zgodijo, so udeleženci brez vsake podpore — delodajalec jih v času, ko iz protesta ne delajo, tako ali tako ne plača, nadomestila pa ne dobijo niti od sindikata, ker pač delajo v nasprotju z njegovimi stališči.

Potemtakem ni čudno, če se v tak, učinkovit in resnično sindikalni sindikat, vključujejo tudi naši zdomci. Tako so v IG Metalu praktično vsi jugoslovanski Ingolstadčani. Veliko jih je, ki niso zgolj sopotniki in opazovalci, pač pa pravi sindikalni aktivisti — pravo nasprotje z razmerami pri nas torej, pa tudi dodatni motiv za premislek tistim, ki snujejo prenovo delovanja te organizacije pri nas. Delavci v Ingolstadtu — ne glede na to, če gre za Nemca, Slovenca, Turka, Italijana ali koga drugega — enostavno čutijo, da je IG Metal njihova organizacija, ki jih v vsakem trenutku brani pred včasih brezobzirnimi osnovnimi interesi delodajalca, za katerega je vendarle vedno na prvem mestu profit in šele nato vse drugo. Povezanost s sindikatom smo kaj dobro občutili na sestanku Audijevih sindikalnih zaupnikov jugoslovanskih delavcev.

Kdaj bomo pri nas namesto »sindikata« imeli sindikat? Žal vsesplošna recesija vprašanje ta hip še zaostruje in zato ne gre zgolj za novinarsko retoriko. Vem, da jih veliko govori o prenovi družbenopolitičnih organizacij, v okviru tega tudi o prenovi »sindikata«. Bo to prenova, po kateri beseda sindikat ne bo več med narekovaji? Želje so — hkrati pa tudi upravičena bojazen, da paraliza političnega, gospodarskega, pa še kakšnega sistema v državi, česa takega na kratki rok ne dovoljuje. Pustimo torej času čas!

Ker je to zadnji iz vrste zapiskov o partnerskem mestu Murske Sobote se spodobi, da še enkrat omenim zaključno misel, ki me je prežemala ves čas pisanja o Ingolstadtu: če sta mesti že podpisali listino o partnerstvu in letos praznujemo 10. obletnico tega dogodka, je treba omogočiti vsem »običajnim zemljanom«, da si postanejo resnični partnerji. Šele, ko bo zagotovljena množičnost medsebojnega obiskovanja (šole, agencije, sindikalni izleti . . .), kolega Scneeweis ne bo več užaloščen in razočaran ugotavljal, da devet od desetih Sobočanov nima pojma, kje je Ingolstadt.

Bojan Peček

Nekaj zanimivosti iz kronike Lendave

Lendavska občina te dni praznuje svoj 33. praznik. Ob praznovanju bo kot vselej veliko govora o razvoju mesta in občine od osvoboditve do današnjih dni, manj pa bo povedano o tem, kaj se je v Lendavi dogajalo od takrat, ko je v mesto prikorakala redna vojska kraljevine SHS. V pričujočem zapisu naj spomnim samo na nekatere pomembne datume in dogodke.

Takoj ko je v Lendavo vkorakala vojska SHS, bilo je to 12. avgusta 1919. leta, torej pred 70 leti, je bil ustanovljen okraj Dolnja Lendava, ki je v začetku spadal pod Hrvaško s centralno upravo v Varaždinu. Že 2. septembra leta 1919 se je okraj pripojil k Sloveniji. Prvi civilni komisar postane dr. Jožef Kočar, doma iz Skakovec. Septembra prevzame sodišče v Lendavi Jugoslovanska pravosodna uprava, ki ji načeljuje dr. Milko Gaber. Leta 1920 je bilo ustanovljeno notarsko mesto, prvi notar je bil dr. Makso Peterlin.

Leta 1934 je bilo ime občine Dolnja Lendava spremenjeno v Lendava. Leta 1921 je bil ustanovljen Sokol, imel je 40 članov, deloval pa je v dvorani hotela Krona. Do leta 1933 je bila skoraj vsaka vas občina. V lendavskem okraju je bilo tako 48 občin. Tega leta so reorganizirali občine, ostalo jih je le 12, ključ pa je bil, da ima občina najmanj 3000 prebivalcev. Leto pozneje so ukinili še dve občini, tako da jih je ostalo le 10.

Leta 1934 so odprli evangelistično cerkev (oltarno sliko je naslikal akademski slikar Lajoš Pandur).

Junija leta 1921 je nastala kolonija v Petišovcih, v naslednjih letih, do leta 1932, pa še kolonije v Benici, Mostju, Pince-Marofu, Gaberju, Kamovcih, Žitkovcih in Dolgi vasi. Lendava bo v tem letu praznovala tudi nekaj pomembnih obletnic. Že leta 1389 je imela zdravnika, ki je v starih zapisih označen kot »cyrologus«, to je ranar, zdravnik-kirurg, ranocelnik. Bilo je to torej pred 600 leti.

1890. leta je v Lendavo pridrvel prvi vlak in tako je bil ta kraj povezan s svetom. Železniška proga je peljala iz Čakovca na Madžarsko prek Lendave.

1935. leta je dobila Lendava elektriko.

1389. je bila Lendava mesto (civitas). V listini iz tega leta so navedeni obrtniki, ki so imeli svoj sedež v Lendavi. Med njimi je bil tudi izdelovalec lokov in puščic. Takrat je bila namreč vojska opremljena s tem orožjem.

In še zanimiv podatek: največ srednjeveških mlinov je bilo na reki Ledavi. Pri Ledavi se ste kata vanjo še potok Črnec in Kobiljanski potok. Od Ivanec do Doline — jugovzhodno od Lendave — je bilo leta 1524 prek 20 mlinov.

JD

Za novo podobo soboškega kopališča

Idejna zasnova letnega kopališča v Murski Soboti, ki so jo izdelali v delovni organizaciji Radenska, je dobila zeleno luč na seji predsednikov mestnih organizacij. Socialistične zveze, svetov in skupščin krajevnih skupnosti. V bistvu gre za smotrno izkoriščanje termo-mineralne vode iz vrtin pri hotelu Diana v Murski Soboti, ki zdaj odteka v kanalizacijo. Toplo vodo bi namreč lahko izkoristili za ogrevanje bazenov na soboškem kopališču, s čimer želijo razširiti turistično ponudbo. Naravni viri očitno ponujajo možnost hitrejšega razvoja soboškega kopališča in tudi mesta, zato ponujene priložnosti vsekakor ne bi smeli izpustiti iz rok.

V ta namen je predvidena etapna gradnja: od ogrevanja bazenov do spremljajočih objektov in prenočitvenih zmogljivosti, s čimer bi lahko podaljšali kopalno-rekreacijsko sezono na soboškem kopališču. Ker gre za naložbe širšega družbenega pomena, so v Radenski predlagali njen 50-odstotni delež, 25 odstotkov denarja naj bi dobili iz sklada za pridobivanje novih proizvodnih programov in delovnih mest, 15 odstotkov bi zbrali s krajevnim samoprispevkom, 10 odstotkov pa bi prispevala občinska komunalna skupnost.

Do tod vse lepo in prav. Toda daljša razprava je pokazala, da bo največji kamen spotike zbiranje vseh potrebnih sredstev. Denarja ni na pretek, v krajevnih skupnostih mesta pred začetkom leta 1991, ko poteče sedanji referendumski program, ne morejo zagotoviti tega zneska, v podobnem položaju pa so tudi drugi. Poslovni interes Radenske za čim prejšnje izkoriščanje tople vode pa je izrazit, zato ne bi smeli več odlašati s to naložbo, ki lahko prinese večstranske koristi. Dogovorili so se, da bodo na bližnjem sestanku predsednikov svetov mestnih krajevnih skupnosti, predstavnikov občinskega izvršnega sveta, Radenske in drugih zainteresiranih proučili vse možnosti za najboljšo rešitev, ki jo morajo najti čimprej, najkasneje pa do konca maja.

Nato je bil govor o pripravah na krajevni referendum v letih 1990—1995. Dogovorili so se, da bodo na sejah svetov mestnih krajevnih skupnosti imenovali iniciativne odbore za referendumski program, k čemur bodo pritegnili predvsem kulturne in športne delavce, saj je na teh področjih največ potreb. Dokončne načrte pa bodo razgrnili na sejah KK SZDL, da bi občane Murske Sobote čimbolj seznanili z vsemi načrti. Tedaj bo tudi odločitev lažja. Na koncu so imenovali tudi odbor za gradnjo kabelskega televizijskega omrežja v Murski Soboti.

Milan Jerše

Krajevna skupnost Dolga vas

Znova samoprispevek

Brez krajevnega samoprispevka ne gre! Do tega spoznanja so znova prišli v Dolgi vasi, kjer od sredine lanskega leta nimajo samoprispevka, pa zato ni običajnega razvoja. V prejšnjem obdobju, ko so plačevali določen odstotek od osebnih dohodkov, so uredili mrliško vežo, hudornik, ulično razsvetljavo, prenovili vaški dom, sofinancirali gradnjo otroškega vrtca in prizidka k osnovni šoli Drago Lugarič v Lendavi.

Podpredsednik krajevne organizacije SZDL dolga vas Štefan Feher nam je te dni povedal, da bodo o novem samoprispevku odločali v nedeljo, 9. julija, dotlej pa želijo občane kar najbolj seznaniti, zakaj je potrebno novo zbiranje denarja. Na prvo mesto so dali sofinanciranje telefonskega voda po vasi, da bi tako dolgoročno rešili problem telefonije. Glavni telefonski kabel, za katerega so že pred leti dali nekaj denarja, je že položen do začetka vasi.

Naslednja naložba, ki brez samoprispevka ne bi bila izpeljana, je gradnja slačilnic na nogometnem igrišču. Ker pristašev nogometa ne manjka, jih ne bo malo, ki bodo zaokrožili »za«, če ne zaradi drugega, vsekakor zavoljo žogobrcarjev. Vaški dom, ki so ga sicer urejali, še ni povsem nared, pa bodo nekaj referendumskih dinarjev dali tudi zanj. Denar je potreben še za asfaltiranje kakih 1 200 kvadratnih metrov cest in seveda za nakup betonskih cevi, ki jih kanijo položiti v obcestni jarek pri magistralni cesti, da se odplake, ki pritekajo po pobočju, ne bi stekale v oddprti jarek in »dišale«. Naložba je neke vrste začetek vaške kanalizacije.

Š. Sobočan

Kip pred zaporom

Okrajni zapor v Worcestru v ameriški zvezni državi Massachusetts je na prvi pogled tak kot vsi drugi zapori. Od drugih se razlikuje po veliki modri skulpturi, ki stoji na zaporniškem dvorišču le nekaj metrov stran od ograje z bodečo žico. Tja so ga namestili leta 1987 in ga poimenovali Obrat na bolje. S svojimi kovinskimi loki in stebri menda predstavlja boljše življenje onkraj zaporniških rešetk. Za večino prebivalcev države Massachusetts pa je skulptura simbol neumnosti. Leta 1981 je namreč ta zvezna država sprejela zakon, ki predpisuje, da je treba 1 odstotek gradbenih stroškov nameniti za nakup umetnin. Ko je zakon začel veljati, je bila državna blagajna polna. Zdaj pa ima Massachusetts 600 milijonov dolarjev proračunskega primanjkljaja in nakup 35.000 dolarjev vrednega kipa, ki krasi dvorišče zapora, je težko upravičiti, ko primanjkuje denarja za šolstvo, zdravstvo, pa tudi za financiranje zaporov.

Doslej je država v skladu z zakonom porabila okoli 135.000 dolarjev za nakup umetnin. Ker namerava v devetdesetih letih porabiti več sto milijonov dolarjev za zidavo novih zaporov, bodo ti kmalu imeli nekaj milijonov dolarjev vredne umetniške zbirke. Mnogim zaporom primanjkuje denarja in ne morejo plačevati paznikov niti zaposlovati novih, zato se uprave zaporov zavzemajo, da zakon o obveznem nakupu umetnin zanje ne bi veljal. Nasprotniki zakona tudi menijo, da umetnine v zaporih prav nič ne koristijo širši skupnosti. Eden od njih se je ponorčeval: »Kaj mi pomagajo umetnine v zaporih! Mar naj rečem svoji ženi: ›Ljubica, si zato, da si popoldne ogledava razstavo v zaporu?‹«

Umrl je zadnji knez Esterhazy

Starejši ljudje v naši pokrajini se gotovo spominjajo grofov Esterhazyjev, ki so imeli na našem območju svoja velika posestva. Grof Miklos Esterhazy je imel na območju današnje lendavske občine skoraj 10 tisoč hektarjev zemlje, gozdov in vinogradov. Ta znana grofovska družina je imela velik vpliv na takratno politiko, veliko pa so prispevali tudi pri razvoju kmetijstva. Te dni je prišla iz Švice novica, da je v 89. letu starosti v Zürichu umrl zadnji potomec družine Esterhazy, dr. Pal Esterhazy.

Čeprav so Esterhazyji po vojni izgubili večino svojih posestev na Madžarskem, je bil pokojnik med najbogatejšimi ljudmi na Gradiščanskem v Avstriji. Takoj po vojni so ga zaprli in obsodili na 15 let ječe, 1956., za časa madžarske vstaje, pa so ga prijatelji spravili v Avstrijo. Zadnja leta je živel v Švici. Dr. Pal Esterhazy nima direktnih potomcev, zato se z zanimanjem pričakuje, kako bodo delili njegovo bogastvo. Da je bil bogat, ni dvoma, samo na Gradiščanskem je imel 28 tisoč hektarjev gozda, 6000 hektarjev njiv, grad v Železnem in še veliko drugih posestev in dobrin. Samo na teh posestvih je letno zaslužil 30 milijonov šilingov. Med dediči se omenjajo njegova Žena Melinda, brata in veliko nečakov in pranečakov. Govori se, da je njegova zapuščina vredna nekaj milijard šilingov.

IZ OROŽJA IGRAČE

Bumerang so pred tisoč leti odkrili avstralski domačini kot smrtonosno lovsko orožje, ki se je, če ni zadelo cilja, v zraku obrnilo in vrnilo lovcu v roke. Dolgo je ta lastnost burila domišljijo, saj nikakor ni bilo jasno, kako je uspelo primitivnemu ljudstvu odkriti tako zapleteno aeronavtično napravo. Danes seveda bumerang ni več nobena skrivnost. Nasprotno, preselil se je celo v svet igrač.

Najnovejši bumerang, ki mu pravijo bee-back, postaja čedalje bolj priljubljena igrača Američanov. Narejen je iz plastike in ima precej drugačno obliko kot stari izvirni avstralski bumerang. Namesto zakrivljeni palici je novi bumerang podoben peterokraki zvezdi.

Toda tudi v igrači je skrito veliko aeronavtično znanje. Po letu in pol zahtevnih poskusov in načrtovanj ga je izdelal aeronavtični inženir Turner Hunt. »Videti je preprost, vendar pa ne deluje, če niso dosledno upoštevani vsi kriteriji, kot je, denimo, debelina krilc,« pravi izdelovalec plastičnega bumeranga Steven Pack.

Ta mesec bo bumerang prišel tudi na evropsko tržišče.

Gorilji mladič človeškega rodu

Otroka so našli vojaki. Sredi afriške džungle ga je pustil trop bežečih goril. Ne zna govoriti, ne zna se smejati, pa tudi ne jokati. Nekdo mu je dal ime Robert. Od kod je doma? Kje in kdo so njegovi starši? Tudi otrokova starost je uganka. Star naj bi bil približno sedem let. Vzgajale so ga opice, našli pa so ga pred letom dni vojaki sredi ugandskega pragozda. Vojaki so dečka prepeljali v sirotišnico v Kampalo.

Leto dni je že med ljudmi, pa se še ničesar ni naučil. Obnaša se kot opica. Nič ne govori, iz grla se mu trgajo čudni kriki. Urno se premika po vseh štirih, po nogah pa hodi samo takrat, ko ga prisilijo. Človeška hrana ni po njegovem okusu, še zmerom ima najraje sočno travo, drevesno skorjo in banane. Ponoči, zlasti ob polni luni, ga napade domotožje. Strga si obleko s telesa in presunljivo tuli in sili nazaj v džunglo. Robert iz Ugande nima prihodnosti. Umrl bo, tako kot drugi otroci divjine. Ne bo dolgo vzdržal v razmerah, na katere ga skuša navaditi civilizacija, če pa se bo vrnil v gozd, bo podlegel nevarnostim, ki jih ni več vajen.

POLICISTI NA OBALI

Na španski obali se bo letos sprehajalo kar 4000 policistov več kot lani. Seveda ne bodo na počitnicah, temveč bodo skrbeli za varnost domačih in tujih turistov. Nasprotniki varuhov reda bodo tudi letos predvsem različni lopovi, ki jih na tamkajšnjih obalah kar mrgoli. Sicer je ime te akcije Poletje, v nje pa bodo sodelovali policisti, specialisti za najrazličnejše področja, dela bo veliko, saj je lani Španijo obiskalo kar štirinajstdeset milijonov turistov.

Vojaška čast kralju valčka

Leta 1847 je šel Johann Strauss, kralj valčka, s svojo godbo v uniformah gostovat po Balkanu. Še bolj kot glasba so učinkovale na poslušalce razkošne uniforme godbenikov. Turški upravnik Beograda je sprejel Straussovo godbo z najvišjimi častmi, ker je bil prepričan, da je prišel na obisk tuji general s svojim spremstvom.

Po nasvetu kraljevske hiše

Mojstri znane madžarske tovarne porcelana Herendi so morali za bogatega neznanega naročnika izdelati 2,8 metra visoke vaze. Po želji vzhodnjaškega princa so jih morali poslikati z islamskimi motivi. Bogataš se je pred tem posvetoval z angleško kraljevsko družino, ki mu je priporočila madžarsko tovarno. Podobno poslikano vazo bodo postavili tudi v preddverje madžarskega parlamenta.

PIŠTA modrije

Konec de mopedov bizikanja navade,
za tou ka s prvin prijdejo čelade.
Te stare de palik v žepki bolelo,
pejnez de prejk stou miljonov trbelo.

Či pokrivalo več kak moped košta,
je tak či je vijno falejše od mošta.
Pravijo ka de tak v bodouče,
zatou ka prinas je pač vse mogouče.

Ka menje okouli odile bi stranke,
načiše šparanje so vo najšle banke.
Najmenje na frtaou do vezani depoziti,
pa menši do lekar tudi krediti.

Ej, ne škrablen se gyes gyc ne srbij,
što nema nika živij brez skrbij.
Dokeč do podpore takše kak plače,
do tečas mešne mo pekli kolače.

Čudežna moč vrtnic

Trinajstdesetletni Dietrich Wabner, profesor elektrokemije na münchenski univerzi, je skupaj s sodelavci raziskal zdravilne učinke vrtnic in analiziral preko 300 sestavin rožnega olja. Odkril je nenavadne stvari: olje vrtnic ubija nekatere bakterije, viruse in glivice, pospešuje obnavljanje kože, pomirjevalno deluje pri stresu in glavobolu. Pred drugimi zdravili ima tudi to prednost, da niti olje niti vonj nimata stranskih učinkov.

V Sovjetski zvezi tinkturo iz olja vrtnic uporabljajo celo pri zdravljenju ledvičnih obolenj. Že v srednjem veku so z izvlečki iz listov vrtnic zdravili kožna vnetja in rane. Z razvojem moderne medicine je vrtnica kot zdravilna rastlina prešla v pozabo. Profesor Wabner pravi, da po krivici.

Posebno vlogo pri zdravilnem delovanju rožnega olja ima snov, imenovana fenilacetat. Pomirja in lajša bolečine. Je tudi v vonju vrtnic. Tako lahko šopek vrtnic, ki stoji v sobi, pomaga proti stresu in slabi volji. Po prekrokani noči pa lahko lajša glavobol. Paziti moramo le, da kupujemo vrtnice, ki močno dišijo.

Rožno olje pa je dobro tudi za nego telesa. Pomešano s sivkinim oljem odlično zdravi razpokano kožo.

NENAVADNO ODKRITJE STROKOVNJAKOV ZA PREHRANO

TUDI MOŽGANI IMAJO TEK

Noben organ v človeškem telesu ni tako na varnem, kot so možgani. V lobanji lebdijo v tekočini, da manj občutijo sunke in udarce. Zdaj se je znanstvenikom posrečilo dokazati, da se možgani nenavadno občutljivo odzivajo vsemu, kar pojemo.

Ni še dolgo, ko je veljalo za krivo verstvo, čeje kdo menil, da je napačna prehrana lahko vzrok duševne bolezni. Večina psihologov ni hotelo sprevideti, da so možgani lahko preobčutljivi za posamezne sestavine v hrani. Zdaj so raziskave že precej daleč. Ugotovile so na primer, da koruza zelo občutljive ljudi pahne v depresivna razpoloženja, pšenica pa utegne sprožiti napad shizofrenije. Dr. John Crayton z univerze v Chicagu je raziskave v tej smeri opredelil z veliko dvoma, kot »skrajno vprašljive«. Potem pa je zdravil 19-letno dekle, študentko, ki je imela božjastne napade. K njemu jo je napotil domači zdravnik, ki je ugotovil, da je dekle preobčutljivo na goveje meso. Sklenil je, da bo naredil temeljit preskus. Dekletu je dajal kapsule, v katerih je bil koncentrat govejega mesa, pa kapsule, v katerih je bila neka druga snov. Bil je osupel. Dekle je napadla božjast vsakokrat, kadar je pogoltnila kapsule z mesnim izvlečkom.

Presenetljivo je, da so prišli na sled zvezi med želodcem in možgani. S tem se ljudem ponuja možnost, da se bodo naučili pravilno hraniti, ne da bi si s tem posebej belili glavo. Kemični procesi v možganih namreč zmorejo kaj več, kot opozoriti, kdaj je človek lačen in kdaj sit. Zdravi možgani lahko povečajo tek po tistih jedeh, ki jih najbolj potrebujemo.

Ko slavijo frizerji

Vsaka tri leta se najboljši frizerji z vsega sveta zberejo na svojem mednarodnem kongresu. Kajpak ga je treba pospremiti s spektakularno prireditvijo, na kateri si najbolj znani frizerji tudi v praksi zavihajo rokave. Na fotografiji je ena najuspešnejših letošnjih kreacij. Za »reprodukcijski materjal« so med oblikovanjem pričesk uporabljali med drugim ananas, banane in državne zastave.

ZGODOVINA BIKINK

V poletju 1946. leta so Združene države Amerike izvedle serijo atomskih poskusov na majhnem tihomorskem koralnem otoku, imenovanem Bikini. Ime otočka bi brž kone utonilo v pozabo, če se ne bi kak teden pozneje v Parizu zgodilo nekaj prav eksplozivnega: modni oblikovalec Louis Reard je naredil kopalno obleko, ki jo je bilo mogoče spraviti v vžigalično škatlico, in jo imenoval bikinke po že omenjenem Bikiniju. Prva ženska, ki si je upala obleči bikinke, je bila striptizeta Michaele Bernardini, ki je modnim fotografom igrivo pozirala ob mestnem bazenu. Čeprav so ženske že leta nosile dvodelne kopalke, so bile bikinke neverjetna senzacija. Ampak ne v trgovinah: minila so namreč leta, preden so začeli prodajati šokantno zadevo. Ko pa so jo začeli, so bile posledice fantastične. Bikinke so vplivale na zahodno pop kulturo kot le malo kateri kos obleke.

Bili pa so seveda še bolj drzni od izumitelja bikink. Leta 1964 se je zapisal v zgodovino oblikovalec Rudi Gernreich, ki je spravil v svet nov model kopalk, znameniti topless, zgoraj brez.

Biti debel je lahko zabavno

V Londonu je bila nenavadna konferenca z motom Biti debel je lahko zabavno (sodelovalo je 150 žensk, skupaj težkih 11.000 kilogramov). Vsem debelim ljudem po svetu so poslali poziv, naj zavrnejo diete, vržejo na smetišče tehtnice in začno uživati v življenju. Debeluhom so sporočili, naj jih ne vznemirjajo šale, ki jih vedno zbijajo na njihov račun. Predsedujoča konference Ruth Teddern (90 kilogramov) je javno govorila o svojih življenjskih težavah: diete se je držala od svojega 11. leta oziroma dvajset let. Zdaj se je odločila, da spremeni način življenja oziroma da živi normalno, srečno, neobremenjeno.

ŽVEČILNI GUMI

Na začetku stoletja je imel okus po poprovi meti. »Yucutan Gum« Williama Whita je tedaj povzročil pravo pravcato množično gibanje. Uradno slavi žvečilni gumi stoti rojstni dan že letos. V Evropo smo ga dobili po drugi svetovni vojni v zavojih s hrano, ki so bili namenjeni ameriškim vojakom, mi pa smo jih dobivali kot pomoč Združenih narodov.

POTROŠNIKI – SOVRAŽNIKI DRŽAVE

Ponekod je nakupovanje lahko zabava. Vsekakor ne na Kubi. Neka Havanka je nakupovanje opredelila z antropološkimi izrazi: lov in nabiranje. Osnovnih prehrambenih izdelkov in gospodinjskih potrebščin ni težko dobiti in tudi drage niso. Ljudje ne stradajo in ne živijo v bedi, Kubanci pa težko pridejo do luksuznega blaga, predvsem do tistih drobnih malenkosti, ki polepšajo pusti vsakdan. Tovrstno blago je seveda na Kubi racionirano. Vsak Kubanec ima na primer pravico kupiti deset dekagramov kave na mesec. Zanjo mora odšteti dolar. Na črnem trgu stane pet dekagramov »kave« (običajno je pravi kavi primešano pol cikorije) tri dolarje.

V najbolj razkošni havanski blagovnici, kjer so v petdesetih letih prodajali svilene nogavice, parfume in drugo razkošno blago, zdaj lahko Kubanci kupijo termovke po 37 dolarjev, sovjetske ure po 75 dolarjev in kavbojke po 181 dolarjev. Prodajajo tudi sovjetske hladilnike. Videti so kot oklepna vozila, ki so se pravkar vrnila z manevrov Varšavskega pakta. Stanejo 2125 dolarjev.

Po Havani kroži anekdota o ženski, ki je šla nakupovat v ribarnico. Na vratih je bil obešen plakat z domoljubnim napisom (s podobnimi je okrašena cela Havana): »Listos para la defensa« (pripravljeni smo se braniti). Trgovina pa je bila zaprta in v njej seveda ni bilo rib. Vse kaže, da so potrošniki največji sovražniki Kube.

Bernarda Marovt, naše gore list, je najbolje plačan evropski fotomodel, specializirana za perilo in kopalke. Priznati je treba, da ima kaj pokazati.

VROČINA IN AVTOMOBIL

Sodobnim avtomobilom vročina sicer ne škoduje, povsem prezreti pa je tudi ne gre. Kolesne gume, na primer, so ji zlahka kos; torej ni nikakršne potrebe, da bi jih — na parkirišču — oblagali s kartoni. Navsezadnje morajo med ostro vožnjo prestati še vse kaj hujšega, pa ne popustijo.

Bolja občutljiva za sončno pripeko, ki jo stekla na avtu še okrepijo, pa je njegova notranja oprema. Saj ne da bi šla po zlu že po dveh ali treh parkiranjih pod razbeljenim soncem, ampak sčasoma, po dveh ali treh malce daljših poletnih dopustih bi že utegnili opaziti, da so barve obledele in da je plastika na najbolj izpostavljenih mestih (nad armaturno ploščo ali na robovih vrat) krhkejša, kot je bila, da hoče pokati in se drobiti.

Avtu seveda najbolj pomagate z varno senco. Ker pa so s senco vedno težave, naj bo v prtljažniku vsaj kos platna, stara rjuha, ali kaj podobnega. Z njo prekrijte notranjost, vsa pomična stekla na vozilu pa za prst na široko odprite. Tako boste najpreprosteje omilili pripeko.

Ampak vročina utegne nagajati tudi na drugih koncih vozila. Pri gorivu, na primer. Tega nikoli ne natočite povsem do vrha posode, še posebno takrat, ko nameravate vozilo parkirati, ne. Zaradi vročine se gorivo širi, sili skozi oddušek posode in se cedi pod avto. Že odvržen ogorek mimoidočega neprevidneža vas utegne spremeniti v pešca. Prepoln pa utegne postati tudi akumulator, zato tudi elektrolita v njem ni potrebno dolivati čez označeno mero.

BITJE IZ PODZEMLJA

Po vrtičkih nenadoma zrastejo kupčki prsti. Zmerom več jih je in vemo, da imamo v gosteh krta. Jezimo se, a po krivici!

Premalo vemo o živalci s črnim kožuščkom, ki pod zemljo izrije dolge hodnike in nam nehote povzroča jezo s tem, da izriva kupce in kupce prsti, na urejene trate. Kako spretno živalca meče prst. Za to delo je tudi najbolje opremljena — ima široki krempljasti »lopati«, s katerima rije pod zemljo in si naredi gnezdo z več izhodi. Uhlje in oči ji varuje kožušček. Zanimivo je, da dlačice ne ležijo v eni smeri, kot pri drugih živalih, ampak lahko posamezne dlačice upogibljejo na vse strani. Kako modro je ravnala narava, ki je poskrbela za to, da se lahko živalca giblje v vse smeri, ne da bi jo ovirale dlačice.

Kdor je kdaj lahko opazoval krta, ve, da ima neznatni očesci. Tudi vidi kaj slabo. Pa vendar je pod zemljo spreten lovec. Njegov plen so živalce, kot so deževniki, žuželke, gosenice in ličinke, pa tudi miši. Najde jih s sluhom in izredno izostrenim tipom. Rad se posladka z mnogimi škodljivci, zato bodimo veseli, če obišče naš vrt. Tudi zaščiten je in ga nikakor ne smemo ubiti. Tudi ujeti ne. Sprijaznimo se s kupčki prsti in se tolažimo z dejstvom, da nam bo pokončal prenekaterega škodljivca.

NEKAJ NASVETOV ZA VROČE DNI

Zaščita občutljive kože

Koža na nosu, plečih in na prsih je nežna in lepo napeta. Potrebuje še posebno zaščito. Ne pozabite, da morate dvakrat dobro zaščititi tiste dele kože, kjer ste imeli lani opekline. Zaradi tega si kupite najboljše preparate, da bodo vsaj prve dni letovanja uspešno varovali vašo kožo, da ne bi pordečela. Koži morate dati čas, da se privadi na sonce.

Za opekline ni vedno krivo samo sonce. Tudi veter naredi svoje. Draži kožo in suši znoj, ki skupaj s preparati varuje kožo pred premočnim delovanjem sonca. Vedeti morate, da znoj vsrkava škodljive sončne žarke. Mnogi se potijo po obrazu, ker so se preveč na debelo namazali z oljem. Če vas veter ni dovolj ohladil, nastaja na koži neprijeten občutek vročine in postanete rdeči kot puran. Da se to ne bo zgodilo, vam priporočamo, da se tedaj, ko ni vetra, mažete z lahko emulzijo, oljenje pa je primernejše za vetrovne dneve.

Vročina v prtljažniku

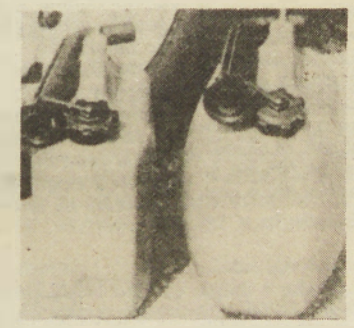

Posodi za rezervno gorivo (na posnetku) sta idealni iz enake, posebej za takšno uporabo namenjene plastike. Kljub temu je ena povsem običajne oblike, druga pa se je močno odebelila zaradi vročine v avtomobilskem prtljažniku. Fizika je opravila svoje, prav tako gorivo v posodi. Torej je prav da veste: za prihajajoče vroče dni takšne posode nikoli ne napolnite do vrha!

AKNE

Za normalno delovanje kože sta zelo pomembna vitamina A in cink. Če imate aknasto kožo, glejte, da boste zaužili čim več vitamina A (pomemben je tudi za zobe, lase, kosti in žleze). V naravi najdemo vitamin A v dveh oblikah. Kot karoten v korenju, špinači, zeleni solati, peteršiljevih listih, svežih marelicah, margarini, maslu in rumenjaku. Druga oblika je retinol, ki ga vsebujejo ribe, jajca, neposneto mleko, maslo in sir. Za kožo je zelo pomemben tudi cink. Vsebujejo ga jagnjetina, jetra, mleko, kruh, jajca, krompir, koruzni kalčki, riž, belo piščančje meso in svinjina.

Kako olupimo paradižnik

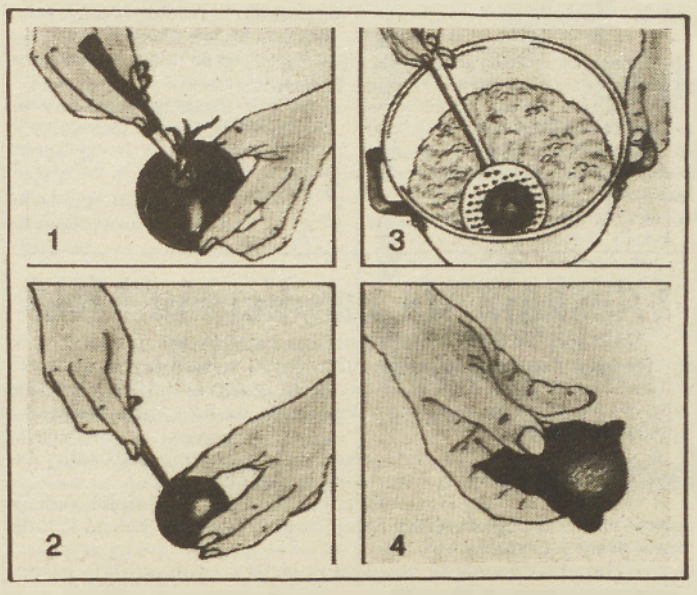

Paradižnik najlaže olupimo takole:
1. Z ostrim nožem izrežemo pecelj.
2. Na nasprotni strani križem zarežemo.
3. Paradižnik za prav kratek čas položimo v vrelo vodo, takoj nato pa v ledeno mrzlo.
4. Rahlo stisnemo s prsti in cel paradižnik bo zdrsnil iz lupine.

KLOPI SO LETOS ŽE NA DELU

Klopov je letos več kot v minulih letih. Že marca so se začeli zaradi mile zime zelo razmnoževati in v sosednji Avstriji so v bolnišnice sprejeli že 21 ljudi z vnetjem možganske opne — meningitisom.

Dunajski inštitut za virologijo je pred dnevi sporočil, da so se klopi zaradi vremenskih razmer zelo razmnožili. Zlasti nevarni so na Štajerskem, kajti to območje je zaradi bogatih gozdov in milega podnebja zanje še posebno ugodno. Po štirih letih se je začela krivulja, s katero označujemo obolevnost, zaradi klopovih vbodov dvigati in zato v Avstriji že pozivajo, da naj se tisti prebivalci, ki se še niso, nemudoma cepijo. Klopi so še zlasti nevarni junija in julija, medtem ko so avgusta zaradi poletne vročine nekoliko bolj »leni«, zato pa so spet nevarnejši septembra . Doslej se je zoper klope cepilo v Avstriji že 3,7 milijona ljudi. Če kdo opazi na koži klopa in ni bil cepljen, lahko poišče zdravniško pomoč oziroma dobi v ambulanti protiserum, ki pa ni tako zanesljiva zaščita pred miningitisom, kot je pravočasno cepljenje.

POČITNICE

OTROKA V SENCO

Posebno otroci s svetlo kožo dobijo hitro sončne opekline. Vsaka sončna opeklina pa zveča nevarnost, da pozneje zbolimo za — melanomom — najnevarnejšo obliko kožnega raka. Zato majhnih otrok ne pustimo dolgo na žarkem soncu. Najučinkovitejša zaščito proti soncu je še vedno senca.

Tudi v senci moramo majhne otroke natreti z zaščitnim sredstvom. Čim občutljivejša je koža, tem višji naj bo zaščitni faktor. Najbolj učinkovito ščiti širokospektrno sredstvo, ki ustavi žarke UV — A in UV — B. Ker potrebuje normalna otroška koža prej vlago kot maščobo, je mleko za sončenje boljše kakor olje ali krema. Zaščitno sredstvo moramo vtreti v kožo najmanj pol ure pred zadrževanjem na soncu. Pri daljšem zadrževanju na prostem moramo otroku obleči majico. Sončnik ščiti oči pred slepečo svetlobo in prepreči sončarico.

GOBE V OMAKI

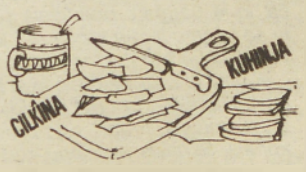

»Gobe niso zelišče, ne korenine, ne cvetice, ne semena, temveč so le odvečna vlaga zemlje, dreves, gozdov. Zaradi tega trajajo le kratek čas. Zrastejo in preminejo v 7 dneh.« Tako je sodil o gobah Adamus Lonicerus v svoji knjigi o zeliščih, ki je izšla leta 1537 v Leipzigu. Tudi drugi njegovi sodobniki niso vedeli, kam bi jih uvrstili. Šele pozneje so gomoljike in šampinjoni našli svoje mesto v kuhinji in na mizah sladokuscev.

Za pripravo gob v omaki potrebujemo 60 dag svežih gob (jurčkov, lisičk ali drugih). Gobe očistimo, operemo in narežemo na lističe. V kozici razgrejemo 6 dag maščobe in na njej prepražimo 6 dag drobno sesekljane čebule. Dodamo gobe, solimo, po potrebi zalivamo z žlicami vode in pokrite dušimo, da se zmehčajo — približno pol ure. Nato jih odišavimo s sesekljanim peteršiljem in zgostimo — zmešamo 1 dcl kisle smetane, 1 žlico gladke moke in malo vode. Če je omaka pregosta, jo po potrebi zalijemo in prevremo.

Gobovo omako ponudimo kot prikuho k mesni ali kot samostojno jed s testeninami. Pripravimo jih samo za en obrok. Pri nabiranju in uživanju gob pa upoštevajmo staro pravilo: Nabirajmo in uživajmo le tiste gobe, ki jih natančno poznamo in vemo, da so užitne.

FIŽOL ZA SRCE

Vse kaže, da lahko fižol veliko prispeva k zmanjšanju tveganja srčnih bolezni — bolj kot katera koli druga vlaknasta zelenjava. S poskusi na prašičih so ugotovili, da prehrana z veliko fižola, kuhanega v paradižnikovi omaki, znižuje raven holesterola za skoraj tretjino. Ko so poskus ponovili na ljudeh, so ugotovili, da se je v treh dneh raven holesterola znižala za 10 do 12 odstotkov. Še en poskus je bil zanimiv. Študenti so tri tedne poleg drugega jedli tudi po pločevinko fižola na dan.

Potem so isti skupini naročili, naj vsak dan zaužije enako količino špagetov. Ugotovili so, da se je raven holesterola pri vseh začela dvigati takoj, ko so nehali jesti fižol, da pa se ni znižala zaradi špagetov. To pomeni, da tega pojava ne moremo razložiti samo z veliko vlaken v hrani. Tudi pri poskusu s prašiči se je pokazalo, da druga živila, ki vsebujejo veliko vlaken, ne učinkujejo tako kot fižol. Zdaj raziskujejo vse, kar bi pri udeležencih opisanih poskusov lahko vplivalo na spremembe v presnovi.

ALKOHOL IN ČIR

Pijača z majhnim odstotkom alkohola učinkuje kot močna pijača, če človeka zdravijo zaradi čira na želodcu. Zdravilo proti čiru namreč pospešuje vsrkavanje alkohola, zato alkohol deluje hitreje in močneje.

Ta ugotovitev je pomembna za tiste paciente s čirom, ki vozijo avto. Pri njih bo promil alkohola za desetino višji kot pri tistih voznikih, ki ne jemljejo zdravil proti želodčnemu čiru.

Po svetu se že dogaja, da voznik, ki je prišel pred sodnika zaradi vožnje v alkoholiziranem stanju, navaja v svojo obrambo, da je promil previsok zaradi zdravila proti želodčnemu čiru. Zaradi najnovejših odkritij so sodniki te argumente začeli upoštevati.

Zdravniki bi zaradi tega morali opozoriti pacienta, ko mu izstavijo recept. Seveda pa bo pacient še naprej sam odgovoren za to, da je pil, predno je sedel za volan.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob petkih v oddaji 21 232.

1. Rock me — Riva
2. Nikši si nej — Magnet
3. Rdečo rožo utrgal bom zate — Don Juan
4. Like a prayer — Madonna
5. Twist in my Sobriety — Tanita Tikaram

Glasbena lestvica 5 naj nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudiem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/I, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota, UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtka, 29. junija na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

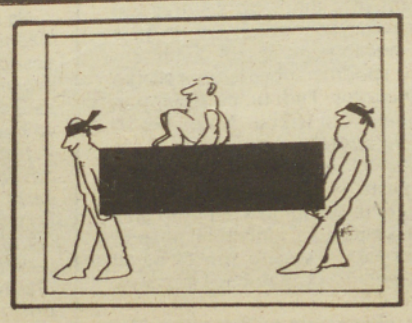

— Da se z zavezanimi očmi daleč pride so nam dokazali pristojni vodilni polži. (Tinč)

— Vsi bi se raje nosili, kot pa se z motikami po poljih podili. (Ja Ma)

— Fanta, kar odvežita si oči, narod že dolgo ve čigar breme nosi. (Tiruper)

— Da, da, štirideset let je naš delavski razred delal z zavezanimi očmi. (Hec)

SESTAVK MARKO NAPAST	BLIŽNJA KOLEGICA	IT. FILM. IGRALKA (SOPHIA)	USAD	S TONAMI IZRAŽENA NOSILNOST	CIMOSOV AVTOMOBIL	LESENO KORITO ZA VODO DO MLINA	RUDARSKO MESTO V ZASAVJU
STAROGRŠKI PISATELJ							
GENOCID							
PRIKRITO NORCEVANJE, POSMEH							
DOMAČE ŽENSKO IME					IGRALNA KARTA / TRGOVSKI POTNIK		
SLOVENSKO IME ZA REKO ENNS						TONA / OSEBNI ZAIMEK	
ZNAK ZA ŠAHOVSKO TRDNJAVO		INSTINKT / LOGIČNA PREDPOSTAVKA					
GRŠKA ČRKA				NAJVEČJI IT. NAFTNI KONCERN / ZALET			
AVTOMOBILSKA OZNAKA LESKOVCA			EMBLEM / LJUDSKI IZRAZ ZA DESKO				
SOL JODOVE KISLINE						OBDONAVSKO MESTECE V SRBIJI	REKA NA HRVAŠKEM IN V BOSNI
MESTO V FRUŠKI GORI					RUTENIJ / FRAN DETELA		
NEPREMOČLJIV PROZOREN PAPIR							
DOPOLNILNI PREDLOG K ZAKONU							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: potreba, ekrazit, Toskana, Ela, vol, Ritt, KA, uš, Aden, S, Smelt, tele, A, Igarka, Ni, Lalo, Odoaker, vadnica.

MIŠJA SODBA V MORAVSKIH TOPLICAH

(domišljijski spis)

V velikem mestu v Moravskih Toplicah, ki šteje 20 hiš in eno slamnjačo, stanuje okrog trideset ljudi. V Moravskih Toplicah imajo tudi gasilsko črpalko, ki je stala petdeset par. Kupili so jo, da bi z njo gasili ognje, vendar še niso izumili vžigalic, da bi se kaj vžgalo. Imajo pa tudi gasilsko enoto, ki je na kraju požara v roku treh ur. Preživljajo se z mišjerejo, za mleko pa imajo molznice pasme sive podgane. Vsaka hiša ima vsaj dve miši, nekatere celo petindvajset tisoč osemsto osemnajsemdeset miši. Med njmi je Štalometer.

Nekega dne je ena od njegovih miši strgala jekleno verigo in odšla na Kjolinovo podstrešje (krast) jest podganjo šunko in pršut. Ko se je najedla in se vračala domov, jo je zalotil Kjolin. Takoj je vedel, da je ta miš Štalometrova in sklenil, da ga bo prijavil vaškemu sodniku Žiki Pajiču. Čez nekaj dni se je razvedlo, da bo velika sodba na vrhu tedaj najbolj znanega vrha Korskega, ki je meril v višino gromozanski 1 cm. Na drugi dan se je sodba začela. Na Štalometrovi strani je bilo 15 ljudi, na Kjolinovi pa štirinajst. Pa se je začelo. Prvi predlog. Da bi miš zaklali, dokler je še debela, Štalometra pa dali za rešetke. Niso se strinjali. Drugi predlog. Da bi Štalometra zaklali, miš pa dali v ječo. Niso se strinjali. Tedaj se je v slamnjači prebudil Palinkoslivovka, pa gre na sodbo. Nekaj časa gleda, nato pa reče: »kaj se trgate in sodite obema, na svoji senci glavo odtrgajte, pa bo mir. Miš si ne bo brez glave na cesto upala, Štalometer pa ne bo več upal imeti take slabe verige.

Tako so vsi zdravi in srečni odšli domov. Palinkoslivovki pa so prinesli vina in palinke, da se je napil in se ulegel v slamnjačo, da se bo streznil do druge sodbe.

Jože Herman, 6. b,
OŠ Ivan Cankar, Bogojina

Sramoval sem se dejanja

Bilo je v sredo popoldan. S prijatelji smo igrali nogomet. Po dolgem igranju smo se odločili za kratek počitek. Kristjan je stekel po pijačo. Tomaž je bil najbolj žejen in utrujen, ker se je tudi največ trudil. Kristjan se je kmalu vrnil. Steklenica je potovala iz roke v roko in prišla do mene. Stal sem predzadnji. V steklenici je ostalo čisto malo vode. Z enim požirkom sem spil vse. V tistem trenutku sem se spomnil Tomaža. Ostal je žejen in žalosten odšel domov.

Mene je bilo sram in še danes se spominjam tega dogodka.

Alan Mesarič, 4. b

Imel sem brata, ki je bil star 4 leta. Bil je nagajiv in droben. Nekega večera sva se igrala s kockami. Vsak je delal svoje. Delala sva razne hiše, avtomobile in pištole. Potem sem se spomnil, da naredim ladjo. Uspela mi je, bila je lepa. Hotel jo je imeti on, vendar mu nisem dal, ker je bila lepa. Tako sva se začela pljuvati, potem pa še pretepati. Skakal je name, me grizel in obmetaval s kockami. Jaz pa sem se branil. V sobo je prišla mama. Takoj sva nehala. Oba sva mirno gledala, kaj se bo zgodilo: ali bova kregana. Povedal sem ji, kako je bilo. Rekla je, da sem bil kriv jaz. A nisem priznal. Tako sem prizadel mamo, ker bi moral popustiti mlajšemu.

Mitja Horvat 4. b

najboljša ta hip

Obiskala sta nas Feri in Miki

Našo šolo ste pred kratkim obiskala književnik Feri Lainšček in igralec Miki Roš. Miki nam je recitiral pesmi in predstavljal odlomke iz Lainščkovih gledaliških predstav. Prebral nam je tudi nadaljevanje Ajše Najše, ki ne bo zapisano v Pilu. Izšla pa bo knjiga. Sledila so vprašanje za Ferija.

- V šoli smo prebrali vaše pesmi iz Dnevovine in Cicibanije. Zakaj so skoraj vse pesmi iz Dnevovine nerazumljive?

»Pesmi so za vas nerazumljive, ker so pisane za starejše ljudi. V pesem se moraš poglobiti, šele tedaj jo lahko razumeš. Res pa je tudi, da so nekaj posebnega.«

— Ime Ferdinanda se dostikrat pojavlja v vaših otroških pesmicah. Ali je izmišljeno?

»Da, to ime je res izmišljeno, snov za pesmi pa mi je dala hčerka Kaja.«

— V Pilu že vse leto z veseljem prebiramo nadaljevanko o deklici Ajši. Kako je nastala Ajša Najša?

»Ajša Najša je nastala čisto po naključju. Zarja, urednica Pila, me je prosila za zgodbo za dekleta. Spomnil sem se svoje ljubezni v mladosti. Moja resnična zgodba ima lep konec, ker sem se s tisto deklico poročil; Ajšina pa se konča žalostno, ker se s fantom razide.«

– Ali boste še napisali kakšno zgodbo, kot je tale?

»Da, sem jo že napisal. V njej je veliko fantazije, ker pripoveduje o čarovnicah.«

— Ali pišete pesmi samo za hobi ali pa zato, da se preživljate?

»Res pišem zato, da se preživljam, saj je to moja služba. Vseeno pa zelo rad delam, zato pišem tudi v prostem času.«

— Kako postaneš pisatelj?

»Slovnica pri tem ni važna; veliko moraš brati. Jaz sem prebral v 3. razredu že vse knjige, ki smo jih imeli pri nas na podružnični šoli. Učiteljica si je hodila sposojat knjige zame na matično šolo. Tedaj sem tudi začel pisati prve pesmi.«

Ko smo izčrpali vsa vprašanja, je Feri podelil pridnim bralcem Miklošičeve bralne značke in plakete. Obema gostoma, ki sta popestrila uro šolskega življenja, smo se ob koncu zahvalili in jima zaželeli veliko uspeha na njunih umetniških poteh.

Liljana Krajnc, 7. raz.,
OŠ Stročja vas

Naša zaključna ekskurzija

Zgodaj zjutraj smo se z dvema avtobusoma odpeljali na izlet. Najprej smo si ogledali vrt zdravilnih rastlin v Žalcu. Tam so nam pokazali rastline in o vsaki nekaj povedali. Dobili smo tudi razglednice. Po ogledu zdravilnih rastlin smo se odpeljali k rimski nekropoli pri Šempetru. Krasni ostanki starih časov. Vsi smo napeto gledali in poslušali. Nato smo se odpeljali proti jami Pekel. Bili smo zelo nestrpni. Ko so se avtobusi ustavili, smo morali še nekaj metrov peš. Nasproti nam je tekla lepa, čista in bistra voda. Tam je bil narejen tudi mlinček. Najprej sta šla v jamo oddelka a in b. Mi smo se lahko osvežili z mrzlo pijačo, ki si si jo lahko kupil v domu blizu jame Pekel. Za spomin si lahko kupil razglednice in še marsikaj. Nato pa smo se zamenjali. Stopili smo v jamo in se kar začudili. Lepi kapniki, raznih oblik. Vodnica nam je razložila vse o jami. Šli smo po njej, kjer so odkriti hodniki. Naenkrat pa smo prišli ven, kjer se nam je spet prikazalo sonce. Po ogledu smo se odpravili proti Logarski dolini. Ceste, ozke in dolge, so se vile v daljave. Ustavili smo se v domu in si naročili hrano. Nato smo se z avtobusoma odpeljali naprej. Po strmih skalah, zemlji in med drevesi smo šli peš do slapa Rinka. Najlepši del izleta. Voda se je odbijala daleč stran in nas močila in škropila. Bolj so zapihali vetrovi, lepše je nesla vodo. Lahko si opazoval tok čiste vode. Voda je tekla po raznih skalah, skale pa so jo čistile. Lahko si se napil mrzle in čiste vode. Nisem in nisem šla od vode. Kar naenkrat pa je naš čas minil in morali smo se posloviti od slapu. Najraje sploh ne bi šla več v avtobus, kajti slap je bil prelep. Ko smo z naglico prišli dol, smo si lahko kupili spominčke. Nekaj se nas je tudi zbralo, da smo se fotografirali in ponesli na domove še lepše spomine. Čez čas smo se odpeljali proti domu, kjer je bilo pripravljeno kosilo. Kosilo mi ni bilo posebno všeč. Tam smo se spočili, si ogledali še nekaj stvari in se odpravili domov. Po dolgi vožnji smo se ustavili v Titovem Velenju. Tam smo bili prosti eno uro. Ta čas pa se je hitro iztekel in spet smo morali v avtobuse. Lepo smo se vozili do šole in se zvečer odpravili domov.

Letošnji izlet mi je bil doslej najbolj všeč, zlasti jama Pekel in slap Rinka. Vesela bi bila, če bi si še kdaj lahko ogledala naše prelepe kraške jame in slapove. Domov sem ponesla lepe spomine na ta izlet.

Sonja Žižek, 6. c,
OŠ Beltinci

KAKO SKRBIM ZA ZDRAVE ZOBE

Kot vsi ljudje, ki želijo imeti čiste in zdrave zobe, si jih tudi jaz umivam – dvakrat dnevno: zjutraj za lepoto in zvečer za zdravje.

Najprej si pripravim lonček, zobno ščetko in pasto. Trenutno uporabljam rumeno ščetko biser in zobno pasto Gel-o-gel minty. V lonček nalijem vodo, na suho ščetko pa iztisnem približno dva centimetra paste. Usta izplaknem z vodo, jo nato izpljunem in si začnem umivati zobe. Zobno pasto s ščetko razmažem po vseh zobeh. Potem ščetko postavim vodoravno na zunanjo stran zgornjega zadnjega zoba. Z njo krožim od dlesni do konca zoba do sekalcev. Potem ščetko postavim na desno stran in z njo krožim spet do sekalcev na levi strani. To ponovim trikrat. Nato obrnem ščetko na notranjo stran zob in trikrat z njo krožim od zadnjega zoba na levi strani do sekalcev. Od sekalcev obrnem ščetko do zadnjega zoba na desni strani in z njo krožim od zgoraj navzdol do sekalcev na levi strani. Če se mi v ustih zobna pasta močno peni, jo izpljunem. Zatem ščetkam enako spodnje zobe, le da s ščetko krožim od spodaj navzgor. Tudi tu, na zunanji in notranji strani, ponovim to trikrat. Nato spet izpljunem peno. Zobe si večkrat izplahnem z vodo, da odstranim z zob vso nečistočo, ki sem jo s ščetko in zobno pasto spravila iz zob. Zobno ščetko dobro izperem in še enkrat vse ponovim z oprano ščetko. Po končanem umivanju pospravim zobno ščetko in pasto v stojalo, lonček pa na njegov prostor na polici v kopalnici. Usta si še obrišem s suho brisačo.

V šoli smo imeli tekmovanje za čiste zobe. Naš razred ni bil najboljši, a vseeno smo se dobro odrezali. Vsakih štirinajst dni si v šoli zobe ščetkamo z zobno pasto aminfluorid — žele, vsak dan jemljemo tabletke fluonatril in večkrat letno obiščemo zobozdravnika, da nam popravi pokvarjene zobe. Res, veliko je treba storiti za zdrave in čiste zobe.

Metka KUHAR, 4. a
OŠ Dane Šumenjak,
Murska Sobota

Slovo od šole

Spominjam se, ko sem prvič
prestopila prag šole,
ko začele so se
vrstiti ocene od ena do pet.

Lepo je bilo takrat,
vsaih manj lepo,
vendar žalostno je slovo.

In zdaj vsak
svoja pota bo šel,
posloviti se bo moral
od otroških let, šolskih klopi,
sošolcev, tovarišev . . .

Lidija BENKO, 8. a,
OŠ CANKOVA

ZLATA URA

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC
RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Ministrant, deček desetih let, oblečen v rdeče krilo in v belo dolgo srajco, obrobljeno s čipkami, je šel prvi, nosil je laterno, v kateri je gorela sveča. Med hojo je stresal z laterno in zvonček, ki je bil pritrjen na vrhu svetilke, je neprestano cinglja!. Zadaj je šel pater in čez do tal dolgo frančiškansko kuto je nosil prav tako belo srajco, obrobljeno s širokim pasom čipk. Okoli vratu mu je visela zlata štola in v rokah je nosil zlat kelih, prekrit s prtom, pošitim s srebrnim in zlatim okrasjem. Molila sta.

Mimo Kosove domačije sta šla in iz hiše so prišli gospodinja, gospodar in drugi, ki so tukaj živeli; pokleknili so ob poti in molili, pater se je ustavil, jih blagoslovil in to je ponovil še pri Krajnčevih.

Ko je Neža zaslišala zvonček, je šla v prednjo hišo, kjer so ob Tilikini postelji klečale sosede in molile.

»Gospod so prišli k Tiliki. Spoved bodo opravili in poslednje maziljenje. Pojdimo v priklet,« je rekla ženskam Neža.

»Hvaljen bodi Jezus!« je pozdravil duhovnik ženske, ki so ga ošinile s pobožnim pogledom, Neža mu je poljubila roko in rekla:

»Sem pridite, gospod. Tukaj leži naša uboga Tilika . . . Se pravočasno ste prišli.«

Pater je šel v prednjo hišo k bolnici, ministrant, domače ženske in sosede pa so pokleknile v prikletu, Mica pa je sedla na stol in se opravičevala zaradi svoje lesene noge, ki ji je nerodno štrlela naprej.

Kranarjeva Mima je začela glasno moliti naprej in ženske so ji skupno sledile. Ko je poklekala v prikletu soseda Katika, se je prijela za okensko polico in tiho zastokala, a vendar dovolj glasno, da so jo ženske slišale. Pogledi so se obrnili proti njej, ocenjujoči, molitev je obnemela in vse ženske so videle Katikin trebuh, preobilen, in Kranarjeva Mima je spet povzdignila glas in ženske so molile in premišljevale bolj o nosečnici kot o umirajoči Tiliki.

— — —

Franc Fras, Katikin mlinar je zasopel stopil v črno kuhinjo pri Šprinzarjevih, kjer je starka vlačila iz peči lonca s kuhano svinjsko hrano, in skoraj kriknil je:

»Babica, hitro pridite! Katika bo rodila!«

»Franc! Ne spodobi se takšno življenje . . . Bog se vaju usmili . . . Uboga nezakonska mati . . .« je govorila med hitro hojo Šprinzarjeva babica in Francu je bilo nerodno, zaskrbljen je bil za Katiko in v opravičilo je pravil:

»Hitro se je zgodilo . . . Za poroko ni bilo ne časa in še manj denarja . . . Katiko imam rad in se bova poročila . . .«

»Takšni ste moški . . . Samo otroke bi delali . . . O, Kristus, pa bomo imeli nezakonsko mater več na svetu . . . Bog se usmili Katike . . . Kaj, kaj si rekel, da jo boš vzel? . . . Sam Bog te bo kaznoval, če tega ne storiš . . .« je govoričila Šprinzarca, ki je pogosto pomagala ženskam ob porodih in so jo zato ljudje klicali za babico; le malokdo je vedel, da je bila tudi ona nekoč nezakonska mati.

Katika je rodila zdravo in krepko deklico in Perkova Gustika, spodnja soseda, je prišla prva k hiši po porodu. Franc jo je prosil, naj pride, da bo kuhala. Skuhala je rejeno kuro.

»Kurja juhica je najboljša za takšne priložnosti,« je rekla Gustika Katiki.

»Vidva sta pa to naredila kar tako, brez božjega blagoslova . . . Bog nam pomagaj. Sicer on že ve, kaj dela . . . No, otrok je zdrav, zlobne jezike pa bomo ljudem hitro zavezali . . .« je govorila raztrgano, medtem ko je dajala porodnici kokošjo juho, v katero je zakuhala domače rezance.

— — —

Krajnčev hlapec je priganjal konja, da bi pripeljal voz skozi trojiški trg še preden bi bošnar, trški pastir, odgnal krave na pašo na gmajno.

Ko je drvelo vozilo po poti mimo pokopališča, je zaslišal trobento, s katero je bošnar klical ljudi, in to je pomenilo, naj odvežejo živino v hlevih in jo spustijo na ulico.

»O Jezus Kristus, zdaj pa imamo, česar smo si najmanj želeli . . .« je zatarnala Perkova Gustika, Krajnčevka pa je dodala:

»Predolgo smo se obirali . . . Ja, Katika je tako dolgo dojila otroka . . .«

Na majhnem kmečkem vozu so bile počez položene deske, pokrite z odejami. Gori so sedeli sosedje, Krajnc z ženo, oba Perkova in Katika s svojim Francem. Hlapec je moral sredi trga skoraj zaustaviti konja. Z vseh strani so ljudje gonili krave in telice, Šeke, Liške, Pike, Rdečke, in bošnar je trobil na razglašeno trobilo in vedno več je bilo goved, da je bila cesta polna, da se je še pes mesarja Rojka komaj zrinil med živalmi, in ena od krav bi ga bila skoraj nabodla na rogove.

In ljudje so prodajali zijala, pozdravljali one na vozu in modrovali, napenjali živce, kje neki je tega dne romanje ali kaj podobnega. Še zdaleč jim ni prišlo na misel, da se pelje ta družčina v Maribor, kjer naj bi se mlada dva poročila. Tega potniki nikakor niso hoteli obešati na veliki zvon. Zelo zelo nerodno bi se bilo poročiti v domači cerkvi. Babe bi opletale z jeziki, da bi se iskre kresale, in uboga Katika bi se onesvestila od sramu, ker je rodila že pred poroko. In kakšna poroka bi bila to, v trojiški cerkvi in brez bele poročne obleke, ki pa jo lahko nosi le nedolžna nevesta, ali pa vsaj takšna, ki se ji še ne vidi, da si je že pustila moškega prebliz in da se že nekaj v njej prebuja in tu in tam brcne.

In vendarle so bili v zmoti oni na vozu. Rojkovca, skoraj bolj široka kot visoka, žena trškega mesarja in gostilničarja, je prva zblebetala resnico. Pravzaprav je domnevo spreobrnila v dejstvo in že je šlo od ušes do ušes po trgu, da so Katiko in njenega mlinarja peljali k poroki. Nihče sicer ni točno vedel kam. Novica je prestopila še prag samostana in vse je govorilo o tem, da si je Katika izbrala za poroko drug kraj, kot da Trojica za njo ne bi bila dobra.

Vsega so bile krive trške krave in telice. Sicer pa, kaj bi iskali krivca za novico. Slej ko prej bi itak vsi blebetali o tem, pa če bi jih kaj brigalo ali ne.

V Mariboru sta se poročila Katika Tonitz in njen mladi mlinar Franc Fras. Za priči sta bila soseda Perko in Krajnc; pisalo se je leto 1921.

Za mlado mamico je bila vožnja v Maribor več kot trpljenje križanega. Le nekaj dni po porodu je bilo, in to zato, ker je Gustika zahtevala:

»Poroka mora biti takoj, da bo otrok krščen, kot se spodobi . . . Da bo imel zakonska očeta in mater!«

In vračajoč se iz mesta so se ustavili v gostilni ob poti. Prigriznili so in pili; ženski sta poskrbeli za porodnico, ki je začela med vožnjo krvaveti, vino jim je stopilo v glave in nekdo se je spomnil mlade in lepe gostilničarke, ki jim je stregla, in obrali so jo od pet do glave. Vedeli so povedati, da je bila v tej gostilni natakarica, takrat pa je umrla debela in nerodna gostilničarka in petinšestdesetletni vdovec se je oženil s to dvajsetletno natakarico.

»Nesramnica! Jo vidite, kako zapeljivo pogleduje po moških . . . Slišala sem praviti, da je ljudem v gostilni govorila, da ima njen mož v hlačah le še kos visečega mesa . . . O Jezus in Marija . . . In kar pred moževimi očmi se goni z mladimi dedi . . . O Bog, odpusti mi grdo govorjenje . . . Kar govorim, pa je živa resnica,« je končala šepetaje

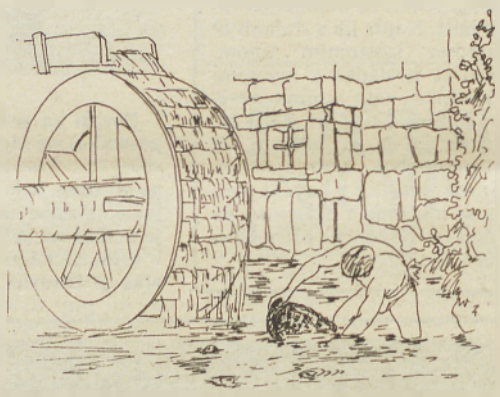

Franc je krožil po blatni vodi s košaro . . .

in sikajoče Krajnčevka, da je gostilničarka ne bi slišala.

»Če vam je bilo pri nas všeč, potem še pridite . . .« je prijazno rekla mlada gostilničarka, z žarečimi očmi preletela ženina in lahkih nog izginila za točilno mizo.

»Ste jo videli, kako se nastavlja? . . . Prasica!« je siknila Krajnčevka.

Vozili so se proti Trojici in Perkova Gustika je prekinila molčečnost:

»Hudobne jezike smo danes zavezali. Po krščansko sta poročena in sedaj je na vrsti krst. To bom jaz uredila . . . Lahko sem tudi botra . . . Ime pa naj ji bo Frančika, ker je oče Franc.«

— — —

Toliko vsega se je zgodilo v tistih letih, tam zunaj doline Ročice, Svete Trojice, Svetega Antona, Svetega Benedikta . . . Ob Ročici so mleli mlini in umirali ljudje, umirali so tam v drugem prostoru, na bojiščih prve svetovne vojne. Jokalo je ljudstvo in molilo za odhajajočimi v vojno, za padlimi na frontah. In tukaj, ob blatni Ročici, so bile skrbi s klepanjem mlinskih kamnov in kos, s popravljanjem slamnatih streh, z žetvijo na njivah in s telitvijo v hlevih. In kakšno nedeljsko popoldne, po večernicah, so si ljudje vzeli čas in brali bukve Mohorjeve družbe; pri Sveti Trojici so brali pregrešno knjigo, ki jo je napisal tamkajšnji zdravnik Lojz Kraigher. Kontrolor Škrobar je bil njen naslov, o njej pa je govorila živahna in okrogla Pepika:

»Tega Škrobarja so imele ženske rade!«

»Kaj ga ne bi, saj je imel stalno poškrobljenega . . .« je še dodajala.

In zgodilo se je, da je razpadla avstro-ogrska monarhija. Katikini sestri in bratje so se znašli na oni strani meje, ona pa je bila tukaj v novi kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, v Jugoslaviji. Ko se je vse to dogajalo in so pokale puške ob severni meji, nemškutarji pa zmedeni tekali naokoli, je pisala Katika žalostna pisma o brezizhodnosti. In potem se je vse nekako uredilo. Pri hiši je imela pridnega Franca, ki je znal poprijeti za vsako delo, rad je imel svojo Katiko, skoraj bolj, kot ona njega. In tu sta bili še njuna Frančika in rejenka Kristinika, tri ženske in en moški.

(Nadaljevanje prihodnjič)

TENIS

NOVI ŠPORTNI OBJEKT V MURSKI SOBOTI

Teniški klub Murska Sobota je po zgraditvi petih igrišč, vadbenega zidu in razsvetljave na dveh igriščih naredil še en podvig. Lotil se je gradnje novih klubskih prostorov, ki so potrebni za nemoteno delovanje kluba. Objekt je končan do tretje etape, vanj pa so vložili okrog 200 milijonov dinarjev, ki so jih ob pomoči delovnih organizacij Pomurja in Slovenije zbrali sami. Poleg tega pa so člani kluba opravili veliko prostovoljnih delovnih ur pri gradnji objekta. Tako so po dveh mesecih spravili objekt pod streho. V njem pa bodo uredili sanitarije, garderobe in klubski prostor.

Člani teniškega kluba v Murski Soboti, ki so izredno delavni in zagnani, organizirajo v soboto in nedeljo, 24. in 25. tega meseca, ob 8. uri teniški turnir. Na njem bodo sodelovali igralci iz Lendave, Ljutomera, Radenec, Gornje Radgone, Lenarta, Ptuja, Kidričevega, Rogaške Slatine in Murske Sobote. V soboto popoldne pa bodo pripravili tudi teniški piknik s plesom.

F. Maučec

NAMIZNI TENIS

Odlična Rihtarič in Ori

Sklepni mladinski turnir YU TOP 12, ki je bil v Novem Sadu, je zbral vse najboljše mlade igralce, ki so si pridobili pravico igranja na tem turnirju, med njimi dva Pomurca, Rihtariča, ki si je na kvalifikacijskem turnirju pridobil pravico igranja v prvi skupini, ter Orija, ki zaradi bolezni na kvalifikacijskem turnirju ni nastopil, pa ga je zvezni kapetan zaradi odličnih iger na državnem ekipnem prvenstvu poklical v drugo skupino. Oba sta svoj nastop popolnoma opravičila, še več, dosegla sta odlični uvrstitvi in svoje najboljše dosežke v mladinski konkurenci.

Rihtarič je v prvi skupini z rezultatom 6:5 po zelo dobri igri dosegel odlično šesto mesto, kar je njegov dosedanji največji uspeh v mladinski konkurenci, čeprav je prvič zaigral med najboljšimi jugoslovanskimi mladinci. Nič slabši ni bil Ori v drugi skupini, ko je z rezultatom 7:2 zasedel odlično drugo mesto in svojo dobro igro kronal z letošnjo najboljšo uvrstitvijo ter svojim največjim uspehom v mladinski konkurenci. Z uvrstitvijo in igro sta oba dokazala, da sta dober potencial, ki lahko ob dobrem strokovnem delu v prihodnji sezoni doseže še veliko več, vsekakor pa več kot v prvih dveh tretjinah letošnje sezone, samo veliko več je potrebno z njima delati na strokovnem področju.

M. U.

ATLETIKA

Szombathely pred Mursko Soboto

V Beltincih je bilo 22. tradicionalno atletsko srečanje pionirskih ekip Szombathelya in Murske Sobote. Tokrat pa so gostitelji AK Pomurje iz Murske Sobote povabili še mlade tekmovalce s Ptuja. Kljub slabemu vremenu je tekmovanje potekalo v prijateljskem vzdušju, prispevalo pa naj bi tudi k spoznavanju in zbliževanju mladih ter izmenjavi izkušenj strokovnih delavcev. Naslednje srečanje bo na Madžarskem. Tokrat je zmagala ekipa Szombathelya pred Mursko Soboto in Ptujem.

Pionirji

Rezultati — 100 m: 1. Egyed (Sz.) 12,14, 2. Žilavec (MS), 3. Ljubša (Pt.); **300 m:** 1. Berghaus (Pt.) 39,36, 2. Kerec (MS), 3. Kullos (Sz.); **1000 m:** 1. Horvat (Sz.) 2: 44,26, 2. Svenšek (Pt.), 3. Lakatos (Sz.); **višina:** 1. Dimovski (Pt.) 165, 2. Kapui (Sz.), 3. Petrović (Pt.); **krogla:** 1. Horvat (Sz.), 2. Majerič (Pt.), 3. Horvat (Sz.); **daljina:** 1. Egyed (Sz.) 5,96, 2. Štrucl (Pt.), 3. Strah (MS); **Pionirke — 100 m:** Gurny (Sz.) 13,14, 2. Sep (MS), 3. Czakvar (SZ.); **300 m:** 1. Frank (Sz.) 42,10, 2. Balažic (MS), 3. Kocet (MS); **600 m:** 1. Koltai (Sz.) 1:41,19, 2. Dalmai (Sz.), 3. Toš (Pt.); **daljina:** 1. Frank (Sz.) 497, 2. Sep (MS), 3. Šafranko (Pt.); **višina:** 1. Sóós (Sz.) 155, 2. Ljubec (Pt.), 3. Ljubec (Pt.); **krogla:** 1. Divos (Sz.) 13.31, 2. Tkalec (MS), 3. Horvat (MS).

M. Š.

LJUTOMER

Delavske športne igre

V ljutomerski občini so tudi letos organizirali tekmovanja v okviru delavskih športnih iger. **Rezultati — namizni tenis — moški:** 1. Prosveta, 2. MTT tkalnica, 3. Obrtno združenje; **ženske:** 1. Prosveta, 2. Skupnost malih delovnih enot, 3. Skupščina občine; **kegljanje — borbene partije — moški:** 1. Tehnostroj 682, 2. Mlekopromet 524, 3. Ljutomerčan 380 kegljev; **ženske:** 1. Tehnostroj 355, 2. Mura 347, 3. Krka 286 kegljev; **4 × 100 — moški:** 1. Mlekopromet 1535, 2. Tehnostroj 1530, 3. Obrtno združenje 1508 podrtih kegljev; **posamezno:** 1. Steržaj 499, 2. Marjanovič 420, 3. Mundjar 408 podrtih kegljev; **4 × 50 — ženske:** 1. Tehnostroj 671, 2. Mura 635, 3. Skupščina občine 572 podrtih kegljev; **posamezno:** 1. Dolenc 186, 2. Božič 182, 3. Mulec 178 podrtih kegljev; **Streljanje z zračno puško — moški:** 1. Obrtno združenje 708, 2. Krka 656, 3. DO Servis 614 krogov; **posamezno:** 1. Stamnicar 184, 2. Mihalič 181, 3. Robnik 180 krogov; **ženske:** 1. Skupnost malih delovnih enot 419, 2. Krka 370, 3. Tehnostroj 325 krogov; **posamezno:** 1. Ficko 153, 2. Melin 147, 3. Odar 137 krogov; **mali nogomet:** 1. Tehnostroj, 2. DO Servis, 3. Obrtno združenje.

Franjo Kocmut

ROKOMET

KROG IN BELTINKA V MONOŠTRU

V okviru obmejnega športnega sodelovanja med sobosko občino in Porabjem na Madžarskem so rokometaši Kroga in rokometašice Beltinke v soboto gostovali v Monoštru in odigrali prijateljski tekmi z domačima ekipama. Rokometaši Kroga so zmagali s 36:28. Najboljši strelci pri Krogu: Varga 11, Meolic 9 in Prem 5. Rokometašice Monoštra pa so premagale Beltinko s 14:10. Strelke za Beltinko: Vereševa 3 ter Kavaševa, Breznikova in Katančićeva po 2. Povratni tekmi bosta v soboto, 24. tega meseca, v Krogu. Ženske bodo igrale ob 16., moški pa ob 17. uri.

SPIDVEJ

HORVAT ČETRTI

V Ljubljani je bila prva dirka za državno prvenstvo v spidveju. Zmagal je Pintar (Ljubljana), medtem ko je bil Lendavčan Horvat četrti, Lazar pa peti.

ODBOJKA

Ljutomerčani drugi na Madžarskem

Odbojkarice Mladosti iz Murske Sobote in odbojkarji Agroploda Ljutomera so gostovali na mednarodnem turnirju v Szombathelyu na Madžarskem. Med šestimi ženskimi ekipami je Mladost zasedla peto mesto. Ljutomerčani, ki so igrali izvrstno, pa so med osmimi ekipami zasedli drugo mesto za članom druge zvezne lige, Kamnikom.

KVALIFIKACIJE

Ojstrica:Beltinka 1:2

V prvi kvalifikacijski tekmi za vstop v drugo republiško nogometno ligo je Beltinka iz Beltinec v Dravogradu premagala Ojstrico z 2:1. Oba gola za Beltinko je dosegel Dogar. Povratna tekma bo v nedeljo bo 17.30 v Beltincih.

NOGOMET

MEDNARODNI TURNIR

V soboto, 24. tega meseca, ob 13. uri bo na stadionu Mure v Murski Soboti mednarodni kadetski nogometni turnir. Sodelovala bodo moštva: Jennersdorf (Ženavci) in Feldbach iz Avstrije, Monošter iz Madžarske in Mura.

Sobota:Lendava 2:3

V prijateljskem srečanju so nogometni sodniki Lendave v Ižakovcih premagali sodnike iz Murske Sobote s 3:2. Gole za Lendavo sta dosegla Pahor 2 ter Radakovič.

Mladinci Mure finalisti

V polfinalni pokalni nogometni tekmi na območju Slovenije so mladinci Mure premagali Rudarja iz Titovega Velenja z 2:0. Gola sta dosegla Kakaš in Šarkezi. V finalu se bo Mura srečala z zmagovalcem tekme Koper—Svoboda. To je torej lep uspeh mladih nogometašev Mure.

Hodoš na Češkoslovaškem

Nogometaši Hodoša so gostovali v Modri na Češkoslovaškem in odigrali prijateljsko tekmo s Slovanom. Srečanje se je končalo neodločeno 2:2. Gola za Hodoš sta dosegla: J. Lepoša in Novak. Povratno srečanje bo prihodnje leto na Hodošu.

Mura prvak

Končano je bilo tekmovanje pionirjev v MNZ Murska Sobota. Naslov prvaka je brez poraza osvojila soboška Mura. Zmagovalci v območni nogometni ligi pa so postali tudi mladinci Mure.

Pionirji

Mura	3	3	0	0	11:2	6
Radgona	3	2	0	1	8:4	4
Dokležovje	3	1	0	2	5:8	2
Bratonci	3	0	0	3	3:13	0

Hodoš:Bajánsenye 3:2

V prijateljski mednarodni nogometni tekmi je Hodoš premagal Bajansenye iz Madžarske, čeprav so gostje že vodili z 2:0. Gole za Hodoš so dosegli: Lepoša, Bunderla in Tot.

HOKEJ NA TRAVI

ABC Pomurka prva v Mariboru

Na prvem mednarodnem turnirju v hokeju na travi, ki je bil v Mariboru, je zmagala ABC Pomurka iz Murske Sobote. Sobočani so premagali UHCE iz Gradca z 2:1 in Maribor s 6:0. *Iz*

Puconci pionirski prvak

S tekmovanjem v pomurski ligi so končali pionirji. Naslov pomurskega prvaka so osvojili hokejisti ŠSD Kremen Puconci s 6 točkami pred Mladostjo iz Murske Sobote, 4, Mejnikom iz G. Radgone, 2, ter Pionirjem iz Bakovec, brez točke.

Iz

TENIS

Radgončani za prvo mesto

V nadaljevanju prvenstva v drugi republiški teniški ligi je Radgona premagala Slovenske Konjice s 6:3 in Rače z 9:0. Radgončani so kandidat za naslov prvaka, kar bi jim omogočilo uvrstitev v prvo republiško ligo.

Radgona II še brez poraza

V pomurski teniški ligi so odigrali 5. kolo. Izidi — Lendava : Sobota II 6:0, Lenart : Radgona II 3:3, Ljutomer : Sobota I 2:4 in Radenci : Radgona I 6:0. Vodi Radgona II, ki je še brez poraza, pred Lendavo, z enim porazom.

M. S.

MURSKA SOBOTA

AKCIJA NAUČIMO SE PLAVATI

ZTKO Murska Sobota organizira v okviru akcije naučimo se plavati plavalni tečaj, ki se bo začel v ponedeljek, 26. junija 1989, ob 9.30 na soboškem kopališču. Vpis za nov tečaj bo vsak ponedeljek. Po dogovoru bodo organizirali plavalni tečaj ob večernih urah tudi za odrasle.

SEKCIJA ZA PROSTO LETENJE — Pri soboškem aeroklubu, ki vključuje 80 članov, so ustanovili novo sekcijo za prosto letenje na ultralahkih letalih in zmajih. Z novo sekcijo, ki je peta po vrsti pri klubu, je začel Stanko Denko iz Murske Sobote. Dejavnost prostega letenja pa so razširili tudi na novo ustanovljeno sekcijo v Ljutomeru. Novi sekciji pomagata z nasveti Janko Bezjak s Ptuja in Ivo Buscarol iz Ajdovščine. Na fotografiji Stanko Denko na svojem motornem zmaju.

Foto: B. Hegeduš

NOGOMET

Zmagi Veržeja in Nafte ter remi Mure

V slovenski in drugi slovenski nogometni ligi je bilo zadnje kolo. Derbi slovenske lige je bil v Murski Soboti med novim prvakom Ljubljano in domačo Muro. Sobočani so tekmo odlično začeli in v prvem delu nadigrali Ljubljančane, žal pa v nadaljevanju popustili in tako se je tekma končala z 2:2. Strelca za Muro sta bila Cener in Čontala.

V drugi slovenski ligi je Veržej, ki se poslavlja od lige, doma premagal Pekre s 3:1. Gole za Veržej so dosegli: Legen, Filipič in Kovačič. Lendavska Nafta pa je v Slovenskih Konjicah premagala Dravinjo z 1:0. Gol je dal Herceg.

BALINANJE

Novi sodniki in vaditelji

Društvo za rekreacijo in šport invalidov Murska Sobota je skupaj z Balinarsko zvezo Slovenije pripravilo seminar za nove sodnike in vaditelje balinanja. Udeležilo se ga je 14 kandidatov, 11 iz soboške in 3 iz lendavske občine. Vsi so uspešno opravili izpite za ustrezne nazive. Novi sodniki in vaditelji naj bi prispevali k nadaljnjemu razvoju balinanja v Pomurju, športne zvrsti, ki postaja vedno bolj privlačna za starejše in upokojence, zlasti pa na delavskih športnih igrah.

STRELSTVO

Zmagali strelci Vidma

SD Elrad Gornja Radgona je na strelišču v Hercegovščaku pripravila odprto tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovalo je 48 strelcev. Ekipno je zmagala SD Jovo Jurkovič Videm s 496 krogi pred I. Pohorskim bataljonom iz Ruš, 495, in Kovinarjem Muta, 485 krogov. Pri posameznikih je bil najboljši Grmič (Ruše) s 175 krogi pred Korošakom (Videm); 173, in Harnikom (Muta), 168 krogov.

Zmagala prva ekipa Ljutomera

SD Rudar iz Presike je pripravila tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško za prehodni pokal. Sodelovalo je 14 ekip iz ljutomerske občine. Zmagala je prva ekipa Ljutomera z 225 krogi pred Obrtnim združenjem Ljutomer, 214 in drugo ekipo Ljutomera, 205 krogov. Pri posameznikih sta bila najboljša Čurin in Robnik.

D. Kosi

DELAVSKI ŠPORT

INA NAFTA LENDAVA ZMAGOVALEC

Športno društvo Ina Nafta Lendava je bilo organizator letošnjih delavsko športnih iger Petrola in Ine Nafte. Sodelovalo je okrog 730 delavcev, ki so tekmovali v desetih športnih panogah. Največ uspeha so imeli delavci Ine Nafte iz Lendave: zmagali so v malem nogometu, odbojki, in šahu ter bili drugi v kegljanju — moški in streljanju. Med posamezniki sta zmagala Milan Biro v tenisu in Milan Jukič v teku na 2.400 m. Drugi sta bili Magda Lovrak (rekreacija) in Gabrijela Donko (tenis). Skupni zmagovalec je postala Ina Nafta z 267 točkami pred TOE Maribor, 228, Istra Benz Koper, 218, TOE Kranj, 162, in TOE Celje, 150 točk.

ŠAH

ZMAGAL LOGAR

Šahovsko društvu Radenska Pomurje iz Murske Sobote je pripravilo mesečni hitropotezni turnir. Med 7 šahisti je zmagal Ciil Logar z 10 točkami pred Borisom Kovačem, 8, Danilom Harijem, 6,5, Igorjem Kosom, 6, Jožetom Benkom, 5, ter Štefanom Režonjo in Ivanom Lukičem, po 3,5 točke.

PREDSTAVLJAMO VAM

NOGOMETAŠI IŽAKOVEC PRVIČ V POMURSKI LIGI

Nogometaši Ižakovec — novi člani pomurske lige. Stojijo od leve: Vereš (trener), Balažic, Majc, Vučko, Majcen, Nedeljko, Smodiš, M. Krapec, Sreš in Godina. Čepijo: Žižek, Sebjan, Kuzma, A. Krapec, Virag, Jerič, Poredoš in Režonja. **Foto: F. Maučec**

Nogometni klub Ižakovci je bil ustanovljen pred štirinajstimi leti. Najprej je moštvo tekmovalo v najnižjem razredu občinske lige, pred štirimi leti pa se je uvrstilo v prvo medobčinsko ligo Murska Sobota in se vsa ta leta borilo za sam vrh, žal pa jim je vedno zmanjkalo moči, da bi se uvrstili v pomursko ligo. Več let so morali nogometaši Ižakovec tekmovati v Dokležovju in Beltincih, saj niso imeli lastnega igrišča in klubskih prostorov. Potem so si zgradili igrišče, lani pa tudi klubske prostore, tako da sedaj imajo vse možnosti za tekmovanje. Zato so zelo veseli, da jim je prav letos uspelo postati prvak v prvi medobčinski nogometni ligi in se uvrstiti v pomursko ligo, kjer bodo prvič nastopali. Nogometaši Ižakovec, ki so se v minuli sezoni zelo borili za naslov prvaka v prvi medobčinski nogometni ligi z moštvom Ljutomera, so imeli veliko podporo v številnih gledalcih, klubu pa je pomagala tudi krajevna skupnost. Vsekakor pa so za uspeh najzaslužnejši igralci, ki so se vestno borili na tekmah.

Pri nogometnem klubu Ižakovci se zavedajo, da jih čaka v pomurski ligi zahtevnejša naloga, zato razmišljajo o nekaterih spremembah in okrepitvah. Pogovarjajo se z nekaterimi igralci iz sosednjih klubov, nekateri igralci pa se tudi vrnejo iz vojske. Njihova želja je, da bi se obdržali v pomurski ligi, saj so si vstop težko priborili.

F. Maučec

OB DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

VAJA GASILSKO-TEHNIČNIH ENOT V LJUTOMERU

Občinski štab civilne zaščite Ljutomer je ob letošnjem 20. juniju – dnevu civilne zaščite pripravil vajo gasilskotehničnih enot civilne zaščite. Na začetnem zboru enot sta udeležencem vaje govorila predsednik ljutomerskega izvršnega sveta Franc Štrakl in poveljnik občinskega štaba civilne zaščite Jože Špindler. Vaja pa sodi tudi v okvir praznovanja ljutomerskega občinskega praznika.

Poveljnik občinskega štaba civilne zaščite Jože Špindler je o vaji povedal: »Gasilskotehnične enote civilne zaščite, ki so predvsem usmerjene v preventivno samozaščito, so pomembna sestavina SLO in DS, ki so prispevale pomemben delež pri zagotavljanju lastne in širše družbene varnosti. Veliko napora je bilo vloženo v prizadevanja za usposabljanje in pripravljenost čim širšega kroga ljudi za potrebe obrambe in zaščite, tako v delovnih organizacijah kot krajevnih skupnostih. Dosedanje vaje gasilskotehničnih enot so pokazale, da smo z usposobljenostjo in doseženimi rezultati lahko zadovoljni, le da bi morali izkušnje z vaj bolj načrtno, dosledno in odgovorno vnašati v vsakdanje življenje v vseh okoljih, kjer živimo in delamo. Le tako bomo neposredno prispevali h krepitvi varnostnih razmer,« je med drugim povedal Jože Špindler.

Na vaji je sodelovalo 16 ekip, od tega 9 iz krajevnih skupnosti in 7 iz delovnih organizacij. Med ekipami iz krajevnih skupnosti je bila najboljša ekipa iz Ljutomera pred Cezanjevci in Železnimi Dvermi. Pri ekipah iz delovnih organizacij pa je zmagala ekipa MTT-ja pred Marlesom in Mizarstvom. Vsi so pokazali primerno znanje.

F. Maučec

Kljub dežju so na Kapci slavnostno proslavili 60-letnico delovanja gasilskega društva. V goste so povabili gasilska društva iz okoliških vasi ter predstavnike občinske gasilske zveze in družbenopolitičnih organizacij. Kapčanski gasilci so bili že od začetka najaktivnejši poborniki razvoja vasi, zlasti pa so bili aktivni pri razvoju kulturnega življenja na vasi. Na slovesnosti so podelili priznanja najprizadevnejšim članom. J. D.

Miličnik v križišču

Z naraščanjem števila vozil, voznikov in drugih udeležencev v cestnem prometu (leta 1983 je bilo na območju UNZ Murska Sobota registriranih 31095 vozil na motorni pogon ter 33041 voznikov, leta 1988 pa že 49190 vozil — v tem številu niso zajeta kolesa in kolesa z motorjem — ter 55193 voznikov vozil na motorni pogon) je predvsem v pomurskih mestnih središčih nastala potreba po fizičnem urejanju prometa, ki ga opravljajo, predvsem ob konicah, pooblaščene uradne osebe organov za notranje zadeve, saj je pretočnost prometa zaradi neoptimalne prometne infrastrukture občasno zelo slaba.

Da med fizičnim usmerjanjem, na katerega pomurski vozniki večinoma niso vajeni, ne bi prihajalo do konfliktnih razmer ali celo prometnih nezgod, bi v nadaljevanju opozorili na nekatera najpomembnejša pravila, ki jih določa Pravilnik o znakih, ki jih dajejo udeležencem v cestnem prometu pooblaščene osebe:

— roka, dvignjena z odprto dlanjo pokončno, pomeni, da se morajo vsa voziła, ki tega ne morejo storiti varno, pred križiščem zaustaviti, pešcem pa prepoveduje prehod čez vozišče (ta znak se največkrat daje ob spremembah odprtih smeri vožnje);

— vodoravno predročena roka z odprto dlanjo pomeni prepoved prehoda za vse udeležence, ki s svojim gibanjem sekajo smer, v katero je iztegnjena roka;

— počasno mahanje z vodoravno odročeno roko gor—dol pomeni, da mora voznik, ki mu je znak namenjen, zmanjšati hitrost vožnje;

— vodoravno predročena roka z odprto dlanjo in kroženje s podlahtom in dlanjo z desne proti levi, pomeni, da mora voznik, ki mu je znak namenjen, pospešiti vožnjo;

— vodoravno odročena roka z odprto dlanjo, usmerjena proti določenemu vozilu, pomeni, da mora voznik ustaviti;

— telo v normalni stoji ali telo v enaki stoji z vodoravno odročenima rokama pomeni, da se morajo vozila, ki prihajajo iz smeri, proti kateri je miličnik obrnjen s hrbtom oz. s prsmi, ustaviti, vozila, ki prihajajo z njegovih bočnih strani, pa imajo prednost.

Dušan Pohovnikar

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

SMRTNA NESREČA PRI RATKOVCIH

Minuli teden je bilo na naših cestah spet veliko prometnih nezgod s hudimi posledicami. Ena oseba je izgubila življenje, več pa jih je bilo hudo in lažje poškodovanih.

IZSILIL PREDNOST

12. junija se je zgodila prometna nesreča v Odrancih. Voznik kmetijskega traktorja Štefan Hozjan iz Odranec se je peljal proti domu. Ko je zavijal na levo, je izsilil prednost pred voznico kolesa z motorjem Magdaleno Marton iz Banute. Ta je trčila v obračalnik, ki je bil priklopljen na traktor, in se hudo poškodovala. Voznica ni nosila varnostne čelade.

KRATKA VARNOSTNA RAZDALJA

15. junija se je zgodila prometna nesreča v Bakovcih. Voznica kolesa z motorjem S. P. iz Bakovec se je peljala po soboški ulici v Bakovcih. Pred njo je peljal voznik tovornega avtomobila Stanko Lihtenvalner iz Kroga, ki je nameraval ustaviti. Zaradi kratke varnostne razdalje voznica kolesa z motorjem ni mogla ustaviti, trčila je v zadnji del tovornega avtomobila in se poškodovala. Ni nosila varnostne čelade, ki bi jo lahko obvarovala poškodb.

PREHITRO NA MOKRI CESTI

18. junija se je zgodila huda prometna nesreča pri Ratkovcih. Voznik osebnega avtomobila Koloman Vorošiz Prosenjakovec je vozil iz Ivanovec proti domu. Zunaj Ratkovec je zaradi neprimerne hitrosti na mokrem cestišču v dvojnem zaporednem ovinku zapelja v obcestni jarek, kjer je trčil v betonski propust. Voznik je dobil hude poškodbe in na kraju nesreče umrl, sopotnica Magdalena Vroš se je hudo poškodovala, sopotnik R. V. pa lažje. Voznik in sopotnica nista bila pripeta z varnostnim pasom.

ROP V LENDAVI

Ponoči z nedelje na ponedeljek 12. junija sta Milan Gerenčer iz Bratonec in Mirko Ceglar iz Ljubljane vlomila v stanovanjsko hišo Franca Toplaka v Lendavskih Goricah. Vlomila sta v času, ko v hiši ni bilo nikogar. Ukradla sta različne glasbene inštrumente v vrednosti 25 milijonov dinarjev in jih skrila v bližini hiše. Oborožena z lesenimi koli sta pričakala lastnika, ki se je z ženo in znancem vračal domov. Osumljenca sta oškodovanca in njegovo ženo napadla in pretepla s koli, vzela ključe njunega avtomobila, naložila nanj ukradene predmete in se odpeljala proti Zagrebu. Stekla je hitra akcija milice, saj so ju prijeli že pri Novem Marofu in ju odpeljali v pripor.

J. D.

Radenska

SPOŠTOVANI!

Gostinci Diane in Zvezde želimo, da bi bila letošnja vstop v poletje in konec šolskega leta vesela in sladka.

V petek, 23. junija, bomo za vse male in velike sladokusce organizirali Festival sladoleda, ki bo od 10.00 do 20.00 pred gostiščem Central, kavarno Jelša, Prekmurskim hramom in na poletnem vrtu hotela Zvezda. Poleg vseh vrst sladoleda, ki ga bomo pripravljali sami in ob pomoči Ljubljanskih mlekarn, boste lahko izbirali tudi med različnimi sladicami in napitki. V znamenju sladoleda bo pravzaprav vse: osvežilni napitki, vse vrste tort, kot posebnost pa omenimo tudi ledene špagete, sladoledne ražnjiče, palačinke s sladoledom, ledene bombe . . .

Poskrbeli pa bomo tudi za spremljevalni program. Najmlajši si bodo lahko ogledali lutkovne predstave ob 10.00 pred gostiščem Central in ob 16.00 pred Prekmurskim hramom, prava paša za oči pa bo nastop mažoretk ob 14.00 pred Centralom in ob 15.00 na vrtu hotela Zvezda. Pred Centralom bo ves čas obiskovalce zabaval ansambel Baggy s pevko, pred Zvezdo pa bo ob 17.00 nastopil ansambel Čudežna polja.

Čeprav verjamemo, da bo v petek sijalo toplo sonce, pa vendar: tudi ob morebitnem dežju se Festivalu sladoleda ne bomo odpovedali in se preselili v Diano, Zvezdo, Jelšo in Prekmurski hram.

VABLJENI!

GRADITE ZA KORAK HITREJE IN CENEJE!

Naročeni material vas bo čakal na gradbišču

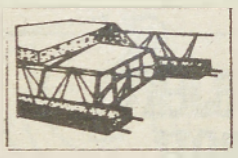

STREŠNA IGREC OPEKA

STJEPAN IGREC, dipl. inž., VARAŽDIN, V. Novaka 48 c, 042/46 741, 48 999

- **stropni opečni nosilci — rapid** — od 1,60 do 6,40 m in opečna polnila
- **zarezna in valovita strešna betonska opeka** v štirih barvah
  - izdelke dobite po konkurenčni ceni brezplačen prevoz nosilcev in polnil do 100 km ob plačilu z gotovino in za člane stanovanjskih zadrug
  - prodaja na 4 obroke s čeki
  - pri plačilu z gotovino **10 %** popusta
  - za člane stanovanjskih zadrug cene niže za **22 %**

POKLIČITE ALI OBIŠČITE NAS IN SE PREPRIČAJTE!

Izvršilni odbor ZOTKS Murska Sobota objavlja prosta dela in naloge

RAČUNOVODJE

— administratorja za nedoločen čas.

POGOJI:
— končana ekonomska šola V. stopnje
— enoletne delovne izkušnje pri računovodskih delih,
— osnovna dela na računalnikih PC.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Izvršilni odbor ZOTKS M. Sobota, Košičeva 2, p. p. 89 8 dni po objavi.

POMURSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO se zahvaljuje SEKCIJI ŽENA KS PARK za denarno pomoč prizadetim otrokom.

IZVRŠILNI ODBOR DRUŠTVA

INA-NAFTA LENDAVA, p.o.
69220 Lendava, Rudarska 1

DO INA NAFTA LENDAVA
Rudarska cesta 1

objavlja po sklepu delavskega sveta delovne organizacije

dražbo

za prodajo odpisanih osnovnih sredstev

1. **Osebno vozilo GOLF JGLD-Unis, leto izdelave 1985, izklicna cena 16.806.206 din.**
2. **Varilni agregat ULJANIK, tip KC 250, tov. št. 160346, 1 kos, izklicna cena 250.000 din.**
3. **Varilni agregat ULJANIK, tip SA 380, tov. št. 01011, 01012, 01013, 02014, 02015, 5 kosov, izklicna cena za kos 250.000 din.**
4. **Varilni agregat HUME 4, tip SU 275, tov. št. 200720, 1 kos, izklicna cena 250.000 din.**

Vsi varilni agregati so uporabni.

Dražba bo v torek, 27. junija 1989 ob 10. uri v Petišovcih (pred novo strojno halo).

Ogled osnovnih sredstev in plačilo varščine v višini 10 % od izklicne cene bo istega dne na istem mestu ob 9. uri.

Sodelujejo lahko pravne in fizične osebe. Prometni davek plača kupec. Prodaja bo po sistemu videno-kupljeno.

INA TRGOVINA

INA - TRGOVINA, n. sol. o. OOUR-a, ZAGREB
OOUR TRANSPORT, o. sup. o., ZAGREB
41000 ZAGREB, AVENIJA VJEČESLAVA HOLJEVCA 10

Ina — Trgovina Zagreb
Tozd Transport
Av. Večeslava Holjevca 10

Komisija za delovna razmerja **objavlja** prosta dela in naloge:

1. Koordinator transporta
   — 1 delavec za nedoločen čas v sektorju Špedicije — izpostava Transporta Lendava (delovno mesto v Lendavi).
   Pogoji:
   — VII. stopnja izobrazbe (visoka), prometna, ekonomska ali druga ustrezna fakulteta,
   — znanje angleškega jezika,
   — tri leta delovnih izkušenj.
2. Disponent pri odpravi blaga
   — 1 delavec za nedoločen čas v sektorju Špedicije — izpostava Transporta Lendava (delovno mesto v Lendavi).
   Pogoji:
   — IV. stopnja izobrazbe, srednja ekonomska, prometna ali druga ustrezna šola,
   — leto in pol delovnih izkušenj.
3. Daktilograf-administrator
   — 1 delavec za nedoločen čas v sektorju Špedicije — izpostava Transporta Lendava (delovno mesto v Lendavi).
   Pogoji:
   — IV. ali nižja stopnja izobrazbe, birotehniška ali druga ustrezna šola,
   — daktilografski tečaj,
   — osemletna šola, daktilograf 1. a razreda,
   — 6 mesecev delovnih izkušenj.

Prošnje z dokumentacijo pošljite Kadrovski službi Ine Trgovine, Zagreb, OOUR Transport, Av. Večeslava Holjevca 10, v osmih dneh od dneva objave.

URADNE OBJAVE

Leto XXV | Murska Sobota, 22. junija 1989 | Št.: 16

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

111. Odločba o uvedbi komasacijskega postopka na območju Renkovci, ki obsega del k.o. Renkovci.
112. Odlok o uvedbi melioracijskega postopka v delu k.o. Renkovci
113. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samoprispevka za Krajevno skupnost Dolga vas
114. Sklep o uvedbi krajevnega samoprispevka za del območja KS Logarovci—Berkovci za naselje Grabe.
115. Sklep o javni razgrnitvi lokacijskega načrta »benzinski servis« Gor. Radgona
116. Sklep o valorizaciji komunalnih taks v občini M. Sobota
117. Sklep o javni razgrnitvi lokacijskega načrta »benzinski servis« Gor. Radgona
116. Sklep o valorizaciji komunalnih taks v občini M. Sobota
117. Sklep o uvedbi dodatnega krajevnega samoprispevka za naselji: Beznovci in Zenkovci.

111

Skupščina občine Lendava izdaja na podlagi 81. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 17/86), na podlagi Navodila za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč (Uradni list SRS, št. 29/86), 202. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 47/86), 277. člena statuta občine Lendava (Uradne objave občinskih skupščin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota, št. 37/81 in 29/83) in na predlog ABC Pomurke, Kmetijska zadruga Lendava ter sprejete odločitve na sejah zborov združenega dela in krajevnih skupnosti dne 13. 6. 1989 naslednjo

ODLOČBO

1. Uvede se komasacijski postopek na komasacijskem območju Renkovci, ki obsega del k.o. Renkovci. Komasacijsko območje je določeno z mejo, ki poteka od severozahodnega oglišča parcele 1881 k.o. Renkovci, po južnem robu republiške ceste Beltinci—Dobrovnik do parcele 1305 k.o. Renkovci, gre po njenem zahodnem in južnem robu do poti parc. št. 2528, gre po njenem zahodnem robu, jo preseka in se nadaljuje po severnem robu parcele 1209 do katastrske meje med k.o. Renkovci in k.o. Turnišče. Meja se nato obrne proti jugu in gre po meji katasterskih občin Renkovci in Turnišče do tromeje katastrskih občin Gančani, Renkovci in Turnišče in se nato nadaljuje po meji med katastrskima občinama Gančani in Renkovci do točke, kjer smo začeli z opisom.

2. Komasacijsko območje zajema parcele dela katastrske občine Renkovci, ki so navedene ločeno za posamezne lastnike. Seznam lastnikov parcel in parcel je na vpogled pri Komiteju za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine Lendava — odsek za kmetijstvo.

3. Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj Občine Lendava (v nadaljnjem besedilu komite) imenuje komisijo za izvedbo komasacijskega postopka (v nadaljnjem besedilu komisija).

4. Z uvedbo komasacijskega postopka je na komasacijskem območju prepovedan promet z zemljišči, parceliranje zemljišč, graditev, sajenje nasadov ter gozdnega drevja. Izjemoma je dovoljen promet z zemljišči do konca razgrnitve elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju, če gre za formalno dokončanje pravnega posla, za prenos lastništva na zemljišču, ki je dejansko že opravljen, ali če postane zemljišče družena lastnina. Potrdilo o tem, da gre za izjemen primer, izda komite.

5. Komite določi rok in način razgrnitve:

a) idejne zasnove ureditve komasacijskega območja. Komasacijske udeležence in druge, ki imajo na tem območju kakšen na zakonu upravičen pravni interes, pozivamo, da v času razgrnitve podajo pisne pripombe na idejno zasnovo. Pripombe obravnava komisija. Komite lahko v upravnem postopku odloča o manjših spremembah meje komasacijskega območja, če gre za povečanje ali zmanjšanje površine komasacijskega območja do 5 %.

b) elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju in elaborata vrednotenja zemljišč na komasacijskem območju. Zoper razgrnjene podatke teh dveh elaboratov lahko komasacijski udeleženci podajo pisne ugovore, ki jih komisija obravnava v komasacijskem postopku. Komite o njih odloči z odločbo o novi razdelitvi zemljišč.

c) elaborata nove razdelitve zemljišč na komasacijskem območju. Stranke v postopku imajo v času razgrnitve možnost podati pripombe in predloge na ta elaborat. Komisija obravnava pisne pripombe in predloge v komasacijskem postopku in predlaga spremembe projekta razdelitve zemljišč. Komite o spremembah odloči z odločbo o novi razdelitvi zemljišč.

6. Če se na komasacijskem območju zaradi ureditve zemljišč poveča ali zmanjša površina poti, melioracijskih jarkov in drugih objektov, se dodeli vsakemu komasacijskemu udeležencu, sorazmerno z vloženim zemljiščem, manjša oziroma večja površina zemljišča.

7. Pri razdelitvi zemljišč iz komasacijskega sklada se bodo poleg določil 89. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih za območja, za katera je več, oziroma ni interesentov, upoštevala naslednja načela:

— v posamezni tabli ima prednost tisti lastnik — uporabnik, ki je imel v tej tabli pred komasacijo v posesti večji del zemljišča,

— za komasacijske udeležence, ki prejmejo zemljišče v določeni tabli, se upošteva vrstni red lastnikov v tej tabli pred uvedbo komasacijskega postopka,

— v delu table z nepravilno obliko (špice) se formirajo manjše parcele.

Načela se bodo upoštevala po takem vrstnem redu, kot so navedena v tej odločbi, če to ne bo v nasprotju z idejno zasnovo ureditve komasacijskega območja in proizvodnim programom.

8. Melioracijska dela na komasacijskem območju ter dolžnosti in pravice strank v zvezi s temi deli se urejajo v okviru melioracijske skupnosti.

9. Podatki o parcelah komasacijskega območja so prevzeti iz katastrskega operata Geodetske uprave Občine Lendava, podatki o lastništvu parcel pa iz Zemljiške knjige Temeljnega sodišča v Murski Soboti, Enota v Lendavi. Navedeni podatki so na vpogled pri teh dveh organih.

10. Mejnih znamenj (mejnikov), ki so postavljeni v mejnem ugotovitvenem postopku, ni dovoljeno uničevati, poškodovati ali samovoljno premeščati (12. člen Zakona o zemljiškem katastru Uradni list SRS, št. 16/74).

11. Skupščina občine Lendava pooblašča Geodetski zavod SRS, da v njenem imenu opravlja mejni ugotovitveni postopek, razgrnitev elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju in elaborata vrednotenja zemljišč na komasacijskem območju ter seznanitev komasacijskih udeležencev z dodeljenimi zemljišči v naravi.

12. Odločba o uvedbi komasacijskega postopka brez v drugi točki izreka navedenih lastnikov parcel in parcel se objavi v glasilu Uradne objave občinskih skupščin Gornja Radgona, Ljutomer in Murska Sobota. Celotna odločba je na vpogled pri komiteju. Posameznemu komasacijskemu udeležencu se vroči odločba o uvedbi komasacijskega postopka v taki obliki, da izrek odločbe vsebuje le tisti del, ki se nanaša na posameznega komasacijskega udeleženca.

Obrazložitev:

Komasacijski postopek se uvede v skladu z 81. členom Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 17/86) če je zasnova komasacijskega območja opredeljena v dolgoročnem planu, meja komasacijskega območja ter materialna podlaga za izvedbo komasacije v dogovoru o temeljih družbenega plana ter v srednjeročnem planu občine, če je izdelana idejna zasnova ureditve komasacijskega območja in proizvodni program.

Komasacijska dela, ki se bodo izvajala v delu k.o. Renkovci, so predvidena v dolgoročnem planu občine Lendava, ki je bil sprejet dne 12. 12. 1989 v dogovoru o temeljih družbenega plana, ki je bil sprejet dne 10. 6. 1986 in v srednjeročnem planu, ki je bil sprejet dne 10. 6. 1986.

Predlagatelj je predložil izdelano idejno zasnovo ureditve komasacijskega območja in proizvodni program.

Iz idejne zasnove ureditve komasacijskega območja in iz seznama zemljišč, ki so predmet komasacije, je razvidno, da je celotna površina komasacijskega območja 250 ha in da so parcele povprečne površine 0,23 ha. Zaradi razdrobljenosti, slabe kvalitete in neprimerne oblike parcel zemljišč ni mogoče intenzivno obdelovati, niti ne na njih dobro gospodariti, s komasacijskim postopkom se bodo navedene razmere izboljšale, tako da bo na teh zemljiščih večja in cenejša kmetijska proizvodnja.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to odločbo ni pritožbe, dopusten je upravni spor pri vrhovnem sodišču SR Slovenije v Ljubljani v 30. dneh od dneva vročitve odločbe. Upravni spor se spro-

ži s tožbo, ki se vloži ali da ustno na zapisnik pri Vrhovnem sodišču ali pri katerem drugem rednem sodišču.
Številka: 462—1/89—3
Datum: 13. 6. 1989

Predsednik Skupščine
občine Lendava
Rudolf LEINER

112

Na podlagi 1. odstavka 105. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 1/86) in 278. člena Statuta občine Lendava (Uradne objave občin Pomurja, št. 37/81 in 29/83) je Skupščina občine Lendava na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne 13. 6. 1989 sprejela

ODLOK
O UVEDBI MELIORACIJSKEGA POSTOPKA V DELU K.O. RENKOVCI

1. člen

Uvede se melioracijski postopek v delu k.o. Renkovci.

Melioracijsko območje Renkovci je določeno z mejo, ki poteka od vasi Renkovci po južnem robu ceste Beltinci — Dobrovnik in sega do katastrske meje k.o. Gančani, nato se nadaljuje do katastrske meje med k.o. Renkovci in k.o. Turnišče ter poteka po tej meji nazaj do vasi Renkovci.

2. člen

Melioracija na območju k.o. Renkovci obsega v skladu s projektom ureditve naslednje agromelioracijske ukrepe:

— ureditev poljskih poti, dostopov in prevozov do kmetijskih zemljišč,
— založno gnojenje,
— globoko oranje in podrahljanje.

3. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč so na melioracijskem območju dolžni pred pričetkom izvajanja melioracijskih del posekati in odstraniti drevje in grmičevje in sicer na tistem delu kmetijskega zemljišča, kakor je to določeno z ureditvenim načrtom.

Roki za izvršitev del iz 1. odstavka tega člena so določeni v programu za izvedbo melioracijskih del, ki ga sprejme investitor in o tem obvesti lastnike oziroma uporabnike kmetijskih zemljišč.

Če lastnik oziroma uporabnik kmetijskega zemljišča v določenem roku ne izvede potrebnih del iz 1. odstavka tega člena odredi občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo, izvedbo potrebnih ukrepov na stroške lastnika oziroma uporabnika kmetijskega zemljišča.

4. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč so na melioriranem zemljišču dolžni redno vzdrževati objekte in naprave v uporabnem stanju.

Skupne objekte in naprave na melioracijskem območju, vzdrževalna dela, ki so jih dolžni opraviti lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč in plačevanje nadomestila za kritje stroškov za vzdrževalna dela določa poseben Odlok o višini nadomestila za kritje stroškov za vzdrževalna dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih občine Lendava (Uradne objave občin Pomurja, št. 2/87).

Vzdrževanje objektov in naprav ter redna in pravilna agrotehnika na kmetijskih zemljiščih mora zagotoviti trajno delovanje celotnega melioracijskega sistema.

5. člen

Na melioriranih kmetijskih zemljiščih mora način rabe ustrezati naložbam v ta zemljišča. Kmetijska proizvodnja mora biti čimbolj intenzivna in ustrezati proizvodnemu programu, ki ga je za melioracijsko območje pripravil investitor v skladu z družbenim planom občine.

6. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč so dolžni dovoliti delavcem organizacij, ki so pooblaščene za izvajanje melioracij kmetijskih zemljišč ter vzdrževanje melioracijskih objektov in naprav ter osebam, ki imajo pravico vršiti nadzor, snemati, projektirati in zaznamovati zemljišča in vode, da stopijo na njihova zemljišča.

7. člen

Melioracijska dela se bodo izvajala po naslednjem vrstnem redu:
1. posek in odstranitev grmičevja,
2. zasutje depresij,
3. izvedba agromelioracije.

8. člen

Na melioracijskem območju je prepovedan promet z zemljišči, razen v primeru, če postane zemljišče družbena lastnina, prepovedano je tudi parceliranje zemljišč, graditev objektov, sajenje nasadov in gozdnega drevja ter spreminjanje kulture.

9. člen

Investitor melioracijskih del je ABC Pomurka, KZ Lendava TZO Turnišče.

10. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.
Številka: 464—1/89
Datum: 23. 6. 1989

Predsednik Skupščine
občine Lendava
Rudolf LEINER, l. r.

113

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85 in 48/86), 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, št. 23/77) ter na podlagi določil Statuta Krajevne skupnosti Dolga vas, je Skupščina KS Dolga vas na svoji seji, dne 3. 6. 1989 sprejela

SKLEP
o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samoprispevka za Krajevno skupnost Dolga vas

1. člen

Razpisuje se referendum za uvedbo krajevnega samoprispevka za območje KS Dolga vas, za dobo 5 let, od 1. 8. 1989 do 31. 8. 1994.

2. člen

Referendum bo v nedeljo, dne 9. 7. 1989 v vaškem domu v Dolgi vasi.

3. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom bodo uporabljena za sofinanciranje naslednjega programa:
— za izgradnjo sekundarnega telefonskega omrežja;
— za izgradnjo slačilnice ob novem nogometnem igrišču;
— za notranjo adaptacijo vaškega doma;
— za asfaltiranje treh odsekov vaških cest;
— za izgradnjo odvoda meteorne vode ob glavni cesti Lendava — državna meja na območju naselja;
— za izgradnjo odvodov meteorne vode z betonskimi koriti v vasi;

Skupna predračunska vrednost navedenih del znaša 1.425.236.000,— din ter se bo večina sredstev predvidoma zbralo s samoprispevkom.

4. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS Dolga vas v naslednji višini:

1. v denarju:
— 2 % od netto OD zaposlenih;
— 2 % od pokojnin;
— 2 % od katastrskega dohodka;
— 2 % od netto osebnega dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti;
— 2 % letno od povprečnega OD v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini;

2. v delovni obveznosti:
— vsako gospodinjstvo prispeva 20 delovnih ur na leto;

5. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85 in 48/86).

6. člen

Delavcem, ki so na začasnem delu v tujini in imajo stalno bivališče na območju KS Dolga vas, bo v pripravljalnem postopku za razpis referenduma posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto, osnovo in višino samoprispevka ter obdobje za katero se uvaja samoprispevek. Delavci, ki so na začasnem delu v tujini glasujejo na glasovalnih mestih, kjer so vpisani v volilni imenik.

7. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice pa so v delovnem razmerju.

8. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico naslednje vsebine:
KS
Dolga vas
Datum: 9. 7. 1989

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu, dne 9. 7. 1989 o uvedbi samoprispevka za sofinanciranje programa za KS Dolga vas za — izgradnjo

sekundarnega telefonskega omrežja, izgradnjo slačilnice ob novem nogometnem igrišču, adaptacijo vaškega doma, za asfaltiranje treh odsekov vaških cest, izgradnjo odvoda meteorne vode ob glavni cesti Lendava — državna meja in izgradnjo odvoda meteorne vode v vasi.

Samoprispevek se uvaja za dobo 5 let in sicer od 1. 8. 1989 do 31. 8. 1994.

Višina samoprispevka bo znašala:

1. v denarju:

— 2 % od netto OD zaposlenih;
— 2 % od pokojnin;
— 2 % od katastrskega dohodka;
— 2 % od netto osebnega dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti;
— 2 % letno od povprečnega OD v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini;

2. v delovni obveznosti:

— vsako gospodinjstvo prispeva 20 delovnih ur na leto;

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

glasujem

»ZA« »PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če soglaša z uvedbo samoprispevka oz. obkroži besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

9. člen

Glasovnice morajo biti overjene s štampiljko KS Dolga vas.

10. člen

Za izvedbo tega sklepa skrbi volilna komisija, ki jo imenuje Skupščina KS Dolga vas. Pri izvedbi referenduma se smiselno uporabljajo določila Zakona o volitvah in delegiranju v skupščino.

11. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo zbranih sredstev krajevnega samoprispevka bo upravljal svet krajevne skupnosti Dolga vas ter bo najmanj enkrat letno poročal zboru krajanov o poteku del in porabi sredstev.

12. člen

Skupščina krajevne skupnosti Dolga vas sprejme sklep o uvedbi krajevnega samoprispevka, če se bo večina glasovalcev na območju krajevne skupnosti Dolga vas na referendumu odločila za uvedbo krajevnega samoprispevka.

13. člen

Ta sklep začne veljati 8 dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Dolga vas, 3. 6. 1989

Predsednik
Skupščine KS Dolga vas
Banutai Janez, l. r.

114

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. l. SRS št. 35/85), Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. l. SRS št. 23/77), sklepa o razpisu referenduma za del območja KS, za uvedbo krajevnega samoprispevka v KS Logarovci—Berkovci in izida glasovanja na referendumu, dne 11. junija 1989 je skupščina KS Logarovci—Berkovci na seji, dne 13. junija 1989 sprejela

SKLEP

o uvedbi krajevnega samoprispevka za del območja KS Logarovci—Berkovci za naselje Grabe

1. člen

Za del območja KS Logarovci—Berkovci se uvede krajevni samoprispevek za naselje Grabe v denarju za obdobje petih let in sicer od 1. julija 1989 do 30. junija 1994.

2. člen

Sredstva zbrana s krajevnim samoprispevkom bodo uporabljena za financiranje naslednjega programa:

a) vzdrževanja gramoziranih krajevnih cest 60 %,
b) dokončno ureditev gasilskega doma 40 %.

Za funkcionalne izdatke KS za izvedbo referendumskega programa in delovanja društev in DPO, ki delujejo v okviru KS, se zagotavlja 5 % od zbranih sredstev samoprispevka.

3. člen

S samoprispevkom sebo v petih letih predvidoma zbrało 31,000.000,— dinarjev. Višina sredstev za posamezne namene se določi z letnim programom in finančnim načrtom KS Logarovci—Berkovci.

4. člen

Zavezanci samoprispevka so občani, ki imajo stalno prebivališče na območju KS v naselju Grabe:

— 2 % od neto OD iz delovnega razmerja
— 2 % od pokojnin
— 2 % od čistega dohodka od samostojne obrtne dejavnosti
— 10 % od katastrskega dohodka.

5. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

6. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom so strogo namenska in se bodo uporabljala izključno za program iz drugega člena tega sklepa. Sredstva se bodo zbirala na zbirnem računu SDK-ekspozitura Ljutomer, št.: 51930-842-029-82063 z oznako krajevni samoprispevek KS Logarovci—Berkovci.

7. člen

Samoprispevek od OD in pokojnin se obračunava ob vsakem izplačilu, od dohodka iz kmetijstva in obrtne dejavnosti pa obračunava in odteguje pristojni občinski organ.

8. člen

Nadzor nad dotokom sredstev, njihovi uporabi ter izvajanju del opravlja svet KS Logarovci—Berkovci, ki enkrat letno poroča skupščini KS in zboru občanov in delovnih ljudi v naselju Grabe.

9. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah občin Pomurja, uporabljati pa se začne s 1. julijem 1989.

Logarovci, 13. junija 1989

Predsednik skupščine:
Anton SLANA, l. r.

115

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 18/84, 37/85, 29/86) ter 254. člena Statuta občine G. Radgona (Ur. objave, št. 41/81 in 7/86) je izvršni svet Skupščine občine Gornja Radgona na seji, dne 25. 5. 1989 sprejel

SKLEP

o javni razgrnitvi lokacijskega načrta »benzinski servis« Gor. Radgona

1.

Izvršni svet ugotavlja, da je osnutek lokacijskega načrta »benzinski servis« v G. Radgoni v skladu z družbenim planom občine G. Radgona za srednjeročno plansko obdobje 1986—1990. in v skladu z zakonom o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86).

2.

Javno se razgrne osnutek lokacijskega načrta »benzinski servis« v G. Radgoni, ki ga je izdelal SGP Konstruktor TOZD PTB Komunaprojekt Maribor, za dobo 30 dni.

3.

Osnutek lokacijskega načrta se javno razgrne v prostorih krajevne skupnosti G. Radgona in prostorih občine G. Radgona.

4.

Organizacije združenega dela, druge organizacije in skupnosti, organi ter društva, delovni ljudje in občani, lahko do poteka roka razgrnitve podajo pisne pripombe na kraju razgrnitve ali pa pošljejo na upravno organizacijo za urbanistično planiranje občine G. Radgona.

5.

Ta sklep se objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 351-541/88
Datum: 25. 5. 1989

PREDSEDNIK
IZVRŠNEGA SETA SO GOR. RADGONA
dipl. ing. agr.

116

Na podlagi 2. člena Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini M. Sobota (Uradne objave, št. 8/89) je Izvršni svet Skupščine občine M. Sobota, na seji, dne 23. maja 1989, sprejel naslednji

SKLEP
o valorizaciji komunalnih taks.

V odloku o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah (Uradne objave, št. 5/88) se dinarski zneski, s katerimi je določena višina turistične takše spremenijo tako, da se glasijo:

V 1. odstavku tarif. št. 3 se zneski nadomestijo:

v a) točki

— za domače goste 3.000.— din

— za tuje goste 6.000.— din

v b) točki

— za domače goste 1.800.— din

— za tuje goste 3.800.— din

II.

Ta sklep velja dan po objavi v Uradnih objavah, uporablja pa se od 24. maja 1989 dalje.

Številka: 06-11/86-5

Datum: 23. 5. 1989

Predsednik
Izvršnega sveta
Janez ŠTOTL

117

Na podlagi 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85), 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. list SRS, ŠT. 23/77) in 47. člena Statuta krajevne skupnosti Zenkovci ter izida glasovanja na referendumu dne 4. 6. 1989, je Svet krajevne skupnosti Zenkovci na seji dne 7. 6. 1989 sprejel

SKLEP
o uvedbi dodatnega krajevnega samoprispevka za naselji: Beznovci in Zenkovci, poleg že uvedenega krajevnega samoprispevka s sklepom o uvedbi krajevnega saoprispevka št. 57/85, z dne 16. 12. 1985 (Ur. objave št. 30/1985, z dne 26. 12. 1985).

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 4. 6. 1989 se za naselji Beznovci in Zenkovci, uvede dodatni krajevni samoprispevek v denarju.

2. člen

Krajevni samoprispevek se uvede za dobo petih let in sicer od 1. 7. 1989 do 31. 7. 1994.

3. člen

Sredstva zbrana s tem samoprispevkom bodo uporabljena za:

BEZNOVCI: za modernizacijo lokalne ceste Zenkovci—Beznovci—Vadarci (ali Domajinci)

ZENKOVCI: za modernizacijo cest v naselju Zenkovci.

4. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo svoje stalno bivališče na območju KS Zenkovci, naselja Beznovci in Zenkovci in to v naslednji višini:

NASELJA BEZNOVCI:

— 1 % od netto OD iz delovnega razmerja oz. nadomestila

— 2 % od dohodka oseb, ki opravljajo obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti

— 10 % od katasterskega dohodka

— 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu v R Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini

— 1 % od pokojnin

— lastniki osebnih avtomobilov 40.000.— din na leto

— lastniki traktorjev 30.000.— din na leto

Svet krajevne skupnosti Zenkovci se pooblašča, da vsako leto določi novi denarni prispevek od osebnih avtomobilov in traktorjev.

NASELJA ZENKOVCI:

— 2 % od netto OD iz delovnega razmerja oz. nadomestila

— 2 % od dohodka obrtnikov

— 2 % od pokojnin

— 2 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu v SR Sloveniji delavci, ki so na začasnem delu v tujini

— 10 % od katasterskega dohodka.

5. člen

Samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 18. člen Zakona o samoprispevku.

6. člen

Sredstva samoprispevka se bodo zbirala na posebnem zbirnem računu SDK Murska Sobota številka: 51900-842-035-82250 za KS ZENKOVCI. Svet krajevne skupnosti lahko sredstva samprispevka, ki so začasno prosta, vroči za določen čas, v skladu s programom.

7. člen

Samoprispevek iz OD iz delovnega razmerja in pokojnin, nakazujejo izplačevalci OD oz. pokojnin, samoprispevke iz KD in obrtnikov obračunava uprava za družbene prihodke občine Murska Sobota, samprispevek od zaposlenih v tujini in od samoprispevka na osebne avtomobile in traktorje, pa KS Zenkovci.

8. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev, opravlja Svet KS, ki o tem poroča vsako leto Skupščini KS in Zboru občanov.

9. člen

Ta sklep začne veljati 8. dan po objavi v Uradnih objavah Pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 7. 1989.

Številka: 15/1989

Datum: 6/6-1989

Predsednik sveta KS:
Bela BUKVIČ, l. r.

VESTNIK DELEGATSKI

Delegatsko glasilo občine
Murska Sobota
Številka 4
Leto IX
22. junija 1989

VSEBINA 4. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

— OSNUTEK SPREMEMB IN DOPOLNITEV DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE OD LETA 1986—2000

OSNUTEK SPREMEMB IN DOPOLNITEV DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE OD LETA 1986 DO LETA 2000

UVODNA BESEDA DELEGATOM

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota je na seji dne 13. junija 1989 določil besedilo osnutka sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine M. Sobota za obdobje od leta 1986 do leta 2000, ki ga daje v javno razpravo.

Zbori občinske skupščine so dne 21. aprila 1988 sprejeli odlok o pripravi in sprejetju sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine M. Sobota za obdobje od leta 1986 do 2000 ter sprememb in dopolnitev družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 (Ur. objave občin Pomurja, 13/88). Na tej osnovi sta bila izdelana Analiza izvajanja družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 v letih 1986—1988, z oceno pogojev za spreminjanje in dopolnjevanje dolgoročnega in družbenega plana občine ter Smernice za spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana občine Murska Sobota od leta 1986 do leta 2000 ter družbenega plana občine za obdobje 1986—1990 (Ur. objave občin Pomurja, 31/88).

Predloženi osnutek sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana temelji na usmeritvah iz smernic za spremembe in dopolnitve ter novega Zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije (Ur. list SFRJ, 76/88).

Glede na to so spremembe in dopolnitev izdelane le na tistih področjih, ki so z zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja opredeljena kot planska kategorija družbenopolitične skupnosti oz. občine in so hkrati izpostavljena v smernicah kot področje, kjer se predvidevajo spremembe.

Osnutek je sestavljen v dveh enakovrednih delih: tekstualni in kartografski del dolgoročnega plana. Tekstualni del je oblikovan kot amandmaji k posameznim točkam. Dolgoročni plan občine za obdobje od leta 1986—2000 je objavljen v Ur. objavah občin Pomurja, št. 24, z dne 31. julij 1986. V besedilu osnutka so vključena tudi pojasnila k osnutku kartografskega dela plana. Kartografsko gradivo bo v času javne razprave razgrnjeno in dostopno vsem nosilcem planiranja. V času priprave predloga bodo opravljene tudi nujne redakcijske uskladitve in popravki besedila dolgoročnega plana.

Novo besedilo je v osnutku zapisano z velikimi črkami, besedilo, ki se črta, pa je v oklepajih.

Javna razprava o osnutku dolgoročnega plana bo trajala do 15. avgusta 1989. Vse pripombe iz javne razprave bo zbiral komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine M. Sobota, ki bo skupaj s strokovno organizacijo Zavodom za ekonomiko in urbanizem M. Sobota ter komisijo za pripravo planskih aktov pri Izvršnem svetu SO predloge strokovno proučil, Izvršni svet SO bo besedilo predloga sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana določil predvidoma na seji v mesecu septembru 1989.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

1. V točki 3.3. Gospodarska rast, proporci in delitve se na koncu petega odstavka doda naslednje besedilo: »TER V PROGRAME ZA SANACIJO OKOLJA, VARČEVANJE IN RACIONALNO RABO ENERGETSKIH SUROVIN«.

2. V točki 4.1. Industrija se za prvim odstavkom doda novi stavek z naslednjo vsebino: »PRAV TAKO BOMO STREMELI ZA VEČJO RECIKLAŽO IN NAJVEČJO MOŽNO RAZGRADNJO OKOLJU ŠKODLJIVIH SNOVI PRED DOKONČNIM ODLAGANJEM«.

3. V točki 4.2. Kmetijstvo se:

a) prvi odstavek dopolni in spremeni tako, da na novo glasi: »Razvoju kmetijstva bo v dolgoročnem obdobju dana prioriteta predvsem zaradi naravnih danosti in pomena te dejavnosti pri pridelavi hrane in stopnje razvitosti. Z racionalno proizvodnjo, večjo izkoriščenostjo razpoložljivih kmetijskih zemljišč, uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov in drugimi posegi OB UPOŠTEVANJU EKOLOŠKIH KRITERIJEV zagotovili rast kmetijske proizvodnje 4 % povprečno letno. Rast rastlinske proizvodnje bo nekoliko hitrejša. Skrbeli bomo za varovanje in smotrno rabo kmetijskih zemljišč Z UČINKOVITEJŠO ORGANIZACIJO PROIZVODNJE, preprečevali nadaljnje drobljenje zemljišč in pospeševali komasacije kmetijskih zemljišč ter (nadaljevali proces in podružbljanje kmetijske proizvodnje) Z UPOŠTEVANJEM NORMALNE OBREMENITVE ZEMLJIŠČ Z ŽIVINOREJSKO PROIZVODNJO, OBLIKOVALI TAKŠNE PROIZVODNE ENOTE V KMETIJSKI PROIZVODNJI, KI NE BODO NEGATIVNO VPLIVALE NA ZDRAVO OKOLJE IN PRIDELAVO BIOLOŠKO ČISTE HRANE. Manjše kmetije bodo usmerjene v dohodkovno intenzivnejšo proizvodnjo, zlasti proizvodnjo povrtnin, sadja, zelišč IN DRUGIH DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI.«

b) dopolni peti odstavek z naslednjim tekstom:

»Za dosego teh ciljev bo potrebno zmanjšati površine, ki so sedaj pod travniki, povečati obdelovalne površine z melioracijami in drugimi agrotehničnimi ukrepi, KI BODO PREDHODNO NARODNOGOSPODARSKO IN EKOLOŠKO VERIFICIRANE, aktivirati vse neobdelane površine ter vlagati v namakalne sisteme.

4. V točki 4.3. Gozdarstvo se:

a) v prvem odstavku dodata dve novi alinei, ki se glasita:

— »SMOTRNO RABO IN KREPITEV NARAVNIH GOZDNIH ZMOGLJIVOSTI»

— »VEČJA VLAGANJA V GOZDOVE NA PODROČJU VARSTVA IN GOJENJA GOZDOV.«

b) V četrti alinei istega odstavka se na koncu doda novi stavek z naslednjo vsebino:

»Z UPORABO SODOBNE TEHNOLOGIJE IN SKRBJO ZA VARSTVO NARAVE BO PRI GRADNJI CEST V GOZDU ČIM MANJ POŠKODB.«

5. V točki 4.5. Gostinstvo in turizem se na koncu doda novi odstavek:

»OBMOČJA ZA TURISTIČNE OZ. REKREATIVNE NAMENE JE MOŽNO OPREDELITI TUDI TAM, KJER SO DOBRINE SPLOŠNEGA POMENA Z ZAKONI POSEBEJ ZAŠČITENE, PRI ČEMER JE TREBA UKREPATI SELEKTIVNO GLEDE NA POTENCIALNI SKUPNI GOSPODARSKI UČINEK IN RABE, KI SE MED SEBOJ NE IZKLJUČUJEJO.«

6. V točki 4.7. Energetika se:

a) spremeni in dopolni prvi odstavek, ki se na novo glasi: »Z gradnjo in posodabljanjem električnega omrežja se bo izboljšala kvaliteta oskrbe porabnikov na vseh območjih občine. (Vključili se bomo v priprave in gradnjo hidroelektrarne na reki Muri). V TEM OBDOBJU BODO PRIPRAVLJENE STROKOVNE PODLAGE ZA HIDROELEKTRARNE NA REKI MURI. ODLOČITEV O GRADNJI BO SPREJETA ŠELE PO PROUČITVI VSEH VPLIVOV GRADNJE IN OBRATOVANJA ELEKTRARN NA OKOLJE. Izgradnji hidroelektrarne se daje v SRS prednost zaradi večje naslonitve na lastne vire, ugodnejše obratovalne stroške ter daljše življenjske dobe in zanesljivejšega obratovanja.«

b) Spremeni se prvi stavek drugega odstavka tako, da se glasi:

»Poraba (tekočih TRDIH goriv mora dolgoročno upadati z nadomeščanjem (tekočih) TRDIH goriv s TEKOČIMI IN PLINASTIMI TER Z drugimi TEHNOLOŠKO ČISTEJŠIMI viri energije.«

c) Četrti odstavek se dopolni z naslednjim besedilom: »Z ZMANJŠANJEM PORABE NA ENOTO PROIZVODA.«

d) Za petim odstavkom se doda novi šesti odstavek z naslednjo vsebino: »V SODELOVANJU Z REPUBLIŠKO ENERGETSKO SKUPNOSTJO BOMO S SREDNJEROČNIMI PLANI DOLOČILI LOKACIJE ZA GRADNJO MALIH HIDROELEKTRARN.«

7. V točki 4.8. Promet in zveze se:

a) Za prvim odstavkom doda novi stavek:

»PRAV TAKO JE POTREBNO PREUSMERITI VEČJI DEL TOVORNEGA PROMETA S CESTE NA ŽELEZNICO.«

b) V četrtem odstavku se na koncu šeste alinee doda besedilo:

»TER ORGANIZACIJA NOVIH STORITEV«.

8. V točki 4.11. Komunalna dejavnost se v četrtem odstavku črta besedilo

»in zgraditi ustrezne čistilne naprave« in nadomestiti z naslednjim:

»TER ZARADI VARSTVA VODNIH VIROV IN OKOLJA ZGRADITI ČISTILNE NAPRAVE V VSEH LOKALNIH CENTRIH IN INDUSTRIJSKIH OBRATIH.«

9. V točki 7. Skladnejši razvoj občine in krajevnih skupnosti se na koncu tretjega odstavka doda besedilo:

»TER SREDIŠČEM, KJER JE PRISOTEN ZASTOJ V RAZVOJU OZ. NAZADOVANJE IN OBMOČJEM, KI SO DEMOGRAFSKO OGROŽENA.«

10. V točki 8. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita se za zadnjim odstavkom doda novi odstavek, ki se glasi:

»SKUPŠČINA OBČINE BO ZA POTREBE SLO IN DS Z DOLGOROČNIM PLANOM OPREDELILA ZASNOVE OBMOČIJ TER NA TA NAČIN OMOGOČILA USKLAJEVANJE ZASNOV V PROSTORU. V KARTOGRAFSKEM DELU, NA KARTI ZASNOVA OBMOČIJ ZA POTREBE SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE JE SPREJETA ZASNOVA OBMOČIJ IZKLJUČNE IN OBČASNE RABE TER OBMOČJE MOŽNE IZKLJUČNE RABE, KOT IZHODIŠČE ZA DOLGOROČNI IN SREDNJEROČNI PLANSKI AKT SIS in OBČINE.«

11. V točki 6.1.2. Vodnogospodarske ureditve, objekti in naprave se:

a) za drugim odstavkom doda naslednje besedilo: »ZARADI IZREDNO VISOKE ONESNAŽENOSTI OBEH NAJPOMEMBNEJŠIH VODOTOKOV V OBČINI MURSKA SOBOTA, MURE (III—IV, IV. STOPNJA ONESNAŽENOSTI) IN LEDAVE (V ZGORNJEM TOKU — DO MURSKE SOBOTE II.—III. III. STOPNJA ONESNAŽENOSTI IN DOLVODNO OD MURSKE SOBOTE III.—IV. IV. STOPNJA ONESNAŽENOSTI) BO POTREBNO PRI NAJVEČJIH ONESNAŽEVALCIH DOSEČI TAKO STOPNJO TEHNOLOŠKEGA PROCESA, DA SE OBREMENITEV VODOTOKOV ZMANJŠA NA ŠE SPREJEMLJIVO MEJO.«

b) V zadnjem odstavku dopolni prvi stavek tako, da na novo glasi:

»Nadaljevalo se bo z regulacijo Ledave s pritoki in Kučnice ter gradnjo akumulacije na Martjanskem potoku TER DOLENSKEM IN KOBILJSKEM POTOKU.«

c) Na koncu točke se doda naslednji tekst: »V KARTOGRAFSKEM DELU, NA KARTI ZASNOVA VODNEGA GOSPODARSTVA SO KOT OBVEZNA IZHODIŠČA DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENE PODTALNICE IN DRUGI IZVIRI, VEČNAMENSKI ZBIRALNIKI IN ZAJETJA VODE, OBMOČJA OSKRBE S PRIMARNIMI VODOVODI VODODEFICITARNA OBMOČJA TER REGULACIJE VODOTOKOV.«

12. V točki 6.1.3. Varovanje in izkoriščanje vodnih virov se zadnji odstavek spremeni in dopolni tako, da na novo glasi: (Za reševanje perspektivne porabe pitne in tehnološke vode bo potrebno organizirati eksploatacijo za območje občine v Krogu in Krajini in zagotoviti tehnološko vodo iz obstoječih in predvidenih akumulacij predvsem v Martjancih). ZA POTREBE PERSPEKTIVNEGA REŠEVANJA PROBLEMA OSKRBE Z NEOPOREČNO PITNO IN TEHNOLOŠKO VODO JE AKTIVIRANO ZAJETJE PRI NASELJU KROG OB MURI. NA ZAJETJE KROG BO VODOOSKRBNO VEZAN VEČJI DEL JUŽNEGA DELA OBČINE MURSKA SOBOTA IN NEKATERA DRUGA NASELJA NOSILKE CENTRALNIH FUNKCIJ. Pri študijsko raziskovalnem programu na vodnogospodarskem področju je potrebno upoštevati predvsem prednostna področja kmetijstvo, energetiko in okolje.

13. V točki 6.2. Zasnova namenske rabe prostora Se kot uvod k podtočkam doda naslednje besedilo:

»ZA VSA ZEMLJIŠČA BOMO Z DOLGOROČNIM PLANOM OPREDELILI NJIHOVO FUNKCIJO V DRUŽBENI REPRODUKCIJI. V PROSTOR NE BO MOGOČE POSEGATI, ČE V DOLGOROČNEM PLANU NE BO OPREDELJENA ZASNOVA ORGANIZACIJE DEJAVNOSTI V PROSTORU IN ZASNOVA NAMENSKE RABE PROSTORA.«

14. V točki 6.2.1. Območja kmetijskih zemljišč se za drugim odstavkom doda novi z naslednjo vsebino:

»NA KARTI ZASNOVA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA JE PRIKAZANO I. OBMOČJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, KOT OBVEZNO IZHODIŠČE DOLGOROČNEGA PLANA SR SLOVENIJE ZA PRIPRAVO PLANSKIH AKTOV OBČINE. NAMEMBNOST TEH POVRŠIN SE NE SME SPREMINJATI.«

15. V točki 6.2.2. se na koncu dodata nAslednja dva nova odstavka:

»POSEBNO SKRB V DOLGOROČNEM PLANIRANJU GOZDNEGA PROSTORA JE TREBA POSVETITI BIOLOŠKI NESTABILNOSTI GOZDOV S CILJEM ZMANJŠEVANJA POSLEDIC ZA REPRODUKCIJSKO SPOSOBNOST GOZDOV IN KVALITETE GOZDNE MASE.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA SO KOT OBVEZNA IZHODIŠČA DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANOV AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENE ZASNOVA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, ZASNOVA AGRARNIH OPERACIJ IN ZASNOVA GOZDOV.«

16. V točki 6.2.3. Območja za raziskovanje in izkoriščanje rudnin se na koncu dodata dva nova odstavka z naslednjo vsebino:

»NA PODLAGI REZULTATOV RAZISKAV GEOTERMALNE VODE IN IZKUŠENJ PRI NJIHOVI UPORABI JE POTREBNO POSPEŠITI AKTIVNOSTI ZA VEČJO IZRABO RAZPOLOŽLJIVIH KOLIČIN GEOTERMALNE VODE KOT ENERGETSKEGA VIRA TER ZA POTREBE KMETIJSKE PROIZVODNJE IN DRUGE NAMENE.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA RUDNIN JE KOT OBVEZNO IZHODIŠČE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENA ZASNOVA RUDNIN, KI PRIKAZUJE ENERGETSKE IN NEKOVINSKE RUDNINE, OBMOČJE MINERALNE VODE TER KREMEN IN KREMENČEV PESEK.«

17. V točki 4.2.4. Območja voda

a) Prvi odstavek se v celoti črta

b) v drugem odstavku se na koncu namesto pike, postavi vejica in doda tekst: »DOLENCIH IN MOTVARJEVCIH.«

c) Na koncu se doda novi odstavek:

»V PROCESU SANACIJE EKSPLOATIRANIH VEČJIH GRAMOZNIC V OBČINI MURSKA SOBOTA JE POTREBNO Z USTREZNIMI ANALIZAMI PRIMERNOSTI POSAMEZNIH LOKACIJ IZOBLIKOVATI DOKONČNO FUNKCIJO DEGRADIRANEGA PROSTORA.«

18. V točki 6.2.5. Območja varovanja naravne in kulturne dediščine in ostalih vrednot okolja se na koncu dodajo naslednji odstavki:

»ZA UČINKOVITO VAROVANJE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE IN NJENEGA VKLJUČEVANJA V PLANSKE PROCESE JE PREDVSEM POMEMBNO EVIDENTIRANJE SPOMENIŠKEGA FONDA IN STROKOVNA VALORIZACIJA. V CILJU OHRANJANJA SPOMENIKOV NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE Z DOLGOROČNIM PLANOM OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1986—2000 RAZEN SPOMENIKOV, KI PREDSTAVLJAJO OBVEZNO IZHODIŠČE DOLGOROČNEGA PLANA SR SLOVENIJE ZA PRIPRAVO DOLGOROČNIH PLANOV OBČIN, EVIDENTIRAMO ŠE SPOMENIKE, KI JIH OBRAVNAVAMO KOT OBVEZNO IZHODIŠČE DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE MURSKA SOBOTA ZA PRIPRAVO DRUŽBENIH PLANOV V SREDNJEROČNIH OBDOBJIH.

POPIS SPOMENIKOV NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE, KOT OBVEZNIH IZHODIŠČ DOLGOROČNEGA PLANA OBČINE, JE DOKUMENTACIJSKO GRADIVO K DOLGOROČNEMU PLANU IN JE NJEGOV SESTAVNI DEL.

PRI VAROVANJU NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE BOMO PRI USKLAJEVANJU NAVZKRIŽNIH INTERESOV IZHAJALI IZ ZAKONSKIH OPREDELITEV ZAVAROVANJA TER MOŽNIH NAČINOV UPORABE OZ. NJENE VKLJUČITVE V DRUŽBENO REPRODUKCIJO.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE JE OPREDELJENA ZASNOVA VARSTVA NARAVNE DEDIŠČINE IN ZASNOVA VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE KOT OBVEZNO IZHODIŠČE ZA PRIPRAVO IN OBLIKOVANJE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE.«

19. V točki 6.2.6. se:

a) za prvim odstavkom doda naslednji novi odstavek:

»GRADITI BO TREBA PREDVSEM NA ZEMLJIŠČIH, KI SO MANJ PRIMERNA ZA KMETIJSKO PRIDELAVO IN SICER TAKO, DA SE GRADNJA NAČRTUJE ZUNAJ ALI OB ROBU ZAOKROŽENIH ZEMLJIŠČ, DA SE Z GRADNJO ČIM MANJ OMEJUJE PRIMARNA RABA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, DOPUŠČA MOŽNOST ZA RACIONALNO UPORABO IN UVAJANJE SODOBNE TEHNOLOGIJE TER SE PRI NAČRTOVANJU POSELITVE ČIMBOLJ VARUJEJO ZEMLJIŠČA PROIZVODNO USMERJENIH IN ZAŠČITENIH KMETIJ.«

b) Črta zadnji stavek na koncu besedila te točke.

20. V točki 6.2.7. Poselitvene površine zunaj ureditvenih območij naselij se:

a) v drugem odstavku črta besedilo »ki so še nadalje predvidene v sledečih območjih, oz, katastrskih občinah:

— Bodonci, Šalamenci, Gorica, Vaneča, Moščanci,

— Dolina, Bokrači, Sebeborci, Andrejci, Ivanovci, Kukeč

— Zg. Moravci, Suhi vrh, Tešanovci, Vučja gomila, Selo, Bogojina, Filovci, Bukovnica ter pri Gradu, Gor. Petrovcih, Šalovcih, Kraščih in Križevcih.«

in nadomesti z naslednjim tekstom:

»PRI GRADNJI VIKENDOV IN VINSKIH KLETI SE BODO UPOŠTEVALE KRAJINSKE ZNAČILNOSTI OBMOČIJ IN NAMENSKA RABA PROSTORA, KAR BO KONKRETIZIRANO V PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH, IZDELANIH NA PODLAGI USMERITEV DRUŽBENEGA PLANA OBČINE.«

b) Na koncu te točke se dodata dva nova odstavka:

»SPREMEMBA NAMEMBNOSTI KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ ZA POTREBE GRADNJE BODISI STANOVANJSKIH BODISI OBJEKTOV NAMENJENIH PROIZVODNJI, BO MOŽNO NA PODLAGI USMERITEV DRUŽBENIH PLANOV ZA POSAMEZNO SREDNJEROČNO OBDOBJE, POD POGOJI DOLOČENIH V ZAKONSKIH PREDPISIH IN ČE NE PREDSTAVLJAJO ODSTOPANJA OD OBVEZNIH IZHODIŠČ DOLGOROČNEGA PLANA SR SLOVENIJE ZA PRIPRAVO DOLGOROČNIH PLANOV OBČIN. NAVEDENE SPREMEMBE SO DOVOLJENE SAMO NA KMETIJSKIH POVRŠINAH RAZVRŠČENIH V II. OBMOČJE.

NAMENSKA RABA NAJBOLJŠIH KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ SE PO USMERITVAH DOLGOROČNEGA IN SREDNJEROČNEGA PLANA IZJEMOMA LAHKO SPREMENI POD POGOJEM, DA INVESTITOR ZAGOTOVI ENAKOVREDNO NADOMESTITEV IZGUBLJENEGA PROIZVODNEGA POTENCIALA Z USPOSOBITVIJO MANJ KVALITETNIH ZEMLJIŠČ, VENDAR LE ZARADI:

— IZKORIŠČANJA RUDNIN, POMEMBNIH ZA DOLGOROČNI RAZVOJ SR SLOVENIJE;

— GRADNJE INFRASTRUKTURNIH OBJEKTOV IN NAPRAV, KI SO KOT OBVEZNO IZHODIŠČE DOLOČENE V DOLGOROČNEM PLANU SR SLOVENIJE ALI OBČINE IN JIH ZARADI TEHNIČNIH ELEMENTOV ALI DRUGIH VZROKOV NI MOGOČE URESNIČITI NA MANJ VREDNIH ZEMLJIŠČIH;

— DODATNEGA OPREMLJANJA Z DEJAVNOSTMI, KI SO NUJNO POTREBNE ZA ZADOVOLJEVANJE FUNKCIJ, KI JIH IMA NASELJE V OMREŽJU NASELIJ, ČE ZA TO NI NA RAZPOLAGO USTREZNIH STAVBNIH ZEMLJIŠČ, ALI MANJ VREDNIH KMETIJSKIH IN GOZDNIH ZEMLJIŠČ;

— NUJNE FUNKCIONALNE ZAKLJUČITVE PRED SPREJETJEM TEGA PLANA PRIČETIH IN S PRIMARNO KOMUNALNO INFRASTRUKTURO OPREMLJENIH STANOVANJSKIH OBMOČIJ KOMPLEKSNE GRADITVE.«

21. Na koncu točke 6.2.8. Območja večjih infrastrukturnih objektov in naprav zunaj ureditvenih območij naselij se dodajo naslednji odstavki:

»V KARTOGRAFSKEM DELU, NA KARTI ZASNOVA PROMETNEGA OMREŽJA SO KOT OBVEZNA IZHODIŠČA DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENE: ZASNOVA CESTNEGA OMREŽJA (MAGISTRALNE, REGIONALNE IN LOKALNE CESTE), ZASNOVA ŽELEZNIŠKEGA OMREŽJA (GLAVNA, STRANSKA ŽELEZNIŠKA PROGA) IN ZASNOVA OMREŽJA LETALIŠČ.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA ENERGETSKEGA OMREŽJA JE PREDSTAVLJENA ZASNOVA ELEKTROENERGETSKEGA OMREŽJA V KATERI SO OPREDELJENE HIDROELEKTRARNE NAD 10 MW, DALJNOVODI IN RAZDELILNE TRANSFORMATORSKE POSTAJE 110; TER ZASNOVA PLINOVODNEGA OMREŽJA, KI OPREDELJUJE MAGISTRALNI IN PRIMARNI PLINOVOD TER MERNO REGULACIJSKO POSTAJO NA MAGISTRALNEM PLINOVODU KOT OBVEZNO IZHODIŠČE ZA PRIPRAVO IN OBLIKOVANJE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE.

V KARTOGRAFSKEM GRADIVU, ZASNOVA OMREŽJA ZVEZ, SO KOT OBVEZNO IZHODIŠČA DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENE ZASNOVA TELEFONSKEGA OMREŽJA (GLAVNA CENTRALA, VOZLIŠČNA CENTRALA), ZASNOVA JAVNEGA OMREŽJA ZA PRENOS PODATKOV, ZASNOVA POŠTNO PROMETNEGA OMREŽJA IN ZASNOVA TELEGRAFSKEGA OMREŽJA.«

22. V točki 6.2.9. Dolgoročne osnove varstva okolja se:

a) v tretjem odstavku črta druga alinea

b) na koncu tretjega odstavka doda besedilo:

»V TA NAMEN SE V OBČINI DOLOČIJO EMISIJE, PRIPRAVI KATASTER ONESNAŽEVALCEV TER IZDELAJO SANACIJSKI PROGRAMI PREUREDITVE OBJEKTOV, OBRATOV IN NAPRAV.«

c) peti odstavek te točke dopolni tako, da na novo glasi:

»Nujno je razširiti in usposobiti obstoječe čistilne naprave ter pospešiti gradnjo čistilnih zmogljivosti povsod tam, kjer je koncentracija onesnaževalcev večja. Posebej velja to za farmi Nemščak in Jezera TER PROIZVODNJO KREMENČEVIH PESKOV V PUCONCIH, iz katerih odtekajo neočiščene odplake direktno v vodotoke in neposredno ogrožajo podtalnico ter onesnažujejo ožje in širše okolje. ONESNAŽEVALCI BODO VSAK NA SVOJEM PODROČJU ZAGOTOVILI IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI OKOLJA.«

d) Za petim odstavkom se doda novi z naslednjo vsebino:

»VEČJA SKRB BO POSVEČENA VARSTVU TAL. VZPOSTAVLJEN BO SISTEM NADZORA NAD ONESNAŽEVANJEM TAL IN NADZORA NAD RABO KEMIČNIH SREDSTEV V KMETIJSTVU. PRIPRAVLJENE BODO STROKOVNE OSNOVE ZA OPREDELJEVANJE IN SANIRANJE OBMOČIJ ONESNAŽEVANJA TAL.«

e) Zadnji stavek sedmega odstavka, ki glasi:

»Kot začasna lokacija, ki bo zadostovala do konca srednjeročnega obdobja je predvideno odlagališče odpadkov na območju Budinskega mlina pri Rakičanu.«

se črta in nadomesti z naslednjim:

»ZA POTREBE ODLAGANJA KOMUNALNIH ODPADKOV V OBČINI MURSKA SOBOTA SE BO UREDILA LOKACIJA DEPONIJE PRI NASELJU PUCONCI.«

f) Na koncu točke se dodata naslednja dva odstavka:

»V SISTEMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA BOMO

VKLJUČEVALI PODROČJE VARSTVA OKOLJA V PROGRAME REDNEGA IN DOPOLNILNEGA IZOBRAŽEVANJA.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA SANACIJ JE KOT OBVEZNO IZHODIŠČE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENA ZASNOVA STRATEGIJE, IZVEDBE, KAKOVOSTI VODA IN ZASNOVA SANACIJE VODA TER ZASNOVA RAZMESTITVE ČISTILNIH NAPRAV.«

23. V točki 6.3.1. Urbanistične zasnove naselij se v tretjem odstavku črta druga alinea.

24. V točki 6.3.2 Krajinske zasnove območij:

a) v tretjem odstavku se v celoti črtajo tretja, četrta in peta ter šesta alinea.

b) četrti odstavek se spremeni tako, da na novo glasi:

Po sprejetju družbenega plana občine za obdobje 1986—2000 bi se območje, kjer (so predvidene urbanistične zasnove naselij in krajinske zasnove območij, ter pripravljale in sprejemale kot dopolnitve oz. sestavni deli družbenega plana po enakem postopku kot družbeni plan občine.) JE PREDVIDENA KRAJINSKA ZASNOVA, TA PRIPRAVLJALA IN SPREJEMALA KOT DOPOLNITEV OZIROMA SESTAVNI DEL DRUŽBENEGA PLANA PO NAKEM POSTOPKU KOT DOLGOROČNI PLAN OBČINE.

25. V točki 6.4. Načini nadaljnjega urejanja območij s prostorskimi in izvedbenimi akti se:

a) v prvem odstavku pri naštevanju ureditvenih in zazidalnih

— črta druga alinea,

— v peti alinei se črta tekst: »Šalovci—Hodoš, Gederovci—Sodišinci, Vanča vas, Rankovci—Borejci, Petanjci, Kuzma,«

— v šesti alinei se črta »Zg. Moravci, vinorodna območja,«

— v osmi alinei se črtata besedi: »urbanistične zasnove,«

b) v delu te točke, kjer se naštevajo prostorsko ureditveni pogoji v drugi alinei črta beseda »posamično«,

c) na koncu točke se doda naslednji tekst:

»V KARTOGRAFSKEM DELU, NA KARTI ZASNOVA NASELIJ IN OBMOČIJ ZA POSELITEV SO KOT OBVEZNA IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO IN OBLIKOVANJE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV SIS IN OBČINE OPREDELJENA UREDITVENA OBMOČJA NASELJA IN DRUGA UREDITVENA OBMOČJA.

V KARTOGRAFSKEM DELU, ZASNOVA NAČINOV UREJANJA PROSTORA SO KOT OBVEZNA IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO IN OBLIKOVANJE DOLGOROČNIH IN SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV OBČINE OPREDELJENI ZAZIDALNI, UREDITVENI IN LOKACIJSKI NAČRT TER PROSTORSKI UREDITVENI POGOJI.«

26. V točki 6.5. Prostorske sestavine dolgoročnega plana, ki so obvezno izhodišče za pripravo družbenega plana občine se:

a) v prvem odstavku v šesti alinei črta besedilo »obstoječem obsegu pred spreminjanjem namembnosti in pridobivanje novih zemljišč«

in nadomesti z:

»SKLADU Z USMERITVAMI IZ DOLGOROČNEGA PLANA«.

b) v petem odstavku se

— šesta alinea spremeni in dopolni z naslednjim:

»(pomembnejša) PRVA območja kmetijskih zemljišč (in gozdov) GOZDOV S POSEBNIM POMENOM TER VAROVALNI GOZDOVI, območje za raziskovanje in pridobivanje rudnin, območja pomembnejših vodnih virov ter območja naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov.«

— črtajo sedma, deveta in deseta alinea.

Radijski in televizijski spored od 23. do 29. junija

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranja oddaja domačega radia za vaš kratek čas in dobro voljo! Prebujali se boste ob milih zvokih prijetne glasbe in že zavoljo tega boljše volje zakorakali v konec tedna). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, Utrip življenja — petkova reportaža, reklame, glasba). 18.00 21-232.

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Spored za otroke in mlade. Nevarni zaliv, ang.-avstral. nadaljevanka. 18.40 Gorska fOlklora: Norveška. 18.55 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.15 V hribih se dela dan, dokumentarna serija. 20.55 Kriminalna zgodba, ameriška nanizanka. 21.40 Štirje elementi: Voda. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.05 Poletna noč, Uboga mala bogatašinja, ameriška nadaljevanka. 24.00 Težki časi, ameriški film.

TV ZAGREB

Prvi program

8.30 Šolska tv, in ponovitve. 17.45 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Vrnitev Sherlocka Holmesa. 20.55 Glasbena oddaja. 21.55 Dnevnik. 21.45 Kultura. 22.50 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Stari (nadaljevanka). 21.20 Ljubimec Kreuzberg. 21.15 Filmske novitete. 22.45 Dolg konec tedna. 0.25 Miami Vice.

Drugi program

16.05 Šport. 16.45 Dediščina Guldenburgov. 17.30 Družina in človek. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Diagnoza. 21.20 Otok ljubezni. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Šport. 22.50 Umetnine.

ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV MADŽARSKA

9.10 Počitniška matineja, filmi za otroke. 10.35 Glasbeni film. 16.20 Poročila. 16.25 Pesmi Szabolcsa Fenyesa. 17.00 Letni kolobarji, za upokojence. 17.30 Teka, uporabni napotki. 17.40 Reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Kramljanje, spored Tamasa Vitrayja. 21.10 Parabola. 21.40 Bela Benedikty: Almasi, oz. drugi morilec, TV igra. 23.10 TV dnevnik.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

15.40 Poletna noč, ponovitev. 17.05 Tednik, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Spored za otroke in mlade. 18.40 Tisoč idej za naravoslovce. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebanje 3 × 3. 20.30 Gideonova trobenta, ameriški film. 22.15 Tv dnevnik 3. 22.30 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka, Samo bedaki in konji, angleška nanizanka.

Program LJ 2:

16.30 Kako biti skupaj, oddaja TV NS. 17.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Glasbeni večer: Puccini. 21.45 Poročila. 21.50 Feljton. 22.20 Športna sobota. 22.40 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program

9.20 Poletni spored. 14.30 Mladinsko popoldne. 19.30 Dnevnik. 20.00 V zadnjem trenutku (film). 22.05 Dnevnik. 22.20 Zvezdni prah. 23.10 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Oddaja o tv in radiu. 18.30 Šport. 19.00 Tedenski tv spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Šov Rudija Carrella. 21.50 Znamenje (film). 23.40 Povej mi, kar si želiš (film).

Drugi program

16.00 Narodna glasba. 17.00 Srečna družina. 17.45 Kdo me hoče?. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Poetov ne poljubljamo (film). 22.20 Glasbena scena 89. 23.20 Izgrani. 23.50 Jazz.

TV MADŽARSKA

9.05 Za otroke. 10.10 Klinika, pon. 10.55 Magazin Cultural. 15.05 30 let Brekijevih, ameriški film. 15.55 Človeško telo. 16.20 Zabavni program za gasilce. 17.50 Svet videa. 18.55 Domoznanstvo. 19.30 TV dnevnik. 20.05 XIX. TV srečanje Veszprem, podelitev nagrad in nagrajeni film. 21.45 Slikar Csontvary, 2. del: Metamorfoza. 22.10 TV dnevnik. 22.25 EP v košarki v Zagrebu.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valu. 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Doma in onkraj meja. 13.30 V nedeljo popoldne (osrednji aktualni prispevek — 70. obletnica priključitve Prekmurja k Jugoslaviji, pregled športnih in drugih dogodkov, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.25 Otroška matineja. 10.45 Boljše življenje, nadaljevanka. 11.30 Domači ansambli: Alpski večer 89. 12.00 Kmetijska oddaja TV Sarajevo. 13.00 San Remo 89, zabavnoglasbena oddaja. 14.30 Bratje Marx: Veleblagovnica, ameriški film. 15.50 Zapisani šoli, češkoslovaška nadaljevanka. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Poslovne informacije. 17.10 Postojna: Furmanski praznik, prenos. 18.50 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Poletni 3 × 3. 20.50 Zagreb: EP v košarki, finale, prenos.

Program LJ 2:

20.05 Svet brez meja, angl. dokumentarna serija. 20.55 Poročila. 21.00 Poezija. 21.35 Športne reportaže in športni pregled. 22.50 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program

9.30 Mladinski nedeljski spored. 11.00 Kmetijska oddaja. 12.00 Oddaja o tv. 13.00 Rosowski (nadaljevanka). 13.50 Ob nedeljah. 16.30 Potopis. 17.05 Frisco Kid (film). 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Tovarišica ministrica. 20.55 Zadnji videotestament (grozljivka). 22.25 Dnevnik. 22.50 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.05 Ponovitve. 13.40 Mladinski spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Skrivnosti ljubezenski pesmi. 21.20 Luksemburški grof (opera)

Drugi program

9.00 Matineja. 15.00 Športno popoldne. 17.15 Klub seniorjev. 18.10 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Možje iz K3 (film). 21.50 Hollywoodski kavboj (film). 23.30 Šport.

TV MADŽARSKA

9.05 Spored za otroke. 10.40 Krakatau; Dan, ko se je tresel svet. 15.25 Sonata k rdečelaski, češki film. 16.40 12 mesecev v gozdu. 17.10 Delta. 17.40 Družabna igra. 19.00 Teden, aktualne reportaže.* 20.00 Dnevnik. 20.15 Klic ponoči, kriminalka iz serije Derrick. 21.15 Slika od blizu. 21.55 Slikar Csontvary, 3. del: Sinteza. 22.20 Telešport, košarka. 23.55 Video strani.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tudi tokrat ste skupaj s prebujevalcem z murskega vala — na telefon 21-232 lahko poveste vse, kar se vam to jutro zdi zanimivo in bo zanimalo tudi vse druge, ki se prebujajo skupaj z nami!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Poročila. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Zrcalo tedna, Utrip. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Goran Babič: Mlada moč, drama TV Zg. 21.10 Osmi dan. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.05 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka, Alo, alo, angl. hum. serija.

Program LJ 2:

17.45 Po brezkončnosti sveta: Azija. 18.15 Svet športa. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Po sledeh napredka. 21.05 Kozjansko, dokumentarna oddaja. 21.45 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program

8.45 Poletni mladinski spored. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Ob 600-letnici Kosovske bitke. 20.30 Kosovska bitka (film). 22.35 Dnevnik. 23.00 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Ponedeljkov šport. 21.15 Dempsey in Makepeace. 22.10 Kronski dragulj (film). 23.55 Miami Vice.

Drugi program

17.00 Bambus. 17.30 Lipova cesta. 18.00 Dogodivščina Vancouver. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Gozdarska hiša Falkenau. 21.15 Šiling. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Superprevodniki. 23.10 Nočni studio.

TV MADŽARSKA

8.10 Počitniška matineja, filmi za otroke. 9.35 Glasbeni kanal. 10.15 Ponovitve: Delta; Teden. 16.30 Video novice. 16.40 Poročila v romunščini. 16.45 Perpetuum mobile. 17.35 Bilanca. 18.00 Jezikovne uganke. 19.00 Cim cim; kralj Bela IV. 19.30 TV dnevnik. 20.05 To + ono, zabavni magazin. 21.05 Panorama, svetovna politika. 21.55 Moj rojstni kraj Leva, Pozsony. 22.35 TV dnevnik.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

Prebujajte se z nami! (Torkova jutranja ekipa vam želi dobro jutro in vas vabi, da sami sodelujete pri nagradnih vprašanjih, pa tudi sicer. Spet bomo kuhali s pomočjo kuharske mojstrice, Cilke Sukičeve). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba). 18.00 Rezerviran čas. 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Da ne bi bolelo: Predporodna zaščita in carski rez. 18.30 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Klan, francoska nadaljevanka. 21.05 Mednarodna obzorja: Amerika. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.05 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka, Nenavadne zgodbe, ang. nanizanka.

Program LJ 2:

18.00 Beograjski tv program. 19.00 Naša pesem: Niš 88, 2. oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Žrebanje lota. 20.45 Poročila. 20.50 Zabavni torek.

TV ZAGREB

Prvi program

8.30 Poletni spored za mladino. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Preplah (film). 21.40 Dnevnik. 22.00 Teme in dvomi. 23.35 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dežela gora. 21.07 Dallas. 22.05 Morilec (film). 23.35 Miami Vice.

Drugi program

17.00 Tv v šoli. 17.30 Usmeritev. 18.00 Dogodivščina v Vancouvru. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.07 Zunanjepolitični raport. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Klub 2.

TV MADŽARSKA

8.10 Ciklus Brahms—Bernstein, pon. 9.10 Panorama, pon. 9.55 Prenos z zasedanja madžarske Skupščine. 16.35 Panonska kronika. 16.45 Poročila v nemščini. 16.50 Naš ekran. 17.25 Gospodarstvo. 17.45 Pribočnik milostljivega gospoda, sovjetska č/b serija. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Poročilo o delu Skupščine. 20.45 Klinika, z. nemška serija. 21.35 Studio '89. 22.20 Mojstri animacije. 22.50 TV dnevnik.*

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranja oddaja RMS tudi sredi tedna! Želimo vam prijetno jutro in lep dan, seveda z obilo dobre glasbe in praktičnimi jutranjimi informacijami. Sodelujte na telefon 21-232!) 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba). 18.00 Poslušamo vas. 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Alpe-Jadran. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Čakajoč v vicah, kanadski film. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.05 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka, Hooperman, ameriška nanizanka.

Program LJ 2:

18.00 Regionalni programi TV Ljubljana — Studio Maribor. 19.00 Radenci 89: Big Band RTV Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Antologija slovenske violinske glasbe. 21.10 Svet poroča. 22.10 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program

8.35 Poletni spored. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Telekino. 22.30 Dnevnik. 23.00 Program plus.

ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Priča tožilca (film). 22.00 Viva Zapata. 23.40 Miami Vice.

Drugi program

17.00 Vzgojna oddaja. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Argumenti. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Nagrada Ingeborja Bachmanna. 23.00 Tekmovanje mladih plesalcev.

TV MADŽARSKA

8.00 Počitniška matineja. 8.10 Studio '89, pon. 8.55 Prenos z zasedanja Skupščine. 17.05 Video novice. 17.15 Poročila v slovaščini. 17.25 Glasbeni film. 17.45 Žerjavi letijo sem, kirgiški film. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Poročilo o delu Skupščine. 20.45 Ena kikla — ene hlače, glasbeno potepanje po svetu mode, 6. del. 21.35 Mednarodni studio. 22.35 TV ogledalo. 22.50 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tudi to jutro vam je na voljo vrsta zanimivosti, med drugimi najbolj sveži tečaj dinarja, število novorojenčkov v rakičanski porodnišnici, kmetijski nasvet, razmere na pomurskih cestah, podatki o vremenu . . .). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, kulturna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

TV LJUBLJANA

16.30 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.05 Poslovne informacije. 18.10 Po sledeh napredka. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 E. Zola: Denar, francoska nadaljevanka. 21.40 Tednik. 22.30 Tv dnevnik 3. 22.45 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka, Leteči cirkus Monthyja Pythona.

Program LJ 2:

18.00 Beograjski tv program. 19.00 Čas, ki živi: Nabrusimo kose. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Mali koncert: Tatjana Ognjanovič, klavir. 20.50 Oči kritike. 21.20 Prisluhnimo tišini. 21.50 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

Prvi program

8.30 Poletni spored. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Politični magazin. 21.05 Zabavna oddaja. 22.15 Dnevnik. 22.40 Program plus.

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Cirkus prihodnosti. 21.35 Veseli Jocker. 22.25 Videoteka.

Drugi program

17.15 Izrael. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Notranjepolitična oddaja. 21.20 David — ob 200. obletnici francoske revolucije. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Klub 2.

TV MADŽARSKA

8.00 Lutka, poljska serija. 8.55 Prenos z zasedanja madžarske Skupščine. 17.05 Panonska kronika. 17.15 Poročila v srbohrvaščini. 17.20 Kratki filmi. 18.30 Zlata doba freske, dokumentarni film. 19.15 Žrebanje lota. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje, 57. poglavje TV romana. 20.40 Poročilo o delu Skupščine. 21.20 Árpád Pünkösti: Izbranci. 22.15 Vidoklipi Duran Durana. 22.35 TV dnevnik.

SREDNJA DRUŽBOSLOVNA IN
EKONOMSKA ŠOLA
Titova 4
MURSKA SOBOTA

RAZPISUJE

za šolsko leto 1989/90 vpis kandidatov (ob delu) v:

— oddelek za opravljanje diferenc iz smeri administrator (IV. zahtevnostna stopnja) v smer upravni tehnik (V. zahtevnostna stopnja),
— oddelek za opravljanje diferenc za smer prodajalec (IV. zahtevnostna stopnja).

Prijavo (obr. 1,20) z dokumenti (originalno diplomo, spričevala in indeks) predložite do 10. 7. 1989 v tajništvo šole.

K prijavi priložite tudi 1 izvod položnice o plačani vpisnini. Vpisnino v znesku 300,000 din nakažite na tekoči račun: 51900-603-31476, SDEŠ Murska Sobota.

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA V SR SLOVENIJI
PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

OBJAVLJA

na podlagi 93. člena Statuta Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, podružnica Murska Sobota, prosta dela in naloge

— VZDRŽEVANJE ELEKTRONSKIH STROJEV

Pogoji
— strokovna izobrazba IV. stopnje: finomehanik
— tri leta ustreznih delovnih izkušenj

Poskusno delo traja 2 meseca.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh po objavi kadrovski službi SDK v SR Sloveniji, podružnica Murska Sobota, Titova 2

Kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

DELAVSKI SVET ZGEP POMURSKI TISK
Murska Sobota, Lendavska 1.

RAZPISUJE

v skladu s 84. in 85. členom samoupravnega sporazuma o združitvi v DO in na podlagi sklepa 2. seje delavskega sveta delovne organizacije z dne 16. 6. 1989 mesto

POSLOVODNO DELO NA RAVNI DELOVNE ORGANIZACIJE

za štiriletno mandatno dobo

Kandidati, ki se želijo prijaviti, morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
— visokošolska izobrazba ustrezne smeri,
— 5 let delovnih izkušenj pri delih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi,
— zunanjetrgovinska registracija
— politična in družbena aktivnost ter neoporečna preteklost

Kandidati naj svoje prijave, opremljene z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev, pošljejo v 15 dneh od objave razpisa v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« na naslov
ZGEP POMURSKI TISK, 69000 Murska Sobota, Lendavska 1.

Izbiro kandidata za poslovodno delo na ravni delovne organizacije bomo med prijavljenimi na razpis opravili v 30 dneh po končanem razpisu, prijavljeni pa bodo o izidu razpisa obveščeni v roku, ki je določen v samoupravnem splošnem aktu.

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 23. do 29. junija

23. junija ob 18. in 20. uri amer. znan.-fant. thriller BEG PREUDARNO IZSTOPA TUDI AKCIJSKA PLAT FILMA. TUDI TOKRAT A. SCHWARZENEGGER NE BO RAZOČARAL SVOJIH PRIVRŽENCEV!

23. junija ob 22. amer. erot. film VOYEUR — trda erotika (NOČNI KINO!)

Gledalcem do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

25. junija ob 16. in 18. amer. znan.-fant. thriller BEG

25. junija ob 20. uri amer. erot. film VOYEUR — trda erotika

26. junija ob 18. in 20. uri amer. mlad. kom. JOCKS

27. junija ob 18. uri amer. mlad. kom. JOCKS

27. junija ob 20. uri amer. kom. ŽENSKAR. Režija: James Toback, igrajo: Molly Ringwald, Deni Hopper.

NEPOBOLJŠLJIVI ŽENSKAR POSTANE ŽRTEV SVOJE PRAVE ZALJUBLJENOSTI! KOMEDIJA, KI VAM BO DOBRODOŠLA!

28. junija ob 18. in 20. uri amer. kom. ŽENSKAR

29. junija ob 18. uri amer. glasb. film MOONWALKER

MICHAEL JACKSON NA FILMSKEM PLATNU — IZKORISTITE PRILOŽNOST!

29. junija ob 20. uri amer. faturistični thriller SMRT V AVTOKINU

Kino KUD ŠALOVCI

24. junija ob 21. uri amer. film — znan.-fant. thriller BEG

24. junija ob 23. uri amer. erot. film VOYEUR — trda erotika

Prodam

MOTORNA VOZILA

PRODAM

R 4 GTL, letnik 1984, dobro ohranjen, prodam. Tel.: 87 148. IN-17369

SIMCO SOLARO 1300 GL, prva registracija 1983 (do marca 1990) prodam. Tel.: 74 006 do 15. ure, po 20. uri pa tel.: 78 347. IN-17366

ALFA SUD, letnik 1976, malo poškodovan, prodam. V račun vzamem Z 750. Marjan Bogdan, Dolnji Koncovščak 72, p. Selnica. IN-17365

JUGO KORAL 55, star 9 mesecev, prodam. Tel.: 87 108 — zvečer. M-2458

OSEBNI AVTOMOBIL ZASTAVA 126 P GL, leto izdelave 1987, prevoženih 14.000 km prodam. Tel.: (069) 78 230. M-2462

ZASTAVO 101, letnik 1978, prodam. Hauko, Krog, Plečnikova 55 ali tel.: 24 220. M-2463

ZASTAVO 125 P prodam. Tel.: 78 695. M-2468

ZASTAVO 850, letnik 1983, prodam. Mali Bakovci 86 ali tel.: 76 054. M-2476

FIAT 126 P, letnik 1979, ugodno prodam. Tel.: 77 751. M-2486

FIAT 619 — TOVORNJAK, triosni prekucnik, nosilnost 16 ton, in večjo količino gum 11 × 20 prodam. Informacije po tel.: 71 300. M-2487

OPEKA MEDITERAN v črni, rjavi in rdeči barvi naprodaj. Horvat, Varaždin, telefon: 042 41 664.

ZASTAVO CONFORT, letnik 1981, dobro ohranjeno, (prevoženih 60.000 kilometrov) ugodno prodam. Informacije Zvezda Beltinci, tel.: 71 018, ali Milan Györek, Panonska 31, Beltinci. M-2488

SUBARU JUSTY GL, letnik 1987, prodam. Tel.: 21 285 — dopoldne. M-2489

ŠKODO 110 L prodam. Tel.: 76 358. M-2495

LADO 1300 KARAVAN, letnik 1988, karambolirano, za 2 M prodam. Stavešinski Vrh 49, p. Sp. Ivanjci. M-2497

OTROŠKI MOTOR ZA MOTO CROS malagutti, 50 cm³, in avtomatik prodam. Tel.: (062) 631 710 — Predan. M-2497

FORD SIERA 1.6 LASER, letnik 1986, prodam. Tel.: (062) 721 716. M-2498

AUDI 80 1.S, letnik 1977, ugodno prodam. Fordan, Centiba 60 ali tel.: 75 913. LE-19740

ZASTAVO 101 konfort, letnik 1982, karambolirano, prodam celo ali po delih. Čeh, Gregorčičeva 2, Radenci ali tel.: 74511, int. 228 — dopoldne. GR-18844

RENAULT 9, letnik 1983, odlično ohranjen, prodam. Informacije po tel.: 74 565. M-MM

ZASTAVO 101, letnik 1977/78, registriran, dobro ohranjen, prodam. Budinski, Slavka Osterca 10, Ljutomer. M-IN-17377

ŠKODO 110 L, prodam. Informacije v trgovini čevljev JELEN v M. Soboti. M-22504

JUGO 45 KORAL, star 2 meseca, ugodno prodam. Tel.: 23 701, po 15. uri. M-2553

OPEL KADETT, limuzina, 1.6 dizel, star 2 leti, prodam. Tel.: 77 185 popoldne. M-2554

ZASTAVO 750 prodam. Banfi, Cvetkova 18 a, M. Sobota. M-2556

ZASTAVO 101 GTL, letnik 1983, prodam. Tel.: 21 604. M-2557

MINI 1000, nevozen, motor letnik 1984, prevoženih 20000 km, ugodno prodam. Franc Hazl, Babinci 40, Ljutomer. IN-17376

GOLF, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. Telefon: 75 757. M-2510

GOLF DIESEL, letnik 1984, prodam. Gradišče 46, p. Tišina. M-2512

OPEL KADETT, 1.3, limuzina, letnik 1987, prodam. Tel.: (069) 23 245, int. 22 — dopoldne ali (069) 22 881 — popoldne. M-2513

ZASTAVO 101, letnik 1979, registriran do marca 1990, prodam. Puconci 101. M-2514

FIAT 126, letnik 1980, in štiri nove gume prodam. Tel.: 76 871. M-2516

AUDI 90 S, starejši tip, prodam za dele ali komplet. Bakovci, Poljska 39 ali telefon: 76 039. M-2537

MOPED AVTOMATIC, malo rabljen, frezo MIO 300, novo, vhodna vrata, nova, avtomobilsko anteno, avtomatic in bakreni rezervoar za peč combi prodam. Tel.: 77 618 po 18. uri. M-2554

VISA CLUB, letnik 1982, prodam. Šuša, Jurij 7 c. M-2548

FIAT 126 P, letnik 1988, prodam. Kupšinci 9 d. M-2558

GOLF JX bencin, letnik 1986, barva višnje, 40.000 km, dobro ohranjen, prodam. Sraka, telefon 21 176, do 15. ure, int. 16, ali 72 130 popoldne. M-2460

AVTOMATIC prodam. Majda Horvat, Gančani 148. M-2535

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

ŽETVENO NAPRAVO za kosilnico BCS prodam. Nedelica 123, p. Turnišče. M-2479

MOTORNO NAHRBTNO ŠKROPILNICO, brezhibno, rabljeno eno sezono, in gumijast čoln, nosilnost 300 kg, ugodno prodam. Panonska 64, Beltinci. M-2491

DVOREDNI DOGNOJEVALNIK ZA KORUZO prodam. Franc Vaupotič, Lukavci 33 ali tel.: 87-588. IN-17357

MOTOKULTIVATOR GOLDONI 108 L s frezo, prikolico + snežno desko, 20 % ceneje, in moped APN 6, 40 % ceneje, prodam. Tel.: 82-195. IN-17370

IMT 542, 100 ur, prodam. Kapca 19. LF-19750

TRAKTOR ZETOR 4712, prodam. Tel.: (069) 87-701. IN-17372

TRAKTOR TOMO VINKOVIĆ ugodno prodam. Martjanci 26 a. M-2559

MLATILNICO HOFHERSCHRANTZ, širina 0.71, prodam. Kovačevci 17 ali tel.: 77-212. M-2509

TRAKTORJA STEYR, 45 KM, in ZETOR 7011, gume 10 × 28, nove, dele za Z 101 prodam. Ogled v nedeljo, med 7. in 12. uro. Lenarčič, Ropoča 51, tel.: 78-762. M-2520

KOMBAJN EPLLE 2 S za rezervne dele, prodam. Kukec 25. M-2524

SEJALNICO ZA ŽITO, nemško, in enoosno prikolico, prekucno, prodam. Bodonci 20. M-2529

TRATKOR STEYR 18 z reduktorjem prodam. Naslov v upravi lista. NŽ2536

VISOKOTLAČNO STISKALNICO KLAS za seno in slamo prodam. Jože Serec, Kuštanovci 45, Maćkovci, tel.: 77-151. M-2542

KOMBAJN, žetveni, tipa KLAS, ugodno prodam. Vili Žohar, Jurij 53, p. Rogašovci, tel.: 78-731. M-2543

DVA KOMBAJNA KLAS EVROPA, pripravljena za žetev, ugodno prodam. Grad 28, Košalin. M-2547

VISOKOTLAČNO STISKALNICO PANONIJA za seno, prodam. Molnar, Selo 27. M-LK

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavimo na dor brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R Končara 16, 42200 Čakovec, telefon (042) 811 685.

ŽIVALI

PRODAM

Male pujske prodam. Puvar, Krajna 26. M-2483

TELICO, brejo, prodam. Kukec 55. M-2474

DVE KRAVI prodam. Dobrovnik 192. M-2490

SVINJO, brejo 2 meseca, prodam. Žagar Dragica, Kapca 14. M-LE-19747

NESNICA, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.
Naročila sprejema in daje vse informacije: **JOŽE VERBAN, gostilna, TROPOVCI, JORDAN 44,** telefon: (069) 46-015.

KRAVO S TELETOM, staro 6 let, prodam. Šinko, Krašči 73. M-2511

MALE PUJSKE PRODAM. Gradišče 39 a, p. Tišina, ali tel.: 46 344. M-2517

KOZE MOLZNICE, primerne za nadaljnjo rejo, prodam. Anton Lesic, Otovci 91. M-2528

MLADO KRAVO s teletom, kontrola A, prodam. Lemerje 40. M-MM

MALE PUJSKE, stare 12 tednov, prodam. Partizanska 30, Bakovci. M-OP

MLADIČE DOBERMANE, z rodovnikom, prodam. Telefon 062 608 087. M-2561

MALE PUJSKE prodam. Dolina 14. M-2562

PUJSKE prodam. Skakovci 52. M-2577

MALE PUJSKE prodam. Janez Grabar, Vanča vas 21. M-2578

KRAVO, brejo 8 mesecev, prodam. Tibaut, Žižki 45. M-2588

NEŠNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.
Naročila sprejema in daje vse informacije: **Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci 38, telefon:** (069) 24 393.

posesti

PRODAM

STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in zemljo v Serdici prodam. Otovci 5, p. Mačkovci. M-2453

LEPO srednjo kmetijo, blizu Murske Sobote, prodam. Prednost imajo zdomci. Ponudbe pod: IZREDNA PRILIKA. M-2460

POSLOVNI PROSTOR v Murski Soboti prodam. Tel.: 23-462. M-2475

VINOGRAD (14 arov) s kletjo in stiskalnico v Dobrovniku (Popovski breg) prodam. Dobrovnik 267. M-OP

HIŠO v Murski Soboti prodam. Naslov v upravi lista. M-22552

STAREJŠO HIŠO na Goričkem pri glavni cesti na 1 ha parceli (sadovnjak — dosti stoječega drevesja) ugodno prodam. Informacije: Partizanska 50, M. Sobota, ali tel.: 22-037. M-2564

PARCELO s temelji, primerno za lokal na Hotizi, prodam. Tel.: 71-212. M-2522

STAREJŠO HIŠO z gospodarskim poslopjem prodam. Prosenjakovci 73. M-2532

HIŠO — počitniško hišico v Selu/Fokovcih na 53 arih, južna lega — sadovnjak, brajde, njiva, voda, elektrika, klet, garaža, skupaj z opremo, bivalno prikolico ADRIA 380 S, garažo v Murski Soboti in stilsko pohištvo — ročno delo, prodam. Varga, Murska Sobota, Kocljeva 2 — nad lekarno — po 15. uri. M-2531

HIŠO z gospodarskim poslopjem v bližini Moravskih Toplic prodam. Naslov v upravi lista. M-2539

GRADBENO PARCELO 32 arov v Pince-Morofu, prodam. Krpan (foto), D. Lakoš 19 a. LE-19730

RAZNO

PRODAM

VARILNI APARAT 180 A, malo rabljen, prodam. Tel.: zvečer 48-552. M-2384

PRALNI STROJ, generalno popravljen, prodam. Fajhtinger, Št. Kovača 5, Murska Sobota. M-2461

12m² bukovega parketa, 19 m² lamelnega parketa, 5 m² keramičnih italijanskih ploščic in oljni gorilnik ugodno prodam. Tel.: 73-037. M-2467

PRALNI STROJ, štedilnik (4 plin, 2 elektrika) in hladilnik, rabljeno, prodam. Titan. Kupšinci 48, ali tel.: 24-577. M-22472

ČOLN MAESTRAL 18 in motor TOMOS 4, rabljen dve sezoni, ugodno prodam. Plačilo možno tudi na obroke. Jože Kuhar, Ciril-Metodova 19, Murska Sobota ali tel.: 22-086. M-2477

ŠOTOR za dve osebi, hladilnik 120 l, in tridelno okno z roletami, vse rabljeno, prodam. Boreci 39 a ali tel.: 87-248 — popoldne. M-2478

PRIKOLICO ZA LETOVANJE IMV za 4 osebe, motorno žago stihl, avtomobil MINI in domačo stružnico prodam. Tel.: 24-063. M-2484

GARAŽNA VRATA, nova, lesena, prodam. Vuzem, M. Sobota ali tel.: 24-488. M-2485

BARVNI TELEVIZOR GORENJE na daljinsko upravljanje, ugodno prodam. Možnost obročnega plačila. M. Sobota, Naselje Borisa Kraigherja 5 (pri OŠ 3). M-2492

PRALNI STROJ GORENJE, malo rabljen, dobro ohranjen, ugodno prodam. Košičeva 3, Murska Sobota. M-2493

RAČUNALNIK COMODORE 128 s kompletno opremo prodam. Tel.: 21-111. M-2499

100 l vina (šmarnica, cepljeno) prodam. Prežihova 7 a ali tel.: 23-652. M-2502

POHIŠTVO za dnevno sobo in zakonsko posteljo prodam. Tel.: 21-950. M-2503

USNJENI KOMBINEZON št. 52 (mototehnika) prodam. Tel.: 87-227. M-2515

PRIKOLICO za avtomobil in motor za Z 750 prodam. Fokovci 42. M-2519

REZERVNE DELE ZA AMI 8 in dve trajnožarni peči prodam. Šarkan, Mariborska 4, G. Radgona. GR-18849

GUME za traktor steyr 11,2/10-24 in pogonski kardan za koso (žaba) prodam. Kapca 134 (»pri vagi«). LE-19751

BELO VINO prodam. Kobilje 50. LE-19749

TRGAČ KORUZE ZMAJ 211 prodam. Tel.: (069) 87-697. IN-17371

320 l zamrzovalno skrinjo prodam. Gorica 52. M-2551

KUHINJO — ORHIDEJA, kompletno, prodam. Avnojska 10, Černelavci ali tel.: 22-358. M-2565

850 kg rjave teranove prodam. Ivan Drvarič, Cvetkova 18 a, M. Sobota. M-2562

SEDEŽNO GARNITURO in omarico za šivalni stroj zelo ugodno prodam. Informacije po tel.: 21-148, po 19. uri. M-2569

CIRKULARKO, novo, z 3 faznim motorjem, prodam. Frančiška Svetonja, Ključarovci 30 a. M-2571

PRALNI STROJ, barvni TV gorenje in tridelno omaro za spalnico prodam. Petrovič, Staneta Rozmana 6, M. Sobota. M-2505

JAZZ BASS KITARO s strunami rotosound prodam. Tel.: (069) 77-102. M-2506

GLOBOK in športni otroški voziček ugodno prodam. Tel.: 21-131 ali Štefana Kovača 2. M-2508

REZERVNE DELE za OPEL KADETT (l. 1979 do 1983) prodam. Tel.: 74-800. M-2518

ZAREZNO STREŠNO OPEKO prodam. Kjanec, Selo 108. M-2537

OTROŠKO POSTELJO Z JOGIJEM prodam. Tel.: 25-062. M-2530

SLAMO pšenično, v balah, in FORD CAPRI prodam. Murski Črnci 20 ali tel.: 46-069. M-2533

ZAMRZOVALNO OMARO, 70 l, novo, z garancijo, ugodno prodam. Tel.: 23-936. M-2538

NASELJENE AŽ panje prodam. Informacije po tel.: 26-144 zvečer. M-2546

Sobe

Garsonjero ali enosobno stanovanje vzame v najem v zaposleno dekle. Šifra: PREDPLAČILO ali tel.: 24 770 po 15. uri. M-2457

MLADA DRUŽINA išče sobo s kopalnico v Murski Soboti. Tel.: 26 268. M-2507

NAJBOLJŠEMU PONUDNIKU ODDAM ENOSOBNO STANOVANJE v najem za 10 let v Radencih. Naslov v upravi lista. M-2540

GOSTILNA ŽELEZEN BEZNOVCI
vabi v nedeljo, 25. junija, na plesno prireditev z začetkom ob 13. uri.
Igrajo
BENEŠKI FANTJE
Za jedila in pijačo poskrbljeno.

Kupim

RABLJENI MEŠALEC ZA BETON kupim. Telefon: 25 194 po 20. uri. M-2523

KADETTA kupim. Tel.: 87 679. MIN-17374

Zaposlitve

SIVILJO IN KROJAČA IŠČEMO! Tel.: 24 151 (zvečer). M-2459

NATAKARICO v gostišču PINDŽA zaposlimo. Vse informacije po telefonu: 78 008. M-2471

FRIZERKO z delovnimi izkušnjami zaposlim. Tel.: 71 174 od 12. do 14. ure. M-2482

FIZIKO IN MATEMATIKO inštruiram. Tel.: 21 860. M-2555

DEKLE za pomoč v gostinstvu sprejmem takoj. Tel.: 69 079. M-2521

DEKLE za delo v gostilni zaposlim. Slava Maučec, Gostilna Gančani. M-2522

KVALIFICIRANEGA SOBOSLIKARJA in priučenega delavca ali delavca za priučitev zaposlim takoj. Ernest Bransberger, Murska Sobota, Trstenjakova 28 ali tel.: 21 433. M-2545

Razno

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost pogodbe o enomesečni vezavi (štev. pogodbe D 43969-5) pri HKS Panonka M. Sobota na naslov Ivan Šebjan, Lipovci 23. M-2454

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 12057-6, izdane pri HKS Panonka na ime Ludvik Nemeš, Dolenci 67, Šalovci. M-2456

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala OŠ Odranci, izdanega leta 1982 na naslov Venčeslav Kociper, Odranci 240. M-2481

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala o končani šoli za avtomehanike v Murski Soboti, izdane v šolskem letu 1977/78 na naslov Marjan Bohnec, Bratonci 176, Beltinci. M-2501

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 311621, izdane pri HKS Panonka Murska Sobota, Franc Lesic, Grad 16. M-2550

Trenutek le, le bežen hip,
pretrgan bil najdražjega srca utrip.
Odšla si, več te ni,
v srcih to spoznanje nas boli, boli.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v 78. letu starosti za vedno zapustila draga mama, tašča, stara mama in prababica

Gizela Üllen

roj. Nemec
iz Martjanec 79

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli globoko sožalje.
Posebna hvala g. duhovniku za poslovilne besede.
Iskrena hvala dr. Berdenovi za večkratno zdravniško pomoč in toplo besedo.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: Vsi tvoji, ki smo te imeli radi.

In jaz živim še v ljubljenih osebah in predmetih,
kakor živeli oni so z menoj v minulih letih,
saj veš,
čeprav smrt iznači vse, kar nas na zemljo veže,
do srca globin in do ljubezni njena moč ne seže.

V SPOMIN

Karlu Korpiču

iz Markovec

Minili bosta dve leti, odkar je bila mnogo prezgodaj končana tvoja pot. Pa vendar ni rečeno, da te ni, saj v srcih vseh, ki te imajo radi, še živiš.

Hvala vsem, ki vam je drag spomin nanj.

VSI NJEGOVI

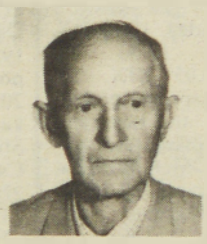

Ni bitja, ki bi v nič razpadlo!
Kar večno je, je v vseh ostalo, naj osrečuje te njih bit!
In bit je večna: v njej so sile zaklada
žive ohranile, ki zdaj vesolja so nakit.

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustil dragi brat, boter in stric

Franc Gabor

s Petanjec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za svete maše, nam pa izrekli sožalje.
Posebna hvala gospodom župnikom za opravljeni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede.

ŽALUJOČI VSI, KI SMO GA IMELI RADI

VESTNIK

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave:
Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. polletje 1989 je 50.000 dinarjev, za delovne organizacije 100.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP VEČER tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

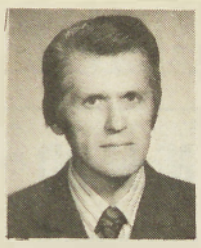

Oh, kelih našega življenja,
je kelih žrtev in trpljenja,
bridkosti poln je čez in čez,
sladkosti kaplja le redko vmes.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 22. junij, ko bo minilo leto dni žalosti, odkar nas je zapustil nikoli pozabljeni mož, oče in dedi

Ludvik Škaper

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki se ga spominjate.

NJEGOVI NAJDRAŽJI

Ne morem iz zemlje kot dobra semena,
da znova bi segli si v tople dlani!
Ne morem!
Med nami je krsta lesena in
grob je med nami . . . tišina prsti,
le sveča ljubezni visoko gori.

V SPOMIN

27. junija bo minilo boleče leto, polno žalosti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, atek, sin, brat, vnuk in zet

Valentin Gašpar

iz Čepinec

Boleč in nepozaben je spomin nate, v naših srcih pa je velika bolečina, ki ne bo nikoli ozdravljena.
Iskrena hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: vsi, ki smo te imeli radi.

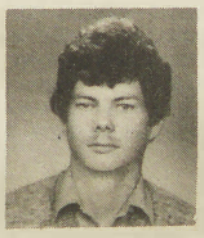

ZAHVALA

10. junija nas je v 30. letu nepričakovano zapustil naš dragi sin, brat in stric

Marjan Plahut

iz Tropovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, izrekli sožalje ter mu okrasili njegov prerani dom s cvetjem.
Posebna zahvala g. kaplanu, pevcem, GD, govorniku, njegovim sodelavcem, DO Sobota, DO Indip in NK Tišina.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je 7. junija 1989 v 53. letu starosti zapustil dragi sin, brat in stric

Janez Rajnar

iz Rakičana

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam ustno in pisno izrazili sožalje, darovali vence, cvetje ali druge namene in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna zahvala osebju internega in pljučnega oddelka bolnice v Rakičanu — dr. Kološevi in dr. Raspaju za vso skrb in zdravljenje.
Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS Rakičan za poslovilne besede.
Hvala sosedom, posebno Gorzovim in bratrancu Mirku Semiku, ki ste nam v težkih trenutkih nesebično pomagali.

VSI NJEGOVI

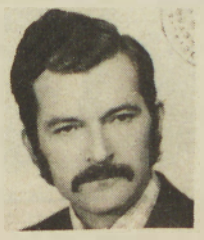

Harmonika tvoja ne miruje,
z njo sin igra zdaj tvoje melodije,
ki nam obujajo spomine,
zarosi se oko — zakaj tak' hitro
vse mine?

V SPOMIN

19. junija je minilo leto dni, ko z žalostjo vedno bolj čutimo, da je ostala boleča praznina, ker nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat, vnuk in nečak

Jožef Berden

iz Filovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem grobu.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob izgubi našega dobrega moža, očeta, dedka, brata in tasta

Štefana Novaka

upokojenca
Kidričeva 24

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sodelavcem za podarjeno cvetje in spremstvo ob slovesu, g. župniku za besede tolažbe in opravljeni obred, nekdanjim sodelavcem, ter za ustno in pisno sožalje. Hvala tudi pevcem za občuteno odpete žalostinke.

M. Sobota, 6. junija 1989.

Žalostni: žena Berta, sin Jože in hčerka Melita z družinama, sestra Vika in drugo sorodstvo

---

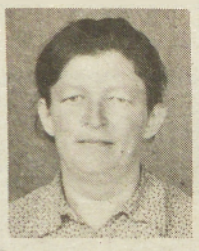

Po dolgotrajni bolezni nas je 25. maja 1989 v 77. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama in stara mama

Karolina Bürmen

roj. Kerčmar
iz Prosenjakovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, znancem, sosedom in vaščanom iz Gorice in Prosenjakovec za darovane vence in šopke, za izrečeno sožalje in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč.
Posebna zahvala osebju Doma oskrbovancev Rakičan za vso skrb in nego.
Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici KS Olgi za ganljive poslovilne besede.

Žalujoči: hčerka Ella Zelko, zet Štefan, vnuka Dušan in Milan

---

Čeprav tvoj glas se več ne sliši,
beseda tvoja v nas živi,
povsod te čutimo mi vsi,
med nami si.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega sina, brata in strica

Kolomana Kurnjeka

iz Dolenec

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi prerani zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Najprisrčnejša hvala sosedom, prijateljem, sodelavcem iz petrovske Mure, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.
Hvala govorniku tov. Karlu Bediču za poslovilne besede ob njegovem preranem grobu, posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke.
Vsem še enkrat — prisrčna hvala.

Žalujoči: oče in mama, sestra Ivanka z možem Mirkom, nečaki Vlasta, Anita in mali Benjamin ter drugo sorodstvo

---

Ko sem živel med vami,
ljubil sem vas vse,
zdaj ko me več ni,
ljubite me v spominu vi!

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 80. letu starosti zapustil dragi mož, oče, dedek, svak in stric

Štefan Jeneš

iz Kupšinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za svete maše, nam pa izrekli sožalje.
Posebna hvala dr. Šavlovi, dr. Gregorčevi, dr. Camplinu ter patronažnim sestram za lajšanje bolečin. Iskrena hvala stricu Feriju iz Zagorja za pomoč med boleznijo. Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, GD in govorniku za poslovilne besede.

Žalujoči: žena Irma in hčerka Angela z družino

Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

V SPOMIN

25. junija bo minilo leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

Štefan Smodiš

iz Gornjih Petrovec

Hvala vsem, posebno pa gasilcem, ki se ga spominjate, mu prinašate rože in prižigate sveče.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

V našem srcu si se vpisal,
čas ne bo te več izbrisal,
tudi če spokojno spiš,
v naših srcih še živiš.

V SPOMIN

24. junija bo minilo pet žalostnih let, odkar je prenehalo biti srce našemu dragemu možu, očetu, tastu in dedku

Štefanu Tivadarju

iz Mostja

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, prinašate rože na njegov grob in prižigate sveče.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

Po kratki in hudi bolezni nas je v 76. letu starosti zapustil dragi oče, brat, stari oče in pradedek

Štefan Gomboc

iz Krplivnika

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, darovali vence in cvetje ter našega dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS Hodoš, kolektivu EE Lemerje in gasilcem.
Vsem iskrena hvala.

Krplivnik, 7. junija 1989

Žalujoči: hčerka Marjeta, sinova Janez in Štefan z družinami, brat z družino in drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in brat

Štefan Droškovič

iz Gomilice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje in za svete maše ter našega dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala OO ZS Planika Turnišče, sodelavkam oddelka šivalnica, OO ZS OHI Lek Lendava, sodelavcem enote skladišča — odpreme, botrini Kovač iz M. Polane, patronažni sestri Mariji Gjerkeš s Hotize, družini Horvat iz Srednje Bistrice, GD Gomilica ter vaškemu odboru.
Prisrčna zahvala tudi g. duhovnikoma, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovilne besede.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: žena Antonija, sin Štefan ter sestra Ana z družino

»KNAPE« POROČILI PO PRLEŠKO

Tako je, če se srečajo člani turističnih društev Križevci pri Ljutomeru in Trbovlje! Čez nekaj mesecev je že tu POROKA. In to ne navadna poroka ampak »provo prleško gostüvanje«. Nič ne de, če sta bila oba mladoporočenca iz Trbovelj, samo da se je pelo, plesalo, jedlo in pilo.

Turistično društvo Križevci pri Ljutomeru je tako pripravilo že tretjo turistično prireditev Provo prleško gostüvanje, in sicer v soboto, 18. junija. Sreče z vremenom letos žal niso imeli, zato je bilo tudi manj obiskovalcev kot ponavadi. Mogoče pa jih je motil nov prostor — gostija ni bila več pri gramoznici v Križevcih, ampak v Termalnem kopališču Banovci. Celotna organizacija gostinskega dela je prevelik zalogaj za turistično društvo, je dejal predsednik Alojz Hanžekovič, zato so jo prepustili uradni gostinski organizaciji. Sodelovale so le članice aktiva kmečkih žena in deklet s ponudbo dobrot iz domačih peči.

Poročna slovesnost se je začela (kot običajno) že v petek, le da so morali tokrat na fantovščino kar precej daleč, v Trbovlje. V soboto popoldne pa se je začelo slavje na kopališču v Banovcih (v ta namen so tudi pripravili veliko betonirano ploščad), v kulturnem programu, ki je trajal do 16.30, pa so sodelovali mažoretke in ljudske pevke iz Trbovelj, folklorna skupina kuda Križevci pri Ljutomeru in oktet iz Veržeja.

Bernarda B. Peček

Iz Križevec so se odpeljali na fantovščino v Trbovlje že v petek popoldne. Vrnili so se v soboto ob štirih zjutraj. Križ je bil kar težak!

Po prikazu starih prleških gostüvanjskih običajev (šranganje, iskanje prave neveste in slovo od domačih), je nevesta (Saša Kralj), pripela ženinu (Zoranu Tomšetu) svatovski »pušeljc.«

Poroka po prleško je bila za svate iz Trbovelj pravo doživetje. Ni jim bilo žal, da sta se njihova mladoporočenca poročila tako daleč od doma. Ampak poroka je bila prava! Pa solze ob slovesu tudi.

SPET GRADBENA ŠOLA?

Čedalje bolj se potrjuje ugotovitev, da je bila ukinitev poklicne gradbene šole v Murski Soboti (l. 1982) zgrešena. Četudi pred tem med mladimi v Pomurju ni bilo dovolj zanimanja za poklice v gradbeništvu, pa je zdaj stanje tako rekoč kritično.

Najbližja gradbena šola je v Mariboru, torej je potrebno oditi zdoma in med šolanjem stanovati v dijaškem domu, to pa večino mladih odvrača. Vzroki so seveda tudi drugje — predvsem v težkem delu (večinoma na prostem) gradbincev in preslabem plačilu. Vendar do kadrov je treba priti, sicer bodo gradbena podjetja v Pomurju propadla. V zadnjem času si (predvsem v Lendavi in Ljutomeru) pomagajo z delavci iz Medžimurja na Hrvaškem, pa tudi od drugod, vendar to ni dolgoročna rešitev. Zato je potrebno zastaviti akcijo, da bi v Murski Soboti znova odprli (dislocirani) oddelek gradbene šole. Pri tem si posebej prizadeva tudi Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje, ki je preteklo sredo o tej problematiki pripravila v Murski Soboti pogovor s predstavniki gradbenih delovnih organizacij, strokovnih služb za zaposlovanje in šolstva. (Tudi za novinarje so rekli, da lahko prispevajo pomemben delež v načrtovani akciji.) Med drugim so se dogovorili, da bodo še ta mesec pripravili informacijski material za osnovnošolce in tudi srednješolce, s katerim bodo strokovni delavci za poklicno usmerjanje potem mlade v Pomurju skušali prepričati, naj se odločajo tudi za gradbeno šolo (VIP gradbinec); tudi zato, ker so gradbene delovne organizacije **vsem pripravljene dajati štipendijo in jih po končanem šolanju tudi zaposliti.** To pa je nedvomno velika ugodnost.

Predloga o dislociranem oddelku gradbene šole v Murski Soboti v matični šoli v Mariboru seveda ne bodo sprejeli z odprtimi rokami, ampak bodo to morda skušali celo preprečiti. Vendar, če bomo nastopili z argumenti in se pravočasno vključili v pogajalski mlin (pis, ris), kjer se odloča o razmestitvi srednješolskih programov, potem akcija ne bi smela propasti. Za novo šolsko leto je seveda že vše zamujeno, odlašati pa ne kaže s pripravami za šolsko leto 1990/91. Že do razpisov, ki so običajno objavljeni konec februarja, mora biti vse urejeno. Tudi učenci ›morajo‹ seveda biti za to.

Jože Graj

Goričko 89

V nedeljo, 25. junija, ob 18.00 bo pred domom učencev Štefan Kovač v Murski Soboti otvoritev letošnje zvezne mladinske delovne akcije Goričko 89. V prvi izmeni, ki bo trajala do 21. julija, naj bi sodelovalo 210 brigadirjev, ki bodo prišli iz Splita, Karlovca, Novega Beograda, Surdulice in Zasavja. Akcije se bo udeležila tudi skupina Rdečega križa Slovenije.

Brigadirji se bodo že v ponedeljek lotili del pri posodobitvi ceste Tešanovci—Vučja Gomila—Selo v dolžini 7 kilometrov. Poleg tega bodo letos tudi prvič opravljali dela pri vodovodnem omrežju, in sicer med Črnskimi mejami in Polano ter Mursko Soboto in Puconci. Nekaj dela pa bo tudi na melioracijskih območjih.

se

Na priložnostni slovesnosti so se konec minulega tedna v Rogašovcih spomnili desetletnice uspešnega delovanja tamkajšnje Livove temeljne organizacije Orodja in oprema. Ta 128-članski delovni kolektiv je zdaj med najuspešnejšimi v okviru DO Liv Postojna, kadrovska in tehnološka usposobljenost pa mu zagotavlja še hitrejši nadaljnji razvoj. Ob proslavitvi desetletnice delovanja so v goste povabili delavce iz drugih Livovih temeljnih organizacij, za to priložnost so pripravili krajši kulturni program, v katerem so nastopili učenci rogašovske osnovne šole, zbranim je govoril predsednik soboške občinske skupščine Andrej Gerenčer, v priložnostni galeriji v prostorih tovarne pa so odprli tudi razstavo slik Endreje Gonterja. Foto: Nataša Juhnov

Nizki OD povzročili stavko v Platani

V soboški lesnopredelovalni organizaciji Platana je znova »zakuhalo«. Večina od 162 zaposlenih v tem kolektivu se je zaradi zelo nizkih osebnih dohodkov v petek zjutraj odločila za najmanj popularen korak, to je prekinitev dela. Očitno z uvedbo ukrepa družbenega varstva, ki je trajal kar leto in pol ter je potekel konec letošnjega aprila, niso povsem odpravili večletnih težav. Temeljni problem so izredno nizki osebni dohodki. Za primerjavo navedimo, da je bil najnižji izplačani osebni dohodek za mesec maj komajda milijon sto tisoč dinarjev, okrog 40 delavcev pa je prejelo manj kot 1,7 milijona dinarjev. To pa je manj, kot je najnižji osebni dohodek, opredeljen v sindikalni listi. S takim zneskom pa se je seveda težko prebiti skozi mesec, ko vemo, da cene osnovnih življenjskih potrebščin nenehno naraščajo. Zato so delavci Platane upravičeno terjali, da se jim osebni dohodki dvignejo vsaj za 20 odstotkov, sicer bodo nadaljevali s stavko.

Že v petek se je sestal odbor osnovne organizacije zveze sindikatov, kamor so povabili tudi predstavnike občinskega sindikalnega vodstva. Direktor jim je zatrjeval, da trenutni gospodarski položaj Platane ne omogoča izplačila višjih osebnih dohodkov. Epilog je, da so v ponedeljek zjutraj sklicali zbor delavcev in sklenili, da IO sindikata prevzame vlogo stavkovnega odbora, ki bo vodil vse nadaljnje aktivnosti. V dokaj strpnem vzdušju so zaposleni terjali izplačilo višjih osebnih dohodkov, do konca junija pa bo vsem izplačan regres za dopust. Ob zavzemanju za boljši odnos do dela in podjetja so se zavzeli za dosledno uresničitev sanacijskega programa, čimprejšnjo preselitev proizvodnje iz dveh hal v eno, imeli pa so tudi kritične pripombe na račun razmerja med proizvodnimi in neproizvodnimi delavci, pa tudi glede umestnosti uvedbe kolektivnega letnega dopusta. Jutri bo vnovič zbor delavcev, kjer bodo zaposlene obvestili o vseh možnih spremembah oz. zahtevah.

Milan Jerše

Ukinitev maloobmejnih prehodov?

Carinarnica Gornja Radgona skrbi za mejne prehode vse od Sladkega Vrha do Dolge vasi. Čeprav se skupno število prehodov čez mejo povečuje, pa ugotavljajo, da je vse manj prehodov meje z maloobmejnimi prepustnicami.

Upravnik Carinarnice Janez Sever je prepričan, da je med potniki, ki gredo čez pomurske mejne prehode, vse več izletnikov, saj se hkrati z večanjem števila potnikov ni povečala tudi vrednost carinjenega blaga. Od januarja do maja letos je na teh mejnih prehodih prestopilo mejo dva milijona 293 tisoč potnikov, v prvem polletju lani pa dva milijona 294 tisoč. V mednarodnem prometu se je povečalo število domačih, še bolj pa tujih potnikov. Največji porast je bil na mejnih prehodih z Madžarsko, saj je v prvem polletju lani mejo prestopilo 42 tisoč potnikov, v prvih petih mesecih letos pa že 192 tisoč.

Popolnoma drugače pa je pri maloobmejnem prometu. Tukaj pada število domačih in tujih potnikov. In kje je vzrok:

»Vzrok je verjetno v tem, da so pravice ob prestopu z maloobmejnimi prepustnicami manjše kot pa z rednimi potnimi listi. Zato je maloobmejni promet že nekaj let v upadanju. Sprememb ne moremo pričakovati niti s spremembo predpisa o dovoljeni vsoti denarja, ki jo lahko potniki nesejo čez mejo. Odslej lahko potniki nesejo čez mejo 100 tisoč dinarjev, toda kaj, ko pa je ostal nespremenjen predpis o vrednosti blaga, ki ga lahko prinesejo domov. To je 5000 dinarjev,« je dejal Janez Sever.

Pri Avstrijcih (pa tudi Madžarih) je drugače, saj lahko prinesejo čez mejo blago v precej večji vrednosti.

Kakor koli že — maloobmejni promet se je tako zmanjšal, da je vprašljiva upravičenost nekaterih maloobmejnih prehodov. Če povsod govorimo o varčevanju, bi morali tudi tukaj, menijo carinski uslužbenci. V Fikšincih, Korovcih, Sotini in še kje je marsikdaj carinik po ves dan brez dela.

Ne bi smeli vztrajati pri ozkih lokalističnih interesih, ko pa pomenijo ti brezkoristni mejni prehodi kar veliko denarja. Danes so tudi drugačne razmere kot pred dvajsetimi leti, ko so te mejne prehode odprli. Danes je že skoraj pri vsaki hiši avtomobil in ni problem odpeljati se nekaj kilometrov dlje. Prav tako sta dva maloobmejna prehoda medtem postala mednarodna, Gederovci in Kuzma.

Razmišljanju carinikov bo verjetno marsikdo ugovarjal, najbolj pa dvolastniki — kmetovalci, ki imajo njive tudi na oni strani državne meje.

Bernarda B. Peček

UMETNOST BREZ MEJA

Tak je naslov razstave, ki je od minulega četrtka na ogled v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti in ponazarja sodelovanje z Beljakom, iz katerega so avtorji razstavljenih del.

»Upam, da bo ta razstava temeljni kamen za sodelovanje ne le na kulturnem, ampak tudi na drugih področjih,« je med drugim ob prisotnosti umetnikov in redkih obiskovalcev soboške galerije dejal mag. Werner Raup, mestni svetnik koroškega mesta. Obenem je izrazil zadovoljstvo, da razstavljajo v tako lepi galeriji, kakršno si lahko v Beljaku le želijo, trudijo pa se organizirati skupno razstavo umetnikov iz Avstrije, Italije in Jugoslavije v Ljubljani, v začetku avgusta. Beljak je pobraten z Vidmom; vsa tri mesta že dlje časa sodelujejo na kulturnem področju, razstava v soboški galeriji pa je prva na pohodu po Jugoslaviji in Italiji.

bb

Obnove in normativi v vrtcih

Na narodnostno mešanem območju soboške občine je, tako kot drugod na Goričkem, vse manj organiziranega vzgojnega varstva za otroke. Tako bo v Prosenjakovcih z novim šolskim letom namesto dveh le eden oddelek, na Hodošu pa dva, za to pa bo potrebno preurediti prostore, predvsem pa pri obnovi upoštevati možnosti, ki na občinski skupnosti otroškega varstva, ta hip niso najugodnejše, saj usposabljajo vrtec v Dokležovju, sredstev za naložbeno vzdrževanje pa premalo za posege tudi drugod. Zato bo v prosenjakovskem primeru potrebno preučiti, ali v šoli ni ugodnejših prostorskih možnosti, kot pa vlagati v prenovo starega objekta ob dejstvu, da potrebe po varstvu niso tako velike kot v mestnih središčih, kjer je v skupinah tudi do trideset otrok. Vzgojno delo pa je v takih skupinah skorajda nemogoče, na kar opozarjajo starši na roditeljskih sestankih. bb

GORNJA RADGONA

USTANOVILI DRUŠTVO REJNIC IN REJNIKOV

V Gornji Radgoni so prejšnji teden ustanovili društvo rejnikov in rejnic, drugo tovrstno v Sloveniji. Leta 1986 so na skupščini skupnosti socialnega skrbstva razpravljali o rejništvu v občini in sklenili, da bo ena od oblik pomoči rejniškemu delu tudi ustanovitev društva. Društvo naj bi povezalo te ljudi širokega srca, ki skrbijo za otroke brez doma, z društvenim delom pa bi laže prišli iz družbene anonimnosti, laže bi predstavili svoje uspehe, delo, pa tudi težave in probleme.

V Gornji Radgoni imajo 45 rejniških družin, v katerih je od sedemdeset do osemdeset otrok. Devetnajst jih je iz drugih občin, drugje pa je tudi enaindvajset radgonskih otrok.

Ustanovnega zbora so se udeležili strokovni in socialni delavci iz Pomurja ter drugi; tudi gostja iz Domžal, ki je slikovito predstavila delo njihovega društva ter predlagala sodelovanje med novoustanovljenim in prvim slovenskim društvom rejnic in rejnikov. Navzoči so bili prepričani, da bo društvo zaživelo, to pa je zagotovil tudi novoizvoljeni predsednik.

mh

PRED ALTERNATIVNIM ALPE-JADRANOM

Za ekološko zunanjo politiko

Po tem ko so zeleni na nedavnih volitvah v evropski parlament dobili pomembno število poslanskih sedežev v posameznih državah, ima bližnja konferenca alternativcev (24. in 25. junija v Gradcu) iz Madžarske, Slovenije, Hrvaške, Benečije-Julijske krajine, ZR Nemčije in Avstrije tem večjo težo in pomen.

V znamenju miru, okolja in demokracije se bodo dobili v hramu kulture tamkajšnjih minoritov na Mariahilfer Strasse pod okriljem (organizatorji!) zelene alternative, zelene izobraževalne delavnice, beljaškega mirovnega komiteja in zelenih iz ZR Nemčije. Dopoldne prvega dne bo na plenarnem zasedanju govor o nuji prekomejne alternativne politike, potem se bodo razšli po delovnih krožkih in zvečer sedli za okroglo mizo z delovnim naslovom Evropa regij. Drugi dan bo očitno še posebej zanimiv, saj je napovedana izmenjava mnenj o možnostih skupne ekološke zunanje politike. Kolikor smo seznanjeni, naj bi se konference alternativcev udeležili tudi pomurski zeleni. B. Ž.

Radio Murska Sobota in GD Branoslavci pripravljata celodnevno prireditev ob Gajševskem jezeru:
ob 9.00 tekmovanje gasilcev za memorial Danija Slaviča,
ob 16.00

TEKMOVANJE HARMONIKARJEV

z diatoničnimi harmonikami Za Zlato harmoniko Ljubečne (nastopajoči bodo zaigrali tri skladbe, ki skupaj ne smejo biti daljše kot 9 minut), prijave pošljite na Radio Murska Sobota, Titova 29, ali se oglasite osebno do 22. junija 1989;

od 19. ure do poznih nočnih ur: rajanje z obilo dobre glasbe in pristnega humorja, za kar bosta poskrbela **ansambel Magnet in humorist Geza.**

Vsi ljudje dobre volje, vabljeni **v nedeljo, 25. junija, h Gajševskemu jezeru!**